

Yıkarak Yaratmaktır
Bakunin

s 44

Faşizmle Mücadelede
Anarşistler

s 36

1000 Maskeli
Devlet

s 26

Adil Aşının
Adaleti

s 20

meydan

3 TL

www.meydan.org

"İnsan ancak kendi
kadar özgür insanların
arasında özgürdür"

AYLIK
ANARŞİST
GAZETE
SAYI: 54
EKİM
2020

Yeni Bir Dünyaya UMUTLA

s 28

Hakkınız Ödenmez

Nergis Şen
nsen@meydan.org

Birden çok kere korona virüse yakalananlar, koronadan yaşamını yitirenler, ailelerini uzun süreler boyunca göremeyenler, sürekli yakınlarına virüs bulaştırma tedirginliği yaşayanlar, risk altında çalışanlar.. Virüsün en çok yayıldığı alanlarda, hastanelerde çalışan sağlık çalışanları korona salgını sürecinin en emektar ve en çok etkilenen kesimlerinden oldu.

Sağlık Bakanı'nın 2 Eylül Çarşamba günü düzenlediği basın toplantısında 29 bin 865 sağlık çalışanının Covid-19'a yakalandığını açıklaması da gösterdi ki bu sayı toplam pozitif vakaların yaklaşık yüzde 10'unu oluşturuyor. Bu da diğer mesleklerde çalışan bireylerden yaklaşık 10 kat daha fazla korona virüse yakalandıkları anlamına geliyor.

Çok fazla sayıda hastayla ilgilenme, kimi durumlarda yeterli materyale sahip olamama ve -hastalanan kişi sayısının çokluğu ile ilgili olarak- yaşamını yitiren hastaların sayılarındaki artışlar sebebiyle yoğun stres altında çalışan ve yaşayan sağlık çalışanları zor bir dönemden geçiyor. Korona krizinden önce de çeşitli sorunlar yaşayan sağlık çalışanları salgın koşullarında sağlık sisteminin daha da gözle görülür hale gelen aksaklıklarının muhatabı haline geldi. Tüm bunların yanında sağlık çalışanları hala şiddete uğramaya devam ediyor.

Hastanelerdeki ve aile sağlığı merkezlerindeki koşulların salgına uygun olarak iyileştirilmediği, görevlendirmelerde adaletsizliklerin yapıldığı, sağlık çalışanlarının kaygılarının arttığı şu günlerde sesini duyuramayanların, umudunu yitirenlerin emeklilik ya da istifa sayısının da artış yaşandığı da biliniyor.

Toplumun her kesiminden insanların etkisini ağır bir şekilde hissettiği ekonomik kriz koşullarında sağlık çalışanları salgın döneminde yaşadıkları zorlukların yanı sıra ödenmeyen ek ödemeler ve ek ödemelerdeki adaletsizlikler sebebiyle de ses çıkarmak zorunda. Geçtiğimiz haftalarda İstanbul Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi'nde görev yapan sağlık çalışanları haziran ve temmuz ayı ek ödemelerinin ödenmemesi nedeniyle hastane içerisinde kısa bir yürüyüş ve alkış eylemi yapmıştı. Eylem yapmalarına neden olan bu süreç gösterdi ki korona krizinin ortaya çıktığı, karantina uygulamalarının başladığı süreçlerin en başında ayakta alkışlanan sağlık çalışanları şu sıralar sözlerini tutmayan yöneticilere karşı alkış yapıyor.

Kısacası Sağlık Bakanı'nın ek ödemelerle ilgili olarak yaptığı açıklamasında "Ne yapsak sağlık çalışanlarının hakkını ödeyemeyiz." dediği sağlık çalışanlarının hakları gerçekten de ödenmiyor. Devletin vefasızlığını hatta riyakarlığını göstermenin ötesinde yaşadığı ekonomik, sosyal ve yönetsel krizleri gösteren bu durum devlete karşı hoşnutsuzluğun artacağı başka koşulları işaret ediyor.

Cargill İşçilerinin Direnişi Sürüyor

Tek-Gıda İş Sendikası'na üye oldukları için işten atılan Cargill işçileri direnişlerini en son İstanbul'a taşımıştı. Şirketin Ataşehir Palladium Tower'daki genel merkezi önünde direnişe geçen işçilerin İstanbul'daki 10 haftalık eylem programları sona erdi. İşçiler bu program boyunca her

hafta Cargill ile çalışan şirketlerin önünde eylemler gerçekleştirdi. Son olarak Metropol İstanbul'da bulunan Eren Holding önünde yapılan eylemle 10 haftalık eylem programlarını tamamladılar. İşçiler Cargill yönetimi geri adım atmazsa farklı eylem planları ile yola devam edecek.

Somalı Maden İşçileri Gözaltına Alındı

Manisa'da tazminatları yıllardır ödenmeyen Soma Uyar Madencilik işçileri 12 Ekim'de Ankara'ya yürüme kararı aldı. Soma Maden Şehirleri Mezarlığı önünde 5 gün oturma eylemi yaptıktan sonra Ankara'ya yürüyüş gerçekleştiren madencilere yönelik yapılan tüm engellemelere rağmen Salihli'ye ulaşan yaklaşık 30'dan fazla maden işçisi, İzmir-Ankara Karayolu'nda kamp kurdu. Sabaha karşı 31 işçi gözaltına alındı. Saatler boyunca gözal-

tında tutulan madenciler, öğleden sonra serbest bırakıldı. Direnişçi madencilere karşı jandarmalara dönerek söylediği "Bir işverene, bir tek adama gücü yetmeyen devlet, şimdi gücünü bizde sınıyor. Biz bir kere daha bağıyoruz buradan. Devletin gücünü bizde sınımayın! Vallahi de korkmuyoruz, billahi de korkmuyoruz sizden" sözleri madencilerin Ankara'ya ulaşmakta kararlı olduğunu anlatıyordu.

Direnen Maden İşçilerine Jandarma Saldırdı

Karaman Ermenek'te özel bir maden ocağında çalışan ve bir senedir maaş alamayan Maden İş Sendikası'na bağlı maden işçileri, aileleriyle birlikte 28 Ekim 2014'te gerçekleşen maden katliamında yaşamını yitiren 18 madenci anısına 18 günde Ankara'ya ulaşmak için

yürüyüş başlattılar. Ankara'ya doğru yürüyüşe geçen madencilere, yürüyüşün izinsiz olduğu bahanesiyle jandarma saldırı. Bu sırada alana çevik kuvvet polisleri gönderilirken Ermenek-Konya yoluna çıkmak isteyen işçilerden bir kişi de jandarma tarafından gözaltına alındı.

Çocuk İşçiler Katlediliyor

İstanbul Bağcılar'da trafik ışıklarında cam silerek çalışmak zorunda bırakılan Bakri Ancilini isimli çocuk işçi, kamyonun altında kalarak hastaneye kaldırılmadan yaşamını yitirdi.

ailesiyle birlikte mevsimlik tarım işçisi olarak Günyüzü'nün Doğray Mahallesi'ne gelmişti.

Eskişehir Günyüzü'nde ayaklarını yıkamak için gittiği Sakarya Nehri'ne düşen 14 yaşındaki ablasını kurtarmak için suya giren 13 yaşındaki tarım işçisi Gamze Kakız akıntıya kapılarak yaşamını yitirdi. Kakız, Urfa'dan

Antep Nurdağı'nda çobanlık yapan 12 yaşındaki Hamza Çökükoğlu da geçtiğimiz günlerde düşen sopasını almak üzere girdiği su göletinde yaşamını yitirmişti.

Eylül ayında yaşamını yitirdiği tespit edilebilen 177 işçiden 6'sı çocuk işçi.

İç İçe Krizler

İşsizlik, Yoksulluk, Korona

Sergen Saka

Aylardan beri korona krizinin içerisindeyiz ve bu krizin daha ne kadar süreceği belirsiz. Bu süreç içerisinde ezilenlerin yaşamlarının hiç ama hiç önemsenmediğini ve Covid-19'a kolayca maruz bırakılarak çalışıldığını tekrar tekrar gördük. "Evden çıkmayın!" çağrıları arasında milyonlarca işçi toplu taşıma araçlarında seyahat etmeye zorlandı. Güya işçileri işten çıkarmak yasaklandı ama patronlar işçileri istedikleri gibi işten çıkardı, çıkarmaya devam ediyor. Bu süreçte işsizlik oranı büyürken kapitalistler de ezilenleri daha uzun süreler çalıştırarak kârlarına kâr kattı, katmayı sürdürüyor.

İşten çıkarmaların yasaklanmasının ardından işçilerin üzerindeki baskılar işten kendilerinin ayrılmalarını sağlamak için yükseltilmiş; sokağa çıkma yasaklarında hafta sonlarında işçilerin çalıştırılmadığı zaman, hafta içleri fazla mesai adıyla işçilere dayatılmıştır. İşçi çıkarmanın yasak fakat işçinin istifa ettirilmesinin serbest oluşu devletlerin bu süreçte de patronlar için çalışmaya devam ettiğini açığa çıkartmıştır. Tazminat hakkının gasp edilmesine neden olacak şekilde ahlak kuralları bahane edilerek işçi çıkarmanın önünde de bir engelin olmayışı, patronlara yeni olanaklar sunmuştur.

Fabrikalardaki üretimde yeterli önlem alınmadan işbaşı yapılması ve

iş cinayeti denilebilecek koşullarda Covid-19'a işçilerin maruz bırakılmasının üzerine cinayetlerin sorumluluğunun işçinin üzerine yıkılması, patronların sırtlarını devlete yasladıklarını açıklar niteliktedir. Vestel, Dardanel gibi şirketler ve patronları bu konuya yerinde örnekler. Sektörün devamlılığı açısından çok fazla işçinin dip dibe çalıştırılmasının mazur görüldüğü film/dizi setleri; birçok sektörde maaş ödemeleri yapılmadan işçilerden çalışmalarına devam etmelerinin istenmesi; korona krizi boyunca durdurulmak istenmeyen fabrikaların, batık vermesi ve satılmasının ardından işçi tazminatlarını ödememekte ısrar etmesi işçiler üzerinde uygulanan baskılardan bazıları...

TÜİK, verilerle korona krizi süreci boyunca işsizlik oranında bir artış olmadığını iddia etse de sokağa çıktığında bahsedilen araştırmanın uydurma ve ısmarlama olduğu anlaşılmaktadır. Bunu anlayabilmek için istatistik bilmeye veya veri analizi yapmaya gerek yok. Sokaklara inildiğinde, hanelere uğrıldığında durum apaçık ortaya çıkıyor. Aylarca çeşitli yasakların uygulandığı sektörlerde çalışmakta olan işçiler, kısa çalışma ve işsizlik ödeneği gibi haklardan mahrum bırakılmıştı. TÜİK'in bu raporu, insanların iş bulmak umuduyla bekledikleri İŞKUR ve kay-

makamlıklar gibi yerlerin önündeki kuyrukları görmezden gelerek hazırladığını da belirtmeye gerek yok. Zira sonu gelmeyen kuyrukların görüntüleri hepimizin aklında.

Bütün bunlar olurken Ekonomi Bakanı Berat Albayrak'ın açıklamalarına değinecek olursak Albayrak'ın sunumunu yaptığı bütün grafiklerin ekonomiden biraz olsun anlayan birisinin ağzından çıkmadığını anlamak için uzman olmaya gerek yok. Fiyatları artan temel ihtiyaçlardan dolmayan market torbalarına, yıl içerisinde yapılan doğalgaz, elektrik zamlarından yoksulun evinde boş kaynayan tencerelere...

Dövizin hareketlerine bakmayan bir bakanın öncülüğünde, genel anlamda nasıl hayatların yaşandığına gözlerini kapamış bir kurulun hazırladığı, hayallerini yazdığı kâğıtların birilerine umut olması beklenemez. Kendisi her ne kadar enflasyonun seyrinin aşağıdan yatay trende geçtiğini savunuyor olsa da TL'nin değer kaybetmesi ve doğal olarak bunun temel ihtiyaçlara etkisi yine kendisini yalanlar durumdadır.

Bakanın iddialarına göre ekonomide harikalar yaratılırken markette 50 liradan satılmaya başlanan 400-500 gram peynire, çocuk bezlerine artık alarm takılıyor. Korona krizinde

devletin yaşadığı para kaybının acısı faturalara, fişlere, vergilere yansıtılarak ezilenlerden çıkarılıyor.

Aylarca kapalı oldukları için gelirleri kesilmesine rağmen giderleri devam eden işletmelere sürecin başında kullandırılan kredilerin ve erteleme sağlanan ödemelerin vaktinin gelmesi de ekonomi denilince akla gelenlerden. Devletin ekonomi programı Demokles'in kılıcı gibi insanları borçlu tutmak istemesinden kaynaklanıyor. Böylelikle işletilen sömürü ve yaptırım daha rahat işletilecek.

İsteyen ve çalışabilen herkesin istihdam edilmediğini aksine minimum el ve maksimum çabanın kapitalizmin ilkesi ve kâr olduğunu savunan Alexander Berkman kapitalist sistemde işsizliği, kapitalistin elinde tuttuğu bir kırbaç olarak tanımlar. Buradan yola çıkıldığında yaşamakta olan korona krizinin yarattığı devasa işsizliğin kapitalistlerin işine yarayacağı aşikâr. Bu tanıyı koymak zor değil. Fakat bu süreçte farkındalıkları arttırmak ve farkındalıkların artmasıyla gelecek olan örgütlülük, kapitalistlerin korkması gereken yeni gerçekliktir.

Ve evet söylüyoruz; kapitalistler ezilenlerden, ezilenlerin öfkesinden korkmalılar.

Devlet Kaybettikçe Korktukça Saldırıyor

Korku doğal bir duygudur. Fakat bireye, topluma zarar veren davranışların kökeni olduğunda önemli bir psikolojik ve sosyo psikolojik problem haline gelmektedir.

Politik arenadaysa iktidarların araçsallaştırmaya çalıştığı ya da yüksek oranlarda yaşadığı duygu durumu olmuştur. İktidar olmak, iktidarını sürdürmek amacıyla söyledikleri yalanların; yaptıkları yolsuzlukların, baskıların, adaletsizliklerin, işkencelerin ve katliamların farkında olanlar iktidarı kaybettiklerinde yaşayabileceklerini de bilmektedir. İktidardakiler için ayrıcalıklı konumdan, bu konumun sağladığı koşullardan uzaklaşma, hayatını kaybetme gibi sonuçları olabilecek bu durum en büyük korkularının kaynağıdır. Bu korku büyüdükçe de saldırganlık artar.

Günümüzde, yaşadığımız coğrafyadaki iktidarın korkularından kurtulmak için kullandığı yöntem de baskı mekanizmalarını güçlendirmektir. Taksim İsyanı ile yükselttiği saldırgan tavrını 2015'ten sonra daha da arttıran ve MHP ile kurulan iktidar ortaklığı sonucunda milliyetçi politikalarla bu saldırganlığı sistematikleştiren iktidar, sınırları içinde ve ötesinde savaş çıkartmaktan çekinmeyerek yüzlerce insanın tutuklanmasına ve yaşamını yitirmesine neden oldu. Yanlış politikalarının sonucunda kaybediyor olmanın verdiği hisle saldıran iktidar patlayan bombaların, göçmenlere ve kürtlere yapılan faşist saldırıların koşullarını oluşturdu ve hala HDP'nin vekil ve belediye başkanlarını tutuklatmakta.

Yıllardır ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarda kendi çıkarlarını gözetken iktidar, ezilenlere dayanılmayacak yaşam koşulları dayatıyor. İşsizlik ve yoksulluk büyüyor, salgın riskinin yanında işçilerin çalışma koşulları giderek zorlaşıyor, kadın cinayetlerinin üstü örtülüyor, talan projeleri hayata geçiriliyor... İşçiler, yoksullar, kadınlar, kürtler, devrimciler sokaklarda giderek daha yüksek sesle bu adaletsizlikleri dile getiriyor.

Korona krizi ile derinleşen ekonomik ve siyasi krizin toplumda yarattığı huzursuzluğun farkında olan iktidar, toplumsal muhalefetin farklı kesimlerine saldırılar düzenlemeyi sürdürüyor. Kendisine yönelik biriken öfkenin yaratacağı sonuçlardan korkuyor. Toplumsal çaptaki büyük tepkilerin fitilini ateşleyebilecek ve ezilenlerin örgütlülüğünü sağlayacak kesimleri gözetli, tutuklama, şantaj, ajanlaştırma, faşist saldırı gibi yollarla hedef alıyor; onları yıldırıma çalışıyor. Her gün yeni bir saldırı haberiyle uyanıyoruz. Hatta bu yazının yazım sürecinde de devrimci örgütlere operasyonlar, baskı ve gözaltılar yapıldı.

Devlet, 2014 yılında IŞİD'in Kobanê'ye saldırması üzerine başlayan eylemleri bahane ederek HDP'ye yönelik başlattığı operasyonlarla aradan geçen yıllara rağmen hafızasının güçlü olduğu imajını yaratmaya çalışıyor. Fakat saldırmak için bahane araması devletin gücünden ziyade güçsüzlüğünün bir göstergesi oluyor.

Kıscası iktidarın yozlaştırıcı doğasının yanında bugünlerde, iktidarların kaybederken saldırganlaşma refleksini de deneyimliyoruz. İktidar kaybediyor, kaybettikçe ezilenlerin örgütlülüğünden, toplumsal mücadeleden korkuyor, korktukça saldırıyor. Fakat nasıl ki tarih boyunca ezenlerin zulmüne karşı ezilenler direnmiş, mücadele etmeyi sürdürmüşse bugün de baskılara karşı yılmıyoruz, yılmayacağız. Özgür bir dünyayı düşleyenler olarak dayanışma ve direnişin gücüyle kaybetmeye yüz tutmuş iktidarların mutlak kaybetmelerini sağlamak için örgütlenmeye, mücadeleye devam ediyoruz ve edeceğiz!

Devrimci Avukatlara Saldırıları Sürüyor

Gökhan Soysal
gsoysal@meydan.org

Devlet, adaletsizliğin kurumsallaşmış şeklidir. Ancak devlet, varlığını sürdürürebilmek için insanları adaleti gerçekleştirdiğine ikna ederek meşruluk sağlamaya çalışır. Adaletsizliğin kurumsallaşmış şekli olan devletin bunu saklamak için yalanlara ihtiyacı vardır. Her devlet, gerçekleri ters yüz eder. Yaşadığımız topraklarda buna birçok defa biz de şahit olduk. Hapishanelerdeki tutsakları öldürmek için yapılan operasyonun adı Hayata Dönüş oldu örneğin. Silah değil de zeytin dalı uzatılıyor havasının yaratıldığı ve savaş uçaklarının kullanıldığı saldırıların adı Zeytin Dalı oldu. Tekil bu örneklerden öte hemen her gün televizyonda bir şekilde denk geldiğimiz bir kurum daha var: Adalet Sarayı.

Günümüzde adalet saraylarının gündeme gelmediği bir tek gün dahi yok. Çünkü kafamızı nereye çevirsek bir başka adaletsizlikle karşılaşırız. Devlet, kanunlarla oluşturduğu hukuk sistemiyle kendi otoritesini kurup bunu sürekli devam ettirmek ister. Devlet, kurduğu mahkemelerle adalet dağıttığına inandırmıştır insanları. Böylece asıl adaletsizliğin devletin kendisi olduğu gerçeğini de saklayabilmiştir. Ancak bazen bunu engelleyen birtakım insanlar da mevcuttur. Onlar devrimci avukatlardır.

Avukatlık mesleği, çoğu zaman sistemin pisliklerini temizleme ve halinin altına süpürme işlevi görse de bu mesleğin içinde yer alan muhalif ve devrimci avukatlar, çoğu zaman iktidarın hiç de hoşuna gitmeyen işler yaparak yıldırımları üzerine çekmektedir. Son olarak ÇHD'li avukatlara birçok hukuksuzluk eşliğinde cezalar yağdırılmakla yetinilmemiş, bu dava nedeniyle adil yargılanma talebiyle açlık eyleminde bulunan devrimci avukat Ebru Timtik görmezden gelinmiştir. Adli tıp raporlarına rağmen serbest bırakılmayan Ebru Timtik adil yargılanma talebiyle hayatını kaybetmiştir.

Adaletsizliğin sadece ezilenlerin değil medyanın da gündeminde olduğu, içinden geçtiğimiz zamanlarda muhalif ve devrimci avukatlara uygulanan baskılar artmaktadır. İktidarlar da fırsat buldukları her anda muhalif ve devrimci avukatlara saldırmaktadır. Bunun son örneğini çoklu baro konusundaki kanun değişiklikleriyle gördük. Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Amed, Adana ve Antalya gibi büyük baroları hedef alan çoklu baro değişikliği, avukatlık mesleğini bölme ve böldüklerini istedikleri gibi yönetme amacı taşımaktadır.

Barolar Birliği ve bütün baroların karşı çıktığı kanuna göre, avukat sayısı 5 binden fazla olan illerde en az 2 bin avukatla yeni bir baro kurulabilecek. Bu değişiklik kamuoyunda hiç konuşulmadı. Baro başkanları bu değişiklikleri konuşmak için Ankara'ya yürüdü ama görüşmelere katılmaları polis zoruyla engellendi. Mecliste değişiklikler konuşulurken avukatlar Ankara sınırında tutuldu. Üye sayısı onbinlerle ifade edilen İstanbul'da dahi ikinci bir baro henüz kurulamadı, imzalar toplanamadı çünkü siyasiler dışında hiç kimseden böyle bir değişiklik talebi yoktu. Ama iktidarın avukatlara saldırısı henüz tam anlamıyla başlamadı. Örneğin birçok baronun yeni yönetiminin belirleneceği genel kurul Covid-19 bahanesiyle kanunlara aykırı olarak ertelendi. Bundan önce Barolar Birliği'nde kanunlara uygun olarak yapılan çağrıyla gerçekleştirilmek istenen toplantı da mahkeme kararıyla engellenmişti.

Devlet adına yapılan açıklamalardan anlıyoruz ki terör bahanesiyle avukatlara yapılacak yeni saldırı henüz hazırlanma aşamasında. İktidarın gündümündeki medyada sürekli avukat kötüleyen haberlerin sayısındaki artışa baktığımızda da yeni saldırının çok geçmeden gündemimize gireceği açık.

Devlet Çatırdıyor

Gökhan Soysal
gsoysal@meydan.org

TC Devleti mahkemelerinin verdiği kararlara artık uyulmuyor. Üstelik bunu sadece idare yapmıyor, bizzat mahkemeler de yargı kararlarını tanımamaya başladı. Bu durum "Adalet yok!" türünden cümlelerle geçiştirilecek bir durum da değil. Verilen kararın adaletli olup olmaması tartışılmıyor. Hiçbir şekilde yorum bırakmayan bir mahkeme kararına rağmen karara uyulmamasından bahsediliyor. Evet, Enis Berberoğlu kararından bahsediyoruz.

Aslına bakılacak olursa TC Devleti yıllardan beri büyük bir hukuk krizinin ortasında. 15 Temmuz'da başlayan bir süreçten çok 15 Temmuz'la görünür hale gelen bir kriz söz konusu. Fethullah Gülen'in devlet kademelerinde, özellikle yargı mekanizmalarında örgütlenmesine göz yumulmuş ve AKP'nin kendi çıkarlarıyla paralel olan bu yargıyı ele geçirme sürecinde kazan-kazan politikası güdülmüştü. Bu birlikteliği bozansa 17-25 Aralık'ta Fethullah Gülen'e bağlı savcı ve hakimlere eşlik eden polislerin gerçekleştirdiği operasyonlar sonucunda birçok ses kaydı, para görüntüleri ve skandalın ortaya çıkması olmuştu. Kolluk kuvvetleriyle yargı arasında çıkan çatışma o dönem için ötelenmiş ancak 15 Temmuz'la birlikte yüzlerce hakimle savcının ihracıyla ve ardından gelen Olağanüstü Hal (OHAL) ilanıyla yargı krizi gittikçe derinleşmişti.

İktidar, politik olarak gücünün yetmediği noktada mahkemeleri -göstere göstere- devreye sokmaktan çekinmiyor. Öyle ki devletlerin iç politikalarına "istemeden de olsa" karışmamakta özenle davranan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bile

Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala kararlarında daha önce hiç yapmadığı bir şekilde mahkeme kararlarının siyasi olduğuna karar verdi. İlk olarak Demirtaş kararında verilen ve Demirtaş'ın tutukluluğunun devam etmesinin siyasi bir karar olduğunu söyleyen AİHM kararı, sadece TC Devleti açısından da değil AİHM açısından da bu anlamda bir ilk anlamı taşıyordu.

AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bu kararla ilgili olarak "Bizi bağlamaz. Karşı hamlemizi yapar, işi bitiririz." demiş, gerçekten de mahkemeler aracılığıyla karşı hamleyi yapmış ve işi bitirmişti. Son yıllarda siyasi alanda Erdoğan'a en büyük zorluğu çıkaran Demirtaş hala hapiste.

Buraya kadar sayılan uygulamalar, kararların adaletsiz olup olmasını veya siyasi olup olmadığını ele alıyordu. Mahkemelerin zaten varlıkları itibarıyla siyasi karar verdiğini göz önüne aldığımızda bunları anlamlandırmak zor olmuyordu. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin son olarak verdiği Enis Berberoğlu kararı bu şekilde anlamlandırılabilir bir karar değil. Artık mahkemelerin varlıkları hiçbir anlam ifade etmeye başladı çünkü verdikleri ve beğenilmeyen kararlara uyulmuyor. Anayasa Mahkemesi'nin kararı, yerel mahkeme olan İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından açıkça reddedildi ve karara uyulmadı. Normal bir süreçte olması gereken, Hakimler Savcılar Kurulu'nun bu kararı veren hakimler hakkında inceleme başlatması. Ancak bu kararı veren mahkeme heyetinin başındaki hakim Akın Gürlek'in daha önce "ihtiyaç

duyulduğunda" farklı mahkemelerde görev yaparak Selahattin Demirtaş, Canan Kaftancıoğlu, ÇHD'li avukatlar ve Sözcü Gazetesi yazarlarına ceza veren hakim olduğunu düşündüğümüzde böyle bir uygulamanın olmayacağı açık.

Daha önceki dönemde Anayasa Mahkemesi ve yerel mahkemeler karşı karşıya gelmişti. Yerel mahkemeler, Anayasa Mahkemesi kararını uygulamamakta direndi ama eninde sonunda Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararı bir şekilde karşılık buldu. Enis Berberoğlu örneğinde Anayasa Mahkemesi -yerel mahkemeye hiçbir seçenek bırakmadan- yerel mahkemenin ne yapması gerektiğini oldukça açık bir şekilde ifade etti. Ancak yerel mahkeme, Anayasa Mahkemesi'nin varlığının bir anlam ifade etmediği anlamına gelen bir karar vererek bu karara direndi.

Bu karardan sonra olanlar ise devletin çatırdadığının sesinden sonra fotoğrafını verdi. Anayasa Mahkemesi üyesi hakim Engin Yıldırım, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımı İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin Enis Berberoğlu hakkında verilen "yeniden yargılama" kararını tanımamasına karşılık olarak Anayasa Mahkemesi'nin fotoğrafını "Işıklar yanıyor." notuyla paylaştı. Anayasa Mahkemesi üyesine yanıtı muhatabından, İçişleri Bakanlığı'ndan, bir paylaşım geldi. İçişleri Bakanlığının resmi sosyal medya hesabından yapılan paylaşımında bu sefer bakanlığın fotoğrafı paylaşarak "Işıklarımız hiç sönmüyor." notu düşüldü. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararının arkasındaki güç bu anda kendini göster-

di. Devletin çatırdadığı fotoğraflar ışıklar içinde geldi.

Bu karardan sonra yine mahkeme kararlarının tanınmadığına yönelik bir örnek, bu sefer İzmir'den geldi. İzmir Barosu kanunlarda yazılı takvimine uygun olarak genel kurul yapılacağını ilan etmişti. Ancak ilçe seçim kurulu, İçişleri Bakanlığının baroların ve meslek kuruluşlarının yapacağı etkinlikleri Covid-19 tedbiri bahanesiyle 1 Aralık'a kadar erteleme kararına atıfta bulunarak genel kurulun yapılamayacağı yönünde karar verdi. Bu kararın yürütme durdurulması istemiyle açılan davada İzmir 1. İdare Mahkemesi, ilçe seçim kurulunun kararının yürütmesini durdurdu. Yani mahkemenin verdiği bu kararla İzmir Barosu genel kurulunu yapabilecekti.

Ancak İzmir Konak 1. İlçe Seçim Kurulu, İzmir 1. İdare Mahkemesi'nin İzmir Barosu'nun genel kurulunun ertelenmesine ilişkin yürütmenin durdurulması kararını tanımadı. Ve genel kurulun yapılamayacağına karar verdi. İzmir Barosu üyeleri genel kurulu gerçekleştirmek için gittiklerinde toplantının yapılacağı salonun polis tarafından sarıldığını ve bariyerler kurulduğunu gördü. Bu uygulamanın baroların bölünmesine ilişkin kanun değişikliğinden sonra yapıldığı düşünüldüğünde iktidarın amacı açık bir şekilde ortaya çıkıyor.

İçişleri Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi'nden sonra bu sefer İzmir 1. İdare Mahkemesi'yle karşı karşıya. İçişleri Bakanlığının ışıkları yanmaya, devlet çatırdamaya devam ediyor. Işıklar içinde.

Devletin Bana Verdiği Yetkiye Dayanarak...

İrem Gülser

igulser@meydan.org

Korona krizi ile dört duvar arasına kapatılanlar da devlet politikalarıyla işten ilk çıkarılanlar da kadınlar oldu. Krizin içine çekilen kadın için erkek şiddeti hem evin içinde hüküm sürdü hem de sistematikleşti. Kapatıldığımız evler, biz kadınlar için hem bir sömürü alanı hem de halihazırda bir şiddet ve cinayet mahaliyken kadınların hayatı -eve sığımayı geçelim- var olamıyor.

Halihazırda maskelerden taşan erkek şiddeti, son zamanlarda devletin belli yerlerinde konumlanmış üniformalı şiddet olarak kadınların üzerine gelmeye devam ediyor. Polis, jandarma, milletvekili konumlarındaki erkekler, kadınlara alenen saldırıyor ve kadınları katlediyor. Kadınların yaşamlarını elinden çalmak için bahaneyle gerek duymayan erkekler, bir de doğrudan devlet kalkarını kuşandıklarında yaptıklarının üstü örtülüyor, hasıraltı ediliyor. Kendi deyimleri ile "devlet" oluyorlar.

Şiddetin Üniformasını Giyenler, Silahını Tutanlar Kadınları Katlediyor

Sistematik bir şekilde tecavüz edip psikolojik işkence ile intihara sürükleştiği İpek Er'e "İstediğin yere şikayet et bana bir şey olmaz, daha önce de yaptım." diyen Musa Orhan kendisi ve binlercesi gibi devletin ta kendisi. Giydiği üniformanın, taşıdığı silahın bir anlamı var. Devlet tarafından verilen yetkiyle şiddet uygulamak, katletmek; kendisine düşman gördüğünü yok etmek, imha etmek; bununla övünmek onun görevi.

Savaş ve düşman kelimesine çok aşına onun gibiler; bu sefer kadınlara açılan bir savaş söz konusu, bu sefer düşman diyerek her türlü şiddeti ve en sonunda ölümü reva gördükleri kadınlar.

Musa Orhan'ın yazdığı mesajlardaki "Daha önce de yaptım." ifadesine şaşırıyoruz bu yüzden. Tıpkı 2017'de üniversite son sınıf öğrencisi Feray Şahin'i katleden, tüm delillere ve adli tıp raporuna rağmen serbest bırakılan Burak Aykul'un bir polis olmasına şaşırmadığımız gibi.

Bursa'da çalıştığı okulda ziyarete gelen kız arkadaşı Sosin Küçükgüven'i katleden Jandarma Uzman Çavuş Aydemir Kolucaık'a verilen müebbet hapis cezasının "tahrik" ve "iyi hal" indirimi ile 15 yıla düşürülmesi de aynı savaşın, düşmanlığın ve "bana bir şey olmaz"ın bir parçası değil mi?

Bir, iki ya da üç değil; münferit değil devlet yetkisiyle katleden, devletle "yakın bağları" sayesinde sırtı sıvazlanan erkeklerin sayısı.

Ankara'da intihar gibi gösterilerek Ümitcan Uygun tarafından katledilen Aleyna Çakır cinayeti bize birçok şey anlatıyor örneğin. Twitter'da Aleyna'nın da kaldığı yurtlardan birinde ablasının kalmış olduğunu söyleyen Dilek Ekmekçi'nin yazdığı, Aleyna'nın ölümünde sorumlu tuttuğu yapıda çalışan isim, Aleyna'yı katleden Ümitcan Uygun'un yine yakın

zamanda intihar gibi gösterilerek katledilmiş olan annesi Gülay Uygun. Sosyal Hizmetler'de çalışan ve yaşları 18-25 arasında değişen genç kadınları seks işçiliğine zorlayan, devlet erkanından birçok kişinin de bu yapının içinde olduğunu ifade eden Ekmekçi'nin açıklamaları dururken, ekşi sözlük sitesinde bu başlığa erişim engeli getirildi.

AKP İstanbul Milletvekili Şirin Ünal da evinde şüpheli şekilde yaşamını yitiren işçi Nadira Kadırova için "Olay tamamen intihar. Şizofrenlik belirtileri vardı." demişti. Cinayetin üstünü örtenlerin kim olduğu ortadaydı.

Ankara'da 18 gündür evli olduğu Sevginur Aktaş'ı başından vurarak katleden Müslüm Aktaş, cumhurbaşkanlığında tanıdığı olduğunu söyleyen bir polisti.

Gülistan Doku'nun kaybolmasından sorumlu bir numaralı şüpheli Zaynal Abakarov'un babasıysa yine bir polis. O da tıpkı Musa Orhan gibi devletin "yakınlarından" yani. Yani ne yaparsa yapsın "ona bir şey olmaz" üzerinde üniforması oldukça. Gülistan Doku'yu kaybeden Zaynal Abakarov'un babasının polis olmasının olaya ilişkin tüm delillerin ortadan kaldırılmasındaki, soruşturmanın gizlilikle yürütülmesindeki, Zaynal'ın yurtdışına kaçırılarak yargılanmamasındaki etkisi çok açık değil mi? Gülistan'ı bulmak istemeyen de Musa Orhan'ı serbest bırakan da devletin kendisi değil mi?

Erkeklik Üniforması

Erkeklerin, devletin onlara verdiği yetkiye dayanarak biz kadınlara gerçekleştirdikleri saldırılar, üzerlerine giydikleri asker, polis üniformalarıyla ya da silahlarıyla da sınırlı değil tabii.

Üniformalar değişiyor, tipler değişiyor, araçlar değişiyor ancak kadınlara şiddet uygulayan her erkek tek bir üniformayı, erkekliğin üniformasını geçiriyor üzerine. Bu hiç değişmiyor. Devletin katil, tecavüzcü, tacizci ve daha birçoklarını koruması için en "geçerli" üniformalardan bu giyilen.

Erkek Devletin Üniformalarına Karşı Gücümüz Birbirimizde

Biz kadınlar erkek devletin maskelerini yaşadığımız bir şiddette, uğradığımız bir tacizde bunu yapan erkekleri korumasından tanıyoruz. Biz kadınlar erkek devletin üniformalarını kadınları katleden erkekleri aklamasından, kadın düşmanı yasalarından tanıyoruz.

Şiddetten kurtulmanın da özgürce yaşamının da kadın kadına bir mücadeleyle omuz omuza vermekten geçtiğini çok iyi biliyoruz.

Devlet biz kadınların üzerine hangi maskeyle gelirse gelsin, biz o maskelerin üzerine yürümekten de mücadelemizden de vazgeçmiyoruz, vazgeçmeyeceğiz.

Cinsel Saldırı Davası Yine Ertelendi

Geçtiğimiz yıl metrobüste Neşe Can'a cinsel saldırıda bulunan Fatih Özdemir'in yargılandığı davanın 5. duruşması 13 Ekim'de İstanbul Küçükçekmece Adliyesi'nde görüldü. Duruşma sırasında söz alan erkek, hakime "Sizin adaletinize güveniyorum." dedi ve yalan beyanlarla kendisini aklamaya çalıştı.

Cinsel saldırının yaşandığına dair

görüntüler, adli tıp raporu ve ifadeler çok açık olduğu halde duruşma 6 Kasım tarihine ertelendi.

Kararın ardından yapılan açıklamada Neşe: "Kötülüğe alışamayız çünkü biz buna alıştıkça yaşadıklarımız devam edecek. Biz kadınlar dayanışma içinde olarak, birbirimizden güç alarak bu kötülüğün karşısında durabiliriz." dedi.

6,5 Yıl Şiddetin Cezası Ayda 200 Lira

6,5 yıldır sistematik olarak bir erkeğin tehdidine, hakaretine ve şiddetine maruz kalan 37 yaşındaki Münevver Kızıl daha önce 17 kez koruma kararı almıştı. Geçtiğimiz günlerde karar duruşması görülen davada, yıllardır şiddet uygulayan ve son olarak Münevver'i ölümlü tehdit eden erkeğe 3000 lira para cezası verildi ve bu ceza 15 taksit bölündü.

Karara isyan eden Münevver, 6,5 yıldır adalet aradığını, erkeğin ayda 200 lira ödeyecek olmasının asla caydırıcı olmayacağını, verilen ödül gibi ceza ve takipsizlik kararları sebebiyle artık hukuka inanmadığını söyledi ve ekledi: "Bana bir şey olursa sorumlusu beni koruyamayan devlettir."

Eleman Aranıyor: "36 Beden Bayan Çaycı"(!)

İstanbul'da faaliyet gösteren Zico Tekstil A.Ş'nin sahibi Ali Yüksel bir internet sitesine verdiği iş ilanında işçilere ve kadınlara olan yaklaşımını gösterdi. Siteye girilen taleplere göre çay ve temizlik işlerine bakacak olan kadın işçinin 18-30

yaşları arasında ve 36 beden olması bekleniyor.

Bu cinsiyetçi internet ilanının gündemleşmesiyle şirkete ve ilanının bulunduğu siteye gelen tepkilerin ardından ilan yayından kaldırıldı.

Ankara'da Homofobik Saldırı

Ankara Esat'ta 14 Ekim Çarşamba gecesi yolda yürüyen 5 LGBTİ'ye homofobik saldırı gerçekleşti. Gülçimen Aspava restoranının iki motorlu kuryesi Esat Caddesi üzerinde yürüyene "İbneler! Toplar! Burada ne yapıyorsunuz?" diyerek aralarından birine tokat attı. 5 LGBTİ'nin buna tepki gösterdiği ve kuryelerin çalıştığı Aspava şubesiyle görüştü-

ğü sırada organize olan 20'ye yakın Aspava kuryesi linç girişiminde bulundu. Bu girişim restoran müşterilerinin tepkisi sayesinde durduruldu ancak mekandan uzaklaşmaya çalışan 5 kişiyi ara sokaklara kadar takip eden homofobikler "Mahallemizde topları barındırmayacağız." diyerek nefret söylemini ve tehdidi sürdürdü.

Ataerkil Zihniyet Tamir Edilemez

Nazlı Şen

Erkekler için tarih boyunca kutsal sayılan iki şeyden biri "namus" diğeryse vatandır. Namus erkeğin kendi mülkiyetinde gördüğü kadınların bedenleriyle; vatan ise silahla, devletle, savaşıyla örtüşür. Erkek, her iki kutsalı da korumayı kendine görev sayar. O yüzdendir ki devletler savaştığında bir devletin askerleri işgal ettiği topraklardaki kadınlara ve çocuklara tecavüz eder. Vatanını koruyamayan erkek namusunu da koruyamamış sayılır, bir toprağı işgal eden devlet kadınların ve çocukların da bedenini işgal ederek düşman erkeğe "gücünü" ispatlar.

Ancak erkekliliğin ispatı sayılan namus ve vatan arasındaki benzerlik ilişkisi yalnızca savaşlarda ortaya çıkmıyor. Bazen söylenen bir sözde, bazen yazılan bir yazıda, bazen ortaya çıkan bir davranışta... Ataerkil zihniyeti taşıyan ve yayan herkes, her yerde bu ilişkiden besleniyor ve fırsat buldukça zihniyetini kusuyor.

Bu sefer zihniyetini ortalığa kusan kişi Özdemir İnce oldu. 11 Ekim'de Cumhuriyet Gazetesi'ndeki köşesinde Devlet Bahçeli'nin anayasaya dair önerisini değerlendirmeye çalışan Özdemir İnce cinsiyetçilikte sınır tanımadı.

Yazının başlığı "Kız oğlan kız ama altı aylık gebe", cinsiyetçiliğin boyutunu anlamak için yazının başlığını okumak yetiyor. Özdemir İnce, Devlet Bahçeli'nin "Divaniâli kurulsun" sözlerini eleştirerek başlıyor yazısına. Yazıyor da yazıyor... Anlaşılan o ki küplere binmiş bu sözleri duyunca. Onu bu kadar sınırladiren şey, kutsal gördüğü anayasal devlete birisinin çıkıp dil uzatması. Kendi ifadesiyle Bahçeli'nin söylediklerinde "asil amaç, günümüz Cumhurbaşkanını denetim dışına almak, devlet yönetimini bir tür teokratik monarşiye dönüştürmektir." Bu kısma kadar bir sorun yok gibi görünüyor ancak Özdemir İnce şu şekilde devam ediyor sözlerine: "Anayasalı demokratik rejim içinde teokratik bir monarşi: Kız oğlan kız ama altı aylık gebe."

Yazının bu kısmında anlıyoruz ki Özdemir İnce "benzetme" yaparak bir şeyler demeye çalışıyor. Çalışıyor ama ağzından çıkan her bir söz kadınlara yönelik saldırıya dönüşüyor. Bu benzetmenin bir gafla ya da öylesine yapılmadığıysa çok açık. Mesela Özdemir İnce benzetme yaparken "Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu?" demeyi seçmiyor da "Kız oğlan kız ama altı aylık gebe" demeyi seçiyor. Seçiyor çünkü ataerkil zihniyeti bu cümlelerin kurulmasında bir sakınca görmüyor hatta bu benzetme ona göre tam yerinde kullanılmış oluyor.

Yazıda kusulan zihniyet bu kadarla da kalmıyor, Özdemir İnce yaptığı "benzetme"yi pekiştirerek yazısını sonlandırıyor: "Kızlık (bekâret) zarı dikilir ama bozulan anayasal düzen tamir edilemez!" Özdemir İnce kendisinin kutsal gördüğü anayasal düzeni ve bekareti bir araya getiriyor, ikisinin de bozulmasından dem vurup birinin dikilerek kurtarılacağını diğeryinse tamir edilemeyeceğini söyleyerek ikisinin arasındaki farkı açıklıyor. İşte bu kadar basit!

Yazı bu şekilde bitiyor bitmesine ancak Özdemir İnce'nin yazdıklarına tepki sürüyor. Özdemir İnce ve niceleri cinsiyetçilik dolu sözler ve benzetmelerle yazılarını gündeme getirmeyi marifet sayıyor ancak hatırlatmakta fayda var Özdemir İnce gibilere: Yazıp çizdiğiniz köşelerde kendinizi sakladığınızı, görünmez olduğunuzu sanmayın. Cumhuriyet Gazetesi özür dilesse, Özdemir İnce yazısını kaldırırsa bile ataerkil zihniyet böyle iki yüzlü özürlerle tamir edilemez!

10 EKİM'i UNUTMAK YOK AFFETMEK YOK

10 Ekim Ankara Katliamı'nın 5. yılında da coğrafyanın pek çok şehrinde katliamda yaşamını yitirenlerin anıldığı eylem, etkinlik ve anımlar gerçekleştirildi. Bundan tam 5 yıl önce Ankara'da gerçekleştirilmek istenen miting öncesinde devlet ve IŞİD işbirliği ile patlatılan bombalar sonucunda yaşanan katliamda 103 kişi yaşamını yitirmişti.

Sivil toplum örgütleri, devrimci örgütler ve

birçok farklı kesimin katılımıyla gerçekleştirilecek miting halaylarla başlarken ve binlerce insan umutla haykırırken bomba sesleriyle miting alanı kana bulanmıştı. 103 kişinin, polisin kurduğu barikatların arasında yine polisin sıkıtığı biber gazlarıyla can vermesine göz yumulmuştu.

Katliamın üzerinden 5 yıl geçmesine rağmen 10 Ekim Ankara Katliamı'nda yakınları-

nı, yoldaşlarını kaybedenlerin öfkesi dinmedi. Ankara, İstanbul, Amed gibi birçok yerde 10 Ekim'de katledilenler anıldı. Yoldaşlarını ve yakınlarını kaybedenler, katledilenlerin mezarları başında açıklamalar yaparak onların anısını ve mücadelesini yeniden hatırlattı.

Ankara'da Karala'nın da bulunduğu Gençlik Örgütleri, katledilen 103 kişinin ismini sokaklara ve caddelere verdi.

Bu yıl 10 Ekim sabahı ilk önce Ankara'da katliamın gerçekleştiği Ankara Tren Garı'nda anma yapmak isteyen, aralarında Karala'nın da bulunduğu devrimciler polisler tarafından engellendi ve 9'u devrimci anarşist olmak üzere 11 kişi gözaltına alındı. Bütün bu baskılar ve engellemelere rağmen gar önündeki eylem kararlılıkla sürdürüldü.

İstanbul'da ise Gençlik Örgütleri 10 Ekim Ankara Katliamı için Beşiktaş'taydı. Anarşist Gençlik'in de içinde bulunduğu Gençlik Örgütleri; katledilen gençlerin, kadınların, doğanın hesabını sordukları gibi 10 Ekim'in de hesabını soracaklarını vurguladı.

Eylem polis ablukasında gerçekleştirildi. Ardından aralarında Devrimci Anarşist

Faaliyet'in de bulunduğu İstanbul Emek Barış ve Demokrasi Güçleri'nin çağrısıyla Kadıköy İskele Meydanı'nda yüzlerce kişi hep beraber 10 Ekim Ankara Katliamı'nı unutmadığını ve katillerini affetmediğini haykırdı.

10 Ekim Katliamı'nın 5. yılında her sene olduğu gibi UNUTMAK YOK AFFETMEK YOK şiarı her yerde yankılandı.

Online ya da Yüz Yüze EĞİTİLMEMEYECEĞİZ

Eylül İncekaya & Umut Aydemir

Canlı ders, uzaktan eğitim ya da başka bir deyişle "İnter-neti, tableti olan buyursun; diğerleri bizi ilgilendirmiyor!" Peki bugün kaçımızın elinde dersleri takip edebileceği bir alet var? Ya da sınırsız internet? Derslere katılabileceği bir alan?

Bu sorular ve çok daha fazlası... Hiçbiri bugün kitaptan tablete geçince, okuldan çıkıp eve sıkışınca oluşan sorular ve sorunlar değil bizim için. 6 yaşından itibaren parçası olduğumuz eğitim sisteminin adaletsizliği yine karşımızda.

Fırsat Eşitliği Mümkün mü?

Tüm bu adaletsizlik, yaşadığımız sistemin ezenler ve ezilenler olarak ayrılmasına dayanıyor. Asgari ücretle geçinen bir işçiyi düşünelim, çocuğunun karnısını zor doyururken fiyatları dudak uçuklatan o teknolojik aletleri alabilecek gücü var mı? Diyelim ki aldı ya da devlet ücretsiz tablet ve internet dağıtımını yaptı. Gerçekten tüm sorunlar çözülecek, adalet sağlanacak mı?

Ezenlerin çocukları -ki onlar zaten ailesinden gelen servete daha doğmadan sahip olmuştur- özel dersler, özel hocalar vb. birçok "özel" ayrıcalıkla okurken ezilenlerin çocukları asla bu ayrıcalıklara sahip olmayacak ve zengin olanla yoksul olan arasındaki uçurum her zaman derinleşecek; bunu görmek için iktisat kitaplarını okumaya gerek yok. İçinde yaşadığımız sistemin amacı çarklarını döndürmek için her zaman yeni ezenler ve yeni ezilenler üretmek. Eğitim sisteminin de sistemin bütününden ayrı düşünülmemesi gerektiğini hesaba katarsak eğitimde fırsat eşitliğinin mümkün olmadığını, adaletli eğitim sistemi diye bir şeyin olmayacağını görüyoruz.

Fasa Fiso Yapan Bakan

Bakan "Ülkemiz eğitimde pandemi sürecinde diğer ülkelere kıyasla daha başarılı ilerledi." derken öğrencilerin giremediği online eğitim uygulamalarını, tablet ya da telefonu olmayan öğrencilerin kaybettikleri bir yılı, çatıya internet çeksin diye çıkan öğrencinin düşerek yaşamını yitirmesini, köy okullarında okuyan öğrencileri -ki onlar bu sistemde hep unutuldu- görmüyor, duymuyor; işine öyle geliyor.

Tabi bir de tableti, telefonu olan öğrencilerin EBA'ya veya bir diğer sisteme girerken çektiği çileler var. "Sistem çöküyorsa çok öğrenci giriyordur, bu olumlu bir gelişme." diyen bakan üç maymunu oynuyor. Bu da o çok övünüp durdukları online sistemin aslında sadece "-miş gibi" olduğunu gösteriyor.

Sorumluluk Kimin?

Okulların açılması tartışılırken MEB, okula gelecek öğrencilerin sözleşme imzalamaları koşuluyla okula alınacaklarını bildirdi. Sözleşmenin içeriği ise şuydu: "Öğrenci virüs karparsa MEB bundan sorumlu değildir." Okula giderken kullanılan araçlar, sınıftaki öğrenci sayısı, yetersiz hijyenle okullar açıldığında bu tam olarak kimin sorumluluğu olacak?

Zoom yani canlı dersler, herkesin içinde aniden sorulan sorular, derslerin aniden kesilmesi, sesin geç gidip gelmesi, hocaların zorla açtığı kameralar... Öğrencinin kendine ait bir hayatı, meşguliyetleri yokmuş gibi akşam saatlerine konulan dersler de fazladan mesai niyetine öğrencilere yükleniyor. Bu sürecin tüm yükünü biz çekerken yaşadığımız stres, başa çıkmaya çalıştığımız sorunlar peki... Onlar için de hazırlanan bir sözleşme var mı?

Sisteme girmeyenlerin sistem tarafından yok sayılması; elde olmadan yazılan devamsızlıklar... Yaşamımızla oyuncak bir top gibi oynuyorlar, oradan oraya vurup duruyorlar.

Şimdi de yeni bir tespit yapıldı aynı kişiler tarafından: "Açılan okullardaki vaka sayısı açılmayan okullardaki vaka sayısından daha çok"muş. Bu cümleyi anlayabilen var mı? Öyleyse söyleyelim: "Hiçbir şey yolunda değil sayın bakan!"

Okul Terörü Bitti, Sırada Aile Evi Terörü...

Hepimiz okullardan çok okuldaki arkadaşlarımızı, teneffüs aralarına sıkıştırdığımız sohbetleri, okula gitme bahanesiyle gezip dolaşabileceğimiz sokakları özledik aslında. Başka şehirde, aileden uzakta, kendi sorumluluğunda yaşamak bile tüm zorluğuna rağmen bir çoğumuz için aile baskısına karşı geçici de olsa bir çözümdü. Sonra bir anda tüm bu rahatlığımız tepetaklak oldu. Şehir dışında okuyanlar aile evlerine göç etti, bir anda baskı altında bir daireyle kaplandı. Bir de virüs yüzünden evden çıkamayınca bu durum büyük bunalımlara, aileyle çatışmaya sebep oldu. Bu da psikolojik anlamda bir çoğumuzu yıprattı.

Aslında yıllardır istediğimiz buydu: "Zelzeleler olsun da okula gitmeyelim!". Oldu. Fakat bu sefer de okul terörü bitti, var olan aile evi terörü yükseldi.

Ee Peki Eğitim? Krizi Fırsata Çevirelim!

Eğitim, bireyin sisteme uyumlu hale getirilmesi için iktidarlar tarafından oluşturulan kullanışlı bir araçtan başka bir şey değil. Eğitimin amacının bireylerin bilgi alışverişi olmadı-

ğını, bilginin niteliğinin ya da veriliş yönteminin yine iktidarların düşüncelerine ve stratejilerine uygun şekilde kurgulandığını görüyoruz. Nerede görüyoruz dersek... Her iktidar değişiminde yeniden düzenlenen müfredat, her sene yenilenen sınav sistemi, okulda maruz bırakıldığımız kurallar, davranışlar... Saymakla bitmez belki, bunlar aklımıza gelenler, buraya sığdırabildiklerimiz.

Şimdi ise eğitim bir anda bambaşka bir döneme girdi, haliyle bizler de. Bugüne kadar olduğu gibi, bugün de kaygı içindeyiz. "Gelecek"... Ve bu gelecek, yıllar değil birkaç ay sonraya dair. Daha da kötüsü birkaç ay sonra başımıza ne "geleceği"ni bilmiyorken eğer bu "yarışta" kaybedersek geleceğimizin nasıl şekilleneceği çok açık. Yani gelecek, artık düşlemesi güzel bir şey değil hiçbirimiz için.

Kimin umrunda ki? Bakanlar nasıl bizi daha fazla oyalayabileceklerinin peşine düşmüş. Yalanlar, hileler, kandırmacalar sürüyor. Kapitalistler her krizde olduğu gibi "Korona virüs salgını sürecinde yaşanan eğitim krizinde de nasıl yeni bir sektör yaratabiliriz?"in peşinde. Yeni bir dershanecilik anlayışı, yeni tablet sistemleri, yepyeni teknolojiler...

Ailelerimiz ise bizim peşimizde! Bir yandan bizim geleceğimiz için kaygılanıp diğer yandan bu kaygıyı bize baskı olarak yaşıyorlar.

Biz? Her birimiz bu zorlu süreçte düşlediklerimizin peşinden gidelim. Çünkü ancak bu şekilde bu zorlu süreci en güçlü şekilde atlatabileceğiz. Bu sefer düşümümüzün içinde alacağımız bir diploma olmasın da diplomaların olmadığı rekabetsiz bir dünya olsun. Bu sefer özgürlük olsun düşlediğimiz ve özgürlüğümüz için bizim gibi özgürlük isteyenlerle beraber eyleyelim.

Zeynel Çuhadar

zcuhadar@meydan.org

Son yıllarda İzmir'de Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi'nde açılan Türk-İslam Arkeolojisi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde açılan Osmanlı Arkeolojisi gibi bölümler pek çok tartışmayı beraberinde getirdi. Arkeoloji ile ilgilenen araştırmacılar arasında da geniş yankı uyandıran bu bölümler ve açılma potansiyeline sahip ardılları, tarihsel çağlara ve arkeoloji ile ilişkili yan dallara bölünmüş disiplin içerisinde olumsuz tepkiler almaya başladı.

Devletin son yıllarda yükselen "her şeyi yerli ve millileştirme" politikasının bir uzantısı gibi görülecek olan bu gündem, aslında sanki hiç bu alana yönelik araştırma yapılmıyormuş da bu sayede çalışılabilir, keşfedilecek gibi pazarlanıyor. Arkeoloji denildiğinde akla sadece Yunan ve Roma Arkeolojisi geldiğini belirten Türk-İslam Arkeolojisi Bölüm Başkanı Doç. Dr. Harun Ürer, Anadolu'da daha önce varlığı tartışmalı olan ancak yapılan başarılı çalışmalar sayesinde varlığı ve ünik karakteri açığa çıkarılan Neolitik Çağ araştırmaları konusunda Anadolu'nun bir merkez haline geldiğinden ya da alanla ilgili pek çok Hitit araştırmacısının uzun yıllardır burada neler yaptığından, hangi merkezleri açığa çıkardığından bihaber olsa gerek... Yoksa arkeoloji denildiğinde ilk akla gelen Yunan-Roma Arkeolojisi olmadığını biliyor olurdu.

Söz konusu durum tarihsel örnekleriyle beraber değerlendirildiğinde, görüldüğünden daha absürd bir konuma düşüldüğünü anlamamızı sağlıyor.

Tevrat Arkeolojisi ve Milliyetçi Muhafazakar Arkeolojiler

19. yüzyıl fizikçileri ve biyologları nasıl bir bilimsel sorunun çözümünü aradıklarında yüzlerini Aristoteles'e dönüyorlarsa, bir

zamanlar Yakın Doğu Arkeolojisi alanında çalışanlar için de Tevrat böyle bir yönelişe mazhar oluyordu. Bu kaynakların izi ise Orta Çağ'a dek sürülebiliyor. Katolik Kilisesi'nin tek elde topladığı "bilimsel çalışmalar" geçmişe ve bilinmeyene yönelik bütün çalışmaların da kilisenin doğrularına göre hareket etmesini öngörüyordu. Bu bağlamda Kitab-ı Mukaddes sadece insanlık için değil bütün bir yaratılış için de yegane rehber olarak görülüyordu.

Kitab-ı Mukaddes'e dayanarak hesaplanmaya çalışılan dünyanın yaşı, MÖ 2500 olduğu iddia edilen Nuh Tufanı'na ilişkin kanıt arayışı, dünyanın merkezi olarak kabul edilen Ortadoğu'nun farklı dillere ayrılmış kavimler aracılığıyla dünyaya yayıldığı gibi inançlar yakın zamana dek varlığını sürdürmüştü Biblical yani Tevrat Arkeolojisi'nin çalışma sahasını oluşturuyordu. Ana akım haber kaynaklarında da iki üç senede bir ısıtılıp ısıtılıp piyasaya sürülen "Nuh'un gemisi bulundu." şeklindeki arayışlar da bu çalışmaların kalıntıları olarak yorumlanabilir. İroniktir ki bu oryantalist çalışmalar Avrupa-merkezci bir tarih anlayışının da kurulmasını sağlıyordu. Kitab-ı Mukaddes'te ismi geçen şahsiyetlerin Avrupa kültürünün kökleri olduğu ileri sürülerek Ortadoğu'nun sömürülmesine rasyonel sebepler üretilmeye çalışıldı.

Mezopotamya ve Mısır'ın geçmişine dair ilginin devletli siyasete bu kadar içkin olması bizi şaşırtmamalı. Zira söz konusu coğrafyanın geçmişinin dinler tarihiyle olan organik ilişkisi bu sürecin başlıca devindiricisi belki. Ancak bahsedilen çalışmalar bir şekilde arkeoloji öncesi ve Trigger'a göre "modern arkeolojiyi önceleyen" çalışmalardı. Bütün bu süreç modern arkeolojinin kuruluşuna zemin hazırlayan ilk girişimler olarak arkeoloji tarihinde yer aldı. Zaman içerisinde bu alanda çalış-

malar yapan arkeologlar dinsel metinleri kurucu kaynak olarak almayı bırakarak isim değişikliğine gittiler. Kitab-ı Mukaddes Arkeolojisi'nin çözümlenmesinde Charles Darwin'in büyük bir kırılma yarattığı evrimci bakış açısının gelişimi de anahtar bir rol oynamaktaydı. Bu bağlamda Üç Çağ Sistemi ile dört başı mamur bir kimliğe kavuşmaya başlayan arkeolojik araştırma metodolojisi, Tevrat Arkeolojisi çalışanların da Yakın Doğu Arkeolojisi, Protohistorik Çağ Arkeolojisi, Eskiçağ Araştırmaları gibi başlıklarda çalışılmalarını sürdürmeleyle değişiklik gösterdi.

Milliyetçi muhafazakar eğilimlerin arkeolojideki etkisi Mezopotamya ile de sınırlı kalmadı tabii ki. Önceki paragraflarda bahsedilen antikacı kuruluş döneminde, Leibniz'in koleksiyonerlere yaptığı çağrıyla başlayan Alman tarihini materyal kültüre dayanarak yazma girişimleri, Kossina ile zirvesine ulaşan ırkçı ideolojiyi besleyen bir resmi tarihe kadar sürdü. Faşist rejimlerin ortadan kalkmasının ardından bilimsel araştırmalardaki popülerliğini yitiren bu görüşler şimdilerde günahları ile beraber anılarak arkeolojik düşünce tarihinin "antikaları" olarak yer yer referans alınmaya devam ediyor. Sürecin ilerleyişinde görece modern bir sorun olarak yeniden devletli siyasete alet edilmeye çalışılan bir diğer faktör Doğu Avrupa ve SSCB'nin yıkılışı ardından kültür tarihi ve etnisite vurgulu arkeoloji arayışlarının tekrardan palazlanması oldu. Marksist indirgemeci tarih anlayışının hegemonyasından çıkan coğrafyalarda kurulan arkeoloji disiplinleri "yerli ve milli" takıntısının başka coğrafyalardaki yansımaları olarak karşımıza çıktı.

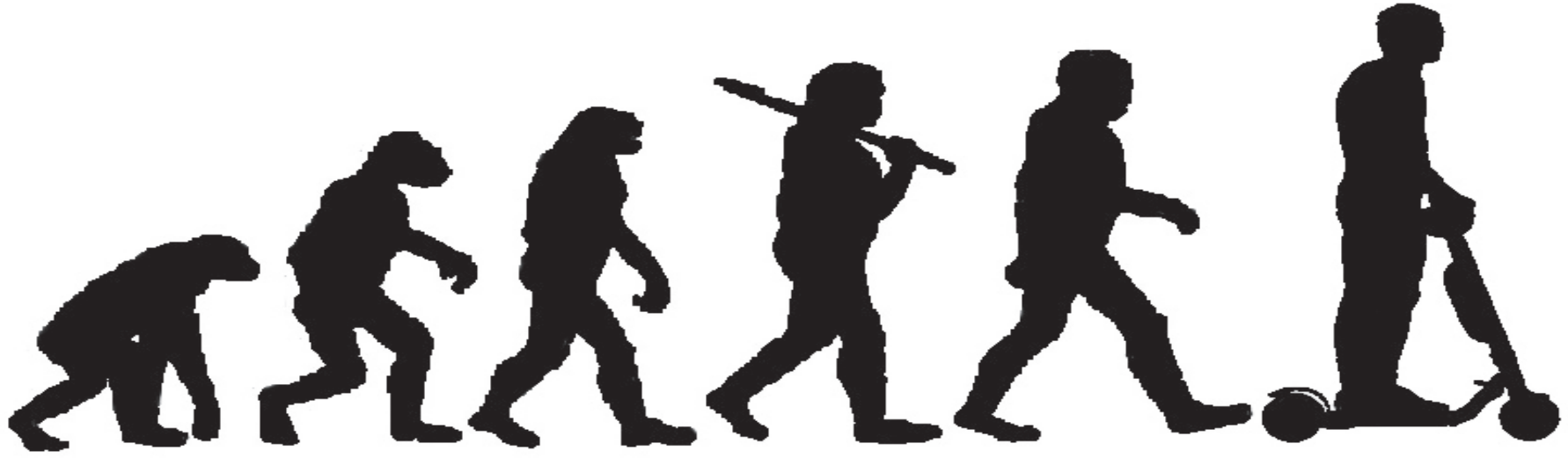
Türkiye Arkeolojisinin Konumu, Tarihsel Çağlara Bölünme

Coğrafyamızda yapılan arkeolojik çalışmalar ise bu konuda haklı eleştiri-

rilere uygun, ideal formuyla kurumsallaşmaya başlamasıyla öne çıkmaktadır. Başından beri Prehistorya (Tarih Öncesi) Arkeolojisi, Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi, Klasik Arkeoloji olarak disiplinlere ayrılan Arkeoloji geleneği, bu alanda yapılan Arkeometrik çalışmaların gelişimiyle beraber Arkeobotani, Arkeozooloji gibi ilişkili alanların yanında antropoloji, jeoloji, coğrafya gibi disiplinlerle de ortak çalışmaları güçlendiren bir yapıya kavuşmuştur.

Yerli ve milli savaş ekipmanlarından yerli ve milli içeceğe, yerli ve milli gençliğe kadar her şeyi kendi ideolojisine yamamaya çalışan AKP'nin gözünü bilimsel araştırmalara dikmiş olması bu işe yıllarını vermiş arkeologlar dışında, farklı alanlardan pek çok araştırmacının ve takipçinin de tepkisini almaya yetiyor. Bütün bunlarla birlikte olası bir niyet okumayı da önlemek adına şunları söylemek gerekiyor. Osmanlı ve Türk Tarihi'ne ilişkin yapılacak olan çalışmaların bir başka çalışmaya göre değersiz ve yersiz olduğunu iddia etmek de en az bu yapılan girişimler kadar absürd olurdu.

Geçmişin aydınlatılmasına yönelik yapılan çalışmalar arasında arkeoloji disiplini materyal kültüre dayanmasıyla gerçeklerin açığa çıkması için en değerli araçlardan biri olma özelliği taşıyor. Türk tarihi ve Osmanlı üzerine yapılan çalışmalar ise halihazırda Sanat Tarihçileri ve Eskiçağ Tarihi araştırmacıları tarafından on yıllardır gerçekleştiriliyor. Bu alanların turizm ile olan organik bağı da düşünüldüğünde onca şeye rağmen iç yapısına dokunulmasına hala çekinilen arkeoloji disiplini açısından Türk İslam Arkeolojisi'nin daha itaatkar, devlet ideolojisine amade bir argüman bilimselleştirme aracı olarak disipline entegre edilmeye çalışıldığını söylemek herhalde yanlış olmayacak. Zaman bize tersini göstermediği müddetçe.

Ulaşım Çözüm mü Sorun mu? E-Scooter

İlyas Seyrek
iseyrek@meydan.org

Büyükşehirlerin büyük semtlerinde belirmeye başladılar ilk olarak. Yaptıkları kazalar, aldıkları yaptırımlar, haklarında getirilecek yasal düzenlemeler, kendi aralarında girdikleri rekabetler ve hem ihtiyaç karşılama hem de eğlence aracı olarak tercih edilmeleri sebebiyle giderek popüler hale geldiler. Onlar korona krizi sürecinin yeni trendi: elektrikli scooter uygulamaları.

Tüm dünyada son 10 yılda giderek yaygınlaşan çevrimiçi ulaşım uygulamaları bu coğrafyada da korona virüs salgınından önce -kısa mesafelere ulaşmak, toplu taşıma araçlarına varmak için- kullanılmaya başlanmıştır. Korona salgınının ortaya çıkışı ile fiziksel mesafeyi korumak isteyen ve toplu taşımadan uzak duran insanlar için bireysel seyahat, bisikletler ve scooterlar giderek daha fazla tercih edilir oldu. Satın alma ya da uygulamalar aracılığıyla kiralama yöntemleri ile insanlar için günlük bir tercih haline geldi. Ancak son dönemde artan otomobil fiyatları bu alandaki sahiplik oranını düşürüyor ve kiralama şirketlerini daha da yükseltiyor.

Ulaşım Sorununa Karşı Alternatif Bir Araç!

Küresel, neoliberal kapitalizmin gelişebilmesi, kendisini yeniden üretip sürdürebilmesi amacıyla kent mekanlarını da birer meta olarak kullanması ile ilişkili olarak büyüyen kent merkezleri ve metropoller dünya nüfusunun önemli bir bölümünü barındırmaya veya bu nüfusu doğrudan etkilemeye başladı. Toplumsal ihtiyaçları bütünlüklü bir şekilde karşılama amacı olmayan bu ekonomik sistemde genişleyen, nüfusu giderek yoğunlaşan kent mekanlarında, metropollerde ulaşım ihtiyacının karşılanması da karmaşık, çok parçalı/aktörlü hale geliyor. Özellikle geri bırakılmış ülkelerde daha yoğun yaşanan hava kirliliği, trafik ve

ulaşım sorununun çözümü için önerilen çevrimiçi motosiklet, scooter ve bisiklet paylaşım/kiralama uygulamaları mevcut ekonomik koşulları düşündüğümüzde mekansal, sosyal pek çok çelişkiyi daha fazla görünür hale getiriyor.

Kentsel ulaşım hızlı bir dönüşümün kıyısında görünüyor. Çevrimiçi teknolojilere dayalı paylaşımlı ulaşım uygulamaları insanların seyahat etme ve şehirlerin planlanma ve inşa edilme şeklini ve dolayısıyla toplumun mekânını etkilediği için toplumsal yapı ve ilişkileri de etkiliyor.

Esnek yapısı sebebiyle de küresel, neoliberal ekonomik sisteme oldukça uygun olan bu uygulamalar giderek büyük bir sektör haline geliyor. 2020 itibarıyla dünya çapında 20 milyar dolarlık değere sahip olan bu şirketlerin 2030 yılında değeri 42 milyar dolara çıkacağı öngörülüyor. 2019 yılında yaklaşık 774 bin olan paylaşımlı e-scooter sayısının ise 2024'de 4.6 milyona çıkacağı öngörülüyor. Hatta bu popülerlik sonucunda TCDD'nin de Çuf Çuf isimli scooterlar ile bu sektöre dahil olacağı haberleri yayılıyor.

Toplumsal Soruna Bireysel "Çözüm"

Toplumsal yapıların, mekanizmaların sonucu olarak ortaya çıkan toplumsal sorunların ortadan kaldırılması için bütünlüklü politika ve araçların planlanması ve uygulanması gerekirken kapitalist sistem çözüm için yine küçük, yüzeysel ve bireysel alanları işaret ediyor. "Her koyun kendi bacağından asılır" anlayışını daha sistematik, çağa uygun bir şekilde revize eden sistem teknolojik gelişmeleri, araçları ve bu gelişimin kültürünü bu alanlarda kullanıyor.

Maliyeti ve gerekli altyapıya sahip olmaması sebepleriyle toplum-

sal karşılığı olamayacak ve sorunlara neden olan yapılara kökten bir cevap olamayan e-scooterlar bireysel bir çözüm, sorundan kaçış olarak ortaya çıkıyor. İnsanların, trafikte kalırlarsa en yakın scooter ya da motosiklet paylaşım uygulaması ile toplu ulaşım araçlarına ya da varacakları hedefe ulaşmalarını sağlıyor. Böylece sadece var olan trafik ve ulaşım sorununun etrafından dolaşarak ve onu öylece kendi haline bırakarak bir kesimin işini gerçekten görüyor. Bütün toplumsal yapıların, toplumun bütününe çözmesi gereken bir sorunu sadece bir kesim için çözenin -toplumsal ve ekonomik- maliyeti her zaman yüksek olmuştur, bunu da unutmamak gerekiyor.

Orta Sınıfın Yeni Ulaşım Araçları

Büyükşehirlerin büyüksemtlerinde, ulaşım aksları çevresinde, iş merkezleri etrafında yoğun kullanılan bu ulaşım araçları özellikle beyaz yakalıların, orta sınıf genç kesimin, öğrencilerin tercihi olarak beliriyor.

Hızlı hareket etmeyi sağlayan, eğlenceli, bireyselleştirilen -toplumsal ihtiyacı karşılayan ve giderek ulaşım konusunda bir yaşam şekli haline gelen bu araçlar belli kesimlerin kültürel bir kodu haline de geliyor. Genellikle çalıştığı alanın, işin mülkiyeti üzerine olmayan fakat kendisini sürekli geliştirmek zorunda olan beyaz yakalı kesimde mülkiyetten bağımsız bu araçları kullanmak daha yaygın görünüyor.

Bu mikro mobilite araçları daha ekonomiktir çünkü bir araç edinmek ve bakımını yapmaktan daha ucuzdur. Bu ulaşım türlerini kullanmak, uygun fiyatlar ve genellikle ücretsiz park yeri nedeniyle diğer faaliyetler için para tasarrufu yapmalarına olanak tanıyor. Orta sınıfın daha yüksek gelirli için özel, kişisel scooter sahibi olma davranışı da artış gösteriyor.

Ne Ekolojik Ne Ekonomik

Mikro mobilite araçları diye tanımlanan, elektrikli scooterlar da dahil olmak üzere bisiklet, elektrikli bisiklet gibi ulaşım araçları kısa mesafe ulaşımında otomobil kullanımının yerini ikame edebileceği söylemiyle ekolojik bir perspektiften de sahipleniliyor. Yaşam alanından ya da bulunulan yerden toplu ulaşım araç ve merkezlerine ulaşmada, ulaşım sistemlerinin birbirine entegrasyonunda tamamlayıcı bir araç olarak tariflenen elektrikli scooterların böylesi söylemler üzerinden kitlesel üretiminin ekolojik maliyeti tabii ki düşünülüyor. A+ şeklinde tanımlanan, daha az su ve enerji harcayan çamaşır makineleri gibi makine, alet ve araçların ekolojik krizlerin önlenmesinde kurtarıcı olarak görülmesi nasıl bir yanılsamaysa ve bu makinelerin kitlesel üretimi için çok fazla enerji ve su harcadığı kesin olarak biliniyorsa, bugün bu ulaşım araçlarının üretilmesinde kullanılan doğal varlıkların da oldukça fazla olduğu bilinmelidir. Bir günde defalarca kez kullanılan scooterların çabucak bozuluyor olması ve hızlıca hurdaya çıkması sebebiyle geniş çaplı üretimi gerektiriyor. Daha yaygınlaşma sürecinin başında olduğumuz şu günlerde bile bozulan/hurdaya çıkan scooterlar sebebiyle e-scooter şirketlerinin milyonlarca lira/dolar para harcadıkları biliniyor. Bu ulaşım araçlarının fazlaca üretiminin, aynı enerji tüketimini ve fosil yakıtların oldukça fazla kullanılması sonucunu yaratacağını görmek gerekiyor.

Tüm bu yaşananların ve verilerin ışığında bu araçların yaşam alanımıza, toplumsal yaşama dair pek çok sorunu görünmez kılacağını, sorunların çözümünü engelleyeceğini ve yeni sorunlar yaratacağını öngörebiliriz. Ve tekrar vurgulamak gerekir ki ulaşımın kalıcı ve sürekli çözümü için sorunların kökenini, mekana dair ekonomik, toplumsal politikaların yaratıcısı olan yapıları/sistemi sorgulamak gerekiyor.

Ödüllendirilen Açlık

Sergen Saka

World Food Programme (WFP) olarak bilinen Birleşmiş Milletler (BM) Dünya Gıda Programı, yürüttüğü projeler dolayısıyla geçtiğimiz günlerde Nobel Barış Ödülü'ne layık görüldü. Böylelikle BM bu ödülü 12. kez almış oldu. Nobel Vakfı'nın ödüle layık gördüğü ve esasında tamamen çözümsüzlükler üzerine kurulu ilişkilerle yürütülen programa, Dünya Gıda Programı'na farklı bir perspektiften bakalım.

Kuruluşu ve Amacı

Program, Birleşmiş Milletler'in 1960 yılında Gıda ve Tarım Örgütü Konferansı'ndan sonra ABD'deki Food For Peace (Barış İçin Gıda) programının direktörü George McGovern'in önerisiyle, "doğal afetler, savaşlar gibi nedenlerle yaşanacak acil ve insani gıda ihtiyaçlarını gidermek" amacıyla 1961 yılında Roma'da kurulmuştur. İlk faaliyetini 1963 yılında gerçekleştirmesinden sonra 1965 yılında kalıcı olarak çalışmaya başlamıştır. Dünya üzerindeki açlığı sıfıra indirmeyi amaçladığı söylenen programın 2018 yılı için açıkladığı raporda belirtilen en büyük finansörlerinden ikisinin dünya üzerindeki açlığı yaratan başlıca güçlerden ABD ve AB olduğu bilinmektedir.

Sorunlu Ortaklıklar

2001'den günümüze değin ABD'nin Afganistan'a, 2003'te Birleşik Krallık ile birlikte Irak'a saldırmasının ardından yıllar sonra dönemin Ulusal Güvenlik Danışmanlığı'nı yürüten Condoleezza Rice, her iki saldırının da bu ülkelere demokrasi götürme amaçlı yapılmadığını açıklamıştı. Saldırının hemen ardından WFP Irak'a insani yardımları TC üzerinden ulaştırmıştı. Aynı dönemde

WFP ile pazarlığa oturan TC, 1998'de kapatılan temsilciliği 2003 yılında tekrar faaliyete sokmuştu ve 31 Aralık 2004'te insani yardımın son bulmasıyla temsilcilik işlevini yitirmişti. WFP'nin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nde Irak'ın önemli ilerleme kaydetme potansiyeline sahip olduğunu belirtmesinin yanında, nüfusunun yarısından fazlasının yoksulluk sınırında yaşadığı satırları da yer almaktadır. WFP'nin de Irak'ta yaşanan savaş kaynaklı yoksulluğu, bu yoksulluğa sebep olanların sağladığı fonlarla kapatmaya çalıştığı gözlemlenmektedir.

WFP'nin bir başka sorunlu ortaklaşması ise Türkiyeli şirketlerle gerçekleşmektedir: Eczacıbaşı ve Limmak Holding. Bu şirketlerin yanı sıra Gates Vakfı'nın da yer aldığı Sosyal Kalkınma Amaçları Etki Hızlandırıcı Programı çerçevesinde geçtiğimiz yıl 6-8 Temmuz'da İstanbul'da gerçekleştirilmiş olan bir etkinlikte "Hedef, yerlerinden edilmiş kişilere yardım etmek, dezavantajlı kitlelere destek vermeye odaklanıyoruz; mültecilerin potansiyeline inanmalı ve yatırım yapmalıyız." gibi söylemler ön plana çıkmıştı. Başta Suriye'ye yönelik olmak üzere dahil olduğu savaşlar sebebiyle insanların yerlerinden edilmesinde rol alan TC'nin kendisine yakın olan bu şirketler vasıtasıyla göçmenlerin yaşadığı sorunların giderilmesine yönelik programa dahil olmaya çalışması, devletlerin ve BM'nin çokça yaşadığı türden çelişkilere bir başka örnek olmuştur.

Ayrıca daha sorunlu bir başka WFP ilişkisi BM'nin benzeri programlarının da daimi finansörü olan Bill ve Melinda Gates Vakfı ile kurulmuş olandır. Gates Vakfı'nın çeşitli kapitalistlerin de desteğiyle GDO'lu tohumları

yayıdığı ve bunu biyoteknoloji adıyla maskeleymeye çalıştığı bilindiği halde Dünya Gıda Programı'yla tekrar bir etkinlikte buluşması dikkat çekicidir.

Yeşil Devrim ve Gates Vakfı

Yeşil Devrim, 1960 yılından sonra geleneksel tarım yöntemlerini sönmülendirip genetiği değiştirilmiş tohumları ve bu tohumlardan elde edilecek üretimi destekleyen bir süreçtir. Elde edilecek üretimler hususunda ise geleneksel tarıma oranla daha çok gübre ve suya ihtiyaç duyulmaktadır. İhtiyaç duyulan suyun ekim için kullanılmasından kaynaklı olarak içilebilir su kıtlıklarının yaşandığı ve bununla birlikte yerel üretimin Yeşil Devrim sürecinde yok olduğu veya derin hasarlar aldığı bilinmektedir. Bu süreç ekilebilir alanın artırılmak istenmesiyle birlikte var olan ormanların yok edilmesiyle sonuçlanmıştır. Geleneksel tarım yöntemleri suyun daha verimli kullanılmasına ve yer altı varlıklarının kendini dengelemesine olanak tanırken yeni sistem ihtiyaçlarının karşılanması adına var olan yer altı ve yer üstü varlıklarının sonuna kadar sömürülmesi gerekliliğine dayanmaktadır. Dolayısıyla Yeşil Devrim ile birlikte su kıtlığının daha fazlaşmış olduğunu söylemek mümkün.

Bill ve Melinda Gates Vakfı'nın bahsi geçen Yeşil Devrim'in neresinde yer aldığına gelecek olursak Bill Gates'in bahsi geçen ilişkiler ağında bilindiği kadarıyla fon sağlayıcı konumda olduğu görülmektedir. Zira bu bağlantıyı kendisi de yalanlamamış, hatta genetiği değiştirilmiş tohum ve bitkilerin iklim değişikliklerini telafi ettiğini öne sürmüştür. Fakat Yeşil Devrim ile birlikte öne çıkan bu tohumların kullanılması Hindistan ve

Meksika gibi ülkelerde kuraklığı arttırmışken Gates Vakfı'nın aynı yöntemleri kullanmayı düşünerek dahil olduğu AGRA'nın (Growing Africa's Agriculture) farklı bir sonuç vermesi düşünülemez.

Çözümsüzlük

WFP'nin insani yardım adı altında gündem ettiği gıdaya erişim konusu, yazıya başlamamızdaki en önemli nedenlerden biriydi. Peki WFP gıdaya nasıl erişmektedir? WFP'nin dağıttığı gıdaya erişimi BM'nin açtığı ihaleleri gerekli kuruluşlarla ilişkilendirmeyle başlayıp kabul edilen ihracatçı firma veya kuruluştan istenilen gereksinimlerin temin edilmesiyle son bulan bir süreçtir.

BM bu ihalelerde çocuk işçi çalıştırmama, silah kaçakçılığı yapmama gibi belirli kriterleri gözettiğini belirtmektedir. Fakat konu kendisine fon sağlamak olduğunda bu kriterleri gözetmemesi BM'nin temel çelişkisini ortaya koymaktadır. Bu çelişki yerkürenin farklı coğrafyalarında ortaya çıkan toplumsal, ekonomik, ekolojik ve siyasi sorunların yaratılmasındaki payının büyüklüğü ile ilişkilidir.

BM böylesi öncelikleri her yerde gözetmeyerek halihazırda çözümü sağlayamayacağını itiraf da etmiş olmaktadır. Açlığı yaratan ve savaşları başlatanlardan yine açlığı dindirmesini ve savaşları bitirmesini beklememek gerektiği bir kez daha ortaya çıkmıştır. Nobel Vakfı'nın da açlığın, yoksulluğun, savaşın çözümündeki katkıları sebebiyle verdiği ni iddia ettiği ödül esasında sorunun kendisine; açlığa, yoksulluğa, savaş verilmektedir. Açlık ödüllendirilmektedir.

Selefililer-Tarikatlar İktidar Savaşında

Emrah Tekin

etekin@meydan.org

Gündelik yaşamdaki yoğunluğu, devlet iktidarının politikaları paralelinde gün geçtikçe artan muhafazakarlaşma, farklı veçheleriyle gündeme gelerek kendisini bir şekilde tartışıyor. Geçtiğimiz temmuz ayında Ayasofya'nın camiye dönüştürülmesi sırasında görünürlüğü artan, 15 Temmuz 2016'da sokaktaki varlığını gördüğümüz, yurtlarında cinsel saldırı haberlerinin eksik olmadığı tarikat ve cemaatler, devletin toplumu muhafazakarlaştırma politikalarında önemli bir zemin oluşturuyor. Devlet iktidarının eski ortağı olan ancak daha sonra "FETÖ" olarak kodlanan Cemaat'in yokluğunun doğurduğu "boşluk" söz konusu yapıları daha görünür kıldı.

1950'lerde iktidarda bulunan Demokrat Parti etrafında kümelenerek güç biriktirmiş olan tarikat ve cemaatler, 12 Eylül 1980 Darbesi sonrasında devletin iç-dış politik tasarrufları paralelinde önemli birer ekonomik ve siyasi güç haline gelmişti. Bu noktada, söz konusu bu yapıların ekonomik güç haline gelmelerinde 12 Eylül sonrası Özal döneminde çıkarılan Özel Finans Kurumları Kanunu'na ayrı bir parantez açmak gerek. Bu yasa ile serbest piyasa hareketliliği içinde kendisine yer bulan "faizsiz bankacılık sistemi" 1980'leri izleyen on yıllar boyunca tarikat ve cemaatlerin ekonomik gücüne zemin oluşturdu.

Tarikat ve cemaat örgütlenmeleri, her ne kadar 28 Şubat 1997 sonrası

"irtica ile mücadele" adı altında devletin görece hedefinde yer alsalar da hem kullanışlılıkları her zaman işe yarayacak birer enstrüman olmaları hem on yıllar boyunca devlet içindeki kökleşmiş ilişkileri nedeniyle çok ciddi bir güç yitimine uğramadılar. Kaldı ki 1994'ten beri Milli Görüş gelenekli partilerin yerellerdeki iktidarı ve 2002'de aynı kökenden gelen AKP'nin genel seçimleri kazanması, bu görece ve kontrollü güç yitimini durdurmuştu.

AKP ile Cemaat arasında 2013'e kadar yaşanan ittifak 15 Temmuz sonrası açık bir husumete dönüşürken, bu tarihten sonra başta İsmailağa ve Menzil olmak üzere farklı tarikat ve cemaatlerin adını daha sık duyar olduk.

İsmailağa Cemaati'nden Cübbeli Ahmet Hoca adıyla bilinen Ahmet Mahmut Ünlü'nün geçtiğimiz ay içinde yaptığı ancak farklı zamanlarda da dile getirdiği "selefi derneklere" yönelik uyarılar, gözleri bir kez daha devlet iktidarının cemaat, tarikat ve benzeri yapılarla ilişkisine çevirdi.

Cübbeli Ahmet (Ünlü), açıklamasında iki bin civarında selefi derneğin varlığından ve bu derneklerin silahlandığından söz etti. Bu açıklamanın, son örneği Uşşaki bağlantılı bir tarikatta görülen cinsel saldırı vakaları, arazi kayırmacılığı, devlet bürokrasisindeki görünürlüklerinin artması gibi konular nedeniyle zaten

gündemde olan tarikat ve cemaatlerle bağdaştırılması sonrası Ünlü, sadece dernek adı altında örgütlenen selefililerin yarattığı "tehlikeye" dikkat çekmek istediğini söyledi.

Söz konusu açıklamada tarikat ve cemaatlerin, "devletin-milletin yanında yer alan hayır kurumları" hüviyeti korunarak örgütlenme zemini bulmaları "tehlikesine" karşı dikkat çekilen selefilik, Suriye Savaşı'nda IŞİD ve El Kaide türevi cihatçı çetelerden kamuoyunun tanıdığı ve aşına olduğu bir akım. Kendisi dışındaki birçok İslam yorumunu olduğu gibi tarikat ve cemaatleri de tekfir eden (kafir ilan eden) selefililerle Cübbeli Ahmet'in açıklamasında belirginleşen tarikat ve cemaatler arasındaki iktidar savaşına devletin nasıl bir yaklaşımda bulunacağı ise önemli. Bu yaklaşıma göre ileride selefililiğin yaşadığımız coğrafyadaki örgütlenme zeminine dair fikir sahibi olunabilir.

IŞİD'in öldürülen lideri Ebubekir el Bağdadi'nin 2019'daki bir videosunda "Vilayet Türkiye" adıyla bir grubun, cihatçı çeteye biat ettiği ortaya çıktıktan uzun süre sonra İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, söz konusu "Vilayet" yapılanmasının emirinin yakalandığını duyurmuştu. Ancak aynı günlerde "Türklerin müslüman olmadığını, cihatçı çetelerle yaşanan çatışmalarda ölen TC askerlerinin şehit sayılmayacağını" ve -açık bir şekilde- IŞİD'i desteklediğini söy-

leyen "selefi lider" Murat Gezenler hakkında herhangi bir soruşturma açılmaması, devletin bu konuda iki farklı yaklaşım içinde olabileceği izlenimi uyandırıyor.

Yaşadığımız coğrafyada 2015-2017 arasındaki 5 Haziran HDP Amed mitingi, Suruç, 10 Ekim, Reina, Sultanahmet, İstiklal Caddesi patlamalarını hatırladığımızda, devletin kontrolü dahilinde ve dışında olmak üzere iki farklı biçimde IŞİD saldırılarının gerçekleştirildiğini görebiliriz. Bu anlamda son günlerde, tarikat ve cemaatlerle selefililer arasında yaşanan bu soğuk savaşta, devlet "Vilayet Türkiye" tarzı kapalı hücreler dışında, kontrolü altında tutabileceğini düşündüğü oranda, "sözlü davete dayalı" selefi örgütlenmenin önünü kapamayabilir.

Bu noktada önümüzdeki süreçte, devlet iktidarının muhafazakar politikalarına "biat etmiş" selefililerle onların, kendileriyle aynı hedef kitleye ve devlet bürokrasisindeki benzer kurumlara oynadığını düşünen tarikat ve cemaatler arasında yaşanacak gerilimi görebiliriz.

Şimdilik medyadaki görünürlükleri ve devlet bürokrasisinin kurumlarındaki varlıkları tarikat ve cemaatlerin bu "savaşta" bir adım önde olduğu izlenimi uyandırır da devletin 2015-2017 döneminde selefililerle olan "iltisakını" hatırladığımızda bu gerilimde dengelemin değişebileceği unutulmamalı.

Devletlerin Savaşları Bitmiyor Halklar Birbirine Düşman Ediliyor

Fuat Çakır

Azerbaycan ile Ermenistan devletleri arasında Dağlık Karabağ'da 27 Eylül'de başlayan sıcak çatışmalar artık savaş olarak adlandırılıyor. İki devlet arasında zaman zaman sıcak çatışmalar yaşanırken 27 Eylül'de başlayan çatışmalar, 90'ların başından beri bu bölgede yaşanan ve hemen sonlandırılmayan ilk sıcak çatışmalar olarak kayıtlara geçti. İki taraf da sıcak çatışmaları kendilerinin başlattığını kabul etmedi. Hala ilk ateşin kimin tarafından açıldığı bilinmiyor.

Çok geçmeden Ermenistan cephesi, TC Devleti'nin de özellikle Suriye'deki cihatçıları bu topraklara getirerek ve Azerbaycan'ın kullanımına İnsansız Hava Araçları'nı tahsis ederek savaşa dahil olduğunu söylemeye başladı. TC tarafında bunu kabul eden çıkmasa da hemen Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar, Ermenistan'ı paralı askerleri kullanmakla suçlamaya başladı. Devletin en üst kademeleri "Azerbaycan'ın yanındayız." mesajları verdi.

Burada belirtmek gerekir ki denize herhangi bir kıyısı bulunmayan Ermenistan'ın sınırlarının yüzde

85'i Türkiye ve Azerbaycan ile. Bu sınırlar da kapalı. Ermenistan ekonomik ve askeri alanda varoluşunu Rusya'ya bağlamış durumda. Rusya, bu nedenle savaşta gözlerin hemen çevrildiği ilk devlet. Bu savaşın Rusya'dan izinsiz başlamayacağı yaygın olarak kabul görüyor. Sıcak çatışmaların savaşa dönmelerinden anlaşıldı ki Rusya savaşın yaşanmasından memnun.

Fransa da bu sürece hızlı bir şekilde dahil olarak son devletlerarası krizlerde olduğu gibi bu krizde de karşısına aldığı TC'yi savaşa katılmakla ve cihatçıları kullanmakla suçladı. Fransa Başkanı Macron ayrıca Rusya'yla iletişime geçerek savaşın bitirilmesi çağrılarını gerçekleştirdi. TC, bu süreçte savaşa dahil olduğu iddialarını reddetse de 3 Ekim'de Erdoğan "Tıpkı Balkanlar'da, Kafkaslar'da, Akdeniz'de olduğu gibi, sınır hattımızda istikrar sağlanana kadar, sahada aktif şekilde yer almaya devam edeceğiz." diyerek savaşa dahil olduklarını kabul etmiş oldu.

Gün geçtikçe savaşın daha fazla bölgeye yayılma riski oluştu. Bu

süreçte taraflar birbirini sivillere saldırmakla suçlayan açıklamalar yapmaya başladı. Sürece etki etme olasılığı en yüksek devlet olan Rusya hala etkili bir şekilde müdahalede bulunmazken ABD'de gündem Trump'ın Covid-19'a yakalanmasıydı. Rusya'nın kendi ekseninden çıkmaya çalışan Ermenistan'a bir ders vermek için etkili bir şekilde müdahil olmadığı ve ABD'nin de iç politikada seçimlere yoğunlaştığı için bu savaşla ilgilenmediği konuları üzerinde uzlaşma söz konusu.

Bu arada İran da açıklama yaparak TC'yi Suriye'den cihatçı ihraç etmekle suçladı ve Suriye'de yendikleri cihatçıları sınır bölgelerinde görmek istemediklerini belirtti. Kanada da TC'yi gerçekleştirdiği silah ihracını, TC'nin bu savaşa dahil olduğu ve kendilerinden satın aldıkları yönündeki şüpheleri nedeniyle askıya aldıklarını açıkladı.

10 Ekim'e gelirken Rusya kendisinden beklendiği üzere Azerbaycan ve Ermenistan dışişleri bakanlarını Moskova'ya çağırdı. Yapılan görüşmelerin sonunda Rus Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov arabuluculuğunda

taraflar "rehine ve cenaze değiş tokuşu için" ateşte uzlaştı. Ancak çok geçmeden her savaşta olduğu gibi taraflar birbirlerini ateşkesi bozmakla suçladı. Taraflar ateşkesi uydularını ancak karşı tarafın saldırması durumunda onlara cevap verdiklerini savunuyor. Sıcak çatışmalar bir süre yoğunluğunu kaybetmiş olsa da son olarak 17 Ekim'de Ermenistan'ın, Azerbaycan'ın en büyük ikinci kenti olan Gence'ye gerçekleştirdiği füze saldırısı sonucunda 10'dan fazla kişinin yaşamını kaybettiği yönünde açıklamalar gelirken Ermenistan cephesi bu konuda sessiz.

Dağlık Karabağ, milliyetçiliğin halkları birbirine rahatlıkla düşman ettiğinin görüldüğü coğrafyalardan sadece biri. Azerbaycan ve Ermenistan devletleri arasında anlaşmazlık oluşturan Dağlık Karabağ sorunu yüzyıldan beri çözüme ulaştırılmadı ve SSCB'nin dağılmasından sonra diğer sorunlar gibi yeniden gün yüzüne çıktı. Dağlık Karabağ sorunu, devletlerin milliyetçiliği kullanarak halkları birbirine düşman etmeyi sürdürdükleri bir sorun olarak var olmaya devam ediyor.

Sınır Aşırı Müdahaleciliğinin

Emrah Tekin

etekin@meydan.org

Pençe-1, Pençe-2, Pençe-3, Pençe-Kaplan, Pençe-Kartal, Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı, Bahar Kalkanı... Bunlar, TSK'nin Irak ve Suriye'deki sınır ötesi askeri operasyonlarının adları. Devlet iktidarı 24 Ağustos 2016'da başlattığı Fırat Kalkanı'ndan bu yana, yukarıda adı geçen operasyonlarla Irak'ın kuzeyinde Başur, Suriye'de El Bab, İdlib ile Rojava'da Afrin ve Gre Spi'de (Tel Abyad) asker bulunduruyor. Bu bölgelerde yerel milis adıyla lanse edilen cihatçı çeteler ise Libya ve Dağlık Karabağ'da olduğu gibi "gereği görüldüğünde" mobilize edilerek "vekil güç" olarak TSK yedeğinde tutuluyor.

Ankara'nın birden fazla toprak parçasındaki bu aktif dış politikası, "Mavi Vatan" adıyla belirlenen deniz sınırlarıyla Güney Ege ve Doğu Akdeniz'de denizleri de hedefe koyarken, Libya'daki askeri varlık ise yayılmacılık eğiliminin "kita aşırı" karakteri olarak belirginleşiyor.

Öncelikle belirtmek gerekir ki TC devletinin aynı anda bu kadar farklı coğrafyadaki askeri varlığı, Cumhuriyet'in kurulduğu 1923'ten beri bir ilk. Somut askeri varlık dışında, Güney Ege ve Doğu Akdeniz gibi bölgesel gerilimlerde, "pazu göstermek" şeklindeki meydan okuyuşlar ve Somali, Cibuti gibi bazı Afrika ülkelerinde -şimdilik- yumuşak güç olarak tezahür eden hamleler, TC dış politikasında önemli bir değişim yaşandığını gösteriyor. Bu değişimin en somut örnekleri, özellikle Doğu Akdeniz'de yaşanan gerilimde tanık olduğumuz, diplomaside askeri adımları önceleyen ve müzakereyi ikinci plana iten hamlelerdi.

Uzlaşmaz gibi görünen bu hamlelerin sonunda, son olarak Doğu Akdeniz'de yaşanan gerilimde görüldüğü gibi, gidilen yer müzakere masası olsa da devlet iktidarının son yıllarda dış politikayı, iç politikada kullanışlı bir araca tahvil etme anlamında benzer başka örneklerinde de gördüğümüz üzere içeriye "yedi düvele meydan okuyan güçlü devlet" imajı çiziliyor.

Ahmet Davutoğlu'nun dışişleri bakanlığı yaptığı 2009-2014 arasında TC dış politikası, "sıfır düşman" söylemiyle Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'da "yumuşak güç" görünümü bir yönüne girmişti. 2009'da gerçekleştirilen Ermenistan açılımı, Sırbistan ile kurulan ilişkiler ve Başur'da Barzani yönetimine yakınlaşma, "barışçı" yumuşak güç politikalarına örnek gösterilebilir. TC'nin o dönemdeki bu politikalarının yürütücüsü olan başlıca enstrümanlar ise inşaat sektörü başta olmak üzere şirketler ve dönemin "sıkı ortağı" Cemaat'e bağlı okullardı.

AKP üzerinden Ortadoğu'da "model ülke" olarak vitrine çıkarılan TC'nin o dönemdeki "barışçı" dış politikası küresel anlamda ABD, AB ve Körfez devletleri ile içeride TÜSİAD-MÜSİAD ve liberal çevrelerden oluşan geniş bir desteğe sahipti.

Bu "barışçı" dış politikanın satır arası okumalarında ise Nazi döneminin kolonizasyon politikalarının ana söylemlerinden biri olan Lebensraum'u (hayat sahası) görmek mümkündür. AKP'nin dış politika yapıcılarında Ahmet Davutoğlu'nun "Stratejik Derinlik" adlı kitabında yer verilen bu yayılmacı kavrama göre TC'nin, Osmanlı bakiye-

si coğrafyalarda güç ve nüfuz sahibi olması amaçlanıyordu.

Ancak 2011 yılında patlayan Arap Ayaklanmaları ve Suriye Savaşı, AKP'nin komşularla "iyi ilişkilere" dayalı dış politikasını gözden geçirmesine vesile oldu. Tunus ve Mısır'daki seçimlerde Müslüman Kardeşler bağlantılı iktidarların iş başına gelmesi, Kuzey Afrika'dan başlayan ve Suriye'ye uzanan bir domino etkisi beklentisini doğurdu. Bölgesel dış politikadaki bu değişimin ana motivasyonunu "Saraybosna'dan Halep'e, Musul'dan Gazze'ye" Sünni Müslüman dünyasının "davasının" liderliğine oynamak oluşturuyordu. En az bunun kadar ağır basan bir diğer önemli motivasyonun da agresif bir dış politikayla, 2009 sonrası küresel bazda dünyaya arz edilen düşük faizli nakit akışı nedeniyle geçici bir refah dönemi yaşayan TC ekonomisini, kapitalist devletler liginde üst sıralara çıkarmak olduğunu belirtmek gerek.

Dönemin mevcut devlet iktidarının, söz konusu bölgesel heveslerinde ABD, AB ve Körfez monarşileri ile İran-İrak-Suriye'den oluşan Şii eksenini geriletme adına ortak bir zeminde bulunduğu da hatırlanmalı. Suriye Savaşı'nın başlarında bir araya gelen bu blok, ilerleyen yıllarda 2013'te Mısır'daki askeri darbe sonrası bu kez de Müslüman Kardeşler karşıtlığı ve destekçiliği temelinde ayrıştı.

Yaşanan bu ayrışmada AKP'nin dış politikasındaki yayılmacı yönelimin diğer devletler nezdinde, giderek ciddi bir tehdit unsuru olarak algılanmasının payının da olduğu belirtilmeli. Söz ko-

nusu ayrışma Ankara'yı, bölgesel hegemon bir güç olmak idealiyle çıktığı yolda, 19. yüzyılda ittifaklar dışı kalan ve bu nedenle denizsizi sömürgelerine yönelen Britanya İmparatorluğu'ndan mülhem "değerli yalnızlık" söylemini yükseltmek zorunda bıraktı.

Bölgede daha aktif rol oynamaya dayalı bir dış politikayı savunan ve devletin kurucu kadrosu olan Kemalistleri bu noktada "pasiflikle" eleştiren AKP, Ahmet Davutoğlu'nun dışişleri bakanlığında özellikle 2011 sonrası, TC'nin önemli jeostratejik konumunun etkili bir dış politika geliştirilmesiyle daha işlevsel olacağını savunan bir hat izlemeye başladı. Bu hat aynı zamanda, Soğuk Savaş sonrası, söz konusu jeopolitiğin yeniden okunmasına dayalı bir dış politika güncellemesini zorunlu kılıyordu. TC dış politikası AKP dönemi kadar, Kürt sorunu konusunda, genellikle askeri anlamda Irak, diplomatik olarak ise kısmen Yunanistan gibi komşu ülkelere müdahaleler dışında, saldırgan olmayan bir bölgesel pratik içindeydi. Davutoğlu döneminde bu "durağan" dış politika, Neo-Osmanlı ve muhafazakar bir zemine oturtularak imparatorluk bakiyesi topraklar üzerinden saldırgan ve yayılmacı bir yönelim kazandı. Bu saldırgan dış politika zamanla, mevcut sınırlar haricinde, -Osmanlı İmparatorluğu'nun işgal ettiği coğrafyalar kast edilerek- bir de "gönül sınırlarının" olduğu şekilde ifade edildi ve koyu hamaset diliyle irredantist bir tahayyül ortaya konuldu.

Latince "terra irredanta - geri alınmamış toprak" anlamındaki söz dizisinden ortaya çıkan irredantizm kavramı, Türkçeye "kurtarımcılık" olarak

Sınırları

geçmişti. 1870'te İtalya devletinin "ulusal birliğini" oluşturma politikaları çerçevesinde ortaya çıkan irredantizm, 20. yüzyıl başlarında ise devletlerin yayılcılık idealleri için kullanılmaya başlandı.

Devletlerin, eski imparatorluk bakiyesi olduğunu öne sürdüğü coğrafyalardaki "dil, din, ırk, kültür birliği" içinde olduğu iddia edilen halklar, irredantist politikalar sonucu savaşlar yaşadı, yaşam alanlarından sürüldü ya da katledildi. Bugün Rojava'da yaşananlara baktığımızda, Kürt ve Arap nüfus özelinde yaşanan coğrafi yer değiştirmeler ve askeri operasyonlar sırasında yaşanan katliamlar, Ankara'nın Osmanlı bakiyesi olduğunu iddia ettiği coğrafyalara dair tasarruflarının irredantist sonuçlarını görüyoruz.

Ahmet Davutoğlu döneminde TC'nin bölgesel rolünde, o döneme kadar kullanıldığı gibi "köprü" değil "merkez" devlet olduğu iddiasıyla ortaya konan kültürel ve siyasal hegemonya idealleri, 2016'dan beri Suriye'ye yönelik operasyonlarla askeri belirginliği artan bir hüviyete büründü. TC devletinin kuruluşundan bu yana bir şekilde var olan bu politikanın "sınırlı" örneklerini, 1939'da Antakya'nın ilhaki ve 1974'te Kıbrıs'taki askeri darbe gerekçe gösterilerek adanın kuzeyinin işgalinde görmek mümkün. İçinden geçtiğimiz süreçte ise AKP, 2016'daki Fırat Kalkanı'ndan beri bu "sınırlılığı" farklı coğrafyalara dair attığı askeri adımlarla zorluyor. Diğer taraftan, devletlerin otoriter yönetimlerinin güçlenmesiyle doğru orantılı olarak yayılcılık idealleri artan irredantist politikalar, AKP

tarafından "Kızıl Elma" gibi milliyetçi söylemlerle aynı zamanda içerideki muhalifleri sindirmeye odaklı bir "iç fetih" aracı olarak da kullanılıyor.

Ancak tüm bu fetihçi dış politika hamlelerinin tıkandığı, istikbal vaat etmediği ve sürdürülebilir olmadığına dair güçlü veriler mevcut. Orta ölçekte güce sahip bir bölgesel devletin cari kapasitesinin çok üzerindeki söylem ve iddialar, bu verileri doğrular nitelikte bir okuma yapmayı kolaylaştırıyor.

Suriye ve Rojava'daki askeri varlığını Rusya ile ABD arasında gidip gelen ve kırılmalığa müsait denge politikasına oturtan Ankara, son süreçte özellikle İdlip'teki gözlem noktaları üzerinden Rusya ile bir gerilim yaşayabileceğinin işaretlerini veriyor. Son olarak Ermenistan-Azerbaycan arasındaki Dağlık Karabağ çatışmalarına gönderilen cihatçı çeteler, TC'nin İdlip'teki varlığını bir vadeye kadar daha uzatma, Tel Rıfat-Menbiç ve Kobanê'yi de pazarlık konusu haline getirme kozu olarak görülmeli. Bununla beraber bu kozun Rusya'nın, Kuzey Kafkasya'da Çeçenistan Savaşı'ndan bu yana, terörist olarak tanımladığı ve "yuvasında yok etmek üzere" Suriye Savaşı'ndaki varlık koşullarından biri olan cihatçı çeteleri, arka bahçesi olan Güney Kafkasya'da bir tehdit olarak bulması halinde, ters tepen bir silaha dönüşmesi muhtemel. Aynı ifadeleri, bu çetelerle mezhepsel düşmanlık halindeki İran için de kullanmak mümkün.

Libya'da var olan iki hükümetten, Trablus'taki Müslüman Kardeşler bağılantılı Ulusal Mutabakat Hükümeti

(UMH) ile kurulan ortaklık ise Mısır, Suudi Arabistan ve BAE ile halihazırda var olan gerginliğe yeni bir gerilim başlığı ekledi. Müslüman Kardeşler hamiliği üzerinden belirginleşen bu gerilim, diğer taraftan da eski Osmanlı işgal coğrafyası olan Kuzey Afrika'daki TC varlığı üzerinden BAE'nin ideolojik ve finansal desteğinde, yeni tip bir Arap milliyetçiliğinin yükselmesini sağladı. Buna göre Irak, Suriye, Libya'daki askeri varlığı ile TC, en az Şii İran kadar, Sünni Arap dünyasında ciddi bir tehdit olarak algılanmaya başlandı.

Diğer yandan geçtiğimiz yıl sonu Trablus'taki UMH ile Avrasyacı amiralere ait olan Mavi Vatan Projesi kapsamında imzalanan anlaşmadaki "deniz sınırlarının" doğu ucu, ülkedeki diğer iktidar olan Tobruk hükümetinin kontrolünde bulunan Bingazi'de kalıyor. Dolayısıyla "ölü doğan" bu anlaşmanın uygulanabilirliği için, devlet medyasının geçtiğimiz günlerdeki "başarı" haberlerinin aksine, Ankara destekli UMH'nin Rusya, Mısır, BAE ve Fransa destekli Tobruk hükümetine bağlı güçlerle savaşması ve Bingazi'yi alması gerekiyor.

Güney Ege'de 12 mil, kıta sahanlığı, tartışmalı adacık ve kayalıklar için Yunanistan ile yaşanan gerilimde de bu içeride çok ses çıkaran, ancak bir o kadar da başarısız dış politika nedeniyle, normal şartlarda Ege'ye kıyısı olan iki devlet arasında çözülebilecek bu sorun AB ve ABD'nin de dahil olduğu bir gerilime dönüştü.

Ankara'nın bu saldırgan dış politikanın bir sonucu da Doğu Akdeniz'de

ABD'nin NATO müttefikleri üzerinden kurduğu dengeyi bozması nedeniyle karşı karşıya kaldığı yalnızlaşma oldu.

NATO müttefiklerinin bölgedeki uyumuna dayalı bu dengeye göre TC İsrail ile gerilim yaşamayacak, karşılığında ABD Güney Kıbrıs'a ambargo uygulayacak, Yunanistan'ı da Ege'de TC'nin hassas olduğu 12 mil sınırını aşmaması noktasında frenleyecekti. Amacı Rusya'yı Akdeniz'den dışlamak olan bu dengenin, Ankara'nın bölgedeki bu saldırgan dış politikası nedeniyle bozulma ihtimali karşısında Yunanistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Fransa, Mısır, İsrail, Güney Kıbrıs tarafından oluşan TC karşıtı blok ABD tarafından desteklendi.

Ekonomisi kriz altında, orta ölçekte bir bölge devletinin boyunu çok aşan bu dış politika hamlelerinin orta ve uzun vadede yenilgi ile sonuçlanması kaçınılmaz görünüyor. Müzakere dili yerine savaş dilinin kullanılması, fiili propaganda bakanlığı işlevindeki İletişim Başkanlığı aracılığıyla kof hamaset yüklü videolar yayınlanması, "şehit" temalı devlet propagandası bu politikanın görünürlüğünü bir süre için gizleyebilir belki, ancak yenilgisini engellemek söz konusu olamaz.

Umalım ki bu yenilgi emperyal hayaller gören devlet iktidarı ile sınırlı kalsın. Aksi halde tarih, ekonomik ve siyasal anlamda sıkışıkça içeride baskıyı artıran, dışarıda da yayılcı emelleri uğruna savaş naraları atan otoriter iktidarların müsebbibi olduğu, ancak ezilen halkların bu savaşların bedelini ağır şekilde ödediği örneklerle dolu.

Korona'da Duyarsızlaşma

Şeyma Çopur
scopur@meydan.org

Günler "Korona salgını sürecini atlattık, atlattığımızı, atlatacağız..." diye bekleyerek geçiyor. Ne zaman geçecek ya da acaba hiç geçmeyecek mi gibi birçok soru ve bu sorulara üretilen birçok cevap, teori, yaklaşım da beklemekle geçen günlere eşlik ediyor. En iyi ihtimalle üretilen bir aşının kendisinin değilse bile haberinin yayılması hepimizin içine -bir anlık da olsa- su serpecek.

Ama görünen o ki bu en iyi ihtimal de gerçekçi bir ihtimal olmaktan çok uzak şu anda. Aşı üretilse bile sana bana ulaşması yılları bulacağı söyleniyor. Bir süper kahraman çıkıp da bizi bu salgından kurtarmayacaksa ne kadar süreceğini bilemediğimiz bir süre boyunca salgının kendisini de etkilerini de yaşayacağız.

Tahammülsüzleşiyoruz

"Tahammül nedir? Tahammül insanlığın bir parçasıdır. Hepimizin hataları ve eksikleri var; gelin karşılıklı olarak birbirimizin hata ve eksiklerini bağışlayalım, çünkü, tahammül doğanın ilk yasasıdır."

Voltaire

Eğer virüsün varlığından haberdar olur olmaz bir ada satın alıp ailemizle yerleşecek kadar şanslı değilsek ya da satın aldığımız güvenli alandan dışarı çıkmadan uzun bir süre

yaşayacak kadar birikimimiz yoksa koronavirüs salgınının bizim için hiç de kolay geçmediğini söyleyebiliriz.

"1,5 metre mesafe" kuralının toplu taşıma araçlarının hiçbirinde işletilmediği ya da işletilemediği ortada; mesafesizlik kaçınılmaz. Mesafesizlik gerçeğiyle karşılaştığımız tek yer toplu taşıma araçları değil tabii; yürüdüğümüz yoldan marketlere, iş yerlerinden devlet dairelerine kadar her yerde aynı mesafesizliği yaşıyoruz. Üstelik işlemeyen, işletilemeyen daha pek çok "kural" da absürt şekilde uyarı tabelaları ve anonslarında yerini koruyor.

Bu absürtlüğün içinde yaşıyoruz. Bindığımız metrobüsteki havasızlıktan, sıkışıklıktan, mesafesizlikten duyduğumuz rahatsızlığı nasıl ifade edeceğimizi çoğu zaman bilemiyoruz üstelik. Aslında metrobüse binen her birimiz biliyoruz; bizi salgın döneminde sıkış tepiş yolculuk etmeye zorlayan da metrobüsün dolup taşmasına sebep olan da yaşadığımız sistem. Sıkıştığımız metrobüsün camından seyrettiğimiz özel araçları ve onların çoğunlukla boş koltuklarını gördüğümüzde hepimizin bedenini olduğu gibi içini de sıkıştıran aynı adaletsizlik değil mi?

Bu adaletsizliği yaşayanlar olarak birbirimize tahammülsüzleşiyoruz. Yaşadığımız sıkışma, metrobüsün

kapısı açılınca binen ilk kişiye yönelen "Eh be kardeşim, yer mi var da biniyorsun?" tepkisine dönüşüyor. Toplu ulaşım araçlarında neredeyse olmazsa olmaz diyebileceğimiz bu cümle, korona salgını sürecinde yerini "Görmüyor musun, tabelada 1,5 metre mesafe yazıyor!" cümlesine bırakıyor. Metrobüse binmeye çalışıp girebildiğinde "Oh be!" diyen de muhtemelen birçoğumuz gibi koşuşturmalı bir günün yorgunluğunu üzerinde taşıyanlardan olsa bile bizi sıkıştıranın o kişi olduğunu düşünüyor, adeta onu günah keçisi ilan ediyor ve ona öfkeli gözlerle, tüm beden hareketlerimizle rahatsızlığımızı ifade ediyoruz. Binilen metrobüste karşılığını bulan tahammülsüzlük, başka bir tahammülsüzlüğün de sebebi oluyor ve aynı toplumsal sorunun parçası olan binlerce kişi birbirimizle kurduğumuz duygudaşlık bağıni yitiriyoruz.

Kendimizi Bir Başkasının Yerine Koymak

Theodor Lipps duygudaşlığı şöyle tanımlıyor: "Bir insanın kendisini karşısındaki bir nesneye yansıtması, kendini onun içinde hissetmesi ve bu yolla o nesneyi içine alarak/özümseyerek anlaması sürecidir."

Duygudaşlığı yitirmek, birbirimizle kurduğumuz empati ilişkisini yitirmenin de bir parçası aynı zaman-

da. Her koyunun kendi bacağından asıldığını iddia eden kapitalist işleyiş herkesin yalnızca kendi çıkarını düşündüğü bir toplum oluşturmaya çalışırken böyle bir toplumda birimizin yaşadığı sorun diğerlerinin yaşadığı sorundan bağımsızmış gibi görünmekte ve aynı toplumsal sorunları yaşadığımız insanların yerine bile kendimizi koyamaz hale gelmekteyiz. Birçok yabancılaşma tanımının kapsayabileceği bu durum aslında bireylerin birbiriyle ve toplumla ilişkisizleşmesi, mesafelenmesidir.

Korona virüs salgını bu mesafelenmenin boyutlarını ortaya koydu. Yaşadığımız sistem bireyin toplumla ilişkisini yasalarla ve kurullarla, türlü sınırlamalarla öylesine belirliyor ki bir salgın anında, bireyin toplumla kurduğu ilişkiye dair kendiliğinden sorumluluk geliştirmesi "hassasiyet" meselesi oluveriyor. Oysa virüsün birimizden bir diğerine bulaşma riskinin, kendimizi ve tanıdığımız tanımadığımız herkesi önemsemek konusunda bir önleme dönüşmesi olağan değil mi?

Değersizleştiriliyoruz

Kuşkusuz yaşadıklarımız sadece tahammülsüzlük olup birbirimize verdiğimiz tepkilerde sınırlı kalmıyor ve toplumla mesafelenmemiz yalnızca birbirimizle kurduğumuz empati ilişkisinden bizi yoksun bırakmıyor;

aynı zamanda kapitalizmin davranışları-mızda alışkanlık haline getirmeye çalış-tığı bu ilişki biçimleriyle, oluşturulan büyük bir değersizliğin de parçası haline geliyo-ruz. Değersizlik, ilk önce kendimizi değer-siz hissetmekle başlıyor ve çember giderek genişliyor. Bir yanda yaşamak için çalışmak zorunda olanlar varken diğer yanda çalı-şanların sırtından kazandıklarıyla bir ömür çalışmadan yaşayabilenler var. Yaşamını "en asgari" şekilde sürdürenler, yani bizler, değersiz değiliz de neyiz bu sistemin için-de? Sistemin çarklarını döndürebildiğimiz sürece ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyorsak ve çarklar dönmediğinde ölüme bile terk edi-lebiliyorsak çevremizle nasıl değerli ilişkiler geliştirebiliriz?

Yabancılaştırılıyor

Georg Simmel diyordu ki: "*Cemaat ol-gusu bir yanda, yabancılaşma diğer yan-da insanların dışsal kimliğinin iki kutbunu oluştururlar.*" Weber de "*Akılçılışma bir yandan eski metafizik umutları ve inançla-rı yıkarken, diğer yandan da insanlara yeni yükler getirmektedir. Bu yük insanın üze-rine baskı yaparak onun yabancılaşmasına neden olur.*" diyordu. Bu sözler kulağa gü-zel geliyor ama bizim için çok da bir anlam ifade etmiyor. Biz çoğu şeyi bildiğimiz gibi yabancılaşmayı da kendi yaşamlarımızdan biliyoruz.

Her gün aynı şeyleri yapmaktan önce kendimize yabancılaşıyoruz. Yaptığımız şey ne olursa olsun, onun toplumsal alandaki karşılığını göremiyoruz. Bazılarımız ne işe yaradığını bile tam olarak bilmediği makine-lerin karşısında saatler boyu çekiç sallıyor; bazılarımız ise hiç inanmadığı yalanları sırf salgın döneminde evine ekmek götürmek için ardı ardına sıralıyor. Kendimize, gün içerisinde yaşadıklarımıza yabancılaşıyoruz. Sabah kalkıyoruz, sonra aradaki saatler ya-şanmamış gibi kendimizi yorgun argın evde buluyoruz. Kiminle konuştum, neye gül-düm bunların hiçbirini hatırlamıyoruz bile. Otobüslerdeki, yollardaki yüzlerce binlerce insanın da bizim gibi olduğunu; onlarla be-raber yaşadığımızı da unutuyoruz haliyle. Sonra kendimizi yalnız hissediyoruz ve için-de yaşadığımız toplum da bize yabancı gel-meye başlıyor. Ne saatlerimizin ne kendimi-zin ne de toplumun farkında değiliz artık. Çünkü ancak bu hale getirilirsek el uzatma-yacağız diğerimize, ancak böyle davranma-ya devam edersek bizi her gün açıklanan sayılarla uyutabilecekler. Peki biz kendine ve topluma yabancılaştırılanlar nasıl olacak da tekrardan kendimizi, dostlarımızı ve di-ğer insanları tanıyacağız? Nasıl olacak da hayatımızı gerçekten "yaşayacağız"?

Dayanışma Duygusu Olmadan Olmaz

Dayanışmayı belki de en iyi anlayan ve anlatan Kropotkin'e göre diğer insanlarla kurulan ve onları destekleyen faaliyetlerin kaynağı çıkar ilişkisi değil içgüdüsel daya-nışma duygusudur. Dayanışma duygusu-nu bu sisteme rağmen koruyabildiğimiz-de birbirimizin acılarına ve mutluluklarına ortak olabilir, birbirimizi anlayabilir ve or-tak değerler üretebiliriz. Ancak dayanışma duygusuyla birbirimizi önemseyebiliriz ve özgürleşebiliriz. Dünyanın görüp geçirdiği bütün sistemlerde ve en büyük felaketler-de bile varlığını korumayı başaran daya-nışma duygusu olmadan toplumun kendi-ni sürdürebilmesi, çökmeden kalabilmesi mümkün değilken bu duyguyu yaşayanlar, her gün daha fazla kişinin bu duyguyu ye-niden yaşamına alabilmesi için mücadeleyi sürdürüyor.

Göçmen Değil Göç Sorunu

Batuhan Çotur

Sokratik yöntemin problemi, sonuç-ların neden olarak ele alınmasında yatıyor. Devletlerin çoğu zaman kendisi-ni meşru kılmak için kullandığı bu neden-sonuç çarpıtmalarını göçmen meselesine bakarken de görüyoruz. "Göçmen ya da Mülteci Sorunu" söyleminin altında çoğu zaman basit bir ele alış probleminin öte-sinde, krizin nedenini kapitalist işleyiş-ten ve devletlerin sınır politikalarından uzaklaştırıp öznenin kendisine yükleyen bilinçli bir çarpıtma yatıyor.

Toplumlar yüzyıllardır yaşamlarını sürdürebilmek, insanca yaşamak, savaş-mamak için güneşin ısıttığı topraklara göç ediyor. Ama gelin görün ki devlet-ler ortaya çıkıp milletlerden milletler ku-rulduğundan beridir göç, verimli toprak anlamı değil devletlerin gri bürokrasisine sürgün anlamı taşıyor.

İnsan haklarını güvence altına aldığı söylenen uluslararası hukuk düzenleme-leri, devletlerin altından girip üstünden çıktığı başka bir şeye dönüşüyor.

Türkiye'nin 1967 yılında coğrafi şerh koyarak imzacısı olduğu "Mültecilik ve Uluslararası Koruma" kapsamının ta-nımlandığı 1951 Cenevre Protokolü'nün 33. maddesine göre "*Hiçbir Taraf Dev-let, bir mülteciyi, ırkı, dini, tâbiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatıyla da özgürlüğü tehdit altında olacak ülke-lerin sınırlarına, her ne şekilde olursa olsun geri göndermeyecek veya iade ("refouler") etmeyecektir.*"

"Mültecilik statüsü" bulunduğunuz çoğu ülkede oy vermek dışında ulaşım, barınma, çalışma, eğitim gibi haklardan yararlanmanızı sağlayan bir kavram. Protokole rağmen devletin hiçbir göçme-ne mülteci statüsü tanımadığının altını çizmek gerek. Ancak 2014 yılında devlet, Suriye savaşının yarattığı yıkım sebebiyle gelen göçmenleri kapsayan "Geçici Koruma Yönetmeliği" isimli bir yönet-melik çıkardı. Bu yönetmeliğin 7. mad-desi şöyle: "*Bakanlık, geçici korumanın sona erdirilmesi için Cumhurbaşkanı'na teklifte bulunabilir. Geçici koruma, Cum-hurbaşkanı kararıyla sonlandırılır.*" Daha açık bir ifadeyle; Cenevre Protokolü'ne rağmen Türkiye'de bulunan göçmenler Cumhurbaşkanı kararıyla yasadışı ilan edilebilir, geri gönderilebilir, siyasi koz olarak kullanılabilir.

Yani Suriye'den çıkıp güneşli toprak-lar ararken yolu Türkiye'den geçen bi-

riyenseniz, siz göçmen değilsiniz, geçici koruma altındasınız. Mülteci olmadığınız için ulaşım, çalışma, barınma ve sağlık haklarından da ancak geçici olarak fay-dalanabilirsiniz. Mesela geçici koruma altındaysanız ve çalışmak istiyorsanız -nasıl yürüdüğü tam bir muamma olan-bir dizi bürokratik işlem gerçekleştirerek başvuru yapmalısınız. Tabii herhangi bir gerekçe olmasa da başvurunuz reddedi-lebilir. Eğer "geçici koruma kimliği"nin verildiği şehirden başka bir şehre geç-mek istiyorsanız yine bir dizi evrağı hazır edip devletin gerekçesiz kararını beklemek zorundasınız. Tabii bu geçici koruma durumu -dilin yapısından mıdır bilinmez- yer yer geçici korumama du-rumuna dönüşür.

Mesela devlet sizi asgari ücretin üçte biri karşılığında 12-13 saat çalıştıran patronlara karşı geçici korumaz.

Mesela devlet sizi kendi yarattığı faşizme karşı korumaz.

Mesela devlet sizi, kiraya karşılık sizi ya da kızınızı isteyen ev sahiplerine, te-cavüze karşı geçici korumaz.

Mesela devlet sizi sokaklarda katleden ırkçı zihniyete karşı korumaz.

Mesela devlet geçici korunamayan aileniz, arkadaşlarınızla sosyal mesa-fesiz yaşadığınız evlerinizde sosyal gü-vencesiz karantina sürecinden sizi ge-çici korumaz.

Devlet çoğu zaman geçici korumaz, hiç korumaz.

Geri Gönderme Merkezleri denilen toplama kamplarında yaşanamayacak koşullarda yaşamaya çalışan ya da in-san kaçakçılığı yapan yaşam tacirleri-nin istediği parayı veremeyince üçüncü kattan atılan göçmenlerin, istenme-dikleri için başka okullara gönderilen göçmen çocukların, konteynirlarda yanarak ölen bebeklerin sorunlarını -varlığını savaş üzerine temellendiren-devletli sistemin çözemeyeceği ortada. Kendisi kriz olan sistemde göç soru-nunun uluslararası kurumların kağıt üzerindeki düzenlemeleri ya da insan hakları adına -asla göçmenler için kul-lanılmayacak şekilde- dağıtılan milyar dolarlık fonlar ile çözülemeyeceğini bi-liyoruz. Sorunu çözüyor-muş gibi gözü-ken kurumların çözümün değil sorunun bir parçası olduğunu da biliyoruz.

Adil Aşının Adaleti

Emircan Kunuk

ekunuk@meydan.org

Hastalık X: Beklenen Tehlike

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) 2018'de potansiyel salgın oluşturabilecek bilinen virüsler listesine aldığı Hastalık X, yakın gelecekte ortaya çıkıp dünyayı etkisi altına alacak, hatta ölümlere de yola açabilecek potansiyel bir hastalığa verilen isim. 2019 yılı sonlarında Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan Covid-19 ise tahmin edilebileceği gibi "Hastalık X" koltuğuna oturmaya başardı.

Covid-19'a karşı yaklaşık 200 farklı aşı formülü için çalışma gerçekleştirildi, bunlardan yirmisi için klinik çalışmalar başladı. Yani bu 20 aşından biri ya da birkaçı Covid-19'a karşı kullanılabilir. Ancak devletlerin aşı çalışmalarının kendisini bir "yarış" olarak sürdürmesi ve tekel olmak isteyen ilaç şirketlerinin varlığı da hesaba katılırsa Covid-19 aşısına erişimde adalet ve kolaylık, büyük bir soru işareti olarak karşımıza çıkıyor.

"Adil Aşı Dağıtımı" korona kriziyle ilk kez gündemleşmedi. Dünyanın fakirleştirilmiş coğrafyalarında yaşayan ve bu coğrafyalarda yaşamaya bile sağlık olanaklarından o coğrafyanın "kaymak tabakası" kadar yararlanamayacak olan "sıradan" insanların varlığı, aşya erişimde adalet konusu yıllardır canlı tutuyor.

Her ne kadar sömürü ve adaletsizliklerle dolu tarihleriyle bilinen devletlerin oluşturduğu Birleşmiş Milletler'in (BM) çatısı altında kurulmuş olduğu için "adalet" konusundaki samimiyeti sorgulanabilir olsa da DSÖ, bu konuyla ilgili gerek kendi başlattığı gerekse desteklediği oluşumların içerisinde yer alıyor.

DSÖ korona krizinin başlamasıyla beraber Nisan ayında ACT'i (Covid-19 Araçlarına Ulaşım İşbirliği) programını başlattı. Temellerini tanı, tedavi ve aşı üzerine kuran ACT'in

aşı araştırmaları ile ilgili departmanını DSÖ, CEPI ve GAVI oluşturuyor. Bu üç kuruluş COVAX programı çatısı altında, Covid-19 aşısının "eşit ve adil" bir şekilde dağıtılması yönünde çalışma iddiasında.

GAVI Aşı İttifakı: Gates Vakfı'nın 750 milyon dolarla fonladığı GAVI, 2000 yılında dünyadaki, özellikle "gelişmemiş" ülkelerdeki aşı erişim sorununu gidermek için kurulan ve içinde DSÖ'nün de bulunduğu bir kuruluş.

CEPI (Salgına Hazırlık Koalisyonu): 2017 yılında yine Gates Vakfı tarafından fonlanan ve İsviçre'de kurulan CEPI'nin amacı, DSÖ'nün her sene yayınladığı listedeki hastalıklar ve tabii ki Hastalık X'e karşı çalışmalar yürütmek, bunlara karşı geliştirilen aşuların adil dağıtılmasını örgütlemek.

COVAX programı, programa katılan ülkelerin Covid-19 aşularına erişimini amaçlıyor; potansiyel aşuların bir kısmının, üretime ve dağıtımına hazır olmasını hedefliyor. Böylece formüllerden biri virüse karşı işe yarsa stoklarda dağıtımına hazır aşular olmuş olacak. Tabii testlerin son aşamasında bile formülün işe yaradığının keşfedilebileceği düşünülürse bunun -belki de alınması gereken bir risk olduğu söylenebilir.

COVAX Nasıl İşliyor?

Şimdiye kadar 173 ülkenin katıldığı programın imzacısı olan "ekonomik olarak iyi durumdaki" yaklaşık 80 ülke COVAX'ın fon sağlayıcısı. Havuzda toplanan para aşının klinik

testlerden geçmesi; güvenli ve etkili olduğu kanıtlandıktan sonra üretilmesi noktasında ilaç firmalarıyla anlaşma sağlamak için kullanılıyor. Programa dahil olan bütün ülkelerin, öncelikle sağlık çalışanları ve riskli gruplardaki insanlar olmak üzere, toplam nüfusunun %20'sinin aşılama ile Covid-19'un salgın statüsünden çıkması kısa vadeli planlar çerçevesinde görülüyor.

Henüz Covid-19'a karşı kanıtlanmış bir aşı bulunmadığı ve piyasaya sürülmediği için herhangi bir aşı erişimi verisi elde etmemiz imkansız. Ancak Eylül ayıyla beraber grip aşısı sezonu başladı; Covid-19'un etkilerinin azaltılması ve iki solunum yolu hastalığının aynı anda bulaşıp ölüm riskini artırmaması için bu sene özellikle grip aşısı olunması öneriliyor. Ağustos ayı içinde grip aşılama başlayan Çin'in büyük şehirlerinde beklenen çok üstünde aşı talebi olduğu için stoklar tükeniyor ve yine alışık olduğumuz gibi parası olanın "farklı yollardan" ulaşabildiği bir pazara dönüşüyor. Aynı şekilde Türkiye'ye ekim ortasında geleceği söylenen grip aşısı ay sonuna kaldı. Geçtiğimiz sene yaklaşık 1,5 milyon doz getirilen aşı, bu sene de aynı miktarda gelecek. Tabii bu sene talep artacağı için ktlık yine kendisini gösterecek.

Aşı Milliyetçiliğinin Gölgesinde Sağlık Pazarı

Covid-19 aşısına olan erişimi engelleyecek bir tehlike olan "aşı milliyetçiliği"; bir ülkenin kendi nüfusunun ihtiyaç duyduğundan daha fazla stok için ilaç firmalarıyla yüksek meblağlarda anlaşma yapması anlamına geliyor.

Yapılan bu anlaşmalar yüzünden, aşı üretmek için kullanılan kısıtlı kaynaklar önce bu ülkeler için harcanmış oluyor. Talep fazla olduğu

için artan fiyatlar yüzünden düşük ekonomili ülkelerin aşya ulaşması çok daha zor ve uzun vadeli oluyor.

COVAX'e katılmada herhangi bir kısıtlama olmadığı için bir yandan COVAX'e katılıp bir yandan da ilaç şirketleriyle anlaşmak mümkün. Mesela Fransa katıldı ve fon sağladı ancak ilaç firmalarıyla kendi anlaşmasını yapmayı tercih ederek COVAX üzerinden aşı satın almayacağını ilan etti.

Dünya nüfusunun %60'ını oluşturan ülkeler COVAX'e katıldı. ABD ve Rusya programa katılmayacaklarını açıkladı, Çin ve Birleşik Krallık ise son güne kadar sessizliklerini korudu ve 9 Ekim'de COVAX'e katıldıklarını açıkladı.

300 milyon nüfuslu ABD'nin, şimdiye kadar 6 farklı potansiyel aşı için 800 milyon dozluk anlaşma yaptığı ve 1 milyar doz daha sipariş edebileceği biliniyor. 65 milyon nüfusu olan ve COVAX'e 700 milyon dolar fon sağlayan Birleşik Krallık ise yaptığı özel aşı anlaşmaları ile 350 milyon doz aşya garantiye aldı bile.

Siyasi, askeri, ekonomik, eğitim... Devletler bütün alanlarda birbirleriyle rekabet halindedir. Sağlık yarışı da bundan azade değil ve gün geçtikçe ivme kazanıyor. Ancak bu yarışa "uyum sağlayamayan" bizlerin, devletlerin ve iktidarların masasında hiç değerimiz yok.

Devletlerin bir yarış gibi gerçekleştirdiği bütün bu "atılımlar" bizlerin varlığıyla sürdürülüyor, tabii bizlere rağmen. Ve kesinlikle faturası bizlere ödettiliyor.

Korona krizinin bir gün biteceği kesin. Peki bir şekilde hayatta kalarak bu krizi atlarsak bir sonraki krizin kapımıza dayanmasını mı bekleyeceğiz, yoksa?

Madrid Mahallelerinde Salgın Bahanesiyle Sınıfsal Tecrit

Jorge Martin

21 Eylül Pazartesi günü, Madrid. Yerel hükümet sınıfsal ayırım çabalarını bir adım daha ileriye götürüyor. Madrid'in bölgesel yönetimi bazı mahalleleri -kentün güneyindeki yoksul mahalleleri- etkileyen bir kapatma kararı alıyor.

Dünya genelinde hükümetler Covid-19'a karşı otoriter uygulamalar kullandı. Bugüne kadar sınıfsal farklılıklara dayanan kontrol uygulamaları kullanılmıyordu. Bu uygulama özellikle en savunmasız olan belli bölgeleri hedef göstermek, bu bölgeleri işlemek ve farklılığı daha da derinleştirmek demektir. Pazartesi'den itibaren 885.000 insanın -işe, okula, doktora ya da para içeren herhangi bir işe (bahis evleri dahil) gitmeyeceklerse- evlerinden çıkmaları yasaklandı. Halka açık park ve bahçeler kapalı, 6 kişiden fazla insanın bir araya gelmesi yasak; kurumlar %50 kapasiteyle ve kiliseler %33 kapasiteyle çalışıyor.

Yani bu demek oluyor ki kumarhaneye ya da kiliseye gidebilirsiniz ama ailenizle parka gidemezsiniz. İşçi olarak kalabalık toplu taşıma araçlarıyla kentün diğer bölgelerine gidip süpermarkette sebzeleri yerleştire-

bilirsiniz, zenginlerin yaşlılarıyla ilgilenilebilir ya da barlarda bira servis edebilirsiniz ama gün sona erdiğinde kendinizi küçük apartmanınıza kilitlemeli, bulaş önlemeli ve kendi ailenizden beş kişiden fazlasıyla görüşmemelisiniz. Bu kuralları çiğneyenler için ise 6.000 ile 600.000 euro arasında değişen cezalar var.

Önlemin resmi nedeni ise hali hazırda günlük 5000 kişiye ulaşan ve özellikle şehrin işçi mahallelerindeki ivmesi yüksek olan enfeksiyon eğrisi.

Ancak birçok uzman bu önlemin geçerliliğini yalanlıyor çünkü Madrid halkı çoktan bulaşma sınırını geçti. Şu anda alınan önlemlerin hafifletmeyeceği bir gerçek bu.

Savunmasız bölgelere daha fazla destek sunmak yerine Madrid açıkça ırkçı ve nefret söylemiyle sınıfsal ayırım düzenini işletti. Madrid Başkanı Diaz Ayusa, virüsün yayılmasının suçunu göçmenlere atmak için şu sözleri kullandı: "Her şeyden önce enfeksiyon güney bölgelerinde meydana geliyor(...) diğer şeylerin yanı sıra Madrid'de göçmenlerin hayat tarzından, bu bölge ve mahalleler-

deki nüfus yoğunluğundan dolayı ortaya çıkıyor. Madrid'de bazı insanlar böyle yaşıyor".

En azından bir şey çok açık ortada, dezavantajlı mahallelerin ekonomik ve toplumsal durumu virüsün yayılma hızıyla bağlantılı. Virüs ayırım yapmadan yayılıyor ama yakalanma şansı mahallelere göre değişkenlik gösteriyor. Görmemizi istediklerinden çok daha fazlası sınıfsal. Güney mahallelerinde nüfus yoğunluğu fazla, toplu taşıma araçlarında fazlaca hareketlilik var, evden çalışma imkanları diğer bölgelere göre daha düşük, kamu hizmetleri yetersiz, işsizlik ve kayıt dışı çalışma oranları yüksek, kötü sağlık koşulları var... Bu problemler listesine şimdi de hükümetin hedef gösterme ve kriminalize etmesini eklemeliyiz.

Bu durumla karşı karşıya kalan anarşist gruplar ve çeşitli mahalle platformları kolları sıvadı. Bugünlerde bu sınıf merkezli önlemlerin durdurulmasını talep eden çeşitli eylemler düzenlediler. Ayrıca PAH (Mortgage'dan Etkilenenler Platformu) gibi işgal yoluyla ev alternatifleri öneren ve bu durumda bile hala tahliyelere karşı doğrudan eylemi

kullanan dayanışma grupları da var. Ayrıca pandeminin başından beri güçlü bir mahalle dayanışma ağı örüldü. Örneğin Vallecás'da bir dayanışma ağı yaratıldı (Biz Kabileyiz- We are Tribe) ki burası şehrin kişi başına düşen geliri en düşük olan, Covid-19'dan en çok etkilenen ve polisin en çok para cezası kestiği mahallesi. Burada işgal alanları yaratıldı, sosyal merkezler ve mahalle birliklerinin dayanışma depoları kuruldu, yalnız yaşayan veya psikolojik desteğe ihtiyacı olan insanlarla dayanışma örgütlendi. Üstelik Vallecás tek örnek değil; şehrin mütevazı mahallelerinde de komşular ve ihtiyacı olanlar arasında destek, dayanışma gösteren başka geniş ağlar var.

Madrid'deki bu durum bizim için en tehlikeli şeyin devletin kendisi olduğunu gösteriyor. Diğer yandan Madrid'deki kolektifler ise bizim yaşamak istediğimizi gösteriyor. Çünkü bize zorla ürettirilenlerin ve varlıkların adaletsizce dağılımı dayatılıyor; biz bu sebeple dengesiz bir bulaş riski ile yüzleşmeye zorlanıyoruz. Sadece basit eşitlik politikaları talep edemeyiz, birbirimizle dayanışmalı ve devleti sarsmalıyız.

Bangladeş'te Anarşistler Dayanışmayı Büyütüyor

Bangladeş Anarko Sendikalist Federasyonu (BASF), Bangladeş'te Korona krizinin başlamasıyla beraber başlattığı Karşılıklı Yardımlaşma (Mutual Aid) dayanışma projesiyle, yüzlerce çay işçisine temizlik malzemeleri ve yıkanabilir yüz maskeleri dağıttı.

Mart ayından beri dayanışma projesini sürdüren BASF, şimdiye kadar 2000'den fazla işçiyle dayanışma gösterdi. BASF, malzeme dayanışmalarının yanı sıra faaliyet gösterdiği alanlarda sağlık atölyeleri ve çeşitli etkinlikler de düzenliyor.

Liebig-34 İşgal Evi'nde Direniş Sürüyor

Almanya'da bulunan Liebig-34 İşgal Evi'ne yönelik polis saldırıları 15 Eylül'den bu yana sürüyor. 9 Ekim'de 2.500 polis saldırarak işgal evinde yaşayan 50 kişiyi zorla tahliye etti ancak anarşistlerin işgal evinin bulunduğu sokağı terk etmemesiyle ve yaptığı dayanışma çağrısıyla direniş sürüyor: "İçimizde uyandırdıkları kararlılığı hayal edemezler. Bu şiddet eylemi, karşı şiddet ve öz savunma olarak onlara patlayacak. Son zamanlarda, aylarda, yıllarda zaten çok fazla dayanışma oldu ve neler yapabileceğimizi gösterdik. Bu tahliye, bir radikalleş-

me anıdır. Bu anı kullanabilir ve birlikte bu saçmalığa karşı nefretimizi gösterebiliriz."

Liebig Caddesi'nde kurulan Liebig-34 İşgal Evi 1999 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından kurulan en eski işgal evlerinden. Anarşistler tarafından kurulan ve soylulaştırmaya, kapitalizme, ataerkiye karşı 21 senedir mücadeleyi sürdüren "anarşist, queer feminist" işgal evi kurulduğundan bu yana "Tanrı yok, devlet yok, patriyarka yok!" sloganıyla saldırılara cevap veriyor.

Yunanistan'da Faşist Yürüyüşe Karşı Anti-Faşist Dayanışma

18 Ekim günü Selanik'te eylem gerçekleştiren ve Altın Şafak ile bağlantılı faşist "Kutsal Şebeke" örgütünün yaratmaya çalıştığı nefret ortamına karşı aralarında devrimci anarşistlerin de bulunduğu anti-faşist bir yürüyüş gerçekleştirildi.

Selanik'te bulunan Eleftherios Venizelos Meydanı'nda gerçekleşen eylemde, Neo-Nazi Altın Şafak'a karşı nasıl mücadele edildiyse, faşizmle aynı yoldan giden bütün oluşumlara karşı da aynı şekilde sokakta mücadele edileceği vurgulandı.

Endonezya'da Halk İşçi Reformuna Karşı Eylemde

Endonezya'da devletin meclisten geçirdiği yeni iş yasasına karşı eylemler sürüyor. Yasanın iptal edilmesi için sokakta olan halk günlerdir direnişte. Anarşistlerin de aktif olarak katıldığı eylemlerde gerçekleşen polis saldırılarında şimdiye kadar 1000'den fazla kişi gözaltına alındı.

kısıtlamaları kaldırmasıyla yerel halkın yaşam alanlarını talan edecek, asgari ücretin belirlenmesini tamamen patronların eline bırakacak ve işçilerin eskisine nazaran daha kolay kovulmasını sağlayacak olan yasa geçtiğimiz ocak ayında gündem edilmişti. Ocak ayından beri süren eylemler ilk olarak Java Adası'nda başladı ve zamanla ülke geneline yayıldı.

Endüstriyel üretimde ekolojik

Ne Kanun Ne Hapishane Faşizm Sokakta Yenilir

Çeviri: Ridvan Gezegen

18 Eylül 2013'te Altın Şafak milis çetesinin Atina'da gerçekleştirdiği saldırılar, anti faşist rapçi Pavlos Fyssas'ın faşist G. Roupakias tarafından kalbinden bıçaklanarak katledilmesi ile sonuçlandı. Bu saldırı Altın Şafak'ın anarşistlere, sola, sendikalistlere, göçmenlere, kolektif mekanlara ve işgal evlerine yaptığı sayısız saldırıdan biriydi. Devletin politikalarını, medyanın propagandasını harfiyen takip eden ve sermayenin çıkarlarını gözetten faşistler ezilenlere ve devletin özellikle hedef gösterdiği devrimci hareketlere açık bir şekilde saldırıyor.

Fyssas'ın katledilmesinden 7 yıl sonra Altın Şafak Davası ancak 7 Ekim'de sonuçlandı, suçlanan faşistlerin çoğu yıllardır ellerini kollarını sallaya sallaya dolaşıyor. Bu davanın ana konusu, toplumsal ve sınıfsal direnişi bastırmak için toplumda terör estiren, bu terörün baş planlayıcısı ve azmettiricisi olan faşist-paramiliter saldırılar gerçekleştiren nazi çetelerini ve devleti aklamaktır. Bu doğrultuda avukatın teklifi (A. Oikonomou) faşist saldırıları ayrı davalara çevirmeye yönelmek ve aynı zamanda bütün Altın Şafak organizasyonundan ayırmak. Doğruyu söylemek gerekirse avukat, kanlı eylemlere yol açan Altın Şafak'ın kriminal ve paramiliter doğasını anlamıyor ve Altın Şafak li-

derliğine hafif suçlamalarda bulunmaya hazırlanıyor.

7 yıl boyunca, devletin "demokratik normalin" tek garantörü olarak belirlediği ve nazi eylemlerini temizlemek için hem sokaktaki paramiliter neonazi eylemlerini hem de "kurumsal antifaşizmi" içeren iki radikal uç teorisini kurmaya çalışması; karşısında cesur, kararlı ve kalıcı anti faşist eylemleri buldu. Sayısız kitlesel anti faşist eylemlilik, faşistlerin yükselmesine, saldırılarına karşı gerçek bir bariyer oluşturdu ve kamusal alanda geri çekilmelerini sağladı. Bu eylemlilikler içerisinde şunları sayabiliriz: P. Fyssas ve S. Luqman'ın ölümünün ardından gerçekleşen anımlar ve anti faşist eylemler, Altın Şafak davası boyunca süren hareketli gösteriler, antifaşist eylemliliklerin çevresinde gerçekleşen günlük mücadeleler; milliyetçiliğe, tahammülsüzlüğe ve savaşa karşı enternasyonalist dayanışma barikatları...

Fyssas'ın ölümünden 7 yıl sonra, Covid-19 pandemisinin ortaya çıkışının yanında hala devletin ve sermayenin topluma karşı yoğunlaştırılmış saldırılarıyla yüzleşiyoruz. Toplumsal varlıkların yağmalanmasının bir sonraki adımları şunlardır: Emeğin değerinin düşmesi, toplumsal güvencenin ortadan kalkması, özelleştirmenin devamı, eğitim sisteminin yeniden

yapılandırması ve sendikalist mücadelenin kriminalize edilmesi. Olağüstü halin normalleştirilmesinden; toplumsal, sınıfsal hareketleri ve özellikle anarşist/anti otoriter, rejim karşıtlarının bastırılmasından; işgal evleri tahliyelerinden; alanların polisler tarafından işgal edilmesinden; mitinglerin yasaklanmasında ve mücadele eden insanlara karşı kullanılan toplumsal olaylara müdahale envanterinin geliştirilmesine varıncaya kadar türlü yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Göçmenlere karşı genişleyen savaştan, onların şeytanlaştırılmaya çalışılmasından ve kamusal alandan dışlanmalarından toplama kamplarına hapsedilmelerine; doğanın yağmalanmasına; dağların, nehirlerin, göllerin, denizlerin ve ormanların kâr adına talanına ve kapitalist makinelerin insan ve doğa üzerindeki tahakkümüne varıncaya kadar farklı yöntemlerle gerçekleştirildi.

Devletin baskısı onun bugünkü politikasının temel bileşenidir. Bu savaş ilan, mücadele eden bütün insanlara karşıdır ve Yunanistan Devleti'nin on yıllardır devam eden teslimiyet dayatmasının, toplumsal ve sınıfsal direnişin zaptedilmesinin sistematik girişiminin bir parçasıdır. Ve bu girişim geçen yıllar boyunca kitlesel eylemlilikler, isyanlar, mücadeleler tarafından engellenmiştir.

Devlete ve kapitalist gaddarlığa, gücümüz olan dayanışmayla karşılık verelim. Toplumsal ve sınıfsal dayanışmayı yeniden canlandıralım. Devlet ve sermaye tarafından ortaya çıkarılan ve beslenen savaşa, milliyetçiliğe ve faşizme karşı verilecek tek gerçek cevap toplumsal ve sınıfsal örgütlülüktür. Gelin, sistemin sömürüye ve baskıya karşı iyileştirme sunacağı hayaline kapılmayarak ve herhangi bir hükümetin faşizme karşı gerçek bir engel inşa edeceği fikrine inanmayarak enternasyonalizm ve dayanışmayla, ezilenlerle beraber mücadele edelim. Eşit, adaletli, dayanışma içinde olan bir toplum yaratmak için yerel güçler ve göçmenler, işçiler ve öğrenciler; gelin, beraber mücadele verelim.

Pavlos Fyssas'ın 18 Eylül 2013'te Atina Keratsini'deki katledilişini unutmuyoruz.

S. Luqman'ın Al Grigoropoulos'un, Zak Kostopoulos'un ve P. Zifle'nin katledildiğini unutmuyoruz.

Göçmenlere, işgal evcilere karşı, kolektif alanlara, anarşistlere ve anti faşistlere karşı yapılan sayısız kanlı saldırıları unutmuyoruz.

**Anarşist Politik Örgütlenme/
Kolektifler Federasyonu**

Ankara'da Devrimci Anarşizmin
Kara Bayrağını Yükseltenler

KARALA

“

Yaşadığımız coğrafyada devrimci muhalefet üzerindeki baskının giderek arttığı bir süreçten geçiyoruz. Buna rağmen devrimci anarşizmin kara bayrağını Ankara'da yükselten Karala ile Ankara'daki devrimci anarşizmi, mücadeleyi, politik ve toplumsal atmosferi konuştuğumuz röportajı sizlerle paylaşıyoruz.

Meydan Gazetesi: Ankara'da anarşizmin nasıl bir tarihi var? Karala örgütlenmesinin ana motivasyonu nedir? Örgütlenme sürecinden bahsedebilir misiniz?

Karala: Aslında Ankara'da anarşistlerin varlığını 90'ların başına kadar çeşitli alanlarda görebiliyoruz. Geçmişte işçi mücadelesinden öğrenci hareketlerine anarşistlerin varlığına rastlayabiliyoruz. Ancak örgütlü bir anarşizm anlayışından bahsetmek için ne yazık ki çok da gerilere gidemiyoruz. Ankara'da anarşizmin tarihinden bahsederken Ali Kitapçı'ya değinmek gerekiyor. Uzun yıllar boyunca kentte verilen mücadelelerin içerisinde olmuş, toplumsal mücadelenin ana eksenlerinden biri olan sendikal hareketin içerisinde bir anarşist olarak mücadele etmiş ve 10 Ekim Katliamı'nda yaşamını yitiren yoldaşımızdır.

Biz 2 sene önce, katliamın 3. yılında dergimizin ilk sayısını Ali Kitapçı'ya atfederek anarşizmi toplumsallaştırmak, Ankara'da devrimci anarşizm mücadelesini başlatmak için yola çıktık. Bu noktada en temel motivasyon kaynağımız, Ankara'da gerçekleştirilen bu katliama cevap veriyor oluşumuzdur. Devlet 10 Ekim'de bir anarşisti öldürdü ve biz devrimci anarşistler bin anarşist olarak onların karşısına çıkma hedefiyle var olduk. Bu temelde de 2 yıldır, İbrya'da eşek üstünde köy köy gezerek devrimci anarşizm mücadelesini büyüten yoldaşlarımızdan ödünç aldığımızı ödünç veriyor, Ankara'yı sokak sokak gezerek devrimci anarşizmi örgütleyiyoruz.

Kasım 2019'dan beri aktif olan bir büromuz var, burası Ankara'da örgütlü mücadelenin sürdürüldüğü, anarşizme ilişkin çeşitli aktarımların gerçekleştirildiği bir alan. Ankara'da hem Bakunin'in, Kropotkin'in, Emma Goldman'ın düşüncesini ve eylemini anlattığımız etkinliklerle hem de devletin tüm saldırılarına rağmen sokaklarda gerçekleştirdiğimiz eylemliliklerle örgütleniyoruz.

Ankara, "başkent" gibi devletsiz ve merkezi bir nitelendirme taşımasının yanı sıra üniversite gençliği mücadelesinin de köklü geleneğine sahip bir metropol. Bununla birlikte OHAL döneminde Yüksel'deki eylemler sürecinde olduğu gibi son zamanlarda da sokağın hareketlendiğine şahit olduk. Karala, Ankara'da devrimci mücadelenin yükseltilmesine dair nasıl bir öngöründe bulunabilir?

Evet, Ankara devletin merkezi olan ve tüm kurumlarının bir arada bulunduğu bir kent. Bu da buradaki yaşamın kendisini doğrudan etkiliyor. Devletin merkezi olması nedeniyle en sert reflekslere sahip olduğu yer ama devrimci mücadelenin de çok güçlü bir geleneğe sahip olduğu bir kent. Yaşadığımız coğrafyada devletin ezilenlere yönelik tüm saldırılarının kararlaştırıldığı yer olduğu gibi, devrimci mücadelenin de filizlendiği yer. Devlet hem yıllarca

buradan yönetmiş hem de yıllarca ODTÜ'den, Cebeci kampüsünden, DTCF'den çıkan devrimci hareketlerle karşı karşıya kalmış.

Bu nedenle şehirde ortaya çıkan her türlü hareket, anında devletin hedefi haline geliyor. Öğrenci hareketinin temel talepleri, işçi mücadelesinin hak arayışları, kadın cinayetlerine karşı çıkarılan her ses devlet tarafından anında bastırılmaya çalışılıyor. Birçok kentte herhangi bir olağanüstü duruma neden olmayan ve zaten olmaması da gereken en basit eylemler bile kriminalize ediliyor.

Polis tarafından özellikle gençliğe yönelik sürdürülen bir kaçırma politikası söz konusu. Kentte örgütlü mücadele eden veya edecek olan herkes bu kaçırma, tehdit etme politikalarıyla karşı karşıya kalıyor.

Bütün bunlar bize şunu gösteriyor; bir devlet kendi yasalarında bile meşru gördüğünü iddia ettiği sıradan bir sokak eylemini dahi zor gücüyle bastırmaya çalışıyorsa o sıradan sokak eyleminde devleti temelden sarsan bir dinamik var demektir.

Bu noktada bizim üzerimize düşen de devletin ısrarla kapatmaya çalıştığı sokakta, ısrarla mücadele etmektir. Ne şekilde engellemeye çalışırsa çalışsın biz bu mücadeleyi yükselteceğiz. Zaten kentteki 2 yıllık süreç göz önüne alındığında da giderek yükselen bir toplumsal mücadeleyi görebiliyoruz.

Coğrafyanın her yerinde olduğu gibi Ankara'da da, devlet iktidarının kapitalist politikaları çerçevesinde birçok yerde AVM açıldığını biliyoruz. AVM'lerin, aynı zamanda genç işçi sömürsünün belirginleştiği tüketim mekanları olduğu gerçeğinden hareketle, Karala'nın bu alana dair tasarrufları nelerdir?

Ankara'da adı A ile başlayan ve sayısını bile bilmediğimiz onlarca AVM var. Kapitalizmin sureti olan bu merkezler; işçiler, özellikle genç işçiler için sömürünün de merkezi. Sömürü varsa mücadele de mutlaka vardır tabii ki. Biz de bu alanda Genç İşçi Derneği ile birlikte örgütlenme çalışmaları yürütüyoruz. Daha önce bu alışveriş merkezlerinin yakınlarına ve şehrin merkezi noktalarına GİDER'in afişlerini astık.

Zaten bizim aramızda da bu alışveriş merkezlerinde veya hizmet sektörünün farklı alanlarında çalışan birçok arkadaş var. Bu süreçte bizimle irtibat kuran genç işçilerle birlikte iş yerlerinde karşılaşılan çeşitli hak ihlalleri ve sömürüye karşı mücadele etmeye devam ediyoruz.

Bu alışveriş merkezleri nasıl sömürünün merkezleriyse, aynı zamanda mücadelenin de merkezleri olmalıdır. Bizler bunu yaratabilmek için, patronların karşısında yalnız kalmamak için bu sömürü merkezlerinde örgütlenmeye devam ediyoruz.

20 Temmuz Suruç ve 10 Ekim Ankara Gar Katliamları'nın yıl dönümlerinde Karala'nın sokakta belirginleştiği görüldü. Her iki yıl dönümü öncesi, eylemlilik süreçlerini nasıl örgütlediniz? Eylemlerde ve genel anlamda polisin size karşı özel bir baskısı var gibi, bunu nasıl değerlendirdiniz?

Biz bu katliamları doğrudan devlet tarafından planlanan katliamlar olarak görüyoruz. Her iki süreçte de Dikmen'de, Tuzluca'yı'da, Keçiören'de, Seyranbağları'nda, Cebeci'de, Kızılay'da, Esat'ta, Yenidoğan'da, Batıkent'te kısacası şehrin her yerinde herkesi katliamların 5. yılı anmalarına, sokağa, hesap sormaya çağırdık.

Şehrin tüm sokaklarına katledilen yoldaşlarımızın isimlerini, fotoğraflarını astık; yazılamalar yaptık. Gençlik örgütleriyle birlikte mahallelerde yürüyüşler düzenledik, bildiriler dağıttık. Bu süreçte pek çok arkadaşımız polis tarafından gerek telefonla aranarak gerek yolu kesilerek sindirilmeye çalışıldı. Öğrenci olan arkadaşlarımız burslarıyla, işçi olan arkadaşlarımız işleriyle tehdit edildi.

Suruç Katliamı'nı anmak için şehirde uzun süredir yapılmayan bir şeyi yaparak Kızılay Meydanı'na, Güvenpark'a çıktık. Burada eyleme katılan tüm yoldaşlarımız gözaltına alındı. Polis şiddeti sonucu iki yoldaşımızda kaburga kırıkları, bir yoldaşımızda yüz felci oluştu.

Ankara Katliamı'nı anmak için katliamın yapıldığı meydana yürümek üzere toplandığımızda da yoldaşlarımız gözaltına alındı. Burada polis amiri, açıkça bir yoldaşımıza yönelik "Seni bu sokaklarda gezdirmem!" diyerek tehditler savurdu. Biz bunu her iki eylem öncesi şehrin tüm sokaklarını adımladığımız için söylediğini biliyoruz.

Gözaltılarda bize yönelik ısrarla uygulanan şiddet politikasının sokakta ısrarla mücadeleyi savunduğumuz, her koşulda gün geçtikçe örgütlendiğimiz için yapıldığını, aslında anarşist olduğumuz için yapıldığını biliyoruz. Biliyoruz çünkü devlet, en çok devletin başkentinde devletin kendisini hedef alan anarşistlerden korkuyor. Devlet anarşistlerden korkuyor çünkü devletin başkentinde devletin katil olduğu gerçeğini sokak sokak anarşistler haykırıyor.

6 ayı aşkın süredir devam etmekte olan korona krizi, Ankara yerelinde, ezilenlerin yaşamlarını nasıl etkiledi?

Aslında devletin yarattığı bu krizin yaşadığımız coğrafyanın her yerinde olduğu gibi Ankara'da da ezilenleri hedef aldığı gözlemledik. Sokağa çıkma yasaklarının uygulandığı süreçte Ostim'de, Şaşmaz'da, Siteler'de fabrikalar çalışmaya devam etti; işçiler her gün toplu taşıma araçlarıyla bu fabrikalara gitmeyi sürdürmek zorunda bırakıldılar.

Ankara'da vaka sayılarının diğer

kentlere oranla 3-4 kat arttığı bir süreç söz konusu olmuştu. Bu süreçte Bilkent Şehir Hastanesi açıldığı için kapatılan ve hepsi aynı yerde bulunan 3 büyük hastane tekrar açıldı. Bu hastanelerin önünde geçtiğimiz hafta İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin Ankara'daki sağlık emekçilerinin koronavirüs sürecinde karşılaştığı durumları açıklayan raporu okuması polis tarafından engellendi ve sağlık emekçilerine burada bir saldırı gerçekleşti.

Bunun dışında Ankara'da hizmet sektörü çok yoğun. Bu sektörde birçok işletmenin uzun süre kapalı kalması, birçokunun hala kapalı olması büyük bir işsizlik sorunu yarattı. Bu noktada ezilen mahallelerde bu süreçte dayanışma ilişkileri kurmaya çalıştık.

Ankara, nüfusu ağırlıklı olarak memur ve öğrencilerden oluşan bir şehir. Korona krizinde de üniversite ve liselerin kapatılması şehri doğrudan etkiledi.

Ankara "başkent" gibi devletin cisimleştiği bir yer olma niteliğinin yanı sıra devrimci anarşizm mücadelesinin bir "yereli" olma işaretlerini nasıl gösteriyor?

Biz Ankara'da 2 yıldır örgütlü bir şekilde mücadele ediyoruz. Bir düşüncenin bir kentte yaygınlaşması için baktığınız zaman öyle çok uzun bir süre sayılmaz. Ancak artık Ankara'nın her sokağında anarşizmi görebiliyoruz. Bu 2 yılda Ankara'da anarşizme duyulan ciddi bir merakın ve örgütlü mücadele isteğinin olduğunu gördük.

Bu mücadele, OHAL'le birlikte Ankara'da sokağın hareketsizleştirilmesine yönelik politikaları boşa düşürdü. Artık Ankara'da adaletsizliklere, baskılara, katliamlara sessiz kalmayan ve kendi eylemliliklerini yaratabilen bir sokak hareketi var. Gerek gençlik örgütleriyle gerek kentteki işçi hareketleriyle birlikte ördüğümüz süreçlerle mücadeleyi sürdürüyoruz.

Yakın döneme kadar Ankara'da anarşizm sadece üniversite kampüsleri içerisine sıkıştırılmıştı. Bu süre içerisinde biz bu durumu değiştirdik. Mahallelerdeki liselere yönelik çalışmalar yapıyoruz. Kentin her yerinde, her alanda anarşizmi örgütleyiyoruz. Artık Ankara'nın ortasında devrimci anarşizm mücadelesini toplumsallaştırmak için mücadele eden bir örgütlenme var. Ve bu mücadele gün geçtikçe büyüyor.

Cevaplarınız için teşekkür ederiz. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Son olarak Meydan gazetesine hem bu röportaj için hem de 2 yıldır bizimle kurdukları dayanışma ilişkisi için teşekkür ederim. Tüm baskı politikalarına karşı mücadeleyi daha fazla büyüteceğimizi bir kez daha belirtiyoruz. Ankara'da yaşayan herkesi mücadeleye çağırıyoruz. Yaşasın devrimci anarşizm!

1000 Maskeli DEVLET

Devlet ne yaparsa yapsın bazılarını kendisinin meşruluğuna inandıramaz. İktidarın tüm kötülüklerin kaynağı olduğunu bilenler, her daim devlete isyanı örgütlemiştir. Devlet, iktidarını kaybetmenin korkusuyla kendisine inanmayanları sindirmek ve kendisinden taraf olmayanları yok etmek ister. Şiddet, devletin varlığının zorunlu olduğuna inananlar için devletin meşruluk iddiasını kabul etmeyenlere yönelik "meşru" bir araçtır.

Devlet şiddeti karşılığını devletin militer güçleriyle bir meydana bulur; bir gecede düzenlenen operasyonda, işkencede, gözaltında, hapisanede... İlan edilen yasalarda, sıkıyönetimde, yasaklarda bulur. Kimi zamansa devletin meşruluk yalanına inananlar da devlete inanmaz olur. Bir deprem anında, bir kent yıkıldığında, milyonlarca insan açlık sınırında sabrını tükettiğinde "Devlet nerede?" diye sorar kendine. Bu zaman, devletin "kriz"idir. Yıllarca kulağına "Böyle gelmiş böyle gider." diye fısıldadıklarının karşısında devletin maskesinin düştüğü anlardır krizler. Kurduğu sistemin meşruluğuna artık ikna edemediği toplumu şiddetle bastırmaya çalışır.

Devletin normalleştirmeye ve normalleşmeye çalıştığı bir kriz sürecini yaşıyoruz. Covid-19 vaka sayılarının gizlenmesini göz önünde bulundurduğumuzda bile krizin boyutunun ne denli büyük olduğunu anlamak zor değil. Korona Krizi, devletlerin yaşadığı ilk kriz değilse de bu denli büyük bir salgının uzun yıllar sonra ilk kez görülmüş olması, devletin içinde bulunduğu krizi yönetebilmesini daha da güçleştiriyor. Korona Krizi'nin başında sokağa çıkma yasaklarıyla kontrolü elinde bulundurduğu imajını yaratan, bu yolla toplumun kendisine olan inancını pekiştirmek isteyen devlet, normalleşme sürecinde izlediği politikalarla birçok insan için giderek zorbalıkla, adaletsizlikle örtüşür hale geldi. Meşruluk zeminini, toplumu kendi varlığının zorunluluğuna ikna ederek yaratamayan devlet bu süreçte ikinci bir yöntemi, meşruluğunu şiddetle ilan etme yöntemini daha sık kullanır hale geldi.

Homo Homini Lupus

İnsanın bencil bir varlık mı yoksa toplumsal bir varlık mı olduğu sorusu ahlak ve siyaset felsefesinin temel sorularından birisidir. Bireylerin ve toplumların gündelik yaşantıları ve ortaya çıkardığı kurumlar, bu sorulara verilen cevaplar ve tartışmalar ekseninde şekillenmiştir.

İnsanın bencil olduğu fikri, beraberce yaşamak için üst bir yapının -çoğunlukla devlet- gerekliliğini savunur. Bu fikrin ünlü savunucularından Hobbes'a göre insan sadece kendisini koruma eğilimine sahip bencil bir

varlıktır. Bu varlık dünyadaki diğer bütün varlıkları kendisinin devamlılığı için bir kaynak olarak görür. Bu da her şeyi kendisi için kullanmaya çalışması ve sonucunda kendi gibi bencil olan diğer insanlarla çatışmasına sebep olur. Böylece "herkesin herkesle savaşı" başlar. Hobbes bunu söyleyerek savaş ve şiddetin, insanın temel içgüdü olduğu kabulüyle hareket eder. Yarattığı toplumsal düzen de haliyle devletli bir sistemdir. Yarattığı sistemin temel cümlesi de herkesin çok iyi bildiği gibi şudur: "İnsan insanın kurdu- dur."

İnsanı Hobbes gibi temelden kötü ve bencil olarak görmese de insanlığın sonradan yozlaştığını düşünen Rousseau da devletsiz bir işleyişi düşünemez ve şöyle demiştir: "Bir toprak parçasının etrafını çevirerek 'burası benimdir' diye düşünen ve insanları kendisine inanacak kadar saf bulan ilk insan, medeni toplumun baş kurucusuydu."

İktidarsız İlişkilerden İktidarın Tahakkümüne

Öte yandan insanın toplumsal bir varlık olduğu fikriyse üst bir yapı olmaksızın uyumun gerçekleşebileceği fikrinin ilk adımıdır. Bu uyum, ilk devletsiz yapılar ortaya çıkana dek devletsiz bir yaşamı milyonlarca yıl sürdüren toplumlarda ve hemen hemen tüm coğrafyalarda hüküm süren devletlere rağmen bugün devletsiz yaşayan halklarda görülür.

Ancak devletlerin varlığı, devletsizlik düşüncesini ve devletsiz yaşamı yok edememişse de bugün mülkiyete ve otoriteye dayanan iktidar mekanizmalarının bireyler ve toplumlar üzerindeki tahakkümünü hemen hemen bütün coğrafyalarda görmekteyiz. Peki belli bir grubun, insanlığın geri kalanı üzerindeki bu tahakkümü insanlar tarafından nasıl kabul edilebildi? Devletli toplumun temel savlarını oluşturan Hobbes, Rousseau gibi filozofların düşünceleri tartışılıp kabul edildi ve öyle mi devletli topluma geçildi? Bahsedilen "toplum sözleşmesi"ni görüp de kabul eden var mı?

Hayır, sürecin böyle işlemediği çok açık. Bizler bugün iktidarların ortaya çıkışı ve örgütlenmesiyle birlikte şiddetin, zorbalığın,

adaletsizliğin de sistematik şekilde toplumsal yaşamda var olmaya başladığını ve çeşitli araçlarla sürdürüldüğünü biliyoruz. İktidarların örgütlenmesi ve kurumsallaşmasıyla ortaya çıkan devletler de varlığını sağlayabilmek için hüküm sürdüğü coğrafyalarda, işgal ettiği topraklarda çeşitli araçlara başvurmuştur. Ancak bu araçların varlık amacının iktidarın varlığını korumak olmadığı aksine -tam da devletin gerekliliğini savunan fikirlere yakışacak şekilde- toplumsal düzeni korumak için oluşturulduğu yalanını uydurarak başvurduğu araçları meşrulaştırmaya çalışır.

"Bütün savaşları, dövüşemeyecek kadar korkak olan, bu yüzden kendileri adına dövüşmek için gençleri cepheye süren hırsızlar çıkarır."

Emma Goldman

Şiddet ve onun en militer şekilde organize edilmiş hali olan ordu, devletin temelini oluşturur ve aynı zamanda onun varlığını sürdürmesi için bir araçtır.

İnsanlar arasındaki uyum ve güven ilişkileri, iktidarlı ilişkilerin toplumda yaygınlaştığı süreçte yerini güvensizliğe, uyumsuzluğa, yalnızlığa bırakmış ve devlet bu güvensizlik içinde "insanları korumak" için gerekli olduğunu iddia ettiği bir şiddet tekeli oluşturmuştur. Bu şiddet tekeli ordudur; ordunun insanları savaşta ve barışta koruyacağı fikriyse toplumun ordunun varlığının meşru olduğuna ikna olmasını sağlar.

Devletin Ordusu Kriz Anlarında da Devleti Korur

Dünya üzerindeki iktidarların hepsi tahakküm kurdukları coğrafyalarda işlerin yolunda gitmediğini fark edip de "kriz"e girdiğinde orduların aktif rol üstlendiği savaşlar krizin üstesinden gelmek, yeni krizlerle de olsa var olan gerçeklerin üstünü örtmek için işlevsel bir araç haline gelir.

Bunun örneklerinden belki de en yaygın olanı, tarihteki iki büyük dünya savaşlarıdır. Dünya savaşlarının ikisinde de iktidarını pekiştirmek, güç kazanmak isteyen Batı Avrupa devletleri ve Birleşik Devletler son çare

olarak birbirlerine saldırmıştır; tahakkümleri altında yaklaşık üç nesil boyunca savaş borçlarını ödettikleri halkları daha yönetilebilir kılmak için düzenledikleri bu savaşlar silsilesi, dünyanın gördüğü en büyük kıyımları -soykırımlar, kitlesel açlık, atom bombaları vb.- beraberinde getirmiştir. Bunu yapmak için körükledikleri ve Samuel Johnson'un *alçakların en son sığınağı* olarak nitelediği vatanseverlik ve milliyetçilik akımlarının halkların isyanını durdurabileceği varsayımıyla hareket etseler de durum her yerde bekledikleri gibi bitmemiştir. Meksika, Rusya, İberya, Çin başta olmak üzere dünyanın çoğu coğrafyasında etkisi hala devam etmekte olan devrimleri durduramamışlardır. İçine düştüğü krizden çıkmak için uğraşan devletler, bu sefer de orduyu ortaya çıkan bu devrimleri bastırmak için bir araç olarak kullanmıştır; ordunun halkı koruduğu yalanının en açık haliyle görüldüğü devrim süreçlerinde devlet devrimi yaratmak için mücadeleye edenleri, halkı katletmiştir.

Ancak iktidarların kriz anlarında sarıldığı bir araç olarak ordunun işlevini görmek için tarihsel ve mekânsal bir yolculuk yapmaya gerek yok. İçinde bulunduğumuz coğrafyanın ve kriz halinin dünya savaşlarından -haliyle bütün savaşlardan- farkı olsa olsa "büyüklüğüdür." Korona Krizi'ni yönetemeyen ve krizin etkileriyle baş edemeyen devlet, çareyi savaş politikalarında buldu. İşte devlet! İstatistiklerde görülmesini bile engellediği işsizlerin öfkelerini bir yere yönlendirmek, umutsuzlaştırdığı gençlerin intiharını akıllardan silmek ve daha fazla gerçeğin üzerini örtmek yani içine düştüğü krizden kurtulmak için TC devleti de orduyu öne sürmekte ve yaşadığımız coğrafyada savaş atmosferi yaratmakta.

Üstelik kendini yönetemeyen ve danışıklı dövüş yapabileceği suç ortakları da bu atmosferi yaratmak için hazır. Doğu Akdeniz üzerinden kendi varlığını Avrupa Birliği için değerli hale getirmeye çalışan, bunun için "Akdeniz Polisi" olmaya hazır Yunanistan ve yıllardır halkın güvenini gittikçe kaybeden ve sokaklarındaki ateşin gecelerimizi aydınlattığı Fransa. Bu üç devlet için de Doğu Akdeniz gerilimleri vatanseverliği ve milliyetçiliği körükleyip savaş politikalarını işleterek halkların isyan tehlikesini bastırabileceklerini, herkesin gündeminde olan "adaletsizlikleri" geçiştirebileceklerini düşünüyorlar.

Yasa, Zorbalıktır

İktidarlar varlığını sürdürebilmek için bireylerin gündelik yaşamından toplumsal ilişki biçimlerine kadar yaşamın her alanını kontrol etmek ister. Bu kontrolü gerçekleştirmenin en kolay yolu, iktidarlar tarafından hazırlanan yasaların bireysel ve toplumsal olarak kabul edilmesini dayatmaktır. Yasa, iktidarların varlığını meşrulaştırırken aynı zamanda iktidarsız bir toplumsal düzenin olamayacağı kabulünü yaratır.

Hobbes'un Leviathan'ı ve Rousseau'nun Toplum Sözleşmesi bu toplumsal kabulün dayanaklarını oluşturmaktadır. Yasalarla tahakküm altına alınan bireyler bunun adil olduğuna ve kendilerini kendilerinin yönettiğine inandırılmaya çalışılır. Buna inananlar için bir meclis ve bu meclisin çıkarttığı yasalardan güç alan kurumların varlığı oldukça olağan görünmeye başlar.

Ordu, devletin fiziksel gücünü oluşturur; yasa ise o gücü kullanmak için düzenlenmesi gereken metinlerdir. Yasalar gündelik işleyişin yürütülmesi için "gerekli önlemleri alarak" her şeyin iktidarların çıkarı doğrultusunda işlenmesini hedefler. Şu an başkaların-

dan duymaya alışık olduğumuz ancak aslen Rousseau'ya ait bir kavram olan "milli irade" ya da devletin eski deyişimiyle "ulusal egemenlik" ancak böyle sağlanabilir.

Devletin Yasası Kriz Anlarında da Devleti Kollar

Meşruiyetini yasalardan alan devlet içinse bunların hepsi -adalet, hukuk, yasa vs.- ordudan farksızdır. Kendi iktidarını korumak ve yeniden üretmek. Halkları tahakkümü altında tutmaya devam etmek...

Her kriz gibi Korona Krizi de devletin maskesini düşürüp gerçek yüzünü gösterdi. Yasaların, iktidarların "toplumsal düzen" anlatılarından ve insanların razı olduğundan çok daha farklı olduğunu gördük. Birçoğumuz böylesi bir krizde devletlerden hayatlarını kurtarmak için gerekli koşulları var edecek yasaları bekledik. Bekledik... Ancak çıkan yasalar genellikle kısmi sokağa çıkma düzenlemeleri, eğitimin ertelenmesi, seyahat etmenin zorlaştırılmasından ibaretti. İlaç destekleri ve sağlık hizmetleri bu yasalarda yoktu. Yoksulların durumu düşünülmedi. Hastalığa yakalanıp yakalanmadığımızı test etmemiz için bile gerekli düzenlemeler yapılmadı. "Bunları yapmadılar!" dediğimizde "Devlet hangi birine yetişsin?" diyenler olabilir ancak devletin bu süreçte yaptığı şeyler elbette oldu. Mesela krizi yönetme bahanesiyle polise verilen yetkiler artırıldı. Merkeze bağlı ayrı bir polis kuvveti kuruldu. Propaganda bakanlığı farklı bir isimle de olsa faaliyete geçti. Olası "savaş" durumları için diğer devletlerden füze sistemleri alındı. Bekçilere silah kullanma, üst arama, kimlik sorma vb... yetkiler verilip onlar da iyiden iyiye polisleştirildi. Devlete ekonomik kar sağlayan yerler açıkken eğitim kurumları kapatıldı.

Bütün bu yaşananlara ve devletin özüne karşı gelen, yetkisi atırılmış polisleri ve yargı kurumlarını karşısında bulacaklarını bile bile sokağa çıkan, zulümlere karşı çıkan devrimcilere yapılan baskı da bunun sonucuydu. Devletin, gerçek yüzünü insanlara duyurmaya çalışıp gerçekleri savunan devrimcilere yönelik baskısını "adalet" için yaptığını söylemesi, bu sebeplerle düşünülmediği şaşırtıcı değil.

Bütün Devletler Zenginler İçin

Devletin olmadığı bir düzende insanların birbirlerini köleleştirecekleri, güçsüz olanların ezileceği ve ellerinde hiçbir şeylerinin kalmayacağı bugün iktidarların en çok kullandığı ancak geçerliliğini çoktan yitirmiş olan bir düşünce. Bu anlayışa göre devlet tam da bununla mücadele etmek için oluşmuştur. Daha fazla açacak olursak bu anlayış serbest girişimin önünü açacak ve grupların tröstleşmesini, tekelleşmesini engelleyerek toplumsal ve ekonomik bir adalet oluşturacaktır.

Ancak bugün içerisinde yaşadığımız sınıflı toplum yapısında ekonominin önemli bir yere sahip olduğunu hepimiz biliyoruz ve tabii ekonomik olarak sınıflara ayrılmış toplumun iktidarların çıkarlarıyla yakın ilişkisini de. Bu ayrışma çok basit olarak açıklanabilir: Kendi hayatlarını diğerlerinin üstünden kazananlar ve kendi hayatlarını kazanmak için çalışmak zorunda kalanlar.

Tanımına göre, ihtiyaçlarımızın üretilmesini ve karşılanmasını kapsaması gereken ekonomi, iktidarların toplumsal yaşamda var olmaya başlamasıyla iktidara sahip olanların mülklerini koruma ve arttırma aracı haline gelmiştir. Bu araç kullanılırken üretim de ih-

tiyaz odaklı değil kar odaklı hale gelmiştir. Böyle bir ekonomik işleyişte toplumun bir bölümü ihtiyaçları oranında değil cebindeki para oranında tüketebilmektedir. Devletin adaletsizliklerden kurtulmak için adaletsiz bireyler haline gelmeyi dayattığı bu ekonomik sistemde zengin doğmayanlar "fırsat eşitliğiyle" ezilir ve daha da fakirleşir.

Devletin Ekonomisi Kriz Anlarında da Adaletsizliktir

Proudhon'un bütün mallarının çalınıt olduğunu söylediği zenginler için Korona Krizi ve sağlık problemi de daha farklı işliyor elbette. Oluşturdukları fildişi kulelerinden, bahçeli sitelerinden hiç çıkmadan hayatlarını idame ettirebiliyorlar. Ola ki virüs bulasırda da istedikleri zaman testlere ulaşabiliyor, sağlık hizmetinin en kalitesinden faydalanabiliyorlar. Öte yandan ezilenler ve pastadan payını alamayanlar için ise durum farklı.

Devlet Korona Krizi başladığından beri fabrikalara gitmemiz için elinden geleni yapıyor. Zenginlerin normal dönemlerde de kullanmadığı toplu taşıma araçları yine dolup taşıyor. Kriz öncesi nasıl çalışıyorduk yine aynı şekilde çalışıyoruz hatta daha da zor şartlarda, daha da riskli halde... Korona Krizi haritalarında neden işçi semtlerinin virüs dolu görüldüğünü anlamak için herhangibir açıklamaya ihtiyaç yok haliyle.

Devletin ekonomiye müdahalesi sonucu oluşan durum bununla da sınırlı değil. Bir yandan işten çıkarmaları yasaklayarak gerçeği gizlerken diğer yandan da Dardanel Ton, Vestel gibi büyük şirketlerin işçilerin çalışması için "Çalışma Kampları" kurmasına ön ayak oluyor. Bir yandan maaşlarımızdan yaptıkları kesintiler ile ödedikleri ödenekleri bir marifet gibi anlatırken bir yandan da bizi kapatmak için ekonomiyi yönlendiriyorlar. Dünyanın pek çok yerinde durum aynı. Madrid'te işçi mahallelerinde insanların sokağa çıkması yasak iken aynı mahalleden insanların zenginlere kahve servisi yapmak için bütün şehri trenle dolaşmak zorunda kalmalarında bir sorun görünmüyor.

Devlet, Kriz Anlarında da Devlettir

Devletlerin her haliyle şiddetin, zorbalığın, adaletsizliğin örgütleyicisi ve yaratıcısı olduğunu biliyoruz. Ordu, yasa, ekonomi ve daha pek çok araçla kurduğu toplumsal düzeni korumaya çalıştığını görüyoruz. Sosyal, biyolojik, ekonomik, psikolojik olarak her birimizin krize sürüklendiği bu sürecin aynı toplumsal düzenle ilişkili olduğunu görmemiz ise çok zor değil. Çünkü artık reddedilemeyecek kadar açık işliyor bir şeyler... Tarihteki nice kriz anı gibi bugün de devletlerin içine düştüğü ve düştükçe bizi de içine çektiği kriz onlar için "korkutucu". Her an bu krizin altında ezilenler "Artık yeter!" diyebilir, her an bir şeyler iktidarların kontrolünden çıkabilir.

Bize gelince... Tabii ki her birimiz bu krizi en ağır şekilde deneyimliyoruz ve yaşamlarımız için endişeliyiz. Ancak bugün yaşadıklarımızı yarın unutmuyarak bir şeyleri değiştirmeye başlayabiliriz.

Devletin her kriz anında olduğu gibi bugün bir kez daha düşen maskesinin ardında gördüğümüz yüzü unutmamalım. Çünkü o yüzde nicelerimizin çektiği adaletsizlik var. Devlet bu krizden bir çıkış yolu bulur mu yoksa ip inceldiği yerden kopar mı, şimdilik bilinmez. Ancak düşen maskeleri birer birer yeniden takmaya çalışsa da o yüzü artık kimsenin unutmayacağı aşikar.

YENİ BİR UMUT

Sorular soralım kendimize, cevapları devrim olan.

Yaşamak ama nasıl yaşamak? Her sabah 5'te uyanıp evden çıkmak, sıkış tepiş binmek bir otobüse; sıcakta terlemek, soğukta ıslanmak, geç kalmak. Biz hep geç kalırız; eve, işe zamansızlıktan geç kalırız. Geç kalmanın utancıyla fabrikanın, şirketin kapısında kalırız. Ödenmeyen faturalar tek tek kesilir. Kesmeye gelen de bizden biridir ama yine de "kesme" derken utanırız. Yolun olmadığı yerlere gece gizli gizli konmamışsak evlerimiz hep kiradır bizim. Kira demek bitmeyen, sonlanmayan demektir ve aksamadan ödenmez. Aksatıp ödeyemediğinde de utana utana konuşursun ev sahibiyle. Anne ya da babaysan evin ihtiyacını karşılayamazsın, utanırsın çocuklarından. İlkokula giden, gidemediği geziden utanır. Liseye giden, ayakkabısından eşofmanından. Üniversiteyi kazanamayan, dershanesizlikten; üniversiteli, yemekhane dışında yemek yememekten utanır. Kışın çamurlu ayakkabından, pantolonundan; yazın yapamadığın tatilden utanırsın.

Utanırsın çünkü duyguların, düşüncelerin

vardır. Değerlerin vardır. Başkasının hakkını çalmazsın. Kıt kanaat yaşarken hakkını başkasıyla paylaşırsın. Değerleri olmayan utanmaz; çalmaktan, çırpılmaktan, sömürmekten utanmaz. Sen utanırsın.

Utanmaktan utanma. Bu utanç bizi insan yapandır. İnsanı insan yapan. Biz insanca yaşarız değerlerimizle, yoksuluz diye vazgeçmeyiz. Ama yoksul da yaşanmaz. Kabul lenmemek gerekir yoksulluğu. Kim kabullenir ki? Ya "böyle gelmiş böyle gider" deyip dizilerle, filmlerle, maçlarla, yarışmalarla dolu illüzyon bir dünyada yaşayan kabul lenir yoksulluğu ya da cennete gitmek için allahın bir armağanı diye düşünen. Halbuki karşı konulması gereken bir şeydir yoksulluk. Adaletsizliktir, tutsaklıktır. Değişmesi, devrilmesi gereken bir şeydir. Devrim düşüncesini beğenelim ya da beğenmeyelim, istediğimiz budur: Her şeyin değişmesi. Yoksulluğumuzun, yoksunluğumuzun değişmesi; çoğunluğun fakir, azınlığın zengin oluşunun değişmesi; fakirlik, zenginlik gibi kavramların olmadığı bir dünyayı yaratacak değişiklik. Yani devrim. İşte bizim için yaşamak adalet ve özgürlük inancından vazgeçmemektir. Umutla yaşamaktır.

DÜNYAYAYA KATILMA

Umut ama nasıl bir umut? Yaşadığımız bu dünya devletlerin, şirketlerin dünyasıdır. Ve biz bir şekilde yaşıyoruz bu dünyada. Yalancı bir umut mu sağlıyor bunu, anlamadığımız her şeye rağmen yaşamamızı? Yalancı umut, fakirken bir gün zengin olacağına inanmaktır. Zenginleşip mutlu olacağına inanmaktır. Bu umut, zenginlerin kazancına kazanç katmak için çalışmanı sağlar. "Ben de zengin olacağım." derken hep fakir kalırsın, zenginler ise hep zengin. Yalancı umut, kazanman için bir başkasının kaybetmesini söyler sana. Ne sen kazanırsın ne de kazanmak için vurduğun kazanır, ikiniz de kaybedersiniz. Yalancı umut sadece kendini kurtarmaktır. Kendini kurtarırsan her şeyin değişeceğini sanmanı sağlar. Sen yalnızlaşırsın; yalnızlaştıkça seni şekillendirmek, sömürmek kolaylaşır. Yalancı umut, emekli olunca mutlu olacağını savunur. Gençliğin geçer, "keşke"lerle yaşlılığın geçer. Yalancı umudun her vaadi maddi değildir, manevi vaatleri de vardır. Tüm bunlarla yaşarken manevi olanları da kazanmak için yaşarsın. Şimdi için değil yaşamını yitirince kazanacağını cennet için. Bu da basittir. Kurallar vardır, kurallara uyarsan cenneti kazanırsın ve bu kurallar,

kapitalizmle karşı karşıya gelmeyen kurallardır. Kim fakir kim zengin diye düşünmek gereksizdir. Hatta fakirliğin, cenneti kazanman için fırsattır. Allahın bir fırsatı. Yalancı umut, şimdiki dünyada zenginliği kazanmanın, sonraki dünyada cenneti kazanmanın umududur.

Gerçek umut bu yoksul yaşamını sorgulamakla başlar. Üretmek nedir? Tüketmek nedir? İhtiyaç nedir? Emir nedir? Komut nedir? Suç nedir? Ceza nedir? Kira nedir? Mal nedir? Mülk nedir? Benim nedir? Bencilik nedir? Rekabet nedir? Patron nedir? İşçi nedir? Sorgularken sorular bitmez. Adalet nedir? Özgürlük nedir? Gerçek umut, sora sora oluşacak farkındalıkla içinin içine sığmamasıyla sürer; içinde isyan hissedersin. Umudun, bu sorgulamanın içinde kendi kendini bulmuştur. Her şeyi değiştirme isteğidir bu. Devrimin gerekliliğinin ve gerçekliğinin anlaşılmasıyla başlayan umut. İşte bu umuttan korkar kapitalizm. Bu umudu, yalancı umutlarla kafaları karıştırıp değersizleştirmeye çalışır. Devrim hepimiz için umut ama gerçek bir umut. Yalancı umutlar gibi geleceğin muammalarında değil şimdi şu anda burada başlayan şeydir.

Alexander Berkman Anarşizm Nedir?

Anarşizm tarihindeki önemli devrimcilerden Alexander Berkman eylemle propaganda döneminin suikast eylemlerinden işçi grev ve eylem örgütlenmelerine, gazete/dergi editörlüğünden kitap yazarlığına, savaş karşıtı hareketten Bolşevik Darbe'yi eleştiren çalışmalara pek çok alanda anarşizmi eylemeye, örgütmeye çalışan bir devrimci anarşistti. Özellikle

Amerika'daki faaliyetleriyle anarşizmin örgütlenmesinde, ezilenlerin yaşam mücadelesinde önemli bir yeri olan Berkman, eylemleri kadar yazdıklarıyla da anarşizme önemli katkılarda bulundu.

Alexander Berkman tarafından 1928'de yazılan, daha önce farklı dillerde "Anarşizm Nedir?,"

Anarşizmin ABC'si, Anarşist Komünizm Nedir?" isimleriyle yayınlanmış, Meydan Gazetesi olarak bizim de her hafta bir bölümünün çevirisini meydan.org sitesinden yayınladığımız bu kitabın çevrilmemiş ve yayınlanmamış olan 20. bölümünü, "Anarşizm Nedir?" bölümünü ve Alexander Berkman'ın kısa yaşam hikayesini sizlerle paylaşıyoruz.

Çeviri: Mercan Doğan

Alexander Berkman o günlerde Rus Çarlığı'na bağlı olan, bugünse Litvanya'nın başkenti olan Vilnius şehrinde Ovsei Osipovich Berkman ismiyle doğdu. Babası başarılı bir deri tüccarı, annesi ise varlıklı bir ailenin üyesiydi. St. Petersburg'a taşındıktan sonra Yahudi ismini bir Rus ismi olan Alexander ile değiştirdi. Burada şehrin varlıklı ailelerinden gelenlerle beraber iyi bir eğitim aldı. 1881 yılındaki Çar 2. Alexander'ın suikastı esnasında sadece 11 yaşındaydı ve patlamanın şiddetiyle okulun camlarının kırılmasına şahit ol-

muştı. Ailesi bu olanların Yahudiler üzerindeki baskıyı arttıracığından korkarken genç Berkman, başta nihilizm olmak üzere radikal fikirlere ilgi duymaya başlamıştı.

Alexander Berkman'ın babasının ölümünden sonra aile St. Petersburg'da kalma hakkını kaybetti. Bundan sonra Berkman okulda çar tarafından yasaklanan devrimci yayınları okuyup tartışan bir gruba dahil oldu ve "Tanrı Yoktur" başlıklı bir yazı yazdı. Bunun sonucunda tanrısızlığı yaymak suçuyla bir sene

uzaklaştırma cezası aldı. Annesinin 1887 yılındaki ölümünün ardından radikal fikirlerinin aile mirasına zarar vereceğinden şüpheleniyordu, tam da öyle oldu. Sınav sorularını çalıp bir hademeye rüşvet verirken yakalandığı için artık adı "Nihilist Komplucu"ya çıkmıştı. 1888 yılında ise anarşizm mücadelesine atılacağı ve devrimcilik tarihine geçeceği New York'a göç etti.

Berkman'ın New York'a varınca yaptığı ilk iş önceden Haymarket Saldırısı'ndaki tutsaklar için çalışma

yürüten gruplar aracılığıyla anarşist olmaktı. Sonrasında yolu Johann Most ile kesişti ve kısa bir süreliğine Most'un Freiheit (alm: Özgürlük) gazetesinde çalıştı. Most o dönemin en büyük ve etkileyici "Eylemle Propaganda" savunucularından biriydi ve Berkman bu fikre gitgide ısınıyordu. Ancak belli bir süre sonra Most ile fikir ayrılığı yaşadı ve Emma Goldman ile beraber *Die Autonomie*'ye (alm: Otonomi) geçti. Die Autonomie anarşist komünist bir gazete olarak yayın yapıyordu. Gazetenin editörü Joseph Peukert başka bir anarşist

komünist gazete olan *Die Zukunft*'ü (alm: Gelecek) Viyana'da çıkardığı dönemde anarşizm güçlüydü ve ciddi bir devlet baskısı ile anarşistlere karşı savaş verildi. Die Zukunft editörlerinden Hermann Stellmacher bu çatışmalar sırasında öldü, Peukert ise kaçmayı başardı.

Sonrasında 1892 Homestead grevinde işçilerin üzerine paralı askerleri göndererek büyük bir katliamı düzenleyen patron Henry Clay Frick'e suikast düzenledi. Ofisine gitti ve üç el ateş ettikten sonra hançerini Frick'e sapladı. Suikast sonucunda 22 sene hapse mahkum edildi. 13 yıldan fazla zaman geçirdiği hapis-hane anılarını anlattığı "*Anarşistin Yaşamı*" adlı kitabını bu süreçte yazdı. Tutsaklık sürecinde gazete çıkarmaya, grev örgütlemeye ve mücadeleye devam etti. Hapisten çıktıktan sonra Emma Goldman ile "Mother Earth'ü" (ing: Toprak Ana) yayınlamaya başladı. 1. Dünya Savaşı başladığında da görüşlerini gizlemedi ve her devrimci anarşistin yapması gerektiği gibi onları yaymaya çalıştı. Savaş karşıtlığı, anti-militarizm ve vicdani retçi düşünceleri sebebiyle kendini tekrardan hapiste buldu. Yoldaşı Emma Goldman ile beraber Rus Devrimi sonrası Rusya'ya büyük umutlarla gitti ve tıpkı Emma Goldman gibi büyük bir düş kırıklığı yaşadı. "Bolşevik Miti" eserini anarşistlerin bir hapse atılması ve devrimin bir grup tarafından ele geçirilmesi üzerine yazdı. Takip eden süreçte Fransa'ya göç etti, anarşizmi saf ve anlaşılır bir dille anlatan bir eserin eksikliğini fark edip bizim de çevirmekte olduğumuz "Anarşizm Nedir?" kitabını yazdı. Hayatının geri kalanında editörlük yapmaya devam edip İbery Devrimi'nden sadece 19 gün önce hapisanede yakalandığı hastalıklara yenik düşerek yaşamını yitirdi.

20. Bölüm: Anarşizm Nedir?

"Bize anarşizmin gerçekte ne olduğunu kısaca anlatır mısın?" diye soruyor arkadaşın.

Deneyeceğim. En basit haliyle, anarşizm zorlamanın herhangi bir biçiminin olmadığı bir toplumda yaşayabileceğimizi öğretir.

Zorlamanın olmadığı bir yaşam doğal olarak özgürlük anlamına gelir; zorlama ve baskıdan kurtulma, özgürlüğü ve hayatını sana en uygun şekilde sürdürme şansındır.

Özgürlüğünü kısıtlayan, yaşamına müdahale eden kurumları ve seni gerçekten istediğinden farklı davranmaya zorlayan koşulları ortadan kaldırmadıkça böyle bir yaşam süremezsin.

Bu kurumlar ve koşullar nelerdir? Özgür ve uyumlu bir yaşam için ne yapmamız gerektiğine bakalım. Neyin ortadan kaldırılması gerektiğini ve onun yerine neyin geçmesi gerektiğini bildiğimizde, bunu yapmanın yolunu da bulacağız.

Peki özgürlüğü güvence altına almak için ortadan kaldırılması gereken şey nedir?

Her şeyden önce, elbette sana en çok saldıran, özgürce hareket etmeni engelleyen şeyi; özgürlüğüne müdahale eden ve seni kendi seçimin olmayan bir yaşama zorlayan şeyi ortadan kaldırmak gerekir.

Bu devlettir.

İyice bir düşün, devletin en büyük işgalci olduğunu göreceksin; bunun da ötesinde, insanlığın gördüğü en kötü suçlu olduğunu da göreceksin. Dünyayı şiddetle, dolandırıcılıkla, hilekârlıkla, baskı ve sefaletle doldurur. Büyük bir düşünürün dediği gibi "nefesi zehirdir." Dokunduğu her şeyi yozlaştırır.

Kabul ediyorsun: "*Evet, devlet şiddet ve kötülük demektir.*" Ve soruyorsun: "*Ama onsuz yapabilir miyiz?*"

Bu, tam da üstüne konuşmak istediğimiz şey. Şimdi sana devlete ihtiyacın olup olmadığını sorsam, eminim ki senin ihtiyacın olmadığını ama başkalarının ihtiyacı olduğunu söylersin.

Çar 2. Alexander'ın suikastı - 1881

Aynı soruyu bahsi geçen "başkaları"ndan birine sorsan, o da senin gibi cevap verecektir; devlete ihtiyacı yoktur ama "başkaları için" gereklidir.

Neden herkes polis olmadan da yeterince dürüst olabileceğini, ancak "başkaları"nın sopya ihtiyaç duyduğunu düşünür?

Diyorsun ki: "*Devlet ve yasa olmasaydı insanlar birbirlerini soyar, öldürürlerdi.*"

Gerçekten öyle yapacak olsalardı, bunu neden yaparlardı? Bunu sadece zevk için mi yaparlardı yoksa bazı sebeplerle mi? Belki sebeplerini inceledikçe onlar için çare bulabiliriz.

Diyelim ki sen, ben ve başkaları gemi kazası geçirdik ve kendimizi türlü meyveyle dolu bir adada bulduk. Tabii ki yiyecek toplamak için çalışmaya başladık. Aramızdan birinin, her şeyin kendisine ait olduğunu ve hiç kimsenin kendisine haraç ödemedikçe tek bir lokma alamayacağını söylediğini düşünelim. Öfkelenirdik, değil mi? Onun iddiasına gülerdik. Bu konuda sorun çıkarma-

ya çalışırsa onu denize atabiliriz ve deniz ona adil davranırdı, değil mi?

Bizim -ve bizden öncekilerin- adayı ekip biçtiğimizi, adayı rahat bir yaşam için gereken her şeyle doldurduğumuzu ve birisinin gelip her şeyin sahibi olduğunu iddia ettiğini varsayalım. Ona ne derdik? Onu umursamazdık, değil mi? Ona bizimle paylaşabileceğini, çalışmalarımıza katılabileceğini söyleyebilirdik. Ancak onun yine de her şeyin sahibi olmaktan ısrarcı olduğunu, her şeyin ona ait olduğunu iddia eden bir kâğıt parçası çıkardığını düşünelim. Ona deli olduğunu söyleyip kendi işimize bakardık. Ama arkasında bir devlet olsaydı, "haklarının korunması" için ona başvururdu. Devletse bizi oradan zorla çıkarıp alanı "yasal sahibine" verecek olan polis ve askerleri gönderirdi.

Devletin işlevi budur; varoluş sebebi ve her zaman yaptığı şey budur.

Şimdi, bu devlet denen şey olmadan birbirimizi soyup öldürecekimizi hala düşünüyor musun?

kabullenmeyeceği anlamına gelir, onun elindekileri paylaşmak isteyeceklerdir. Dahası, başkaları lüks içinde yüzerken yoksulların yoksul kalmayı reddedeceği anlamına gelir. İşçinin, fabrikanın ve o fabrikada üretilen her şeyin "sahibi" olduğunu iddia eden patrona, ürettiklerini vermeyi reddedeceği anlamına gelir. Bu, çiftçinin kendisini ve ailesini geçindirmek için yeterli toprağı olmadığı halde binlerce dönümlük arazinin boşa kalmasına izin vermeyeceği anlamına gelir. Bu, hiç kimsenin toprağı veya üretim araçlarını tekeline almasına izin verilmeyeceği anlamına gelir. Bu, yaşamak için ihtiyacımız olan şeylerin özel mülkiyetine artık müsamaha gösterilmeyeceği anlamına gelir. Komşularının çocukları için yeterli ekmeği bile yokken, birilerinin bir düzine yaşam boyunca kullanabileceklerinden daha fazlasına sahip olmaları en büyük suç olarak kabul edilecektir. Bu, tüm insanların toplumsal zenginliği paylaşacağı ve herkesin bu zenginliği üretmeye yardım edeceği anlamına gelir.

Kısacası bu, tarihte ilk defa hukuk yerine adalet ve eşitliğin kazanacağı anlamına gelir.

Böylece devleti ortadan kaldırmanın aynı zamanda tekelciliğin, üretimin ve dağıtım araçlarının mülkiyetinin ortadan kaldırılması anlamına geldiğini görüyorsun.

Bundan şu sonuç çıkar: Devlet ortadan kaldırdığında ücretli kölelik ve kapitalizm de onunla birlikte gitmek zorundadır. Çünkü onlar, devletin desteği ve koruması olmadan var olamazlar. Tıpkı daha önce bahsettiğim adanın tekeline talep edecek olan kişinin, devletin yardımı olmadan o saçma iddiasını ortaya koymayacağı gibi.

Böyle bir durumda devletin yerini özgürlük aldığı anda anarşizm var olacaktır. Ve özel mülkiyetin yerini eşit kullanım hakkı aldığı anda komünizm var olacaktır.

Anarşist komünizm olacaktır.

Arkadaşın "*Komünizm mi?*" diyor, "*Ama sen Bolşevik olmadığını söyledin!*"

Hayır, Bolşevik değilim. Çünkü anarşizm hükümeti ve devleti tamamen ortadan kaldırmak anlamına gelirken Bolşevikler güçlü bir hükümet ve devlet istiyor.

Soruyorsun: "*Ama Bolşevikler komünist değil mi?*"

Evet, Bolşevikler komünist ama diktatörlüklerinin, devletlerinin, insanları komünizm içinde yaşamaya zorlamasını isterler. Anarşist komünizm ise tam tersine gönüllü komünizm yani özgür seçimden doğan komünizm anlamına gelir.

"Farkı anlıyorum. Elbette iyi olurdu." diye itiraf ediyor arkadaşın. "*Ama gerçekten mümkün olduğunu düşünüyor musun?*"

Uruguay'da Örgütlü Anarşizm ve FAU

Askeri darbeler, diktatörlükler ve toplumsal hareketler açısından oldukça hareketli bir coğrafya olan Güney Amerika ülkelerinden Uruguay'da anarşist geleneğin örgütlenmesinde etkili olmuş, günümüz pratikleriyle de

toplumsal alanda anarşizmi örgütlemeye devam eden ve Güney Amerika'daki ülkelerdeki anarşist örgütlerle birlikte hareket etmeye, dayanışmaya çalışan FAU (Uruguay Anarşist Federasyonu) ile Meydan Gazetesi olarak bir

röportaj gerçekleştirdik. FAU ile Uruguay'daki politik durumu, korona krizi sürecindeki faaliyetlerini ve Uruguay'daki örgütlü anarşizmin tarihini, bugününü konuştuk.

Meydan Gazetesi: FAU ve Uruguay'daki anarşist geleneğin arasında önemli bir bağ var. Öncelikle bize Uruguay'daki bu anarşizm tarihinden bahsedermisiniz? Ayrıca FAU şu andaki anarşist düşünce ve hareketin şekillenmesine nasıl yardımcı olmuştur?

FAU: FAU (Uruguay Anarşist Federasyonu), anarşist militanlar arasındaki uzun bir tartışma ve mücadele sürecinin ardından 1956'da kuruldu. Politik olarak örgütlenme ihtiyacına ilişkin tartışma, kişisel ve uluslararası süreçlerin bir sonucu olarak şu anda da artıyor.

İberya Devrimi'nin ardından çok zaman geçmemişti, anarşist hareketin ve hareketin sınırlarının yüzleşmek zorunda kaldığı tüm sorunlar yeniydi. Anarko-sendikalizmin Uruguay'da önemini yitirdiği bir süreçti ancak genel olarak anarşizm, mücadelecilerle birlikte sendika hareketinde gücünü ve referansını sürdürmüştü. Üniversite mücadelesindeki militan öğrenciler ile birlikte bazı işçi sendikalarında da önemli sayıda anarşist militan vardı. Öğrenciler Federasyonu'nun ilişkiler sekreteri, daha sonra bir matbaa işçisi ve işçi hareketinin önemli bir karakteri olacak olan FAU üyesi Gerardo Gatti'ydı. Bir yandan toplumsal mahalle çalışmasından gelen bir militanlık da vardı: Ateneo Cerro Teja, 1952'den beri Montevideo'nun batısındaki her iki mahallede de yoğun bir şekilde faaliyet gösterdi ve göstermeye devam ediyor. 1950'ler ve 1960'lar boyunca bölgedeki çeşitli futbol kulüplerinde ve polikliniklerde de önemli faaliyetler gerçekleştirildi.

Montevideo'nun diğer mahallelerinden bile gelen birkaç grup o dönem FAU örgütlenmesine dahil oldu. Bu dahil olmaların tartışma süreçleri oldukça uzundu, grupların sunum ve katkıları ile süreç geliştirildi ve çok çeşitli konulara yayıldı: iç yaşam, örgütlenme, işçi hareketi, Latin Amerika sorunu vb...

Kuruluşu, anarşizmin vaatlerini o günün -FORU ve FORA'nın ihtişamlı zamanlarından eser kalmayan- şartlarına uyarlayacak güçlü bir araçla donatılması gerektiği inancına dayanıyordu. Bir çok olay yaşanmıştı ve bunlar anarşizmin canlandırılması için gerektiği.

Bu nedenle, anarşistlerin özgül örgütlenmesinin gerekli olduğunu göz önünde bulundurarak hareketimize Özgülcülük (Especifismo) diyoruz. Bakunin ve Malatesta'nın özgül hareketin önemi bağlamındaki varsayımları ülkemizde de karşılığını buldu. Hakkında çok az şey bildiğimiz ve görünüşe göre kısa ömürlü olan ilk FAU 1923 yılında kuruldu. Örgütsel irade ve eylem, Uruguaylı anarşist militanlar arasında mevcuttu. FAU'nun kurucularından bazılarının 1870'te ilk sendikaların kurucuları ile tanışmış olan insanlar olduğunu belirtmekte fayda var. FAU, ülkedeki tüm bu anarşizm deneyimlerinin, anarşizmin politik ve toplumsal varlığının, ağırlığının tarihsel devamlılığıdır.

Anarşizmin canlandırılmasına gelince, kıtasal projeksiyonlu bir anarşist hareket; Şili, Arjantin, Küba ve diğer bazı ülkelerden gelenlerle oluşan Latin Amerika Anarşist Konferansı'nın toplandığı 1957'den

beri düşünülüyordu. Bu projeksiyon gerçekleştirilemezdi çünkü bazı ülkelerde anarşizm etkisini kaybediyordu ve örgütler çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalıyordu.

Öte yandan FAU Uruguay'da toplumsal çevrede görünürlüğünü ve eylem gücünü arttırmıştı. FAU'nun kurulduğu yıl olan 1956'da, Et Federasyonu (buzdolabı işçileri) sendika ortamında farklı bir "merkez" oluşturmak için konuşmalar yaptı ve koordinasyonu teşvik etme önerisini destekledi. Öneri geliştirildi, bazı toplantılar yapıldı ama başarılı olunamadı. Et Federasyonu'nun iddiası, tüm birlik ve yönelimlerin mevcut olması gerektiği ve bazıları dışlandığında bu koordinasyonun başarısız olduğu şeklindeydi. Tüm sendika hareketini tek bir "koordinasyon merkezi"nde bir araya getirme önerisi gökten inmemişti; çeşitli sendikaların işçileri arasında hissedilen ve tartışılan bir ihtiyaçtı. FAU'nun kuruluşundan önceki dönem boyunca birkaç sendikanın desteğini alan önemli grevler vardı. 1947'de işverenler tarafından desteklenen grev kırıcılarla işçiler arasında silahlı çatışmaların ardından donanma işçileri grevi gerçekleşti. 1951'de La Teja mahallesindeki kamu iktisadi kuruluşu olan ANCAP şirketine ait rafineride çalışan işçileri desteklemek için dayanışma grevi yapıldı. O zamanlar, memurların ve işçilerin büyük bir kısmının birliği yeniydi. Grev, 1947'de olduğu gibi söz konusu devlet şirketinin işçilerini desteklemek için başladı. "Dayanışma sendikaları" yani çeşitli mücadeleleri desteklemek için bir araya gelen ve sınıf mücadelesi farkındalığına sahip sendikalar tarafından gerçekleştirildi.

1955'te buzdolabı işçileri açlık eylemi yaptı. Eylem esnasında Cerro de Montevideo Mahallesi'nde bazı yoldaşlar suikaste uğradı. Bu koşullarda sendikalar birleştirildi ve FAU kuruldu.

1958'de üniversite özerkliği ve eş yönetim* için sokaklarda güçlü bir öğrenci-işçi birlikteliğinin olduğu yoğun bir mücadele vardı. Ve bu özerklik ve eş-yönetim, sonradan sert bir şekilde bastırılacak bir mücadeleyle sağlandı. Sendika birliğinin 1964'te CNT'nin (Ulusal İşçi Birliği) ve ardından 1965'teki Halk Kongresi'nin -yüzlerce halkçı örgütün "krize çözüm programı" arayışında bir araya geldiği yer- kurulması yoluyla gerçekleştiğine de ayrıca dikkat edilmelidir. Bütün bu olaylarda FAU militanlığının etkisi belirleyici oldu.

Otoriterlik Uruguay'da 1960'larda yükseliyordu. Aslında, bu sendikal mücadele ve birleşme süreçleri bir şekilde otoriter ilerlemeye ve krize karşı bir yanıtı. Bu otoriter ilerleme, Başkan Gestido'nun ölümünden sonra Jorge Pacheco Areco'nun göreve başladığı 1967'nin sonundan itibaren daha da büyük bir güçle ivmeleni. Pacheco FAU, Sosyalist Parti, Doğu Devrim Hareketi, Birleşik Halk Hareketi, Época ve Devrimci Sol Hareketi ile ilintili kişileri derhal kriminalize etti ve faaliyetlerini yasakladı. Bu kuruluşların hepsi "Época" anlaşmasını imzalayan ve aynı isimli dergiyi yayınlayan kuruluşlardı.

Daha sonra 1968'de bu dönemden önce farklı hükümetler tarafından sendikalara karşı kullanılan "OHAL" yönetimine benzeyen Hızlı Güvenlik Önlemleri'ni hayata geçirdi. Haziran

1968'de ise kalıcı hale getirdi. Yasadışı hale getirilen FAU bu hükümete "anayasal diktatörlük" demeye başladı.

FAU'nun yasadışı ilan edilmiş olması, faaliyetlerini sürdürmesini engelleyemedi. Bu durum, artan baskıdan önce FAU tarafından zaten öngörülmüştü. FAU, faaliyetlerine yer altından devam etti ve 1968 ile 1970 yılları arasında haftalık olarak "FAU Mektupları"ni yayınlamaya başladı. Öte yandan İşçi-Öğrenci Direnişi (ROE) yükseldi. ROE sendikalarının, sendika gruplarının ve anarşist öğrencilerin bir araya geldiği bir FAU organıydı. Toplumsal ve politik alanda militanlığımızı bir araya getiren ve sayısız işçi, öğrenci direnişine verilen desteğin teşvik edildiği; hareketliliğin sağlandığı bir alandı. "Her seviyede doğrudan eylem" tartışmaları hem toplumsal alanlar için hem de diğerlerinin o dönem "askeri" dediği alanlar için yürütüldü. FAU kendi silahlı mücadelesini geliştirdi: OPR 33 (Halkın Devrimci Örgütü-33). OPR'nin eylemleri Latin Amerika'da o zamanlar çok revaçta olan ve devrimci eylemin karmaşıklığını ve tüm yönlerini hesaba katmayan gerilla yöntemleri gibi değildi.

OPR eylemleri FAU tarafından tanımlandı; bu eylemler de politiktir. Bu eylemlerin çoğu sendika mücadelelerini desteklemek için gerçekleştirildi çünkü tüm mücadele yolları tükenmişti ve baskı mücadeleyi savunulamaz hale getirmişti. Bazı iş adamlarının kaçırılması ve fidye toplanması sonrasında devlet tarafından desteklenen sert işverenlere karşı bazı mücadeleler kazanıldı. Dahası, sendikaların talepleri yerine getirildi ve işçi örgütlenmesine saygınlık kazandırıldı.

Ayrıca OPR bazı banka, silah ve malzeme kamulaştırmaları da yaptı. 33 Doğulu'nun (Brezilya İmparatorluğu'na karşı savaşan ve Uruguay'ın ayrılmasında büyük payı olan devrimci militan bir yapı) bayrağı da tekrardan kazanıldı.

1972 civarında baskı yoğunlaştı. MLN Tupamaros kaybetti ve darbe planları hızlandı. MLN liderlerinin çoğu kışlarda askerle birlikte karanlık pazarlıklara tutuştu. Şubat 1973'te Ordu ve Hava Kuvvetleri, darbenin detaylarını tamamlamak için harekete geçti. Bu bağlamda başta Komünist Parti olmak üzere tüm sol Şubat ayında isyan eden askerleri destekledi.

FAU, 1972 ile 1973 yılları arasında silahlı aygıtını (OPR 33) işletmenin ve finanse etmenin daha kolay olduğu Buenos Aires'e taşıdı.

27 Haziran 1973 darbesi, 15 gün boyunca tüm ülkeyi felç edecek muazzam bir Genel Grev ile halktan güçlü bir tepki aldı. Fabrikalar, üniversiteler, sağlık merkezleri, her yer darbeye direnmek için işçiler, öğrenciler ve mahalleliler tarafından işgal edildi. FAU militanlığının bunlardaki etkisi oldukça belirgindi. O dönemde kurulan baskıcı iklim, militan faaliyeti sürdürmeyi zorlaştırdı ve daha

da yer altına inmeye zorladı. FAU ve ROE militanlarının çoğu faaliyetlerine devam etmek için Buenos Aires'e sürgüne gitti. Uruguay'da hapishaneler, birçoğu FAU'lu olmak üzere siyasi tutsaklarla doldu.

ABD'nin desteğiyle Güney Koni diktatörlükleri için baskıcı bir koordinasyon planı olan "Plan Cóndor" Arjantin'de diktatörlüğün kurulduğu 1976'da faaliyete geçti. Bu baskıda, FAU'dan düzinelerce yoldaş -neredeyse tüm örgüt- dahil olmak üzere on binlerce kaybedilme ve politik suikast gerçekleştirildi.

Biraz da örgütsel yapıdan bahseder misiniz? FAU hangi alanlarda mücadele etmektedir? Neden sendika olarak değil de federasyon altında mücadelesini sürdürmektedir?

Aslında federalizmi uygulamaya çalışıyoruz. Kendimizi bir federasyon olarak örgütleyip ve özlemimizi duyduğumuz yeni toplumun küçük bir halini projelendirmeye çalışıyoruz. Eklemlenme ve toplumsal düzeyde FAU birkaç sendikada aktif. Bazılarının karar vermesine katılıyor, diğerlerinin yönetiminin küçük bir kısmında ve diğerlerinin tabanında örgütleniyor ve tüm sendikalarda militan grupların kurulmasını destekliyoruz.

Mahalle çalışması olarak Montevideo'nun batısında, Cerro ve La Teja mahallelerinde önemli bir faaliyet geliştiriyoruz. Cerro Mahallesi'nde yaklaşık 70 yıldır bölgede faaliyet gösteren ve toplumsal bir yapı olan Ateneo del Cerro aracılığıyla faaliyet gösteriyoruz. La Teja'da La Cumparsita Atletizm Enstitüsü'nde Covid nedeniyle bu kriz anlarında Halk Tenceresi (para toplamak için dayanışma yemekleri) faaliyetini ve Halk Tenceresi üzerinden de mahalle çalışmalarımızı yeniden başlattık. Her iki toplumsal yapının da tarihlerinde diktatörlük sırasında kaybedilen veya çatışmada ölen yoldaşlar var.

Ayrıca Covid'in bu döneminde militanlığımızın genel olarak Ateneo del Cerro'daki Halk Tenceresi'ne ve düzenli koordinasyonu sürdüren birkaç sendikamızın desteğine odaklandığı da belirtilmelidir.

Biz aklında nihai bir strateji olan politik bir örgütlenmeyiz: Toplumsal devrim ve anarşist bir dünyanın yaratılması. Bunu başarmak için de Halk Gücü oluşturmaya dayalı bir strateji ile çalışma yürütüyoruz. Bu çalışma, insanların arasına karışmak ile oluşturuldu. Biz anarko sendikalist değiliz, devrimci bir sürecin doğasında bulunan görevlerin büyük bir kısmının bir sendika tarafından yerine getirilemeyeceğini biliyoruz. Bu yüzden mücadelenin bütün işçileri kapsaması ve onlardan da daha büyük bir hale gelmesi gerektiğini düşünüyoruz. Evet, biz sendikalara eklemlendik ve oradan kendi vaatlerimizi ve stratejilerimizi yükseltiyoruz. Sendikaların devrimci kopuş sürecinde temel bir rol oynadığının farkındayız. Ancak doğası gereği politik bir örgütlenmenin yapması

gereken politik, ideolojik, teorik ve teknik nitelikte görevler de vardır ve bu konuları ele alması gereken tıpkı diktatörlük öncesi dönem gibi bu politik örgütlenmedir, federasyondur.

Uruguay'da şu anki politik süreç ve bu politik sürece FAU'nun etkisinin ne olduğundan bahseder misiniz?

Şu anda Uruguay'da Ulusal Parti aracılığıyla geleneksel sağ, hükümete geri döndü. Ancak bu sefer askeriyeyi ve faşistleri bir araya getirmeyi başaran yeni parti Cabildo Abierto'yu ve tüm sağ partileri içeren bir ittifakla hükümet olabildiler. Hükümetin önümüzdeki beş yıllık süreç için kamu bütçesi proje teklifinde gösterdiği gibi, güçlü bir ekonomik uyum sağlamaya gelen neoliberal bir hükümet kuruldu. Ama bu hükümet aynı zamanda daha yüksek düzeyde baskı uyguluyor. Amiral gemisi Acil Değerlendirme Yasası (LUC) idi, yasadaki ana bölüm çeşitli suçlara yönelik cezalandırma artışına atıfta bulunuyor ve polislerin elini güçlendiriyor.

Son 15 yıldır Frente Amplio'nun (FA) elindeki ilerici hükümetleri gördük. Bunlar genel olarak sistemin politikaları ile devam eden ve 2002'deki büyük krizden sonra ülkenin yaşadığı büyük ekonomik büyümeyi yeniden dağıtan ve bazı iyileştirmeler uygulayan hükümetlerdi. FA hükümetleri, diğer şeylerin yanı sıra polisi güçlü bir şekilde teknik açıdan yükseltti ve Cumhuriyet Muhafızları'na (askeri polis) ulusal bir kapsam verdi. Askeri diktatörlüğün suçları için oluşturulan sorumsuzluk 35 yıldan fazla devam ettirildi ve FA bu sorumsuzluğu sürdürmeye aktif olarak katıldı.

Zorlu bir dönemden geçeceğiz. Çünkü en alttakiler için ekonomik kriz daha da kötüleşecek ve onlar müdahale etmek için daha fazla yasal araca sahip oldukları için baskı da daha fazla ortaya çıkacak.

Sendikal ve toplumsal düzeydeki eylemimiz bizi direnişi, tüm bu uyum ve baskı sürecine karşı yükseltmeye götürüyor. Bunu FAU önerileri ve propagandasının yanı sıra eklemlendiğimiz alanlarımızdan da yapıyoruz.

Ama aynı zamanda daha geniş militan eklemlenmemizi, direniş ve dayanışmayı ROE'yi güçlendirmeye çalışarak yapıyoruz, tarihsel sürekliliğin devamı adına eski ROE'nin ismini veriyoruz. Tüm kitlesel eylemler bizim aktif katılımımıza güveniyor.

Covid-19 salgını, dünyanın farklı coğrafyalarında devletlerin OHAL benzeri uygulamalarla halkı daha fazla baskıladığı bir sürece dönüştü. Uruguay'da durum nedir, FAU bu sürece yönelik ne yapıyor?

Uruguay'da yeni hükümet 1 Mart'ta göreve başladı ve salgın 13 Mart'ta buraya ulaştı. Hükümet zorunlu karantina veya olağanüstü hal tedbirleri almadı, ancak "evde kal" politikası ve zorunlu sosyal izolasyon açıklandı. Bütün sınıfları kapsayacak

şekilde eğitim askıya alındı ve diğer bazı önlemler nüfusun önemli bir bölümünü faaliyetlerinden uzaklaştırdı. Uruguay'ın, esas olarak başkent Montevideo ve metropol bölgesinde yoğunlaşan 3,5 milyon nüfuslu bir ülke olduğunu da unutmamalıyız.

Zorunlu karantina olmaması, ülkenin hem politik hem de toplumsal olarak işlemeye devam etmesini sağladı. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, mahalle faaliyetlerinin önemli bir bölümünü yeniden canlandıran ve birlik militanlığını toparlayan Halk Tenceresi gibi birkaç olay daha gerçekleşti.

Dönem boyunca gerçekleştirilen çeşitli gösterilere katıldık ve örgütlenmesini yaptık: 1 Mayıs'ta Cerro-Teja Kolonu'nu yükselttik, o gün gerçekleştirilen farklı faaliyetlere de katıldık ve 20 Mayıs'ta (kaybedilen tutsaklar günü) farklı sendikaların LUC karşıtı eylemlerine, etkinliklerine ve grevlerine katıldık. 1994 yılındaki Filtro Hastanesi'ndeki baskılara karşı düzenlenen 24 Ağustos'taki anmaya da katıldık.

Çalışmalar olabildiğince düzenli olarak sürdürüldü. FAU olarak Görüş Mektupları'mızı düzenliyor, durumu analiz ediyor ve genel bir eylem planı oluşturuyoruz. Aynı zamanda Covid'in sistemin yeni siyasi yapısı açısından temsil ettiği değişimler hakkında bir analiz geliştirmeye çalışıyoruz. Bu değişimler halihazırda kendini gösteriyordu fakat Covid ile daha da derinleşti.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

FAU için, özgüllüğün veya örgütlü anarşizmin tüm bölgeler düzeyinde büyümesi önemli. Anarşizmin büyüklüğünü yeniden inşa etmek sadece konuşmalarla değil halk içinde gündelik eylemlerle ve güçlü propaganda ile yapılacaktır. Anarşizmin yeniden güçlenmesinin ve değişim için bir alternatif olmasının yolu yoksulların günlük hayatlarına destek ve dayanışma sağlamak, örgütlenmektir. Anarşizm başarısız olmayacak tek ideolojidir. Bu tarihsel kırılmada kendine hareket alanı açabilir ve farklı bir toplumun inşasında kendini test edebilir. Bunun için, anarşist politik örgütler olarak bağlarımızı, koordinasyonumuzu güçlendirmek esastır. Bütün bölgelerdeki diğer grupları ve örgütleri güçlendirelim. Koordine olalım ve ortak bir stratejimiz olsun. Kolektif bir şekilde gelişelim. Aynı fikrin ve aynı amacın parçasıyız, bizi özgürleşmeye götüren politik süreci beraber inşa etmeliyiz.

Berberiz.

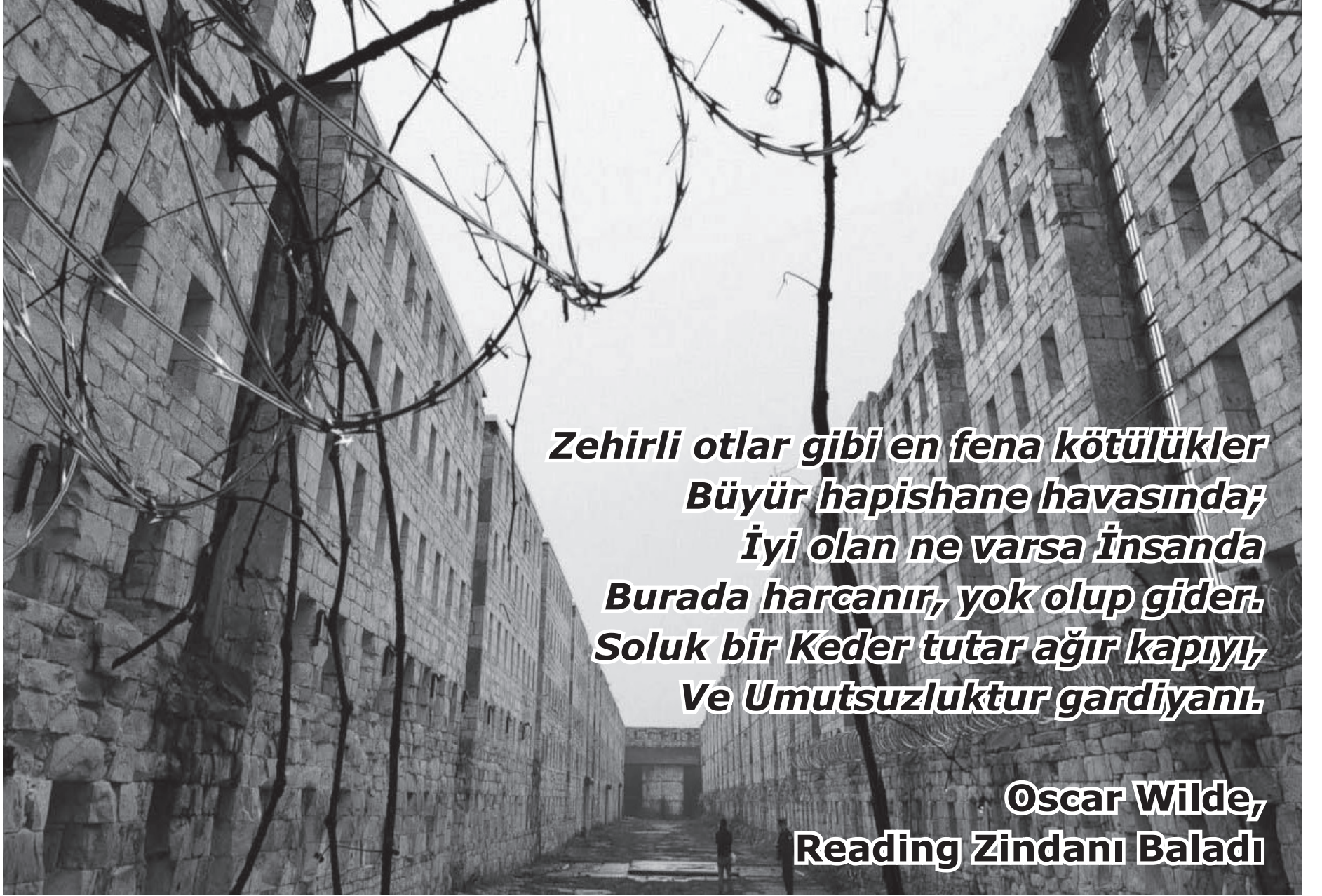
ANARŞİZM VE ÖZGÜRLÜK İÇİN

DÖVÜŞENLERE YAŞAM!

URUGUAY ANARŞİST FEDERASYONU

***Eş yönetim:** Üniversitelerde öğrencilerin fabrikalarda da işçilerin yönetiminde söz hakkı sahibi olma durumu. Latin ülkelerinin genelinde bununla ilgili mücadeleler toplumsal hareketlilikte önemli bir yer tutuyor.

İktidarın Hapishane Stratejisi

**Zehirli otlar gibi en fena kötülükler
Büyür hapishane havasında;
İyi olan ne varsa İnsanda
Burada harcanır, yok olup gider.
Soluk bir Keder tutar ağır kapıyı,
Ve Umutsuzluktur gardiyanı.**

**Oscar Wilde,
Reading Zindanı Baladı**

Burak Aktaş

İktidarın baskısına, mülkiyetin yoksullaştırmasına, yerli ve milli ya da uluslararası otoritelerin şiddetine boyun eğmeyenlere ve bu baskı, yoksullaştırma ve şiddetin hazırladığı suçların uygulayıcılarına karşı bir çözüm bulmak; devletlerin en büyük problemlerinden biri haline gelmiştir.

Yaşadığımız coğrafyada da bu problem kendisini sürekli tekrar üretmektedir. Yaşanılan her krizde çözümü bulunamayan, aksine daha da büyük bir probleme dönüşen suç-toplum-devlet ilişkisi ayyuka çıkmaktadır. Bugün içinden geçtiğimiz korona virüs salgını, kendisi gibi bir hastalık olan "suçun" en görünür semptomunu tartışmaya açmıştır: Hapishaneler!

Mevcut iktidar odağı kendi ittifakları içinde kararını çoktan aldığı, halkın uzunca bir süredir "af yasağı" olarak bahsettiği kanun değişikliklerini hayata geçirdi. İktidarda oldukları süre boyunca yeni hapishaneler inşa ettikleri hâlde doluluk oranı azalmadı. Onlar da hem kirli ittifaklarını devam ettirmek amacıyla belli başlı "devlet mafyaları"nın dışarı çıkartmak ve belki de hapishaneye yeni gelecek tutsaklara yer açmak için hapishaneleri boşaltmayı seçti. Bu yasadan faydalanabilecek insanların içinde siyasi tutsakların olmaması ise şaşılabilir bir durum değil. Kişilere karşı işlenen suçlar af kap-

samındayken "devlete karşı işlenen suçlar" kapsamı dışı tutuldu. Yasanın hayata geçirilmesinden hemen önceki verilere göre hapishanelerde toplam 286 bin kişi tutulmaktaydı. Kadın tutsak sayısı yaklaşık 11 bin iken 18 yaşından küçük yaklaşık 2 bin 500 kişi hapishanelerde tutsaktı. Bu istatistiklerdeki her bir sayının bir insan hayatına denk geldiği gerçeğini aklımızda tutarak, hapishanelerin varlığını tartışmaya başlamalıyız. Bunun için de önce hapishanelerin varlık nedeni olan "suçu" anlamamız gerekmektedir.

Suç, Sebep mi Sonuç mu?

Bize hep suçun çoğunlukla ahlaksız, kötü, yozlaşmış ve/veya öfkeli kişiler tarafından işlendiği öğretili. Yönetenler tarafından propagandası yapılan çoğu fikir gibi bu fikir de hemen herkesin zihnine yerleşti. Peki bu durum gerçekten böyle midir? Ekmeğin ve suyun fiyatıyla hırsızlık arasında bir bağ yok mudur? Polisin copu ve askerinin postasıyla şiddet suçlarının bir ilişkisini olduğunu reddedebilir miyiz? Bu eylemlerin gerçekleştirilmesinden sadece bu suçun uygulayıcıları mı sorumludur?

Yukarıdaki sorulara vicdanımızla cevap verecek olursak; suçun bireysel bir eylem olmadığını, toplumun örgütlenme şeklinin bizzat suçun sebebi

olduğunu görebiliriz. Havelock Ellis'in suçlunun antropolojisini tartıştığı ve suçluların karakteristik özelliklerini anlamaya çalıştığı 1890 yılındaki çalışması "The Criminal", içerisinde bu konuyla ilgili onlarca örnek barındırıyor. Milano'lu bir hırsız şöyle diyor: "Ben çalmıyorum, yalnızca zenginlerin fazlalıklarını alıyorum; dahası, avukatlar ve tüccarlar çalmıyor mu?" Bir katil ise kendi suçundan şöyle bahsediyor: "Toplumsal erdem denen şeylerin dörtte üçünün alçakça kötülükler olduğunu bildiğim için, zengin bir adama açıkça saldırmamın temkinli yapılan düzenbazlıklardan daha az alçakça olacağını düşündüm." Bu açıklamalar bize suçluları suçta iten en temel şeyin, toplumun adaletsizce örgütlenmesi olduğu gerçeğini göstermiyor mu? Aynı cevabı 130 yıl önce yazılmış bir kitaba gerek duymadan, kendi coğrafyamıza bakarak da bulabiliriz. Antep'te sadece baklava çaldıkları için 24 yıl hapis cezası verilen çocukları unuttuk mu? Benzer örneklerin hem günümüzde kendi yaşadığımız bölgede hem de asırlar öncesinde bambaşka coğrafyalarda yaşanması bize gösteriyor ki "suç kavramının sebep değil sonuç olması" kapitalist devletli toplum yapısı içerisinde değişmez bir olgudur.

Devletlerin Suça Cevabı: Hapishaneler

Suçun sebebi olan devletli şekilde

örgütlenen toplum suç karşı nasıl bir tepki veriyor? Emma Goldman şöyle açıklıyor: "İkel insanın doğal dürtüsü olarak kötülüğe karşılık vermek, intikam almak artık demode oldu. Bunun yerine, cesaret ve cüretten yoksun uygar insan, kendisinin artık yapacak yiğitliğe ya da tutarlılığa sahip olmadığı şeyi devletin yapmaya hakkı olduğu gibi ahmakça bir inançla kötülüklerin öcünü alma görevini örgütlü bir aygıtla devretmiştir." Devletlerin bu ölçüde görevini yürütme şekli de geri kalan bütün mekanizmaları yürütme şekliyle aynıdır: Şiddettir. Kendini bazen 15 yaşında bir çocuğun kafasında patlayan gaz fişesinde, bazen köylülerin bedeniindeki mermilerde, bazen gerçeklerle baş edemedikleri için devrimcileri tutsaklaştırmak amacıyla uydurulmuş yalanlarla dolu iddianamelerde gösteren devlet şiddeti; kendini suç karşı mücadele adı altında hapishanelerde üretir.

Hapishane mekanizması çok temel bir iktidar oluşturma geleneğine dayanıyor; mahrum bırakmak. Suçlu kişi en temel hakkı ve varoluşu olan özgürlükten mahrum bırakılıyor. TCK'da "hürriyetten yoksun kılma" suçunun tanımlanması ise devlet örgütünün varoluş gelişmesini gözler önüne seriyor. Bu, sadece bu suçla da sınırlı değil üstelik. Eğer siz bir kişiyi bir yere kapatırsanız bu bir suçtur, eğer devlet yaparsa bir

cezadır. Eğer siz hayatınızı idame ettirmek için hırsızlık yaparsanız bu bir suçtur, devlet yaparsa vergidir; patronlar sizin emeğinizi ve kanınızı çalarsa da bunun adı kârdır, ticaret, iştir. Birini öldürürseniz bu bir suçtur, eğer devlet birini öldürürse bunun adı "operasyon" olur. Örnekler, yürürlükteki her bir suç için çeşitlendirilebilir. Sözün özü şudur; devlet belli bir toprak parçası üzerinde yasal olarak suç işleyebilen tek yapıdır ve uygun görürse bu "sorumsuzluğunu" çetelerle, mafya artıklarıyla, patronlarla paylaşabilir.

Devletler ne kadar fazla suç işlerse toplulukları ve o toplulukları oluşturan bireyleri de o denli suça itiyor. Suç ve Adalet Araştırmaları Enstitüsü'nün en son açıkladığı verilere göre; adaletsizliklerin dünya üzerindeki en büyük merkezlerinden biri olan ABD'de 2.121.600 tutsak var. Bu tutsakların %90'ı şiddet içermeyen suçlardan tutuklu. Çin'de 1.700.000 insan parmaklıklar ardında, bu sayı Rusya'da 518.391 iken T.C'de ise 286.000. Dünya'nın en fazla tutsağına ve hapishanesine sahip bu devletlerin ortak özelliği ise giderek daha da otoriterleşen, dışa kapalı devletler olmaları. ABD kendisinden beklenildiği gibi bu krizi kârâ dönüştürme peşinde. Hapishaneleri özelleştiren, mahkumların emeğini yok pahasına "güvenlik şirketlerine" peşkeş çeken bir ceza sistemi uyguluyor. Fiilen diktatörlük rejimiyle yönetilen diğer ülkeler için ise hapishanelerin doluluğu bir güç göstergesine dönüşmüş durumda. Terörle ne kadar iyi mücadele edildiği hapishanelere bakarak anlaşılabilir. Bireysel suçlar, infaz yasasında gördüğümüz gibi, affedilebilir suçlarken "terör suçları" affedilemez konumda.

Hapishanelerin toplumun gözünde meşruluk kaynağı nedir? Bu sorunun cevabı ise şüphesiz ki şu inanç ve ön kabuldür; hapishaneler suçluların rehabilite edilmeleri ve topluma geri kazandırılmaları için oluşturulmuş kurumlardır. Gelin bu argümanı da irdeleyelim. Hepimizin aklında yer eden gündemdeki bir örnekten bahsetmek istiyorum. Antep'te eşini bıçaklama suçundan hüküm giymiş ve son çıkan aftan yararlanan bir mahkum 21 Nisan'da kızını hortumla döverek katletti. Bu insanın topluma geri kazandırılmış bir birey olmasından bahsedebilir miyiz? Başka bir örnek ise İzmir'de infaz yasasından yararlanan Mehmet I. adındaki mahkumun tartıştığı bir kişinin başını taşla ezerek öldürmesi... Hapishanelerin bu kişiyi "islah" ettiğini nasıl söyleyebiliriz?

Adalet Bakanlığı'nın 2015 yılında hazırladığı rapora göre hapishaneden çıkan 3 kişiden biri tekrar hapishaneye dönüyor. Bu insanlar, özgürlüklerinden yıllar boyunca mahrum kalmalarına ve suç işlerlerse oraya tekrar döneceklerini bilmelerine rağmen onları tekrar hapishaneye iten şey nedir? Bunun cevabı kuşkusuz hapishanelerin nasıl işlediği ile alakalıdır. Goldman bu konuyu şöyle açıklıyor: "Amerika Birleşik Devletleri'nde tek bir cezaevi ya da islahi yoktur ki, insanlar 'iyi hale getirmek' adına sopa, cop, deli gömleği, su fişkirtme, 'sinek kuşu' (bütün vücutta dolaştırılan elektrikli bir cihaz), hücreye kapatma, arena dövüşü ve açlık vasıtasıyla işkenceden geçirilmesin. Bu kurumlarda kişinin iradesi kırılır, ruhu hapishane hayatının ölümcül yeknesaklığı ve rutini tarafından hizaya getirilir." Coğrafyamızda da hapishanelerin benzer şekilde işlediğini biliyoruz. Gitgide koşuştan oda sistemine geçilen, darbe za-

manı Diyarbakır ve Mamak Hapishaneleri başta olmak üzere bütün hapishanelerde uygulanan işkence yöntemlerinin artık kalıcı hâle dönüştürülmesi, tecrit vb. uygulamalar en açık örneklerdendir. Geçtiğimiz aylarda ölüm orucunda yaşamını yitiren Mustafa Koçak'a direnişi süresince tuvalete izin vermeme, fiziksel şiddet, zorla tedavi işkenceleri yapılmıştı. Ne yazık ki bu da günümüzün binlerce işkence ve kötü muamele örneklerinden sadece bir tanesidir. Bu veriler ve çıkarımlar doğrultusunda hapishanelerin çözüm değil Emma Goldman, Pyotr Alekseyevich Kropotkin ve nice anarşistin haklı tespitlerinde olduğu gibi "Toplumsal Bir Suç ve Başarısızlık" olduğu su götürmez bir gerçektir.

Çözüm Ne?

Bütün bu şiddet, suçun üretimi, toplumun yozlaştırılması meseleleri görüldüğü üzere modern anlamda, en az 2 asırdır varlığını devam ettiriyor. Problemler kendini tekrardan üretiyor ve asla nihai bir çözüme ulaşmıyor. Çözüm ne olmalı?

Hapishanelerin koşullarının iyileştirilmesinin bir aşama olduğunu düşünen temiz yürekli insanlar var. Ya da eğitimin iyileştirilmesinin ve genele yayılmasının suç oranını düşürdüğüne dair iddialar ve araştırmalar var. Genellikle bu araştırmalar ve hapishane koşulları örnekleri için "Refah Ülkeleri" de denilen Norveç, İsveç, Danimarka gibi İskandinav coğrafyası devletleri öne sürülüyor. "Başarılı Refah Devletleri"nin kandırmacası da tam buradadır. Onlar iktidarlarını hapishanelere çok da gerek duymadan -ama hapishaneleri tamamen de kapatmadan- başka bir kapatma kurumu olan eğitim ile çözümlenmektedir. Ceza ve eğitim sisteminde yapılacak değişiklikler, toplumun kanseri haline dönüşmüş hastalığın semptomlarına karşı iyileştirici bir etkiye sahip olabilir. Unutulmaması gereken ise şudur; önemli olan hastalığı yenmektir. Hastalığın etkilerini yok etmek hastayı belli bir süre rahatlatır da sonu ölüm olan hastalığa karşı işlevsizdir. Hapishane koşullarının iyileştirilmesi kazanda kaynayan bir kurbağayı çaresizleştirmekten başka bir işe yaramaz. Eğitim meselesi ise başlı başına ayrı bir şiddet ve iktidar mekanizmasıdır; işlevi de hapishane ile özdeştir. Eğitimin işlevi halka, yönetenlerin çizdiği sınırları benimsetmek ve iktidarı içselleştirmelerini sağlamaktan başka bir şey değildir. Eğitimin modernizmin doğumuyla genele nasıl yayıldığını, hemen hemen bütün ülkelerdeki "vatandaşlık" derslerinin içeriklerinin "makbul vatandaş" yaratmak için dizayn edildiğini hatırlamakta fayda var. Kropotkin bir yandan hapishaneleri "Suç Okulu" olarak tanımlarken bir yandan da okulları hapishaneye benzetiyordu. Daha sonraları Foucault tarafından iktidarın üretildiği kurumlardan başlıcaları olan "Okul" ve "Hapishane" benzerlikleri de bize bu noktada fikir verebilir.

Eğitim ve ceza reformları da çözüm değilse o zaman ne yapmalı? Birileri semptomlarla uğraşabilir ama doğrusu kanserin kendisiyle savaşmaktır. Kanserin kendisi ise asıl suçlu olan devlet, mülkiyet; kısaca iktidarlardır. Devletli ve kapitalist örgütlenmeyi yok edip yerine kişilerin özgür birlikteliklerine dayanan bir toplum örgütlemeliyiz ki ancak böyle bir durumda suçtan ve onu besleyen hapishanelerden kurtulabiliriz.

Hapishanelerde Kalıcı OHAL

Abdülmelik Yalçın
myalcin@meydan.org

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST), 15-30 Eylül arasında tutsaklardan gelen başvurulara ilişkin rapor yayınladı. Rapordan anlaşıldığı üzere korona krizi bahanesiyle arttırılan baskılar sürerken buna karşı tedbirler azaltılıyor. Korona krizinin başlangıcında hapishanelerde belli aralıklarla dezenfektan çalışmalarının yapıldığı ancak son dönemde bunların yapılmadığı belirtilen raporda ayrıca havalandırmanın arttırılması gerekirken kısıtlandığı da açıklandı. Tutsaklara temizlik malzemelerinin çok sınırlı verildiği, kimi hapishanelerde ise çok yüksek fiyata satıldığı belirtildi.

Tutsakların hastanelere sevkini yapılmadığına yönelik şikayetler artarken karantina alanı olarak düzenlenen koşullardaysa baskının iyiden iyiye yükseldiğine vurgu yapılan raporda, uzun zamandan beri var olan kapasite sorununun fiziksel mesafelerin korunması telkinlerinin yapıldığı korona krizinde de sürdüğü belirtildi.

CİSST'in bu raporunun tutsaklardan gelen mektuplar değerlendirilerek hazırlandığı ve hapishaneden çıkan mektupların genellikle sansürlendiğini düşündüğümüzde şikayetlerini ulaştıramayan daha birçok tutsağın olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Mektuplar çoğu zaman hapishaneden çıkarılmazken üstüne üstlük bu şikayetlerde bulunan tutsaklara türlü bahanelerle iletişim cezaları verilerek ayrıca tecrit uygulamasına gidiliyor.

Hapishanelerin ne durumda olduğunu gösteren bir fotoğraf da geçtiğimiz günlerde gündem oldu. Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile görevinden ihraç edilen polis Mustafa Kabakçioğlu, 29 Ağustos 2020 tarihinde Gümüşhane Hapishanesi'nde yaşamını yitirmişti. Gündem olmasını sağlayan durumsa Kabakçioğlu'nun karantina hücrelerinde plastik sandalye üzerinde yaşamını yitirdiğini gösteren fotoğrafın ortaya çıkması. Gümüşhane Başsavcılığı, 20 Ağustos'ta Covid-19 şüphesiyle karantina hücrelerine alınan Kabakçioğlu'nun hastaneye gitmeyi reddettiğini iddia ederek sorumluluğu üzerinden atmaya çalışıyor. Son dilekçesini 27 Ağustos'ta yazabilen Kabakçioğlu dilekçesini hiçbir işlemi yapmadığını söyleyerek gitme konusundaki reddin altında Kabakçioğlu'nun değil gardiyanların imzası bulunuyor.

Devlet refleksi yine şaşırtmadı; tutsağın yaşamını yitirmesinde ihmali hatta kastı bulunanların değil soruşturma dosyasında yer alan fotoğrafların basına ulaştırılması sonucu gündem olmasını sağlayanların bulunmasına ilişkin soruşturma başlatıldığı açıklandı.

Hapishanelerde artarak devam eden bu baskılar tutsaklar tarafından direnişle karşılanıyor. Van'da tutsaklar kendilerine uygulanmak istenen tecride karşı 14 Eylül'de dönüşümlü açlık eylemi başlatmışlardı. Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi'ndeki tutsakların hapishanelerde de kalıcı hale gelen Olağanüstü Hal (OHAL) uygulamalarının son bulması talebiyle başlatılan açlık eylemi sürüyor.

Devlet, toplum üzerinde kuracağı baskıları genellikle şartlara göre değiştirerek ilk olarak hapishanelerde uygulamaya başlar. Bu yüzden hapishanelerde tutsaklar tarafından gösterilen direnişler, tutsakların sadece kendi koşullarına karşı bir çıkış olarak değil daha büyük baskıların önündeki ilk barikatlar olarak değerlendirilmelidir. Bu bakımdan Van'da devam eden bu direnişin, yeni normal maskesi takılmış olağanüstü hale kurulan önemli bir direniş olduğu açık.

Barselona, Bavyera, Pireneler Faşizmle Mücadelede Anarşistler

Aşağı Pireneler'de bir bölgenin kurtarılmasından sonra, esir Nazilerle birlikte

Şamil Parlak

1936'dan günümüze kadar sürekli üzeri örtülen veya trajik bir iç savaş örneği olarak anlatılagelen İberya Devrimi, anarşizmin toplumsal devrim savunusunun vazgeçilmez bir pratiğini ortaya koymasının yanı sıra gerçekleştiği tarihsel süreç ve sonrasında yaşananlar açısından da ayrı bir önem taşıyor.

1930'ların ortasında Avrupa'nın orta yerindeki iki ülkede gittikçe güçlenen faşist iktidarlar tüm dünya için açık bir tehditken İberya Yarımadası'nda gerçekleştirilen devrim de "faşizme karşı direniş" temeliyle 18 Temmuz 1936'da doğmuş oldu. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Franco'nun piyadeleri, Mussolini'nin kara gömleklileri ve Hitler'in savaş uçaklarına karşı verilen mücadele, faşizme karşı direnişin de ipuçlarını verecekti. Bir yandan on yıllardırilmekilmek ördükleri yeni dünyayı yaratırken bir yandan da bütün dünya halklarına yol gösterircesine faşizme karşı mücadele

edenler, kuşkusuz dünya savaşında da yerlerini aldılar.

On yıllar boyunca İberya Yarımadası'nın dört bir yanında özgürlük için dövüşen anarşistlerin kavgası, 1936'da Barselona bariyerlerinden Aragon siperlerine ulaştıktan sonra sınırın ötesinde de durmayacaktı. İberya Devrimi'nin hiçbir zaman unutulmayan militanı Durruti'nin adını taşıyan taburun anarşist milisleri; Zaragoza kıyılarından, Madrid savunmasından sonra Pireneler'e tırmanacak, Nazi ordularına karşı Norveç'ten Kuzey Afrika'ya kadar çarpışıp faşizme karşı Hitler'in Bavyera'daki Kartal Yuvası'na kadar mücadele edecekti.

Doğu Pireneler

İspanya'da faşistlerin ilerleyişi, onbinlerce göçmenin yanı sıra bir o kadar antifaşist direnişinin Fransa sınırına dayanmasına neden oldu. Fransa'daki bazı gazeteler "İsyan

Ordusu Fransa'da Yeniden mi Örgütlenecek?", "Sınırlarımızı FAI ve POUM'un Silahlı Gruplarına Kapatın!" diye yazmaya başlamıştı bile. Göçmen akını nedeniyle Doğu Pireneler Bölgesi'nin nüfusu iki katından fazla arttı. O tarihlerde Fransa'da bulunan Durruti Taburu'nun bir üyesi olan Antonio Herrero yaşananları "Göçmenlerin en tehlikelileri olarak görüldük." diye anlatırken Fransa'da düzenin savunucuları, anarşistlerin Fransa'ya toplumsal devrim getireceğinden açıkça korkuyordu. Bu Doğu Pireneler, 1965 yılına kadar varlığını sürdüreceği olan Maki gerillalarının da konumlandığı bölge olacaktı.

Göçmenler Argeles-Sur-Mer, St. Cyprien ve Barcares sahillerinde kazıklar ve dikenli tellerle kapatılmış toplama kamplarında tutuldular. Bunların içinde "suçlu" veya "radikal" olarak tanımlananlar, Collioure Kalesi ve Le Vernet'teki hapisane kamplarına götürüldü. Burada göç-

men anarşistler ağır çalışma şartları altında kamplarda tutuluyorlardı.

Hitler'in Yıldırım Savaşı ve Vichy Hükümeti

2. Dünya Savaşı başladığında, tamamına yakını endüstri işçilerinden veya köylülerden oluşan onbinlerce göçmen Fransa'da kamplarda tutuluyordu. Üstüne üstlük bu göçmenler faşizme karşı mücadelede de oldukça deneyimliydiler. Dolayısıyla Fransa, Nisan 1939'dan itibaren göçmenlere kampı terk etme hakkı tanıdı. Ancak kamptan ayrılmak isteyenler ya işçi şirketlerine girip çalışacak ya da Fransız Ordusu'na bağlı Yabancı Lejyonu'na katılacaktı. Durruti Taburu'nun da içinde bulunduğu 15000 kişi faşizme karşı direnişe cephede devam etmeyi seçti.

İspanyollar Hitler'in Yıldırım Savaşı'nın en sert cephelerine gönderildiler. Paris'in işgal edilmesinden sonra şehirdeki direniş hareketini ör-

GURS (B.-P.) — Vue Générale du Camp — 1939

İspanyol göçmenlerin tutulduğu kamp

gütlemenin yanı sıra anarşistler Norveç buzullarından Kuzey Afrika çöllerine kadar her cephede çarpıştılar. Binlercesi yaşamını yitirdi veya Nazi toplama kamplarına esir düştüler.

14 Haziran 1940'ta Nazi ordularının Paris'e girmesinin ardından Fransa bölgelere ayrıldı. Fransa'nın kuzeyi Naziler tarafından işgal edildi. Orta-Güney Fransa ile Akdeniz kıyılarını içine alan ve İspanyolların da ağırlıklı olarak bulunduğu bölge General Petain'a bağlı Vichy hükümeti tarafından yönetiliyordu. Vichy hükümetinin Nazilerle bir arada uyum içinde yaşama temelinde başlayan politikaları, işgalcilerle iş birliğine kadar vardı.

Ağustos 1940'ta tüm sendikalar kapatıldı. Vichy hükümeti çoğunlukla üst ve orta sınıf, küçük sanayiciler ve finansörler, yerel patronlar ve toprak sahipleri ve yüksek statülü meslekler tarafından desteklendi. Bu tür destekçiler, yönetimin her kademesine hızlıca yerleştirildi. Köylülerin

ve işçilerin gündelik yaşamı ve aile ilişkileri, ahlaki yaşam ve toplumsal değerler tümüyle katolik kilisesinin itaatkar modeliyle idealize edildi. Gençlik kampları ve kolorduları kuruldu. Ve elbette anarşistlerin fişlendiği listeler hazırlanarak bir kısmı hızlıca tutuklandı.

Vichy rejimi Naziler için zorunlu çalıştırma, direnişçilerin tutuklanması ve Yahudilerin sınır dışı edilmesinde aktif olarak çalıştı. SS ve Gestapo, Fransız Yahudi karşıtları ve faşistlerle hızlı bir şekilde temas kurarak Yahudiler ve devrimciler hakkında bilgi topladılar. Hitler Fransız milliyetçiliğine neden olacak herhangi bir şey istemediği için, faşizm hiçbir zaman tek bir faşist parti modeli ortaya çıkarmadan yerleştirilmeye çalışıldı.

Faşizme Karşı Kentlerde Direniş

Fransa'da direniş hareketi, aşağıdan yukarıya köklerinden büyüdü. İlk olarak neredeyse bireylerin ve

küçük grupların gizli girişimleriyle başladı. İşgal altındaki Paris'te, Nazilerin "Öldürülen Her Alman Askeri İçin 10 Fransız Öldürülecek!" şeklindeki sloganının tersi sokaklara yazılıyor, Nazi askerlerini yanıltmak için sokak tabelaları tersine çevriliyordu. Gizli kitapçıklar ve gazeteler çıkaracak gizli gruplar oluşturuluyor, bu yayınlar el altından direnişçiler arasında dolaştırılıyordu. Bu propaganda, bireysel direniş eylemlerini örgütlü bir direniş hareketine dönüştürecek bir dayanışmayı yaratacağı.

Bu küçük gruplar, yavaş yavaş daha geniş sabotaj ve silahlı mücadele hareketlerine ve Nazilere ilişkin istihbarat toplayan daha yaygın ağlara dönüştü. Kuzey'de Gestapo'dan şiddetli bir baskı görülürken Güney'de direniş daha hızlı büyüdü. Bu kısmen coğrafi faktörlerden ve kısmen de bölgenin Kasım 1942'den önce doğrudan Nazi kontrolü altında olmamasından kaynaklanıyordu. Ancak bir başka hayati faktör daha vardı: Anarşistler. İşgalin yaygınlık

kazanmadığı ve direnişin en aktif olduğu bu bölgeler İspanya'dan gelen göç dalgasıyla anarşistlerin en yaygın olarak bulunduğu yerlerdi.

Daha çok Fransa'nın güneyinde aktif olan anarşistler, bazıları Fransız birliklerinde var olsalar da daha çok yerel direniş gruplarıyla kendi örgütlenmelerini yarattılar. Fransa'daki direniş grupları 1943 yılında Ulusal Direniş Konseyi (CNR) adı altında birleşti. Bu koordinasyon örgütü içerisinde CNT/FAI'li anarşistler, POUM ve UGT ile birlikte Alianza Democratica Espanola'yı (AGE) kurdular.

Birçoğu ileri derecede tecrübeli antifaşistler olan bu geniş göçmen grubunun varlığı direniş hareketinin ana eksenini belirleyecek, Fransız direniş gruplarını silahlı mücadeleye iten bu grup olacaktı. Direniş, Fransa'daki İspanyol göçmenlerin doğal haliydi. Onların, Fransız ordusuna sadakat gibi bir dertleri yoktu. Barcelona'daki barikatların arkasında başlayan faşizme karşı direnişte

Pireneler'e çıkan ilk İspanyol göçmen grubu

Hitler'in ve Mussolini'nin birliklerine karşı zaten mücadele etmişlerdi, şimdi aynısını Fransa'da da yapacaklardı.

Toulouse bölgesindeki Fransız Direnişi'nden Serge Ravelin'in de kabul ettiği gibi: "İspanya Devrimi sırasında yoldaşlarımız bizim sahip olmadığımız bilgileri edindiler; bombaları nasıl yapacaklarını biliyorlardı. Nasıl pusu kuracaklarını biliyorlardı; gerilla savaşı hakkında derin bir bilgiye sahiptiler." Bu uzmanlığa ek olarak anarşistlerin cesaretleri savaşta emsalsizdi ve mücadeleden asla kaçmadılar.

Göçmenlerin zorla çalıştırıldığı bazı fabrikalarda, Nazi ordularının kullanacağı silahlar üretiliyordu. İspanyolların çalıştırılmaya başlandığı her fabrikada bozuk araç sayısı hızlıca artmaya başladı. Bu "ufak arızalar" gün geçtikçe yerini daha büyük sabotaj eylemlerine bıraktı. Hızla ilerleyen hareket, endüstriyel tesislerin dinamitlenmesine, Nazilerin askeri geçit törenlerine, kışlalara el bombası saldırılarına ve bireysel suikastlere dönüşüyordu. İspanyol anarşistler yapımına daha önceden başlanmışsa da bir Nazi kolidusu tarafından kullanılan Kartal Barajı'na (Barage de l'Aigle) sabotaj eylemi düzenledi. Yolları ve tünelleri havaya uçuran grup, sonunda barajın adını taşıyan 150-200 kişilik bir silahlı direniş taburuna dönüştü.

Faşizme Karşı Gerilla Savaşı: Makiler

Savaşın başından beri Pireneler'de bulunan anarşistlerin oluşturduğu gerilla grubu Makiler, direniş hareketinin en önemli parçalarından biriydi.

1942'ye gelindiğinde direniş daha geniş bir örgütlülük alanı kazanmıştı. SS'in Paris'te kontrolü giderek artmasıyla Nazi fabrikaları için işçi talep eden kararnameler yayınlanmaya başlamıştı. Fransa'daki Yahudiler toplama kamplarına götürülüyor, Vichy hükümetinin kontrolündeki alanlar da parça parça işgal ediliyordu. Nazi işgalinin yayılması direnişi de büyütecekti.

Haziran 1942'de Nazi fabrikalarında Fransız işçilerin zorla çalıştırılmasını içeren bir kararname yayımlandı. Zorla çalıştırılmaya karşı çıkarak şehirde kaçak konumuna düşen binlerce Fransız için tek sığınak dağlardı. Bu şekilde binlerce kaçak işçi Makilere katıldı.

Makilerin gittikçe güçlenmesiyle birlikte şehirdeki direniş hareketiyle aralarında görüş ayrılıkları başladı. Şehirdeki milis grupları çeşitli sabotaj eylemlerinin yanı sıra müttefik ordularının Nazilere yönelik gerçekleştireceği çıkarmalara paralel olarak bölgesel ayaklanmalar çıkarmayı savunurken, Makiler 20-30 kişilik gerilla gruplarıyla Nazilere doğrudan zarar vermek için planlanmış saldırılar yapıyordu.

Güneydeki direniş hareketi birkaç bölgede halkı harekete geçirerek topyekün ayaklanma girişiminde bulundu. Ancak halk o bölgelerde Nazilere karşı silah ve sayı olarak güçsüzdü. Anarşistler, hafif silahlı birliklerin topçu, zırhlı ve hava desteği olmadan topyekün savaşa giremeyeceği konusunda tecrübeli oldukları için onları uyardılar ancak bu eylemlere katıldılar.

Normandiya Çıkarması öncesindeki 18 ayda, Makiler Nazilerin altyapısına büyük zarar verdi ve Nazi birliklerini Fransa topraklarında sıkıştırdı. Gerillalar demiryollarını, sanayi bölgelerini, güç istasyonlarını müttefiklerin hava gücünden çok daha kolay etkisiz hale getiriyordu ve istihbarat ağları belirleyici öneme sahipti. Haziran 1943 ile Mayıs 1944 arasında yaklaşık 2.000 lokomotif imha edildi. Yalnızca Ekim 1943'te demiryollarında 3.000'den fazla saldırı kaydedildi, 427'si ağır hasara yol açtı ve 132 tren raydan çıktı.

Kuzey'de gerillaların sayısı daha azken Nisan ve Eylül 1943 arasında, 278'i demiryollarına ve diğer altyapılara karşı gerçekleşen saldırılarda 950 Nazi öldürüldü ve 1.890'ı yaralandı. Normandiya'da anarşistler elektrik trafolarını, bir tren istasyonunu, şalt sahasını ve bir hava sahasının bir kısmını havaya uçurdu. Paris'teki anarşistler, Hitler'in "Büyük Parisi'nin komutanı General von Schaumburg'e ve zorla çalıştırma-

dan sorumlu General von Ritter'e suikast düzenledi.

Direnişin Zaferi

Müttefikler Fransa'nın güneyine hiçbir zaman girmedi. Fransa'nın güneyi tümüyle direnişçiler tarafından özgürleştirildi. Rhone'un batısında ki ve Loire nehirlerinin güneyindeki tüm alan Makilerin direnişiyle Nazilerden arındırıldı. Makiler, Haziran ve Ağustos 1944 arasında, bölgedeki Nazi karargahını ele geçirmeden önce defalarca Nazi konvoylarına saldırdılar ve birçok köyü kurtardılar.

Anarşist Libertad Taburu güneyde Cahors ve birçok kasabayı günler süren çatışmalar sonucunda özgürleştirdi. Şehirdeki direniş hareketiyle birlikte gerçekleştirilen -Toulouse'un özgürleştirildiği- saldırılara Makiler de katıldı.

Naziler, Marsilya'nın düşüşünün ardından Gardarea'dan çekilmeye çalışırken 32 İspanyol ve 4 Fransız'dan oluşan bir Maki grubu, 22 Ağustos 1944'te La Madeiline'de 60 kamyon, 6 tank, onlarca ağır silah ve 1300 askerden oluşan bir Nazi taburunu pusuya düşürdü. Makinalı tüfeklerle çevredeki tepelere konumlanan Maki gerillaları ilk saldırıdan sonra çevredeki tüm bağlantı yolu ve köprüleri havaya uçurarak bütün taburu sıkıştırdı. Bir tabura karşı 36 anarşist gerillanın savaşı 2 gün sürdü, 3 Maki yaralandı, 110

Fransa'da Gerillalar

Nazi öldürüldü. Taburun komutanı Nazi subayı intihar ederken 200'ü yaralı halde bütün tabur teslim oldu.

21 Ağustos 1944'te Paris'te başlayan ayaklanmaya 4000'i aşkın Maki gerillası katıldı. Paris sokaklarına kurulan barikatların ardındaki silahlı anarşist gerillaların fotoğrafları, tıpkı 1936 Barselonası'nı andırıyordu. Sokak çatışmaları sürerken Normandiya sahillerine çıkan müttefik birlikleri de kente girmeye başladı. İlk gelen grupların önünde yürüyen tankların isimleri dikkat çekiyordu: "Guadalajara", "Teruel", "Madrid" ve "Ebro". 3200 İspanyol'dan oluşan bu grubun çoğu, 1939'da esir kamplarından Fransız ordusuna giren ve Kuzey Afrika'da savaşmaya giden Durruti Taburu savaşçılarından başkası değildi.

Durruti Taburu'nun Barcelona'da başlayan faşizme karşı direnişi Norveç'ten Kuzey Afrika'ya kadar uzanmış, şimdiye Paris'teydi ve Paris'te de durmadılar. Paris'ten sonra Strasbourg'un Nazilerden temizlenmesine de katılan grup, Hitler'in Kartal Yuvası Berchtesgaden'in ele geçirildiği operasyona katılacak, Nazilerin Bavyera kayaklıklarının ardında kurduğu kaleyi de ayaklarının altına alacaktı.

Sonuç

Tıpkı Barcelona'da olduğu gibi Doğu Pirenelere'de de anarşist-

lerin direnişten anladığı yalnızca silahlı mücadele değildi. Tıpkı Barcelona'da olduğu gibi Doğu Pirenelere'de de gündelik yaşamı örgütlemek ve toplumsal yaşamı yeniden yaratmak için yerel örgütlenmeler kurdular. Fakat anarşistleri tehdit olarak görenler sadece Falanjistler olmadığı gibi sadece Naziler de değildi. Savaşın sonuna De Gaulle ve müttefiklerinin Fransa'nın güneyini devrimci güçlerin kontrol ettiğini görmeye niyetleri yoktu. Makiler her zaman için bir tehdit oluşturuyordu çünkü bir gerilla ordusu her zaman için devrimci bir orduydü.

De Gaulle, 6.000 anarşist gerillanın "Pirenelere'in ötesinden getirdikleri devrimci ruhla aşılarmış" olan Toulouse'da "devrim"den korkuyordu. Amerika'ya Fransa'nın düzenli bir ulusal ordusunun bulunduğunu, Müttefik işgaline gerek olmadığını göstermek ve iktidarını sorunsuz bir şekilde yeniden tesis etmek için bu silahlı grupları ortadan kaldırmak zorundaydı. Bu korkuyla başa çıkmak için Makilere, Atlantik limanlarındaki Nazi garnizonlarına saldırı için normal Fransız kuvvetlerine katılma veya silahsızlanma seçeneği sunuldu.

Binlerce İspanyol, faşizme karşı mücadelede yaşamını yitirmişti. Nazilerin 1945'te teslim olmasıyla İspanyollar, anlaşılabilir bir şekilde, Müttefiklerin dikkatlerini Franco'ya

çevireceğine, Hitler ve Mussolini desteği olmadan onun hızla ezileceğine inanıyorlardı. Aslında birçoğu başından beri, on yıllardır uğruna savaştıkları devrim için tekrar İspanya'ya dönme beklentisiyle mücadele ediyordu. İspanya'da antifaşist gerilla faaliyeti savaş boyunca devam etti. Bu arada Cezayir ve Fransa'daki sürgünler Amerikan depolarından "ödünç alınan" silahları stoklamış, İspanya'ya dönüş için hazırlanıyorlardı. Aynı şekilde, Fransız 2. Zırhlı Tümeni ile birlikte Bavyera'ya kadar mücadeleye devam eden Durruti Taburu'nun üyeleri de cepheden kaçırdıkları silahları İspanya'ya götürmenin yollarını arıyordu.

1945'te Franco yalnız kalmıştı. İngiltere, Rusya ve ABD tarafından kınandı; Birleşmiş Milletler'den dışlandı. İngiliz İşçi Partisi hükümeti 1945'teki seçimlerinden önce, "Franco sorununa" hızlı bir çözüm sözü vermişti. Ancak ne yazık ki tarih, devletlere güvenilmeyeceğini bir kez daha kanıtladı. İşçi Partisi hükümeti verdiği sözlere rağmen bunun tamamen İspanya halkının iç meselesi olduğunu ve "o ülkede iç savaşa izin vermek veya bunu teşvik etmek" istemediklerini savundu. Ekonomik abluka ve uluslararası izolasyon, Franco'yu aylar içinde bitirdi ancak devlet devleti korudu. Resmi tarih anlatısına göre Franco'ya dokunulmamasını 2. Dünya Savaşı'na resmi olarak gir-

memiş olmasına bağlayanlar olsa da dünyanın yeni demokrat Nazileri için asıl sorun Franco değil 1936'nın İberiyası'ydı. Franco'yu buna tabii ki tercih ettiler. İlerleyen yıllarda Franco'nun kademeli meşrulaşması gerçekleşti ve Franco'nun Falanjist İspanyası 1955'te Birleşmiş Milletler tarafından tam olarak tanınarak pek de yeni olmayan dünya düzeninin masasında yerini aldı.

Makiler mi? Makiler son gerillaya kadar faşizmle mücadeleye devam ettiler. 1944 ve 1950 yılları arasında Franco'nun İspanyası'nda yaklaşık 15.000 gerilla ülkenin yarısını mücadele alanına çevirdi. Birçok falanjiste yönelik gerçekleştirilen saldırılar, yer altında devrimci mücadeleyi sürdüren gruplarla kurulan irtibat ve bir gerilla grubu için şaşırtıcı şekilde güçlü olan istihbarat faaliyetleri Franco'ya yönelik havadan bombalayarak suikast girişimine kadar ilerledi. Faşizme karşı direniş Barcelona ve Bask bölgelerinde 250 bin kişiye varan grevlerle devam etti. Gerillalar, Franco'nun etkileyici polis ve askeri aygıtına karşı tek başlarına direnmek zorunda kaldılar. 1950'li yıllarda kırdaki gerilla mücadelesi seyrelemeye başlarken Barcelona, Madrid, Valencia ve diğer şehirlerde şehir gerillası mücadelesi on yıllarca devam etti. Makiler, son gerilla Jose Castro Veiga Mart 1965'te Galiçya'da çarpışarak ölene kadar mücadeleyi sürdürdüler.

Bolşevikler İktidarda

Anarşistler ile Bolşevikler Arasındaki Anlaşmazlıklar

Rusya Anarko-Sendikalistler Konfederasyonu

Ekim Devrimi'nin üzerinden 103 yıl geçti. Devrime giden süreçte Rusya coğrafyasında etkili olmuş, devrimin gidişatına yönelik belirli öngörüler ve önerilerde bulunmuş anarşistlerin söylemleri ve pratikleri de hala büyük oranda geçerliliğini koruyor. Bugünden geçmişe bakıp eleştirmekten ziyade devrimci anarşistler

tarafından devrim sürecinin başında ortaya konan, geleceği görürcesine yaratılan söylem ve eylemlilikler Rusya'daki devrim sürecini aktarması açısından daha önemli durmaktadır. Bu sebeple Meydan Gazetesi olarak Ekim Devrimi'nin yıldönümünde Rus Devrimi'nin doğrudan öznelere olan ve Volin adıyla

bilinen devrimci anarşist Vsevolod Mihayloviç Eyhenbaum'un yazdığı, Türkçe'ye Erdem Akbulut tarafından çevrilen, Ayrıntı Yayınları tarafından yayınlanan Bilinmeyen Devrim adlı kitabın "Ekim'den Sonra" kısmından bir bölümü sizlerle paylaşıyoruz.

Ekim'den Sonra

Bolşevikler İktidarda- Bolşevikler ile Anarşistler Arasındaki Anlaşmazlıklar

Sosyal Devrim konusundaki iki anlayış, devletçi-merkeziyetçi anlayış ile liberter-federalist anlayış arasındaki mücadele 1917'de Rusya'da eşit bir mücadele değildi.

Devletçi anlayış üstün geldi. Bolşevik hükümet boş tahta yerleşti. Lenin onun tartışmasız reisi oldu. Savaşa son verme, Devrim'in tüm sorunlarına karşı koyma ve onu hakiki Sosyal Devrim yolu na götürme görevi ona ve partisine düştü.

Politik fikir üstün geldi. Kendisini kanıtlanması gereken o oldu. Şimdi de bunları nasıl yaptığını göreceğiz.

Yeni -Bolşevik- hükümet, gerçekte bir aydınlar, Marksist Doktrinciler Hükümeti'ydü. İktidara yerleşip, oradaki emekçileri temsil ettiklerini ve onları sosyalizme doğru götürecektik hakiki yolu sadece kendilerinin bildiğini ileri süren Bolşevikler, hükümet

etmekten, her şeyden önce emekçi kitlelerin onaylayıp uygulamak durumunda oldukları birtakım kararname ve yasalar çıkarmayı anlıyorlardı.

Başlangıçta hükümet ve onun reisi Lenin, emekçi halkın iradesinin sadık uygulayıcıları oldukları, her halükârda kararlarını, davranışlarını ve faaliyetlerini bu halk karşısında haklı çıkarmaya çalıştıkları görüntüsü verdiler. Nitekim örneğin, aldıkları ilk önlemler, acil barışa doğru ilk adım (28 Ekim 1917 kararı) ve toprağı köylülere veren kararname (26 Ekim), hükümeti onaylayan Sovyetler Kongresi tarafından kabul edildi. Nitekim Lenin bu yasaları hem halk, hem de devrimci çevreler tarafından hoşnutlukla karşılanacağını önceden biliyordu. Özünde bunlar mevcut durumunun onaylanmasından ibaretti.

Aynı biçimde Lenin (Ocak 1918'de) Kurucu Meclis'in feshini de Sovyetler Konseyi önünde haklı çıkarmayı gerekli gördü.

Devrimin ilklerden biri olan bu icraat birkaç ayrıntılı bilgiyi hak ediyor.

KURUCU MECLİSİN FESHİ. - Okur, anarşistlerin, sosyal ve devrimci anlayışlarının bütünüyle tam bir uygunluk içinde, Kurucu Meclisin karşı çıktıklarını biliyor.

Petrograd merkezli haftalık yayın organlarındaki başyazıda bakış açılarını nasıl geliştirdiklerine bir bakalım (Golos Truda, 18 Kasım-1 Aralık 1917 tarihli sayı: 19):

İşçi, köylü, asker, bahriyeli yoldaşlar ve tüm emekçiler.

Kurucu Meclis seçimlerinin tam ortasındayız.

Pek olasıdır ki kısa süre sonra Kurucu Meclis toplanacak ve oturumlarına başlayacak.

Bolşevikler de dahil, tüm politik partiler Devrimin, ülkenin ve emekçi halkın bundan sonraki akıbetini bu merkezi organın ellerine bırakıyorlar. Bu koşullarda sizi iki olası tehlikeye karşı uyarmak bizim görevimizdir.

Birinci tehlike: Bolşeviklerin Kurucu Meclis'te güçlü bir çoğunluk elde edememesi (veya hatırlanmazlıkta kalmaları).

Bu durumda, Kurucu Meclis yine kararsız, alacalı bulacalı, sosyal-burjuva bir politik kurum olacaktır. Tıpkı Moskova "Devlet Konferansı", Petrograd "Demokratik Konferansı", "Geçici Cumhuriyet Konseyi" vb. tarzında saçma bir gevezeler meclisi olacaktır. Boş tartışmalar ve çatışmalar içine batıp gidecektir. Hakiki devrimi frenleyecektir.

Bu tehlikeyi abartmak istemiyorsak bunun biricik nedeni bu durumda kitlelerin elde silahlarıyla Devrim'i bir kez daha kurtarıp onu ileriye, doğru yola iteceklerini ummamızdır.

Ancak, bu tehlike konusunda şunu söylemeliyiz ki, emekçi kitlelerin bu türden yeni bir telaşa kesinlikle gereksinimi yoktur. Kitleler bunu es geçebilirler ve geçmelidirler. Aptalca bir kurumu yaratıp sürdürmek için harcanacak enerji ve para ne işe yarayacak? (Bu arada da emekçilerin Devrimi bir kez daha duraklayacak!) "Devrimi (bilmem kaçınıcı kez) kurtarmak" ve onu bir "ölü nokta"dan çıkarmak için bu aptalca ve zararlı kurumla daha sonra mücadele etmek için yeniden güç ve kan harcamanın ne gibi bir yararı olacak? Bu güçler ve çabalar Devrimin, halkın ve ülkenin yüksek yararına, emekçi kitleleri doğrudan bir biçimde ve bizzat tabanda köylerde, kentlerde, işletmeleri vb. örgütlemeye; bu örgütleri politika veya şu veya bu partiye üyelik temelinde değil, emek temelinde, doğal ve dolaysız bir biçimde, özgür köy ve kent komünleri ve federasyonları halinde birbirine bağlamaya, sonuçta birtakım bölgesel birleşmelere vb. ulaştırmaya harcanabilir. Bu güçler ve çabalar, işletmelere ve hammadde ve yakıt tedarikini acilen ve enerjik bir biçimde örgütlemeye, iletişim yollarını iyileştirmeye, mübadeleleri ve genel olarak yeni ekonominin bütünü düzenlemeye, nihayet gericiliğin kalıntılarına (özellikle Güneyde son derece tehlikeli Kaledin hareketine) karşı doğrudan bir mücadele yürütmeye ayrılabilir.

İkinci tehlike: Bolşeviklerin Kurucu Meclis'te güçlü bir çoğunluğa sahip olmaları.

Bu durumda, "muhalefet" in kolayca üstünden gelip herhangi bir zorlukla karşılaşmasızın onu ezdikten sonra Bolşevikler, katı ve sağlam bir biçimde ülkenin ve durumunun yasal efendileri, "nüfusun çoğunluğu" tarafından açıkça kabul edilmiş efendileri haline geleceklerdir. Bolşeviklerin Kurucu Meclis'le elde etmeyi bekledikleri tam da budur. Ona bu nedenle gerek duyuyorlar. Kurucu Meclis onların iktidarını pekiştirmek ve "yasallaştırmak" durumundadır.

Yoldaşlar bu tehlike birincisinden daha önemli, daha ciddidir.

Uyanık olun!

İktidarları pekişip yasallaşınca, sosyal-demokrat, politikacı, devletçi, yani merkezîyetçi ve otoriter politikacılar olan Bolşevikler ülkenin ve halkın yaşamını, merkezden dayatılan hükümeteşel diktatoryal araçlarla düzenlemeye başlayacaklardır. Sovyetler ve diğer yerel örgütleriniz adım adım merkezi hükümetin irade-

sini uygulayan basit organlar haline gelecektir. Emekçi kitlelerin normal yapıcı emeği yerine, aşağıdan özgürce bir birleşme yerine, yukarıdan hareket edecek ve demir yumruğuyla her şeyi ezmeye başlayacak otoriter, politik ve devletçi bir aygıtın oluşumuna tanık olunacaktır. Sovyetler ve diğer organlar boyun eğecek ve uygulayacaktır. Buna "disiplin" adı verilecektir. "Lanet olsun merkezi iktidarla mutabık olmayana ve ona boyun eğmeyi yararlı görmeyene!" Nüfusun "genel onayı"ndan güç alan bu iktidar onları tabi olmaya zorlayacaktır.

Uyanık olun yoldaşlar!

Gözlerinizi dört açın ve hatırlayın.

Bolşeviklerin iktidarı kesin ve konumları sağlam hale geldikçe, eylemleri gitgide daha otoriter bir yola girecek, yani politik ve merkezi iktidarlarının gerçekleşmesi ve savunulması daha net ve kesin hale gelecektir. Yerel örgüt-

Helsinki'deki Anarşist Denizciler 1917

lere ve Sovyetlere gitgide daha kesin emirler vermeye başlayacaklardır. Direniş halinde silahlı kuvvet kullanmaktan geri durmaksızın, istedikleri politikayı yukarıdan yürütmeye koyulacaklardır.

Başarıları pekiştikçe bu tehlike daha kesin hale gelecektir, zira eylemleri çok daha emin ve katı olacaktır. Her yeni başarı -göreceksiniz!- başarıları daha da döndürecektir. Başarılarındaki her yeni gün, hakiki Devrim'i bu büyük tehlikeye daha çok yaklaştıracaktır. Başarılarının birikmesi tehlikenin ciddileşmesi anlamına gelecektir.

Nitekim bunu daha şimdiden fark edebilirsiniz.

Yeni otoritenin son emirlerini ve düzenlemelerini dikkatli bir biçimde inceleyin. Daha şimdiden, Bolşevik seçkinlerin, kendini dayatan merkez aracılığıyla politik ve otoriter bir tarzda halkın yaşamını düzenleme eğilimlerinin net bir biçimde farkına varabilirsiniz. Daha şimdiden seçkinler ülkeye kesin emirler veriyorlar. Daha şimdiden, "Bütün İktidar Sovyetlere" sloganını, iktidar Petrograd'daki merkezi otoriteye, Sovyetlerin ve diğer yerel organların basit birer yürütücü organ halinde tabi olması gereken otoriteye, biçiminde kavradıkları görülüyor.

Bunlar Bolşevik seçkinlerin henüz kitlelere bağımlılıklarını güçlü bir biçimde hissettikleri ve elbette onlarda düş kırıklığı yaratmaktan çekindikleri şu anda, başarıları henüz güven-

ce altında olmayıp bütünüyle kitlelerin onlara karşı tutumuna bağlı olduğu şu anda oluyor. Başarıları gerçekleşmiş bir olgu haline geldiğinde ve kitleler onları coşkulu ve sağlam bir güvenle çevirdiklerinde daha neler olacak?

İşçi, köylü ve asker yoldaşlar!

Bu tehlikeyi hiçbir zaman gözden kaçırmayın!

Yeni Otorite'nin, yeni efendinin, merkezi devletin ve sahtekârların, politik parti ve şeflerinin şiddetine ve boyunduruğuna karşı bulunduğunuz her yerde hakiki Devrim'i ve örgütlerinizin ve eyleminizin gerçek özgürlüğünü savunmaya hazır olun.

Bolşeviklerin başarılarının -bu başarılar onların başarılarını döndürüp onları birer sahtekâr haline dönüştürdüğü takdirde- kendilerinin mezarı haline geleceği tarzda hareket etmeye hazır olun.

Yalnızca bizzat sizin özgür yerel örgütleriniz ve onların federasyonları aracılığıyla yeni hayatınızı kurmak ve yaratmak zorunda olduğunuzu ve bunu yalnızca bizzat kendinizin yapabileceğini unutmayın!

Bolşevikler size sık sık aynı şeyi söylüyorlar.

Elbette son tahlilde söyledikleri gibi davranırlarsa ne âlâ!

Ne var ki yoldaşlar, durumların sempatisine ve güvenlerine bağlı tüm yeni efendiler başlangıçta tatlı bir dil kullanırlar. İlk günlerde Kerenski'nin ağzından da bal damlıyordu; kötü kalbi sonradan kendini gösterdi. Sözlere ve söylevlere değil, davranışlara ve edimlere dikkat edip kaydedin. İnsanların size söyledikleri ile yaptıkları arasında en küçük bir çelişkiyi tespit eder etmez, kendinizi korumaya alın!

Sözlere güvenmeyin yoldaşlar!

Sadece edimlere ve olgulara güvenin!

Kurucu Meclise, partilere, onların şeflerine güvenmeyin!

Sadece bizzat siz, yani partiler değil tabandaki yerel örgütleriniz, emekçilerin örgütleri ve daha sonra da doğrudan ve doğal (yerel vb.) birleşmeniz yeni yaşamın kurucuları ve efendileri olmalı, Kurucu Meclis değil, merkezi bir hükümet değil, partiler ve şefler değil!

Aynı haftalık yayın organının bir başka makalesinde (2-15 Aralık 1917 tarihli sayı 21, "Kurucu Meclisin Yerine") anarşistler şöyle diyordu:

Herkesin bildiği gibi biz anarşistler, Kurucu Meclis'i yalnızca yararsız değil, ama Devrim davasına açıkça zararlı görerek ona karşı çıkıyoruz.

Ne var ki bakış açımızı belirleyen nedenlerin farkına varanlar henüz pek az sayıda.

Oysa esas olan tam da budur: Bizim Kurucu Meclis'e yalnızca karşı çıkış olgumuz değil, bizi bunu yapmaya götüren nedenlerdir.

Kurucu Meclis'i kapris, sabit fikir veya karşı çıkmış olma anlayışıyla reddetmiyoruz. Zaten onu "kayıtsız şartsız" reddetmekle kalmıyoruz: Bu redde tamamen mantıksal bir tarzda varıyoruz.

Putilov Fabrikasında Miting, Petrograd, 1917

Gerçekten de Sosyal Devrim döneminde emekçiler için önemli olanın yeni yaşamı, yukarıdan, otoriter bir politik merkez aracılığıyla değil; aşağıdan, bizzat ve dolaysız ekonomik organlarının yardımıyla tertip edebilir olmaları olarak görüyoruz.

Kurucu Meclis'i reddediyoruz, zira onun yerine bambaşka bir "kurucu" kurum, doğal bir biçimde, aşağıdan birleşmiş bir emek organizması koyuyoruz.

Dolayısıyla, Kurucu Meclis'i reddediyoruz zira onun yerine başka bir şey öneriyoruz. Bu diğer şeyin Kurucu Meclis tarafından rahatsız edilmesini istemiyoruz.

Bolşevikler bir yandan emekçilerin doğrudan ve sınıfsal örgütlenmesini (Sovyetler, vb.) kabul ediyorlar, ama diğer yandan Kurucu Meclis'i, bu aptalca ve yararsız organizmayı koruyorlar.

Bu ikiliği çelişkili, zararlı, alabildiğine tehlikeli görüyoruz. Bu Bolşeviklerin, gerçek sosyal-demokratlar olarak, "politika" ve "ekonomi", "otorite" ve otoritesizlik, "parti" ve "sınıf" sorunlarında genel olarak bocalamalarının kaçınılmaz sonucudur. Ölü önyargıları kesin ve tam olarak reddetmeyi göze alamıyorlar, zira bu onlar için yüzme bilmeden denize atlamak anlamına gelecektir.

Çelişkiler içinde bocalamak, bir proleter Devrim sırasında ana ödevlerini iktidarın örgütlenişi olarak gören insanlar için kaçınılmazdır!

Bu "İktidar örgütlenişi"ni reddediyoruz, zira tam da onun yerine "Devrim'in örgütlenişi"ni koyuyoruz.

"İktidarın örgütlenişi" mantıksal olarak Kurucu Meclis'e varıyor.

"Devrim'in örgütlenişi" de mantıksal olarak

başka bir kurtuluşa varıyor; bu kurtuluştaki Kurucu Meclis'e yer yok, bu kurtuluştaki Kurucu Meclis ket vurucu. İşte Kurucu Meclis'i bu nedenlerle reddediyoruz.

Bolşevikler, ta başından ona egemen olmak veya çoğunluğu Bolşevik olmazsa (o ortamda olanaklı bir şey olan) dağıtmak kararıyla Kurucu Meclis'i toplamayı tercih ettiler.

Dolayısıyla Kurucu Meclis Ocak 1918'de toplandı. Üç aydır iktidarda olan Bolşevik Parti'nin tüm çabalarına rağmen Meclis çoğunluğu Bolşevik karşıtı oldu. Bu sonuç anarşistlerin kaygılarını tamamen haklı çıkardı. "Emekçiler, diyorlardı anarşistler, politik komedilerle uğraşmaksızın, ekonomik ve sosyal kuruluş işlerini sükûnet içinde sürdürürlerse, nüfusun büyük çoğunluğu, başka bir törene gerek olmaksızın sonuçta onları izleyecektir. Oysa şimdi sırta bu yararsız iş taşıyor..."

Yine de ve "çalışmaları" donuk ve genel bir kayıtsızlık atmosferinde (herkes, gerçekten de, bu kurumun yararsızlığını ve kırılabilirliğini görüyordu) devam eden bu Kurucu Meclis'in çarpıcı yararsızlığına rağmen, Bolşevik hükümet onu dağıtmakta tereddüt gösteriyordu.

Kurucu Meclis'in, nihayet dağıtılması için bir anarşistin neredeyse tamamen rastlantısal bir müdahalesi gerekti. Pek bilinmeyen bu tarihsel olay şöyle oldu.

Tarihin cilvesi, gerçekten de bir anarşistin, bir Kronştadt bahriyelisinin, Anatoliy Jeleznıyakov'un Bolşevik hükümet tarafından Kurucu Meclis merkezinin muhafız birliğinin başına atanmasını istedi.

Günlerdir, Kurucu Meclis'te politik parti önderlerinin hiçbir yararı olmayan, gece yarısına kadar bitmek bilmez söylevleri, muhafız birliğini yoruyor ve umutsuzluğa sevk ediyordu.

Bir gece, Bolşevikler ve Sol Sosyalist-Devrimciler sağı temsilcilerine yönelik gözdağı veren bir

açıklamadan sonra durumu terk ettiklerinde ve söylevler birbirini izlerken birliğin başındaki Jeleznıyakov görüşmelerin sürdüğü salona girdi, başkanlık koltuğuna yaklaşarak başkana (sağ Sosyalist-Devrimci V. Çernov'a) şöyle dedi: "Oturumu kapatın, lütfen, adamlarım yoruldu!"

Sarsılan, öfkelenen başkan protesto etti: "Size muhafız birliğinin yorulduğunu söylüyorum", diye ısrar etti Jeleznıyakov. "Sizden toplantı salonunu terk etmenizi rica ediyorum. Zaten bu gevezeler meclisinden gına geldi! Yeterince gevezelik ettiniz! Haydi çıkın!"

Kurucu Meclis bunu yerine getirdi.

Bolşevik hükümet bu olaydan yararlanarak Kurucu Meclis merkezini askeri olarak işgal etti ve ertesi gün fesih kararnameyi yayınladı.

Ülke kayıtsız kaldı.

Daha sonra hükümet bu edimi Sovyetler Yürütme Konseyi önünde haklı gösterdi.

Dolayısıyla her şey "hükümet"ın iradesini, ilk kez, "yönetilenler"ın, yeni halkın iradesiyle çelişkiye düştüğü güne kadar "uygun biçimde" ilerledi.

O zaman da her şey değişti.

Bu Şubat 1918'de Alman taarruzu vesilesiyle meydana geldi.

BREST-LİTOVSK BARIŞI.- Ekim Devrimi'nin ertesinde Rusya'ya karşı savaşan Alman kumandanlığı tereddüt ediyor, olayların gelişimini bekliyor ve doğan durumdan en çok yararı sağlama manevraları yürütüyordu.

Şubat 1918'de, kendini hazır hisseden Alman kumandanlığı kararını verdi ve devrimci Rusya'ya karşı bir taarruz başlattı.

Tutum almak gerekiyordu. Rus ordusu savaşamayacak halde olduğundan her türlü direniş

olanaksızdı. Duruma bir çözüm bulunması gerekiyordu. Bu çözüm, aynı zamanda, Devrim'in ilk sorununu, savaş sorununu da çözüme kavuşturmalıydı.

Bu durumda olanaklı iki çözüm vardı:

a) Cepheyi terk etmek: Alman ordusunun devrim içindeki muazzam ülkede macera peşinde koşmasına izin vermek; tecrit olmasını kıskırtmak, onu tedarik üslerinden kopartmak, ona karşı bir partizan savaşı yürütmek, onun moralini bozmak, onu parçalamak, vb. böylece Sosyal Devrim'i savunmak amacıyla onu ülkenin derinliklerine çekmek; daha önce 1812'de başarıyla uygulanmış ve Rusya gibi muazzam büyüklükteki bir ülkede her zaman için geçerli kalan çözüm.

b) Alman kumandanlığıyla görüşmelere girişmek. Ona barış teklifinde bulunmak, koşulları ne olursa olsun bunu ele alıp kabul etmek.

Danışılan işçi örgütlerinin, sol Sosyalist-Devrimcilerin, Maksimalistlerin, anarşistlerin hemen tümü birinci çözümden yanaydı. Onlara göre yalnızca bu davranış tarzı Sosyal Devrime yakışırdı; yalnızca bu, generallerinden ve yöneticilerinden bıkmış Alman halkıyla görüşmeye olanak verirdi; yalnızca bu Rusya'daki devrime muazzam bir atılım sağlayabilir ve bunun sonucunda Almanya'da ve başka yerlerde Devrim'in başlaması umudunu verebilirdi. Özcesi, daha önce belirttiğimiz gibi, bu çözümün -bir tür gerçekten etkileyici doğrudan eylem-, verili koşullarda ve Rusya gibi bir ülkede, Devrim'i savunmanın bircik doğru yönetimi olduğu kabul ediliyordu.

Bu konuda Golos Truda'da (24 Şubat 1918 tarihli sayı: 27) *Devrimci Anlayış Üzerine* başlıklı bir makalede şöyle deniyordu:

İşte Devrim'in belirleyici bir dönemecindeyiz. Öldürücü olabilecek bir kriz kapıda. Çalan saat çarpıcı bir netlikte ve istisnaî bir trajiklikte. Durum nihayet açık. Sorun ivedi olarak çözüme kavuşturulmalıdır. Birkaç saat içinde hükümetin Almanya'yla barış imzalayıp imzalamadığını öğreneceğiz. Rus Devrimi'nin tüm geleceği ve dünya olaylarının bundan sonraki akışı bu güne, bu dakikaya bağlı.

Almanya'nın teklif ettiği koşulların ne gizli saklı yanı var ne de itiraz kaydı.

Gerek politik partilerin birçok ünlü üyesinin, gerekse hükümet üyelerinin fikirleri artık biliniyor. Hiçbir yerde görüş birliği yok. Bolşevikler içinde de görüş ayrılıkları var. Sol Sosyalist-Devrimcilerde de. Halk Komiserleri Konseyi'nde de. Petrograd Sovyeti'nde de, Yürütme Konseyinde de. Kitlelerde de, atölyelerde de, fabrikalarda da ve de kışlalarda. Taşranın fikriyse henüz yeterince bilinmiyor...

(Yukarıda söylediğimiz gibi: Gerek sol Sosyalist-Devrimcilerin, gerekse Petrograd'daki ve taşradaki emekçi kitlelerin görüşü, isteyen süreçte Alman generalleriyle barış antlaşması imzalanmasına karşı olarak belirlendi.)

Alman ultimatomunun süresi 48 saattir. Bu koşullarda, istense de istenmese de, kesinlikle hükümet çevrelerinde sorun tartışılacak, karar hızla verilecek. En korkuncu da bu...

Bizim kendi görüşümüze gelince, okurlarımız bunu biliyorlar. Başından itibaren "barış görüşmeleri"ne karşıyız. Bugün de antlaşma imzalanmasına karşı çıkıyoruz. Bir partizan birliği direnişinin hemen ve aktif örgütlenişinden yanayız. Hükümetin barış talep eden telgrafının iptal edilmesi gerektiğini düşünüyoruz: Meydan okuma kabul edilmeli ve Devrim'in akıbeti doğrudan doğruya ve açık bir biçimde dünya proleterlerinin eline verilmelidir.

Lenin barışın imzalanmasında ısrar ediyor. Aldığımız bilgiler doğruysa, büyük bir çoğunluk onun arkasından gidecek. Antlaşma imzalanacak.

Bu olasılığı aşırı trajik bulmamamıza izin veren, bu Devrim'in nihai yenilmezliğine olan samimi inancımızdır. Ne var ki barışı bu tarzda yapmak, Devrim'i uzun bir zaman içinde güçsüzleştirerek, aşağılayarak, çarpıtarak ona ağır bir darbe indirecektir; buna kesinlikle inanıyoruz.

Lenin'in gerekçelerini, özellikle Devrimci Lafazanlık Üzerine (Pravda no: 31) başlıklı makalesinden gayet iyi biliyoruz. Bu gerekçeler bizi ikna etmedi.

Yazar, bundan sonra Lenin'in gerekçelerinin sıkı bir eleştirisini yapıyor ve bitirirken buna karşı kendi gerekçesini şöyle ortaya koyuyor:

Önerilen barışın kabul edilmesinin Devrim'i yavaşlatacağı, onu aşağılayacağı, uzun süre güçsüz, kansız, renksiz kılacağı kesin kanaatine sahibiz... Barışın kabul edilmesi Devrim'e boyun eğdirecek, diz çöktürecek, onun kanatlarını kesecek, onu yerlerde süründürmek zorunda bırakacak... Zira devrimci anlayış, mücadelenin büyük coşkusu, dünyanın kurtuluşu büyük fikrinin harika uçuşu Devrim'den kopartılıp alınacaktır.

Dünya için ise ışık sönecektir.

Komünist Parti Merkez Komitesinin çoğunluğu, başlangıçta birince çözümden yana tutum aldı. Ne var ki Lenin bu gözü pek karardan korktu. Hakiki bir diktatör olarak, kesin emirlerle ve kulis oyunları ile birtakım şefler ve politikacılar tarafından yürütülmediği takdirde kitlelerin hiçbir eylemine güven duymuyordu. Almanların önerdiği barış reddedilirse Devrim için ölüm tehlikesi var olduğunu ileri sürdü. Düzenli bir ordu kurmaya olanak verecek bir "geri çekilme" gereğini ilan etti.

Devrim'den bu yana ilk kez Lenin kitlelerin görüşüne ve hatta kendi yoldaşlarının görüşüne meydan okuyordu. Yoldaşlarına, olacıklardan sorumluluk taşımayacağı ve kendi iradesi uygulanmazsa hemen istifa edeceği tehdidinde bulundu. Yoldaşları da, "Devrim'in büyük önderi"ni kaybetmekten korkuya kapıldılar. Geri adım attılar. Kitlelerin görüşü bile bile ayaklar altına alındı. Barış imzalandı.

Böylece ilk kez "proletarya diktatörlüğü", proletaryaya üstün geldi. İlk kez Bolşevik iktidar kitlelere korku salmayı, kendi iradesini onunkinin yerine geçirmeyi, diğerlerinin görüşünü hiçe sayarak kendi başına hareket etmeyi başardı.

Brest-Litovsk barışı emekçi halka Bolşevik hükümet tarafından dayatıldı. Halk, savaşı bambaşka bir tarzda bitirmeyi düşünüyordu. Ne var ki hükümet her şeyi ayarlamayı kendisi üstlendi. Gelişmeleri hızlandırdı, olayları zorladı ve böylece kitlelerin direncini kırdı. Sonuçta onları susturmayı, boyun eğmelerini, zorunlu pasifliklerini sağlamayı başardı.

Bu civcivli saatlerde ünlü Bolşevik N. Buharin (bilahare ünlü Moskova Mahkemeleri sırasında infaz edildi) ile rastlantıyla karşılaşmamı hatırlıyorum. Onunla eskiden, New York'ta tanışmıştık. Rusya'da hiç karşılaşmamıştık. Örgütümüzle ilgili bir iş için gittiğim Smolny'deki (o sırada Petrodrag'da Bolşevik hükümetin merkezi) koridorlardan birinden hızla geçerken Buharin'i koridorun bir köşesinde bir grup Bolşevik'in ortasında elini kolunu sallayarak tartışırken fark ettim. Beni tanıdı ve işaret etti. Yanına gittim. Söze herhangi bir giriş yapmaya gerek görmeksizin, heyecanlı bir biçimde barış sorununda Lenin'in

tutumundan şikayet etmeye koyuldu. Lenin'le tamamen farklı görüşte olmasına üzülüyordu. Bu noktada, sol Sosyalist-Devrimcilerle, anarşistlerle ve genel olarak kitlelerle tam bir görüş birliği içinde olduğunu vurguladı. Öfkeyle Lenin'in hiçbir şey duymak istemediğini, Lenin'in "başkalarının görüşünü hiçbir biçimde ciddiye almadığını", "iradesini ve hatasını herkese dayatmaya çalıştığını ve iktidarı bırakmakla tehdit ederek partiye korku saldığını" dile getirdi. Buharin'e göre Lenin'in hatası Devrim bakımından ölümcüldü. Onu korkutan da buydu.

- Ama, dedim ona, Lenin'le aynı fikirde değilseniz, bunu dile getirip ısrar etmeniz gerekir. Zaten yalnızca da değilsiniz. Ayrıca tek başına bile olsanız, sanıyorum, Lenin kadar bir görüşe sahip olma, bunu kabul ettirme, yaygınlaştırarak savunma hakkına sahipsiniz.

- Yok, diye kesti sözümü, böyle düşünmeyin: Bunun ne anlama geleceğini bir tasavvur edin: Lenin'e karşı mücadele etmek? Bu korkunç olur. Bu otomatik olarak benim partiden ihracımı getirir. Bu, tüm geçmişimize, tüm disiplinimize, mücadeleye yoldaşlarımıza karşı bir başkaldırı anlamına gelir. Partide bir bölünmeye yol açmak, diğer muhalifleri beraberimde götürmek, Lenin'in partisiyle mücadele edecek başka bir parti kurmak zorunda kalırım. Bak dostum, sen beni yeterince tanırsın: Ben parti şefi olacak ve Lenin'e ve Bolşevik Parti'ye savaş açacak güçte miyim? Hayır, kendimizi kandırmayalım. Bende şef olma kuması yok. Ayrıca olsaydı bile... Hayır, hayır, yapmam, bunu yapmam.

Çok duygulanmıştı. Başını ellerinin arasına aldı. Neredeyse ağlayacaktı.

Acelem olduğundan ve tartışmayı uzatmanın bir yararı olmayacağını hissederek onu umutsuzluğuyla başbaşa bırakıp ayrıldım.

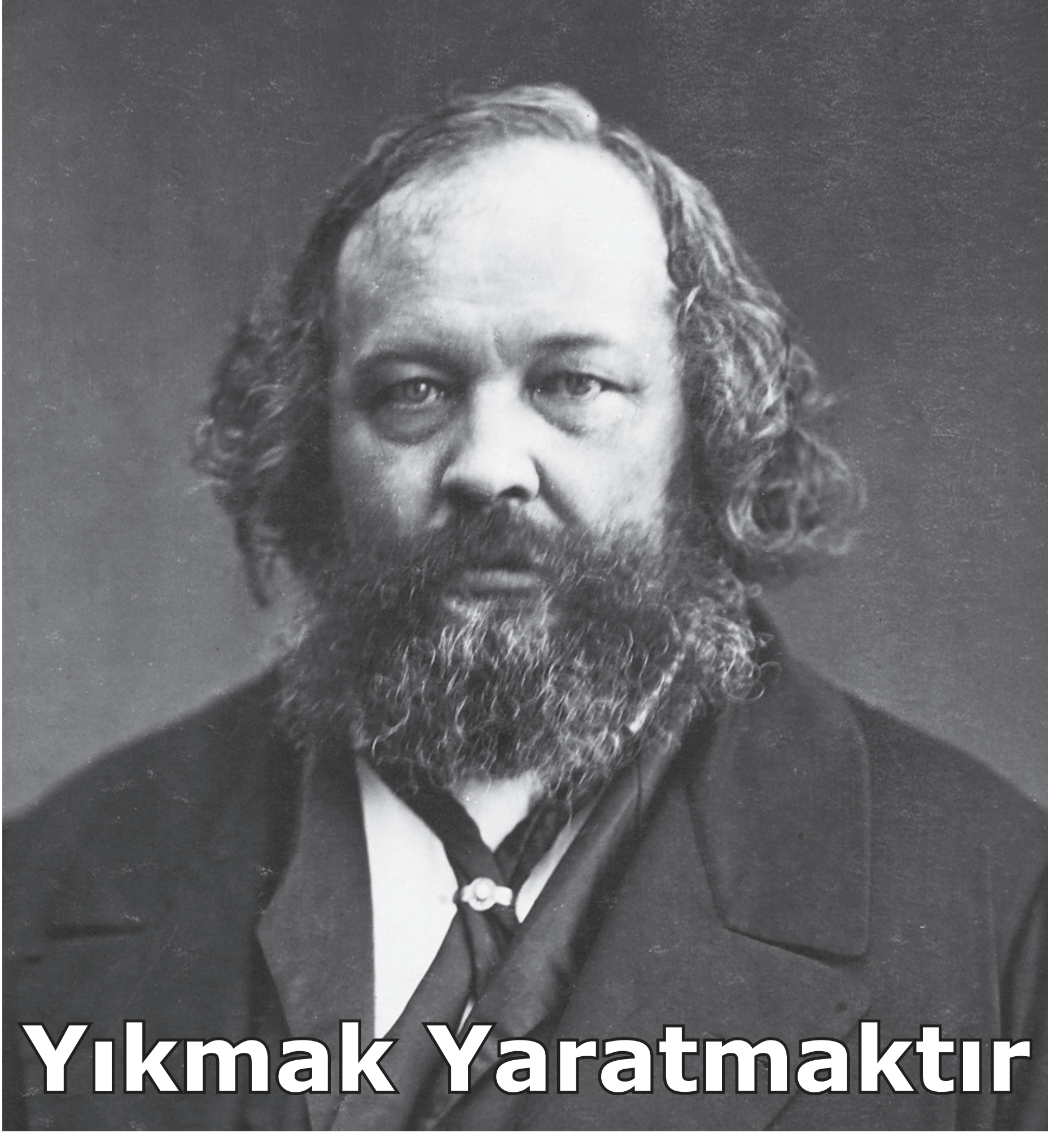
Bilindiği gibi, daha sonra Lenin'in tezine -belki de sadece görünürde- katıldı.

Yeni hükümet ile yönetilen halk arasındaki ciddi görüş ayrılığı bu oldu. *Kendini dayatan* iktidar lehine çözümlendi.

Bu ilk sahtekârlık oldu. Bu sadece ilk adımdı, ama en zoru. Bundan sonra olaylar "Tek başlarına" ilerlemek durumundaydı. Emekçi kitlelerin iradesinin üzerinden bir kez cezalandırılmaksızın atlanınca, eylem inisiyatif bir kez ele geçirilince, yeni iktidar, Devrim'in etrafına, deyim yerindeyse, bir kement attı. Sonrasında kitleleri peşinden sürüklenmeye mecbur bırakmak ve sonuçta buna alıştırmak için, kitlelere her türlü inisiyatifinin onun ellerine bıraktırmak için, kitleleri onun otoritesine tümüyle boyun eğdirmek için ve nihayet tüm Devrim'i bir diktatörlük boyutlarına indirgemek için kemendi sıkması yeterli olacaktı.

Nitekim fiilen de bu oldu. Zira *kaçınılmaz olarak her hükümetin tutumu budur. Devletçi, merkezîyetçi, politik ve hükümetssel ilkeye elini sürmeyen her Devrim'in yolu kaçınılmaz olarak budur.*

Bu yol bir yokuştur. Bu yokuşa bir kez girildi mi, kayma kendiliğinden olur. Artık onu hiçbir şey durduramaz. Başlarda ne yönetenler, ne de yönetilenler bunun farkına varır. Yönetenler (sami mi oldukları sürece) rollerini yerine getirdiklerine ve gerekli, kurtuluşçu bir işi sürdürdüklerine inanırlar. Büyülenmiş, iyice sıkıştırılmış, tabii olmuş yönetilenler izler... Nihayet birinciler ve özellikle de ikinciler hatayı anladıklarında vakit artık çok geçtir. Geri dönmek olanaksızdır. Hatta herhangi bir şeyi değiştirmek bile olanaksızdır. Ölümcül yokuşta aşırı yol alınmıştır. Yönetilenler gözü pek bir biçimde haykırırsalar ve bu tehlikeli yokuştan geri döndürmek üzere yönetenlere karşı çıksalar da artık çok geçtir!

Anarşist Gençlik

Bakunin'in Almanya'da Gericilik Kitabı Üzerine

Anarşizmin "kurucularından" olarak görülen, yaşamı ve düşünceleriyle devrimci siyaset içerisinde belki de en büyük tartışmalardan pek çoğunun tarafı olan Mikhail Bakunin, hayatının sonuna dek barikatlar arkasında bir mücadele örgütleyen cesur bir devrimciydi. Bakunin sonrasında anarşizm, komünizm, mutualizm, bilimsel sosyalizm, kooperatifçilik, blankizm, sosyal demokrasi vb. gibi çeşitli isimler alacak büyük parantez olan "sosyalizm" ortaya çıkmadan önce bile, bu dünyayı yı-

kıp yeniden yaratmanın felsefesini yaratmaya çalışıyordu. Bakunin'in bu erken dönem eserleri çok kez eksik bir anlatımla "anarşizm öncesi dönem" olarak yorumlandı.

Sam Dolgoff'un önemli derlemesinde sınıflandırdığı gibi "devrimci panslavizm" dönemi olarak adlandırılan ve kitap içerisinde sırasıyla "Almanya'da Gericilik", "1830 Polonya Ayaklanması'nın 17. Yıldönümü Üzerine", "Slavlara Çağrı" yazılarını kapsayan işbu dönem, Bakunin'in devrimci anarşizm düşüncesinin tohumlarını barındıran ve adına

anarşizm demese dahi, olan bitene anarşist bir gözle baktığı kavrayışını edindiği dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Sözün özü, Bakunin bu dönemde -henüz bütünlüklü bir hareket olarak ortaya çıkmamış olan-anarşizm düşüncesinin bir savunucusu olarak yazmamıştır belki ama herkes için koşulsuz şartsız özgürlük isteği, bütün halkların "parlamenter olmayan bir cumhuriyet" yani devletsiz bir federasyon çatısı altında bir araya gelmesine dair yürüttüğü propaganda ve her şeyden önemlisi "eyleme" ve halihazırda var olan dünyamızın yıkılıp yeniden yaratılması

gerekliliğine olan devrimci inancıyla, bu dönüşümün ağırlık noktası itibarıyla anarşist çizgide durmaktadır.

Bir önceki paragrafta bahsedilen yazıların ilki olan "Almanya'da Gericilik: Bir Fransız Mektupları" (Die Reaktion in Deutschland. Ein Fragment von einem Franzosen) adıyla bilinen metin bizim için belirli yönleriyle önem taşımaktadır. İlk olarak 1842 yılında, Dresden'e yayına gittiği kişi olan Arnold Ruge'un yayını "Deutsche Jahrbücher" içerisinde yayınlanan, Bakunin'in hayatında anarşist fikriyatla ve özel

olarak da P. J. Proudhon'la tanıştığı yıllara denk gelmesi sebebiyle büyük bir dönüşümün başlangıcı olan bu metni, tam haliyle Türkçeye kazandıran Anarşist Gençlik oldu. Sam Dolgoff'un doğru bir saptamayla vurguladığı gibi Bakunin felsefesinin temel metni olan bu çalışmanın, günümüze dek gelen düşünce ve eylem dünyasını anlama ve gerçekleştirme yolunda önemli bir katkı sunmaktadır. Zira Bakunin burada -Slavlara Çağrı, Devlet ve Anarşi gibi eserlerinde sıklıkla yaptığı gibi- yoğunluklu olarak güncel politik durumun tahlili üzerinde yoğunlaşmış, sıfırdan bir mantık kurgulamış ve her şeyden önemlisi -tanrı fikri ya da politik idealleri sonrasında kısmi farklılık yaşasa da- dikkate değer bir sistematik kurmuştur. Bakunin'in Tanrı ve Devlet'ten Enternasyonal Kardeşliğin Programı'na dek hemen bütün eserlerinde vurguladığı "yıkım" düşüncesini bu metin sayesinde derinlikli bir şekilde anlama fırsatı yakalamaktayız.

Öncelikle Almanya'da Gericilik'in dönemin ruhunu yansıtan bir metin olduğunu söylemek gerekir. Siyasi literatürde "Genç Hegelciler" diye bilinen gruba Bakunin'in de dahil olduğu bir dönemde yazılmıştır. Metinde ağır bir dil ve Hegel felsefesine dair yüzeysel de olsa bir bilgi sahibi olmadan anlaşılacak bir üslup kullanılmıştır. Bunun sebebi yazının, yayınlandığı dergide, Hegel takipçilerinin Hegel'in düşüncelerini değerlendirdiği başyazılardan biri olmasıdır. Bu metin Hegel felsefesinin tarihsel materyalistler tarafından okunmasının dışında negatif bir okuması olarak değerlendirilebilir.

Bakunin en felsefi metinlerinden biri olan bu metninde de sonucuyla beraber bir devrim çağrısı yapmaktaydı. Bu felsefi metnin yazılış arka planında dahi Bakunin'in sosyalist hareketin inşasına katılımı ve yaptığı konuşmalardan dolayı karşılaştığı ağır yaptırımlar yer almaktadır. Örneğin Almanya'da Gericilik yayımlandıktan iki yıl sonra Rusya'ya geri çağırılmış ve Sibiryaya kürek mahkumu olarak gitme cezasına çarptırılmıştır. Takip eden süreçte, 1830 Polonya İsyanı'nda katledilenleri anmak için Paris'te düzenlenen bir eylemde yaptığı Rus hükümetini eleştiren konuşması nedeniyle Fransa'dan sınır dışı edilir. Söz konusu konuşmada Bakunin şöyle demektedir:

"Arkadaşlar, bu benim için oldukça kutsal bir andır. Ben bir Rusum ve Polonya Devrimi'nin yıldönümünü kutlamak üzere burada düzenlenen büyük toplantıya geldim. Buraya teşrif etmeniz bir tür meydan okumadır. Polonya'ya zulmeden tüm zalimlerin suratına savrulmuş bir lanet ve gözdağıdır!"

1840'ların başında, yazılan onlarca makale, yayınlanan bildiriler ve birbiriyle çatışma halindeki düşüncelerle birlikte Bakunin güçlü bir analiz yayınlamaya karar verdi. Genç Hegelciler arasında günden güne daha uzlaşmasız daha radikal bir devrimciye, bir anarşiste dönüşen Bakunin'in eserinden bu kıvılcım hissedilmektedir. Hayat hikayesini yazanlar tara-

findan da vurgulandığı gibi Bakunin bu yazısıyla beraber yüzünü Alman idealizminden Fransız devrimciliğine çevirmişti, belki de bu sebepten yazısına imza olarak bir Fransız ismi seçmişti. "Almanya'da Gericilik" günümüzde anarşist hareket içerisinde başlığı dahi tartışılabilir pek çok kavram içermekte ve bunlar içerisinde taraf tutmaktadır. Ancak tüm bunlara rağmen önemini ve güncelliğini kaybetmemiştir. Örneğin güncel politik halk hareketlerini takip ederken bile onun negatif diyalektik yorumundan beslenen bir analizde bulunulabilir. Ya da geçmiş devrim deneyimlerini anlayıp günümüzde daha doğru tercihler yapmak noktasında iyi bir hareket noktası olabilir.

Slavlar'a Çağrı'nın Önemi

Bakunin'in "Almanya'da Gericilik" metnini kaleme aldığı dönemde, bütünlüklü bir devrim programı olmadığını önemli olmakla beraber, özgürlük adına hareket edilmesi gerekliliği noktasında en ufak bir şüpheye düşülmemesi gerektiğini vurgulanmalıdır.

Yakın dönemlerde yazılan diğer metinlerle olan organik bağına açığa çıkarmak gereken bu metinlerden "Slavlar'a Çağrı'nın hemen başında, Almanya'da Gericilik'te vurgulanan "uzlaşma" karşıtlığı kendini gösterir. Bakunin'e göre dünya iki tarafa ayrılmıştır, bir tarafta devrim öteki tarafta ise karşı devrim yer almaktadır. Bu açık seçenekler Slav halklarının ve bütün dünya halklarının önünde durmaktadır. Herkes tarafını seçmelidir, ara bir yol yoktur. Ara bir yol olduğunu söyleyenler ya halkı ya da kendilerini aldatmaktadırlar...

Demokrasi'nin zaferini ilan edecek olan tek seçeneğin, bütün halkların dertlerine çare olacak özgür bir federasyondan başka bir şey olmadığını Bakunin burada bize göstermektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi metinde geçen bazı felsefi kavramları anlayabilmek, anakronik bir gözün uzağında ancak dönemin tartışmalarına dair yeterli bir kavrayışla mümkün olabilmektedir.

Gericilik

Bakunin, Almanya'da Gericilik metnine başlık seçerken saldırdığı temel düşünce eğilimlerini özetleyecek bir genelleme aracı olarak gericilik demiştir. Bugün bu "gericilik" kavramı, sol literatürde marksizmle özdeşleşen "tarihsel ilerlemecilik" savunucusu birinin ağzından kullanılan bir küfür gibi düşünülmemelidir. Çünkü Bakunin yazısının hiçbir yerinde "ilerleme" kavramını doğrudan kullanmamıştır. Gelecekte anarşist hareket bu ilerleme tartışmasını farklı boyutlarıyla pek çok vereceğini göz önünde bulundurursak Bakunin'in temkinliliğini anlayabiliriz. Yazıda da belirtildiği gibi:

"Restorasyondan kısa bir süre sonra tüm Avrupa'da ortaya çıkan

gericilerdir. Siyasette buna Muhafazakarlık, hukuk biliminde Tarihsel Ekol ve spekülasyon biliminde ise Pozitif Felsefe denir. Biz işte tam da bunlarla konuşmak istiyoruz."

Yani Bakunin için "Gericiler", Hegel'in dünyayı artık geri dönüşsüz bir şekilde dönüştürdüğüne inanan ve pozitivistimden asla vazgeçmeyecek olan -sağ veya sol- bütün pozitif felsefe ve bu tartışmanın ortasında diyebileceğimiz "uzlaşmacılar" yani pozitifle negatifin bir sentez oluşturması için uğraşan bütün "orta yolcular"dır.

Demokrasi

Bakunin için o dönemin asıl mücadelesi özgürlüktür. Kimse özgürlük mücadelesini reddedemez hale gelmiştir. Peki bu özgürlük siyasi karşıtlığını nerede bulmuştur? Tabii ki demokrasi kavramı içerisinde. Tıpkı gericilikte olduğu gibi günümüzde ifade ettiği devletleşmiş, parlamenter, neoliberal ideolojinin elinde -ki hatta bu bile artık güncelliğini yitiriyor- iyi bir araç halinde olan demokrasi değil oluşmakta olan bir demokrasi kavrayışıdır. Parlamenter ve devletli demokrasiye karşı bizim önüne doğrudan kelimesi getirir bir şekilde kullandığımız demokrasiden Bakunin'in anladığı budur. Zaten metnin içinde de bunu şu şekilde ifade eder:

"Demokrasinin hükümete herhangi bir konuda karşı olmaktan ya da herhangi bir anayasal ve politik-ekonomik değişikliklerle ilişkili olmaktan farklı olduğunun, aksine henüz tarihte var olmamış yeni ve özgün bir dünyanın habercisi olan toptan bir dönüşüm olduğu(...)"

Tiranların bir bir yıkılmakta, Avrupa'nın kökünden sarsılacağı bir devrim ateşiyle yanmakta olduğu bir dönemde, Bakunin'in seçtiği taraf tereddütsüz doğrudur. Yazısında hedef aldığı "uzlaşmacılar" gibi siyasal iktidarın adım adım çözüldüğü, yeni bir koşula evrildiği "aşamalar" değil toplumu kökünden sarsacak bir devrim öngörmüştü Bakunin. Öngörülerini de doğru sağtı. Pozitivistimin zaferi, dünyayı sağ ve sol mutlak yetçi diktatörlüklerin katliamlarına, savaşlara ve "insanlığın yok oluşuna" götürdü. Totaliter rejimlerin güçlenerek, zeminini hazırlayan Hegel'lerin, Marx'ların aklına dahi gelmeyecek süper güçlere dönüşmesi, Bakunin'in ta Tanrı ve Devlet'in bile yazılmasından önce, bu yolun doğru bir yol olmadığına yönelik başarılı öngörüsü, tarihi bir uyarısı olmaktadır. SSCB'nin devrime ihanet ederek merkezi ve güçlü bir imparatorluğa dönüşmesi bunun "sol pozitivistim" bağlamında iyi bir örneği olacakken Nazizmin zaferiyle -tarihin ironik bir tesadüfü belki de- Almanya'da büyüyen serpilen bu düşüncenin başta Alman toplumu olmak üzere bütün değerleri yok etmeye başlaması "sağ pozitivistimin" zaferine iyi birer örnek olabilir.

Bakunin'in Negatif Diyalektiği

Metnin özellikle ortasından itibaren yoğunlaşan felsefi kısmı, Bakunin'in

sonrasında "Negatif Diyalektik" olarak adlandırılan düşüncesine ilişkin ayrıntılı bir kavrayış sunmaktadır. Bakunin burada pozitivistler tarafından iddia edilen, pozitifin zaferinin kendi gelişmelerini yok edeceğine olan öngörüye çıkmaktadır.

Hegel'in takipçileri Hegel'in kaldığı yerden devam ederek felsefeyi bilimleştirmeye, bilimleştirdiği bu felsefeyi din yerine yeni dünyanın mutlak gerçekliği kılmaya çalışmıştır.

Bu mantığın temelini inildiğinde iflas ettiğini anlamamızın en iyi yolu "Almanya'da Gericilik"tir. Mesele bu örneklerde olduğu gibi pozitif tarafından incelenirse tarihsel seyir içerisinde varlığını koruyan pozitifin içindeki negatif anlaşılabilir. Çünkü aslında pozitif idealin negatifi içermemesi gerekirdi. Ona ulaşmış onu yıkması gerekirdi ama Bakunin'in başarılı bir şekilde tespit ettiği gibi var olan dünya onların pozitif vaatlerini karşılamamıştır, tam tersine sürekli savaş dünyasına dönüşmüştür. Onun değerler sistemi tamamen değersizlik üzerine kuruludur, onun olumsuzluğu mutlak negatiftir.

Bakunin'in yöntemi bizi sersemletir, üzerinde durulan zemini kökünden söküp atmak üzerine kuruludur ancak buna rağmen tutarlılığından bir şey kaybetmez. Bütün bakış açılarını, bütün argümanları, bütün tarafları tek tek ortaya atan Bakunin ancak her şeyi "yıkıktan" sonra bize özgürlüğün yolunu gösterecek anahtarı verir.

Bununla birlikte, Polonya başta olmak üzere Dresden'de, Prag'da, Bohemya'da ve daha bir çok yerde yaşamıyla, Slavlara Çağrı'sıyla ve diğer metinleriyle paralel bir şekilde okunduğunda da yazılarıyla kanıtlandığı gibi taraf tutar Bakunin. Metnin içinde şöyle demektedir:

"Kendimizi koruyamamak uğruna bile olsa, doğru tarafta kalmalıyız, kendimizi tıpkı bu tek taraflı herşeyi kucaklayan ve herşeyin tarafında olan çok az miktarda politik olan din gibi aşmalıyız."

Bakunin bu sözcükleri felsefeyi açıklamak için kullanırken yaşamını aydınlatan bir ışık ortaya çıkardığının da bilincindedir. Yükselen halk hareketlerinin içerisinde aktif bir özne olarak kendisini özgürlüğün sarsılmaz bir savunucusu olarak ifade ediyordu. Halkın özlemleriyle birebir örtüşmesi dahi bütün devletlerin bu özgürlüğe ket vuran birer unsur olduğunun farkına varıyordu. Sonrasında anarşizm fikrini net bir tarih okumasıyla ve doğa bilimlerinin katkısıyla geliştirecek olan Kropotkin'e esin verecek şekilde, halk hareketlerinin içinde devletsizliği savunmuştu. Bakunin'e göre iktidarın ortadan kalkması, ancak onun reddedilme olasılıklarının olduğu "devrimci" anlarda ortaya çıkabilirdi. Bu yüzden yüzünü ne olursa olsun isyanlara, ayaklanmalara, devrime döndü. İşte bu yüzden şöyle seslendi: Yıkım yaratmaktır.

<http://anarsistgenclik.org/yikmak-yaratmaktir-almanyada-gericilik-ve-negatif-diyalektik/>

Anarşist Arkeoloji Tartışması (1)

Tipolojiye Karşı

Arkeolojik Paradigmaya Eleştirel Bir Yaklaşım

Toplumsal devrim süreçlerinde ve isyan hareketlerindeki aktif pozisyonlarıyla anarşistler, uzun yıllardır "eylemci" bir pratikle tarihte yerlerini alıyorlar. Bu durum, toplumsal yaşamın dinamiklerini ve insanın kendi olabilme mücadelesini en çok yaşamın içinde, özgürlük arayışının derinlerinde arayanlar için şaşırtıcı olmayan bir gerçeklik olsa gerek. Öte yandan, özellikle Kropotkin'in külliyatı ve Bakunin'in erken dönem çalışmalarında yoğunlukla hissedilen, anarşistleri bilimsel araştırmaların ve felsefenin de aktif bir parçası haline getirmeye yönelik çabalar o yıllardan bu yana sürmek-

tedir. Devlet ve kapitalizmin kurumlarının yaşamın düşmanı, gereksiz birer araç olduğunu bize göstermesiyle anarşizm bilimsel çalışmaları beslerken özellikle güncel araştırmalar da geçmişin devletsiz, hiyerarşisiz örgütlenmesini bize tekrar tekrar açığa çıkarmaya devam ediyor.

Daha önce farklı başlıklar altında gazetemizde yer verdiğimiz "anarşizm ve sosyal bilimler" arasındaki temasa ilişkin önemli ve güncel tartışmaların bazılarını değinebilmek için yeni bir yazı dizisine başlıyoruz. Toplumsal yaşamın an-

lamlandırılması bağlamında, geçmişin materyal kültürünü açıklamaya çalışarak bize güçlü bir perspektif sunan arkeoloji ve anarşizm üzerine kuramsal yazılar ve çeviriler yayınlayacağız. Aşağıda yer verdiğimiz çalışma, American Arkeoloji Topluluğu Dergisi'nin (SAA Archeology) Ocak 2017'de yayınlanan sayısındaki "Anarşi ve Arkeoloji" başlıklı dosya konusu kapsamında kaleme alınmış. Arkeolojik paradigmadaki "tipoloji" konusuna anarşist bir yaklaşım geliştirilmeye çalışılan yazıda, post teorilerin yarattığı açmazlara karşın anarşizmin önemli bir bakış açısı geliştirebileceği savunuluyor.

Çeviri: Zeynel Çuhadar

"Bilim aslında anarşist bir çabadır. Yasa ve düzen öngören diğer alternatiflerin aksine Kuramsal Anarşizm daha insancıl bir ilerlemeyi teşvik eder."

Paul Feyerabend (1975)

Anarşist düşünce -ona ilişkin yaygın kabule göre- sabit, genel kabul görmüş, dogmatik düşüncelere karşı çıkmakla ilgilenir. Söz konusu determinist karakteristiğe karşı çıkmanın yanında, eldeki ihtiyaç duyulan yapıları yönelik öneriler de vardır. Bu, -arkeologlar tarafından kullanılan tipolojiler de dahil olmak üzere- kurumlar, yasa ya da kuralların sistematiği, sosyopolitik ilişkiler ve hatta analitik kategoriler için de geçerlidir. Sabit kategorilerde ısrar, güncel analize etki eden eleştirel düşüncede zayıflamalara yol açabilir. Böyle durumlarda, araştırmanın diğer yaklaşımları titizlikle ele alması gerektiği durumlar-

da onun normatif bilimin sınırlarında (Kuhn'un 1962'de belirttiği gibi) ilerlediğini gösterir. Tipolojiler, arkeolojik miras üzerinde söz sahibi olan otoriteler ve kabul görmüş diğer paydaşlar için arkeolojik ontolojilerde başvurduğumuz materyalleri, özellikleri, merkezleri, kültürleri ve dönemleri kurgular. Tipolojiler yalnızca düşüncemizi sınırlamakla kalmaz tarafsız ve değişmez görünür, aynı zamanda iktidar ilişkilerinin de enstrümanlarıdır.

Yazımız Paul Feyerabend'in (1975) Yönteme Karşı: Anarşist Bir Bilgi Kuramının Anahatları'yla başlıyor. Bazılarının "bilim düşmanı" olarak andığı Feyerabend, bilimsel araştırma disiplinlerindeki çoklu yaklaşımı muhafaza etmek için savunuyordu. O; kendimizi normatif bilimin olağan, alışıldık kalıplarından çıkarmamızı, bilimsel bilginin ise en iyi "anarşist" bir çalışmayla sürdürülebileceğini savundu. Feyerabend, bilimsel çalışmalara tek

bir temel yöntemin kılavuzluk etmesinin gerekmesinden farklı yaklaşımların anarşisini tercih etmeyi öne sürdü. Bu tür epistemik (bilgisel) yeniden düzenlemeler anarşist bir tipoloji çalışmasını mümkün kılmaktadır. Bu yaklaşım, devletler ve hegemonik ideallere odaklanan bilgi üreten süreçlere yönelik diğer eleştirileri de tamamlar. Yönetim sisteminin görünmez adaletsizliklerinin tekrarı, bilginin oluşumu üzerinde kontrol oluşturan kavramların değişmez doğası ile örneklendirilebilir. Bu; malzemeyi, tabakayı ve insanları tasnif etme şekillerimize yansımaktadır. Söz konusu epistemik (bilgisel) şiddetin desteklenmesi, arkeolojik yorumun baskılanmasına yol açar. Böylece arkeolojik bilgiyi tekil ya da varsayılan biçimlerde yeniden üretmek kategorize ederiz. Anarşist bir yaklaşım, basit ya da olağan tipolojilere karşı arkeolojik bilgiyi farklı şekillerde düşünmemiz için kullanışlıdır. Şimdi arkeolojik bilginin

yapılanmasında anarşist felsefenin daha refleksif (düşünümsel) şekilde benimsenmesinin zamanıdır.

SAA Arkeolojik Belgeleme'nin bu sayısındaki yazılarda da gösterildiği gibi, anarşizm pek çok insanın ilişkilendirdiğinin aksine kaotik, şiddet eğilimiyle maskelenmiş bir hareket değildir. Ya da basit çağrışımların ima edebileceği türden liderliğin, otoritenin ve hükümetin mutlak reddiyle ortaya çıkması öngörülen kargaşa ortamı demek de değildir. Anarşizm, topluluk ve katılım ilkelerine dayanır. Sömürü ve iktidar karşıtıdır; otoritenin dağıtılıp tekrardan anlamlandırılmasına vurgu yapar. Bu bağlamda arkeolojinin anarşist bir incelemesi ya da (A)arkeoloji, geçmiş normatif tipolojik sınırların dışında anlamamıza katkıda bulunarak çeşitli yöntem ve perspektifleri uygulamaya odaklanır (Kara Mala Kolektifi 2016). Mikhail Bakunin (1950 [1872]), Peter Kro-

potkin (1972 [1902]) ya da Emma Goldman'ın (1969 [1910]) klasik eserleri ve ek olarak antropolojideki güncel çalışmaları (Barclay 1982; Graeber 2004, 2007; Morris 2014; Scott 2009) hatırlayalım. Bu eserler arkeolojide etkili çalışmalara kaynaklık edecektir (Angelbeck ve Grier 2012; Flexner 2014; Wengrow ve Graeber 2015). Normatif tipolojilere karşı olmak, önermelerin analitik bir araç olarak kullanılmasına karşı olmak anlamında okunmamalıdır.

Sorun, kolonyal sınıflandırmalara dayalı (tartıştığımız kapitalist, ataerkil ve cinsiyetçi) epistemolojilerin kurulmasıdır. Arkeolojik yorumlamanın temelinde tam da bu sınıflandırma birimleri bulunmaktadır, işte bu yüzden arkeolojik materyalin açıklanması ve çalışılması için nasıl bir çerçeve oluşturduğumuz konusunda çok dikkatli olmamız gerekmektedir. Öyle ki yakın zamanda Dakota'daki Petrol Boru Hattı ve Kuzey Dakota'daki Standing Rock'ta (ve dünyanın diğer bölgelerinde) yaşayan Siyu (Sioux) Yerlileri'nin korunması için gerçekleştirilen eylemlerin bize gösterdiği gibi "sit alanı" kavramı bile otoriter figürlerin araziye, kaynakları, toprağı ve üzerinde yaşayan halkı sömürmeye çalışarak durumu manipüle etmesini engelleyemiyor. Arkeolojik yorumlamaya etki eden olayları anlayabilmek için, (A)arkeolojik çerçevenin sağladığı dekolonizasyon (sömürgeci özgürleştirme) eylemleriyle, epistemik (bilgisel) adaletsizliğe ilişkin meseleleri gündemimize almamız gerekir.

Dekolonizasyon (sömürgeci özgürleştirme) süreci iktidarlı sistemleri yapıbozuma uğratarak kolonyalist tarih anlatısından dolayı arkeolojik yöntem içerisinde yer alan içsel ve sistemik ilişkilerin açığa çıkarılmasını sağlar. Postkolonyal eleştiriye duyulan ihtiyaç, arkeolojik bilginin saklanması ve tasnifine yönelik bütün bir arkeolojik pratiğin temelden incelenmesinden başlayarak tarih öncesi geçmişin yeniden yorumlanmasını gerektirir. Epistemik (bilgisel) eşitsizlik, geçmişe yönelik bilgiyi yapısallaştırması ve yeniden üretilmiş şekilde formüle etmesiyle sistemik ve yapısaldır. Yapısal eşitsizlik bağlamında, epistemik (bilgisel) adaletsizlik ortaya çıkabilir ya da olabilir, özellikle de adaletsizlik ve eşitsizlik arasındaki ilişkinin belgelenmesi noktasında (Fricker 2007). Tipolojiler için diğer seçenekleri açık tutarak, arkeolojik kayda yönelik epistemolojik pek çok yaklaşım arayabiliriz.

Ve ayrıca Feyerabend'in eleştirisiyle yazımıza başlasak da onun yaklaşımının bizimki ile doğrudan bir bağlantısı yoktur. Aksine onu yararlı bir başlangıç noktası olarak kullanıyoruz, eleştirimizin toplumsal dayanışmaya yönelik güncel gelişmelerle uyumlu olduğunu gördük, bu sebeple toplumsal arkeolojiyi özellikle yerli halklar ve ilkel topluluklara yönelik bir geçmiş kurgulamaya çağırıyoruz. Bu bizi etnik-merkezci bazı batılı yöntemler ve yaklaşımların yarattığı önyargıları kavramsal bir sorgulamaya tabii tutmaya itiyor. Bu yüzden anarşist ilkel, geçmişin araştırılması ve açıklanması noktasında farklı yaklaşımları bir araya getiren kullanışlı bir yöntem olarak vurguluyoruz. Bu bizi arkeolojik kayda yönelik epistemolojik yaklaşımlarda çoğulculuğu aramaya çağırıyor. Deneyimlerimiz gösteriyor ki anarşist ilkeler özellikle arkeolojik epistemolojinin üretim sürecinde (örn. yönetmelik, akademik yayın, online ilanlar ve diğer medya), arkeolojik araştırma-daki yerli ve/veya ilkel seslerin kap-

sanması noktasında kullanışlı olabilir. Arkeologlar pek çok yolla, "tipolojiyi" bizim kullandığımız anlamıyla vurguladılar. Neredeyse on yıldır arkeologlar çok daha iyi analizlerle kullandığımız kategorilerin sabitlenmiş doğasını eleştirdiler (Wylie 2002). 1940 yılında John Otis Brew (1946) arkeolojik çalışmalarda "Taksonomi'nin Kullanımı ve Suistimali"ni eleştirdi. Brew ayrıca yazılarında "taksonomik yöntemlere saldırıya değil" anlaşılacağı gibi "çoğunlukla tercih ettiğimiz temel ve yerleşik arkeolojik kavramlar da dahil olmak üzere kendi yaklaşımımızın eleştirel bir incelemesini" vurguladı. Söyle yazıyordu:

Bir arkeolog olarak, bize kullanışlı bilgiler sağlayacak bütün şekillerde materyalimizi tasnif etmemiz gerekiyor. Yeni ihtiyaçları karşılamak için az tasniften, farklı tasniften ve her zaman yeni tasniflerden çok daha fazlasına ihtiyacımız var. Bir buluntu grubunun ya da kültürel gelişim seyrinin münferit bir sınıflandırmasıyla yetinmemeliyiz, çünkü bu yöntemde dogmatizm ve bir değerini boşa çıkarma vardır. Biz elimizdeki bütün materyali ve arkeolojik kalıntıyı araştırırız -ya da araştırmalıyız-. Tek bir analizin bizi bütün bir kalıntıya yönlendireceği basit şeylerde bile. [Brew 1946:65].

William Y. Adams ve Ernest W. Adams'ın (1991; Wylie'den alıntıyla 1992) tipolojilerimizin analitik amacımıza hizmet eden pratik ve yararlı araçlar olmaları gerektiği düşüncesindeki gibi. Sonuç olarak tipolojilerimizin "değişken olmasına ve her zaman deneysel bir boyuta" ihtiyacı var. Dahası, arkeologlar kah malzemenin tasnifi noktasında kah kültürlerin sınıflandırılması noktasında olsun tipolojilerimizle eleştirel ve diyalektik bir ilişki içinde olmalıdır. Güncel eserleri olan "Tipolojik Tiranlığa Karşı"da, Cristobal Gnecco ve Carl Langebaek (2014) bu tipolojileri bularak eleştirilmeden kullanıldığında arkeolojik düşünceler ve pratiklere yansıtılan tipolojilerin kısıtlayıcı olduğunu tartışıyor. Genellikle evrenselleştirici tipolojik kategorilerin, özsel ve tembel bir şekilde sürekli olarak kullanıldığını söylüyor. Ek olarak, tarihsel açıdan "tipolojilerin, diğer sosyal üretimler gibi, ideolojik mücadelelerden sıyrılmadığına" dikkat çekiyorlar. Bu argümanlar, hem tipolojilerin kullanımı konusunda, hem de arkeolojik düşüncemizi ve pratiğimizi iktidar ilişkilerine yayılmış bir şekilde eleştirel olarak düzenleyip keskinleştirerek bizim kendi pozisyonumuza paralel bir yerde duruyor.

Bir başka örneğe gelirse toplumların kendisini gruplar, kabileler, şeflikler ve devletler (Service 1962) şeklinde; eşitlikçi, sıralı ve katmanlı bölünmelerle (Fried 1967) dursal ve ilişkisel kategorilere ayırarak sınıflandırılması ile ilgilidir. Bu bölünmeler, ağırlıklı olarak şeflikler ve devletlerin merkezi ve hiyerarşik olma, genellikle gruplar ve kabilelerin de desantralize ve eşitlikçi olma durumunu beraberinde getirir. Araştırma amaçlarının ve yorumunun sınırlandırılması, araştırmanın bu sınırlar içinde halka tanıtılmasına ve bu kategorilerin çeşitlilik bolluğu ve birbirine bağlanma yollarının gözden kaçması anlamına gelir. Bir süre çoğu arkeolog toplumlari uygun kalıplar içinde tasnif etmeye yöneldi (ya da zorlandı), biz de dahil. Sonuç olarak Antik Yakındoğu'nun Natufyan köylülerinden, Kuzey Amerika'nın Kuzeybatı Sahilleri'ndeki avcı toplayıcılara ve Kuzeydoğu Amerika'nın Orta Ormanlık Dönemi topluluklarına dek

sayısız toplum bu tipolojilere uymadı. Bu konu etrafında hiyerarşik ve onun karşısındaki eşitlikçi topluluklara odaklanmak, sosyal yapıların engin çeşitliliğini görünmez kılmaktadır. Muhtemelen hiyerarşi ve heterarşi (denklik, hiyerarşinin zıttı) ayrımı ya da toplumların örgütlenmesinin ve otoriter sistemlerden vazgeçmesinin sayısız yoluna odaklanmak daha kullanışlı olacaktır. Eşitlikçi toplumlar nadiren gerçek eşitlerden oluşur ancak her zaman bireylerin bilgi, beceri ve deneyimle kazandığı otoriteyi yansıtan, daha doğru bir şekilde heterarşi olarak adlandırılan toplumdur. Buna rağmen geçici ve duruma özgü olarak biçimselleşen örneğin Pasifik Kuzeybatı'nın savaş liderlerinde olduğu gibi çatışma zamanlarında gücünü artıran otoritenin çeşitli formları vardır. Aslında bu toplumların, bazıları kana dayalı pozisyonlar olmak üzere, -hatta aynı köy içerisinde bile- bir çok güçsüz (iktidarsız) şefi vardır. Buradaki mesele, heterarşik toplumların farklı biçimlerde ve çeşitli yollarla örgütlenmiş insanlar arasında ortaya çıkabiliyor olmasıdır.

Bu toplumlardan birini daha önce bahsettiğimiz kalıpların içine nasıl tıkaçağımıza odaklanmanın dışında, söz konusu sosyal fenomenleri anlamak için geçerli olacak alternatif veya çeşitli modelleri ve kategorileri hesaba katmak daha kullanışlı olacaktır. Sosyal arkeolojiyle ilgili mevcut -ve on yıllardır devam eden- tartışmaları anlamak açıkça anarşist bir kapsamda bilgi üretim tarzını değiştirmesi açısından önemlidir. Erken post-süreçselci (yorumsal arkeoloji) tartışmalarda arkeolojik çoğulculuk formuna geri dönmek, politik faydalarını yeniden düşünmemizi ve onu çağdaş bir dönüşüme, politik ve kaçınılmaz bir şekilde uğratmamızı sağlıyor. Açık bir şekilde son birkaç on yıldır geçmişe bakışımız (başka bir deyişle, postsüreçselci, post-modern, post-yapısalcı ve post-hümanist) arkeolojideki kökleşmiş eşitsizlik sorununu çözemedi. Pek çok sosyal bilimci geçmişteki ve günümüzdeki toplumları aynı anda hem kompleks hem de kompleks olmayan, hem eşitlikçi hem de hiyerarşik olma olasılıklarını pek de hesaba katmadan, karmaşıklık düzeylerini vurgulayan sınıflandırmalara soktu (Wengrow ve Graber'e referansla 2015). Kronolojik tipolojilerle uğraşmak açıkça gösteriyor ki çoğumuz kültür tarihine referans veriyoruz.

Arkeologlar olarak sosyal fenomenleri zamansal bir şekilde bölüştürüp genellikle bulanık bir "kültür" tanımına etiketlemek üzere yetiştirildik. Bu, arkeolojik teorideki dönem perspektivizminin gelişimi (Bailey 2007; Holdaway ve Wandsnider 2008), derin zaman ve tarih öncesinin kavramlarına ilişkin (Schmidt and Mrozowski 2013) eleştirel okumalar ve kronopolitik (zaman-politik) tartışmalar etrafında sorgulanmıştır (Witmore 2014). Arkeolojinin kendi tarih yazımının doğrudan bir sonucu olarak; bu tipolojilerin çoğu modern kronometrik devrim öncesinde geliştirildi. Arkeologlar yalnızca birimlerin kategorizasyonunun ötesine uzanan olanakları dikkate aldılar. Örneğin, Gavin Lucas (2005:27) "kronoloji ötesi" tartışmalara ilerlememize neden ihtiyacımız olduğunu tartıştı, o "arkeoloji yapmak ve geçmişini açıklamak noktasında yeni olasılıklara açılmak" için basit tarihsel devirlerin sınıflandırmalarını yapmayı geçmişti. Diğerleri geçmişin dinamiklerini daha açık bir şekilde incelemek için "kültür tarihçiliğinin ötesine" geçmeyi tartıştı. (Örn. Ritchie ve diğerleri 2016)

Doğrusu, geçmiş materyal dünyayı algılayışımızdaki değişimler tarihlemedeki çok sayıda gelişimin artık hız kazanmış olması nedeniyle (Karbon 14, Termoluminesans, Optik Uyarımalı Lüminesans, Bayes Teoremi) dünyanın her yerinde kültür tarihi duvarlarının esneyip parçalandığını bize gösteriyor. Basitçe söylemek gerekirse kültür tarihine ilişkin işaretlerin homojenleşmesi artık doğru değil ve literatüre katkıda bulunmasından çok kafa karıştırıyor. Bu, Kuzeydoğu Amerika ya da Adena'nın (erkek ya da az kompleks) ve Hopewell'in (geç ya da çok kompleks) geleneksel ayırımındaki örneklere yansıyor (Lepper ve diğerleri 2014). Benzer bir şekilde, Geç Ormanlık Dönem Sonu (Terminal Late Woodland) ve Erken Missisipiyan (Emergent Mississippian) gibi kategorilere dair -M.S. birinci binyıl dolaylarında Amerikan Dilleri'ndeki (Amerikan Bottom) sosyal değişimleri açıklamak için kullanılan- yeni bilgiler "Missisipiyanizasyon" sürecinde meydana gelen farklı geleneklerin kaymasıyla bulanıklaştı. Benzer meseleler ayrıca Güney Asya Arkeolojisi'nde, Kuzey Hindistan'daki Mikrolit ve Mezolitik kültürlerle dair ayırlara da yayıldı. Anarşist arkeolojinin, kendi yerel arkeolojik manzaramızın kelime dağarcığı için spesifik olarak yaratabileceğimiz ya da yeniden kullanılabileceğimiz doğrudan müdahale yolları noktasında bir potansiyeli var. Öncelikle dönem ve tiplerin spektrumunu (görüngülerini) kabul edip aralarında bir geçişkenlik olmasına izin vermeliyiz. Bu daha hassas kronoloji ve materyal işaretlerinin ortaya çıkma potansiyeline aracılık etmektedir.

Üzerinde durduğumuz "tanımsızlık", tanımlar ya da tipolojilerin kendi hallerinde kötü oldukları anlamına gelmiyor ancak yine de kendi analizimize yoğunlaşmak geçmişin dinamiklerini ve değişkenliğini anlamamız için yardımcı, kullanışlı bir ayırım olacaktır. Sırf tasnif için yapılan tasnif, şeyleri bir kutuya hapseder ve bükmesi ya da parçalaması zor bir hale getirir. Tipolojiye yönelik anarşist yaklaşım, malzemenin kategorize edilmesini değil ancak insan yapımı materyallerin, özelliklerin, insanların ya da merkezlerin arasındaki ilişkiyi vurgular. İlişkisel bakış açısına sahip arkeolojilere ait bu damar, geçmişe dair ilgi çekici (ve tam olarak anarşist) bir yaklaşımdır. Yine de eğer zeminimizi tipolojilerin değişkenliğinde tutarsak toplumların keşfi ya da yerel yerleşim örüntülerine dair tekil biçimlerin geçici analizinden daha iyi sıyrılabilenimizi vurguluyoruz. Umuyoruz ki anarşist felsefenin bize sağladığı değişkenliğe yoğunlaşarak arkeolojinin geçmişini katmanlı yönleriyle öğrenmesini sağlayabiliriz. Bu şekilde geçmişin mevcut insanlara daha iyi bir yön ve konteks sağlayacak şekilde, çeşitli doğrultularda kanıtlayıp ortaya çıkarmaya niyetleniyoruz.

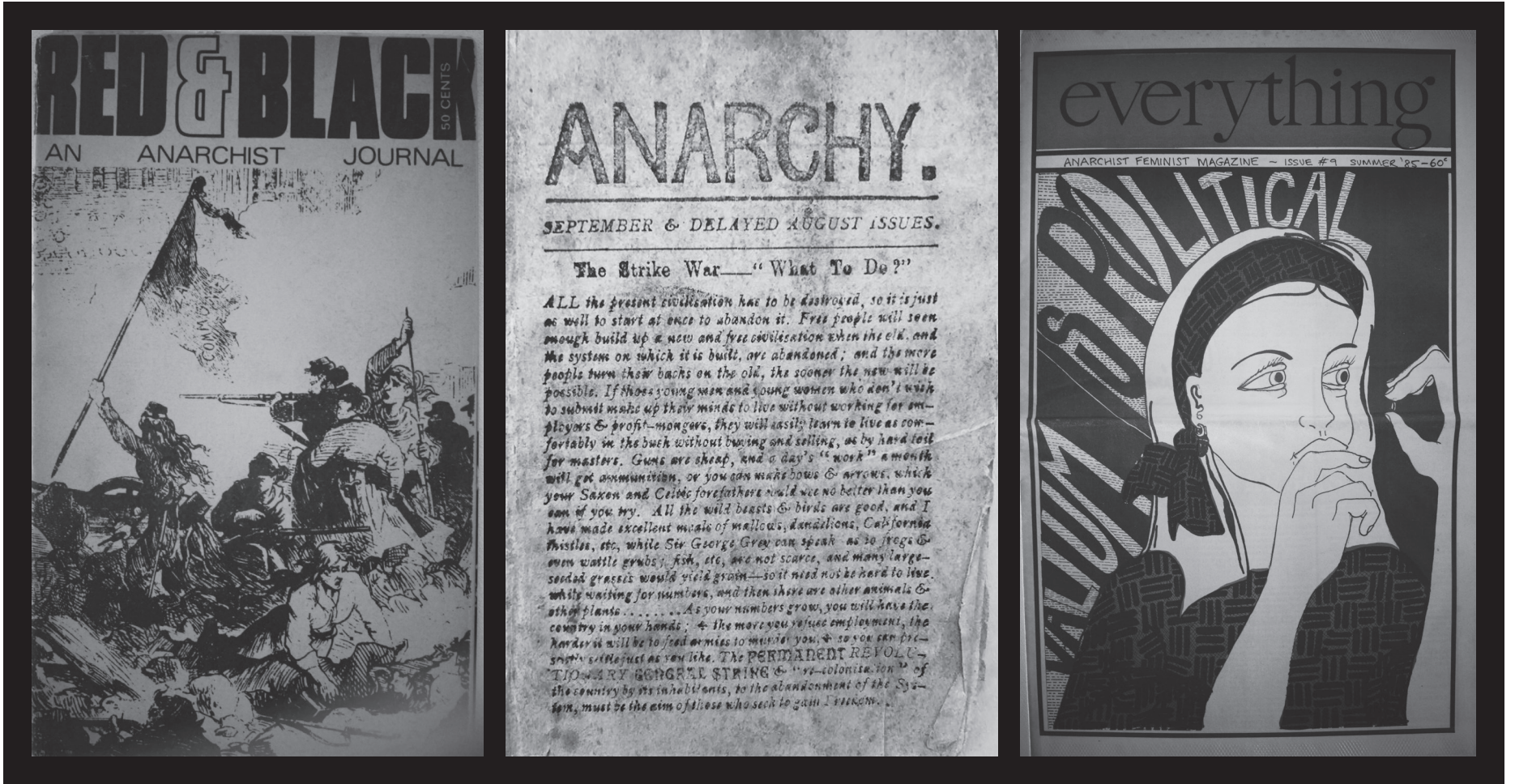
Edward R. Henry, Bill Angelbeck ve Uzma Z. Rizvi

Edward R. Henry, St. Louis Washington Üniversitesi Antropoloji Bölümü Yüksek Lisans Adayı

Bill Angelbeck, Douglas Yükseköğretim Bölümü Antropoloji Bölümü Fakülte Üyesi

Uzma Z. Rizvi, Pratt Sanat ve Tasarım Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Kültür Çalışmaları Bölümünde Profesör Öğretim Üyesi

Anarşist Yayınlar (24)

Avustralya'da Anarşist Yayınlar (1)

Yaşadığımız coğrafyanın çok uzaklarında, resmi tarih anlatısındaki "Anzak" askeri figürü ve ülkenin sembolü haline gelen kangurularıyla pek çoklarının aklına kazınan Avustralya'nın köklü bir özgürlük mücadelesi geçmişi bulunuyor. Hiçbir ülkeye sınır komşusu olmayan bir ada ülkesi olan Avustralya, Aborjinler başta olmak üzere yoğun yerli nüfusu ve bir hayli karışık etnik yapısıyla sosyal ve siyasi hayatı federal bir modele zorlayan bir çeşitliliğe sahip.

İşçi hareketinin güçlendiği yıllarda Avustralya'da da yükselen anarşizm, 1871 Paris Komünü ile beraber daha belirgin bir çehreye kavuştu. 1886'da dünya işçileri için en büyük mücadele deneyimlerinden biri olan "günde 8 saat" mücadelesi Melbourne'deki eylemlerle de sürüyordu. Bu tarihlerde kurulan Melbourne Anarşist Kulübü Monty Miller, Jack Andrews, David Andrade gibi anarşist tarafından örgütleniyordu. Mutualistler, anarşist komünistler ve bireyciler tarafından çeşitli tartışmaların yürütüldüğü toplantılarda Emma Goldman, Peter Kropotkin ve Max Nettlau gibi anarşistlerin eserlerine yoğunlaşıyordu.

1887 - 1940 İlk Yıllar: Honesty, Direct Action

Avustralya'daki bu ilk anarşist örgütlenmeler kurulurken Honesty (Dürüstlük) adlı ilk anarşist yayın

1887 yılında yayınlanmaya başlamıştı, kapağında "Adalet, eşitlik ve özgürlüğe dayalı reformların açıklı bir destekçisi" sloganını taşıyordu. Melbourne Anarşist Kulübü'nün yayın organı olarak basılan ve bir yayın kooperatifi olan Honesty, John Arthur Andrews ve Benjamin Tucker'ın yazılarıyla güç kazandı. Yayın ve kulübün ideolojik yapısı Kropotkin'in fikirlerinden etkilenerek anarşist komünist vurgusunu belirginleştirdi.

Dünya savaşı bütün dünya anarşistlerini olduğu gibi savaşın aktif bir parçası olan Avustralya devletinin şiddeti altında yaşayan anarşistlerin de propaganda kanallarını kısıtlıyordu ancak onlar savaş karşıtı mücadele ve milliyetçilik karşıtı propagandayı yükselttiler.

1914 yılında ABD merkezli IWW'nin (Dünya Sanayi İşçileri) Avustralya'da faaliyete geçmesiyle birlikte anarko-sindikalist hareket yükselişe geçti. Ocak 1914'te Sidney'de, Avustralya IWW'sinin yayın organı olarak Direct Action (Doğrudan Eylem) yayınlanmaya başladı. Eski bir matbaa satın alarak uzun soluklu bir yayıncılık ve örgütlenme deneyimi üretmek isteyen Direct Action yazarları, yayınlarını "Avustralya'nın işçi mücadelesi tarihinde ilk kez tamamen doğrudan eylem ilkelerine dayanan, devrimci teorilerle kirlenmemiş bir duruşa sahip" olarak tanımlıyordu. "Çalışan sınıfların yazarlığını, destekçiliğini

yaparak modern toplum içerisindeki köleliği ortaya çıkaran, onların düşünce ve özlemlerini dile getiren herkese açık"tı. Gazete 1915'in Mayıs ayında iki haftada bir, Ekim'de ise haftalık olarak periyodunu sıklaştırdı. İşçilerin ulaşabilmesi için maliyetine satılan gazete kısa ve vurucu yazılarıyla dikkat çekiyordu. 8000'e ulaşan tirajıyla o yıllarda Avustralya'nın en köklü devrimci yayınlarından biri haline geldi.

Savaş yılları IWW ve Direct Action için de sorunları beraberinde getiriyordu. 1915 yılında yayın, savaş çıtırtkanlığına karşı halkı itaatsizliğe çağıran yazılar ve afişler yayınliyordu. Yayınladıkları ve duvarlara asmaya başladıkları, "Savaşa Avustralya'nın sahipleri gitsin! Ön saflara zenginler, siyasetçiler, hukukçular gönderilsin! Plütokratik asallıklara bir savaş hediye etmek için cehenneme gitmeyin! Dünya işçileri birleşelim, kiralık katil olmamak için ordulara, askeriyeye katılmayalım!" yazan bir afiş yüzünden Direct Action editörleri tutuklandı. Gerçekleştirilen bir komployla devrimci bir madenci olan John Hamilton ve gazetenin eski editörleri Glynn ile JB King vatana ihanet suçlamasıyla tutsak edildiler. Suçlama sonrasında kundakçılığa çevrildi. Gazetenin dağıtımı da yasaklandı ve hareket kriminalize edildi. 1916 yılının sonlarında çıkartılan bir yasayla IWW yasadışı örgüt ilan edildi ve faaliyetleri durduruldu. 1917 yılında postacıların dayanışması ve örgüt-

lülüğüyle Direct Action yayın hayatına ısrarcı bir şekilde sürdürebildi. Sonrasında savaş yıllarının ardından değişen politikalarla birlikte IWW ve Direct Action üzerindeki baskılar da değişim yaşadı.

1940'lardan 1990'lara: Sydney Push Çevresi, Red & Black, Anarcho-Surrealist Insurrectionary Feminists, Rising Free, Libertarian Workers Union, Everything, Circle A

1940'lardan 70'lere kadar Avustralya'da anarşizm popülerliğini genişletti. Özellikle 40'ların başları Avustralya'da avangart sanat akımlarının da yaygınlaştığı yıllardı. Bu dönemde yayınlanan Angry Penguins (Öfkeli Penguenler) isimli yayın anarşistlerle birlikte sürrealist sanatçı Max Harris tarafından yayınlanıyordu. İlerleyen yıllarda Sydney Push adı verilen bir kültürel çevre sayesinde pek çok edebiyatçı, gazeteci, karikatürist anarşist harekette sempati duymaya başladı. Kadın mücadelesinin önde gelen isimlerinden olan ve "Shakespeare'in Eşi", "İğdiş Edilmiş Kadın" isimli kitapların yazarı Germaine Greer de bu çevrenin bir parçasıydı. Gençlik hareketiyle de etkileşim halinde olan bu hareket, 1968 hareketinin Avustralya'daki yansıması oldu.

Yazının devamı bir sonraki sayıda yayınlanacaktır.

Darwinistler Tartışıyor

Reformcu Filozof ve Anarşist Coğrafyacı

Anarşist bir gazetenin yayın ekibi olarak, anarşizm üzerine ve özellikle de anarşizm te-ori ve pratiğine yaşamıyla çok değerli katkı-larda bulunmuş Kropotkin hakkında çıkan her yeni yayını ilgiyle takip ediyoruz. Kimi zaman

yapılan çevirilerin ya da yazılan yeni fikirlerin özensizliği dikkatimizi çekerken kimi zaman da literatürü genişleten ve bizim de bilgilerimizi çoğaltarak bu alandaki çalışmalara katkıda bulunan eserlerle tanışmış oluyoruz. Geçtiği-

miz günlerde Sel Yayıncılık'tan çıkan, Michel Huteau'nun "Reformcu Filozof ve Anarşist Coğrafyacı" başlıklı kitabını da böyle bir perspektif-ile değerlendirmeye çalışacağız.

İlyas Seyrek
iseyrek@meydan.org

Kropotkin Kitaplarına Duyulan Genel İlgi ve İhtiyaç

Hem toplumsal mücadelelerde devletsiz, özgürlükçü düşüncelerin yaygınlaşması hem de yaşadığımız coğrafyadaki düşünce hayatında hala yeni denilebilecek bir yeri olmasıyla anarşizm üzerine yazılan kitaplar, pek çok yayıncının yayın programında daha fazla yer ayırdığı konu başlıklarından biri haline geldi. Son yıllarda genel olarak anarşizm çevirilerine ve özellikle de Kropotkin kitaplarına yönelik, farklı yayın çevrelerinde duyulmaya başlayan ilgi biz anarşistler için sevindirici bir gelişme olarak takip ediliyor. Bu ilginin ise yalnızca yukarıdaki iki faktörle açıklanamayacak başka kaynakları olduğu açık.

Bilimsel araştırmalarla, özellikle de sosyal bilimlerle uğraşan pek çoğumuzun fark ettiği gibi başta "postmodernizmin yetersizliği" karşısında duyulan yeni bir paradigma ihtiyacının sonucu olarak anarşist klasiklere geri dönülürken Kropotkin kitapları temkinli ve öngörülü çözümlenmeleri, bütüncül mantığıyla bir adım öne çıkıyor. Bir yandan güncel tartışmalara dair zihin açıcı olması, diğer yandan da "kent çalışmaları, kültür tartışmaları, insan ahlakının kökeni" gibi özel araştırmalara yönelik doğrudan katkısıyla, politik mücadelelere ilgi duymayan kişilere bile felsefe, bilim ve siyasetin ne kadar iç içe olduğunu tekrar hatırlatıyor.

Elimizdeki kitap ise işbu ilgilerin bir sonucu olarak Sel Yayınları etiketiyle yayınlandı. Alev Er'in çevirmenliğini yaptığı bu kısa kitap, kadın hareketine yaptığı katkılarıyla ve Darwin'in ilk çevirmenlerinden olmasıyla öne çıkan antropolog Clémence Royer ve Kropotkin arasında geçen kurgu bir diyalog olarak yazılmış. Fransız psikolog Michel Huteau'nun kaleme aldığı kitap, ilgi çekici iki fi-

gürü bir araya getirmesiyle entere-san bir fikri hayata geçiriyor ve bunun altından başarıyla kalkıyor gibi görünse de çevrilmemiş pek çok kla-siğin kenarda duruyor olduğu düşün-ülürken insan "Neden bu kitap?" demeden de edemiyor. En basitinden kitabın referanslarında geçen ve Kropotkin'in hapisane anılarını birinci ağızdan anlatan "Fransız ve Rus Zindanlarında" isimli kitap hala yerli okuyucuya ulaşmış değil. Ya da Kropotkin'in gazetemizde çevirdiğimiz yazıları dışında suç ve ceza-landırma sistemine ilişkin hala çev-riyecek pek çok çalışmasının olması bu kitabın da başlıklarından birisini oluşturan hapisaneler konusuna ilişkin Kropotkin'i anlamayı güçleştiren faktörlerden birisi olarak karşı-mızda duruyor.

Peki Bu, Kitabı Değersizleştiriyor Mu?

Tabii ki henüz çevrilecek olan çok şeyin olması ve özel konu başlıklarına ilişkin konuları anlamak için daha iyi bir okumaya ihtiyaç duyulması basılan bir kitabı olumsuzlamaya yetmez. Söz konusu eleştirimiz daha öncelerinde Proudhon'un "Sefaletin Felsefesi" bilinmiyorken "Felsefenin Sefaleti"ni çevirmek gibi bir durumdan daha fazlası değil... Hatta belki çok daha azı bile denebilir.

Huteau'nun kaleme aldığı kitap çok büyük bir iddia taşıyor. Bir sosyal darwinist olan Royer ve Karşılıklı Yardımlaşma düşüncesinin teorisyenlerinden Kropotkin'in kendi eserlerinde yazdıkları bölümlere bağlı kalınarak oluşturulmuş haya-li bir sohbet kurgulanmaya çalışılmış. Devrim ve reform, sömürü ve eşitsizlik, kadın mücadelesi, ahlak gibi pek çok konu başlığı etrafında -en azından iyi bir Kropotkin okuru olarak- bir çelişki ya da akıl dışılık görmediğimi belirtmek isterim. Kropotkin'i iyi tanıyanlar için keyifli

ve belki de başkalarıyla tartışırken açığa çıkan kimi sohbetlerin onun ağızından cevap verilseydi nasıl olacağını görmek açısından da hayli ilgi çekici bir okuma olacak. Kropotkin'i tanımayanlar için belki ilk elden baş-ka kitaplara yönelinse daha çok fay-da alınabileceğini söyleyebilirsek de Kropotkin eserlerine ilgi duyulması bağlamında ilgiyi artıracaklarını düşün-üyorum.

Clémence Royer'i ise bu kitap sa-yesinde tanımış olmak, yazarın ilgi alanlarıyla ilgilensin ya da ilgilen-mesin herkes için farklı açılardan besleyici olabilir. Darwin ve insanlık tarihinin gelişimi hakkında -sonra-sında ırkçılar tarafından ilham alı-nan- talihsiz pek çok fikre kaynaklık etse de Royer, tıpkı Gustav Kossina örneğinde olduğu gibi günahları anı-larak tekrar değerlendirilebilecek bir tarihsel şahsiyet gibi görünüyor.

Kropotkin'in Hapishane Yaşamı ve Bu Kitabın Geçtiği Ortam

Kropotkin'in kaldığı hapishane-ler arasında onun üzerinde bıraktığı olumlu izlenimlere dayanarak seçil-diği hissedilen Clervaux Hapishanesi yılları, peşinen söylemek gerekir ki Kropotkin'in genel hapishane ya-şantısı içinde çok istisnai bir örnek olarak karşımıza çıkıyor. Bu sayede Royer ve Kropotkin arasındaki gö-rüşmeye daha gerçekçi bir zemin kazandırabilen yazarın yazdıklarına ek olarak belki Clervaux Hapishanesi ve Kropotkin'in hapishaneler üzerine düşüncelerine kısaca değinmek fay-dalı olabilir.

Kropotkin'in 1883 ve 86 yılları arasında üç yılını geçirdiği hapishane yılları özellikle Herbert Spencer, Albert Einstein, Victor Hugo gibi bilim ve sanat camiasından pek çok ismin dayanışma için devlete karşı başlat-tığı politik baskının bir sonucu ola-rak, kitaplara ve yazı yazmaya epey

vakit ayırabildiği bir süreç olmuştu. Beraber kaldığı yoldaşlarıyla koz-mografi, geometri, fizik çalışabildiği ve dil dersleri yaptığı zamanların ya-nında Kropotkin bu hapisanede kit-ap ciltleme zanaatını da öğrenmişti.

Hapishanenin bulunduğu kasaba-ya yerleşen eşile de sıkça görüş-mesine izin verildiği bu hapishane dahi Kropotkin'in suç ve ceza siste-mi hakkındaki düşüncelerini değiştirmedi. Sıtmanın çok yaygın olduğu hapishaneye ilişkin Kropotkin "hiçbir suçu olmayan insanların hüküm-lülerden çok daha ağır bir şekilde cezalandırıldıkları yer" diyerek ceza sisteminin nasıl politik baskının bir aracına çevrildiğini anlatıyordu.

Hapishane yöneticilerinden biriyle olan diyalogunu anlatan Kropotkin, ona kendi hapishanelerinin iyi olarak gösterildiğini söylediğinde "Saçma! Ben kesinlikle böyle bir yalana katıla-mam." dediğini anlatıyor. Tutsakların yaşantısını kütleştirmesi ve onların sosyalliklerini ellerinden almasıyla bir "suç üniversitesi"ne dönüşen ha-pishanelere ilişkin Huteau'nun kiti-bında da önemli kısımlar bulunuyor.

Sonuç olarak bu kitabın, anarşizm üzerine yapılacak okumalara katkı sağlayabileceğini söyleyebiliriz. "Kropotkin -belki de en çok karşısı-na aldığı- sosyal darwinistlerle tartışsaydı nasıl konuşurdu?" sorusuna cevap aramasıyla yalnızca eski bir tartışmanın fantazyasını değil aynı zamanda yazdıklarının bugün hala neden güncel olduğunu anlamamız açısından da önemini açığa çıkaran kitap, ilk etapta Kropotkin okurlarına hitap ediyor. Öte yandan kitabın öyle ya da böyle gerçek eserlere dayansa da bir kurgu olduğunu ve hem Royer hem de Kropotkin'i daha yakından tanıyabilmek, düşüncelerini anlayabilmek için kendi eserlerine yoğunlaşmak gerektiğini akılda tutmak gerekiyor.

Anarşist Sanatçılar Dizisi (1)

Fabrizio De André

Meydan Gazetesi'nin bu sayısından itibaren başlattığımız yazı dizimizde anarşist kimliğini gizlemeden sanatsal faaliyet üreten sanat grupları/kolektifleri, ressamlar, şairler, müzisyenler, tiyatrocular, sinemacılar, romancılar, dansçılar,

karikatüristler, fotoğrafçılar, mimarlar ve sanat tarihçileri yer alacak. Farklı farklı yerlerde sanatından ötürü bildiğimiz kimilerinin anarşist kimliğini öğreneceğiz, anarşist kimliğini bildiğimiz pek çoklarının ise sanatla kurduğu ilişkiyi öğ-

renmiş olacağız. İlk bölümü Akdeniz ülkelerinde ünü dünyanın geri kalanından biraz daha fazla olan söz yazarı ve şarkıcı Fabrizio de André'ye ayırdık.

Meltem Çuhadar
mguhadar@meydan.org

Niye güvenlik ve daha fazla kontrol getirecek olanlara hala oy vermektedirsiniz? Siz değişme korkunuzdan uzaklaştığınızı sanın Tekrar geleceğiz kapılarınıza ve daha güçlü bağıracağız.

Canzone del Maggio'dan

İtalya'nın dünya anarşizmine olan katkısı yalnızca İtalya devletinin ve onun sömürgelerinin sınırlarıyla çevrili kalmamıştır. İtalyan devrimciler kültür alanından toplumsal mücadelelere dek hemen her yerde, ABD'den Mısır'a, Osmanlı'dan Güney Amerika'ya dek dünyanın dört bir yanında adaletsizliklere karşı isyanın, esarete karşı özgürlüğün sesi olmuşlardır. Bu özgürlük özleminin yarattığı

kültür içerisinde büyüyen ve yaşamını inandığı ideallerle bezeyen Fabrizio de André ilk ismini anacağımız isim oldu bu yazı dizisi kapsamında.

Yaşamı

Fabrizio de André 18 Şubat 1940'ta kendisi gibi müzisyen babası Giuseppe De André ve Luisa Amerio'nun ikinci çocuğu olarak Cenova Pegli'de dünyaya gelir. 2. Dünya Savaşı yıllarında oradan oraya taşınarak geçen çocukluk yaşantısı sırasında 14 yaşındayken annesinin teşvikiyle gitar çalmaya başlayan Fabrizio, kısa sürede çeşitli yerel sahnelerde kendine yer edinmeye başlar. Gençlik yıllarında babasının Fransa'dan getirdiği kayıtlarla bir başka anarşist müzisyen olan George Brassens'ten etkilenen De André, kendini yetiştirmeye baş-

lar. 19 yaşındayken İtalya Anarşist Federasyonu'na bağlı Carrara Anarşist Federasyonu'na katılması onun yaşantısını kökünden değiştirecektir. Politik yaşantısına ilişkin önemli bir dönüm noktası olan bu günlerden önce kadar De André anarşist mücadele içerisinde yer almaya devam etmiştir.

Üniversite yıllarında Edebiyat, Tıp ve Hukuk Fakültelerinde dolaştıktan sonra müzisyen olarak yaşamını sürdürmeye karar verip bütün zamanını yaşamak istediği hayata adayan De André, çeşitli canlı müzik mekanlarında sahne almaya devam etmektedir. Ona dünya çapında bir ün kazandıran pek çok savaş karşıtı şarkıyı bu dönemde bestelemiştir. "La guerra di piero", "Carlo Martello (Ritorna Dalla Battaglia Di Poitiers)" ve 1982 Lübnan Savaşı'na karşı yazdığı

"Sidún" gibi savaş karşıtı şarkılar De André'nin çocukluğunda yaşadığı ve onun üzerinde yaşamını zorlaştırmayla kötü etkileri olan savaşlara karşı olan öfkesini politik duyarlılığıyla birleştirdiği eserler olarak karşımıza çıkmaktadır. De André savaş karşıtlığının yanında, yazdığı "taşlamalarla" Katolik Kilisesi'ne de adeta şarkılarıyla savaş açmıştır. Fabrizio'nun babası da devrimci mücadelenin aktif bir militanı olarak yıllarca faşizme karşı savaşmıştır. Antifaşist kimliğiyle polis baskısını sürekli üzerinde hisseden ailesiyle beraber pek çok kez yer değiştirmek zorunda kalmaları bu sebeple olmuştur.

Zamanla Cenova burjuvalarından biri haline gelen bir aileden gelmesine rağmen, bütün tevazusuyla anarşist düşünce ve harekete olan sempatisi-

ni genç yaşlardan beri gösteren De André, ilerleyen yıllarda da bu tutarlılıkta davranmaya devam edecektir.

Sanatı ve Politik Yaşantısı

Fabrizio De André, şarkılarında sisteme entegre olmayan insanları konu etmesiyle öne çıkmaktadır. Müzikal olarak aktif olduğu 40 yıla 13 stüdyo albümü ve pek çok konser çalışması sığdıran De André, "Sotto le ciglia chissà" isimli bir romanın da yazarı ve PFM olarak bilinen büyük progresif rock grubu Premiata Foneria Marconi ile ortak çalışmalara imza atan devrimci anarşist bir müzisyendir.

Sokakta yaşayan insanlardan, yoksullardan, translardan, göçmenlerden, zorunlu askerlerden, isyancılarından bahseden müzikleriyle De André her zaman ezilenlerin safında olmuştur. Onun özgürlükçü düşüncelere ve ezilenlere olan ilgisinin kaynakları daha önce de ismini andığımız, De André'nin birkaç şarkısını çevirip söylediği George Brassens'i keşfetmesine kadar geriye götürülebilir. De André'ye göre Brassens de bir anarşistti ve şarkıları toplumun zihnine kazındı. Brassens sadece onun için bir öğretmen değildi, nasıl şarkı söyleneceğini öğretmesinin yanı sıra bir düşünce ve eylem insanı olarak onu etkilemekteydi. Örneğin elma hırsızlarının kaçmasına nasıl destek olduğunu ona anlatan ve mülkiyeti sorgulatan Brassens olmuştu. Dayanışmanın, halkın bir arada yaşamasının, güçlü olanın değil ezilenin, aşağılananın safında olmak gerektiğini ona yine Brassens öğretmişti...

Pek çokları tarafından en politik albümü olarak kabul edilen "Storia di un impiegato" yani "Bir işçinin hikayesi" isimli albümünde yer alan "Canzone del Maggio" sözleriyle -tıpkı Albert Camus'nün "Düşüş"te yaptığına benzer bir şekilde- bütün umursamazlara, görmezden gelenlere ya da mücadeleye sırtını dönenlere seslenmektedir: "Bizim Mayıs günlerimiz/ sizi ürküttüyse de/ bakmaya korkunuzdan/ ağzınızı açamaz olduysanız/ alevler sizin arabanızı da/ sıyırıp geçtiyse/ beraatinize karar verilmiş olsa da/ farketmez her şeye dahilsiniz/ ne demişlerdi size/ önemli bir durum yok/ yakında iş başı yapılır/ bir iki öğrenci tutuklanırsa yine/ her şeyin aceleyle oynadığımız/ bir oyun olduğuna inansanız da/ fark etmez her şeye dahilsiniz."

Le Nuvole'de yer alan Ottocento ise dünyaya ve mücadeleye bakış açısını aslında bir nevi özetler: "Bana zamanımızın şarkısını söyle/ alta kalanların/ kinini ve hoşnutsuzluğunu/ bizi ileri götüren/ bu motorun kokusunu/ duymak istemiyorum."

Bu doğrudan referansların dışında konserler sırasında söylediği şarkıların bazılarında sözlerle oynayarak sözcükleri "anarşi/anarşizm" ile değiştirip dinleyicilerini şaşırtmayı da seven De André ayrıca yerel dillerin, kültürlerin korunmasına ve Roman halkının durumuna özel ilgi

göstermiştir. 1984 yılında yayınladığı "Crèuza de mà" albümü baştan sona bir Cenova lehçesi olan Liguryanca söylenmiştir. Şarkı sözlerinde çokça yer verdiği Romanlar için ise De André bu halkın Nobel Barış Ödülü'nü hak ettiğini çünkü iki bin yıldır hiç savaşa neden olmadan Avrupa'yı gezdiklerini söylüyordu. Bir yoldaşının ona dair yazdığı yazıda bahsettiği gibi De André, "Romanların duyarlılığını mükemmel bir şekilde anladı", onları aynı zamanda toplumsal sorunların sebebi olarak değil bu sorunlara rağmen büyük değerlerin taşıyıcıları olarak görüyordu.

Anarşist Örgütlerle Olan Dayanışma İlişkileri

Fabrizio De André anarşizmi sanatına ün kazandıracak "popülist" bir argüman olarak düşünmemiştir hiçbir zaman. Paolo Finzi'nin onun anısına, yoldaşı olarak kaleme aldığı kitapta da belirtildiği gibi De André'nin anarşist düşüncesi "ütopik bir özgürlüğe kayıtsız bir özlem değil, anarşizm teorisyenlerinin sağlam okumalarıyla desteklenen bir düşüncedir. Malatesta, Bakunin, Stirner ve diğer anarşist militanların eserlerini okuyarak politik ve sosyal bir yaklaşım olarak anarşizm düşüncesini geliştirmiş, benimsemiştir."

Fabrizio De André muhalif kimliğini yansıttığı şarkılar dışında da onu İtalyan anarşizmi için önemli bir figür haline getiren sorumluluklu bir ilişki geliştirmiştir. Hayatı boyunca Şubat 1979'da ilk sayısını yayımlayan, aylık olarak yayımlanmakta olan ve hala yayın hayatına devam eden A Rivista Anarchica'nın destekçilerinden biri olmuştur.

Yoldaşları, onun anısına dergide yer verdiği yazılardan birinde "Fabrizio De André ile ilişkimiz çok yoğun ve gerçekten özeldi." diyorlar. "A Rivista her zaman onun dergisi olmuştur, her gittiği yere cebinde katlayarak taşıdığı bir nüshasını götürür, konserleri sırasında görülen yerlere iliştiirdi."

Bu dayanışma ilişkisinin en çok belirginleştiği yerlerden bir tanesi de kara kızıl bayraklar altında düzenlenen dayanışma konserleri olmuştur. İlki 1982'de Carrara'da olmak üzere 1991'de Napoli'de ("Umanità Nova" ve "A Rivista" ile dayanışmak için) ve 1975'te Rimini'de, 1976'da da Bolonya'da düzenlediği konserler pek çok insanın özgürlükçü fikirlerle tanışmasını sağlamıştır. Bu kayıtlardan bazılarını konser kaydı olarak yayımlayan De André konserlerinin çoğunu "İster Cenova'nın dar sokakları ister Sardunya'nın kırsal kesimlerinden olsun, her tür özgürlükçü çevreye olan ilgisi ve anarşist düşünceleri olduğunu bildiği insanlarla yapılan sohbetlere" teşekkür ederek sonlandırmıştır.

Fabrizio De André, yetiştiği ortam ve onun bir yansıması olan samimiyetiyle İtalyan anarşizminin saygı duyduğu bir isim olarak yaşamı boyunca mücadele etmiştir ve hala hatırlanmaya devam etmektedir.

Seyirlik Sömürü

Ahmet Soykarcı

Dizi sektöründe yıllardır süregelen süre uzunluğu, kısa zamanda en iyi iş, maaş ödemelerinin zamanında yapılmaması ve taciz başlıca sorunlar arasında yer almakta. Halihazırda bu sorunlar yaşanırken Covid-19 salgınıyla birlikte çalışma koşullarının daha da zorlaşmış olduğunu belirtmek gerekir. Birçok çalışma alanının ara vermeden üretime devam ettiği gibi film/dizi sektörünün de kısmi aralar dışında üretime devam ettiği bilinmekte. Yeterli güvenliğin, tedbirin sağlanmadığı bu çalışma alanında, kameranın ardında kalan işçiler ve kısa süreli çalıştırılan oyuncular için şartların daha zorlayıcı olduğunu belirtmek gerekir.

Ortadoğu, Balkanlar ve Güney Amerika'ya açılmasıyla dizi ihracatının gelir sağlama bağlamında devlet ve patronların elini güçlendirmesinden dolayı vazgeçilemez olduğunu gösteriyor. Diğer bir yandan ise bu ihracatın dizi turizmi tanımı ile yeni bir ticari alan yaratmış olması, devletin masrafsız kültürel tanıtım yapmak konusunda elini rahatlatmış olduğu bilinmektedir. Dizi setlerinde çalışan işçilere sanki dünya çapında bir salgın yaşanmıyormuşcasına daha fazla çalışma dayatılıyor ve buna rağmen ödemeler aksatılıyor. Bu tam da patronların hızlı tüketim olarak adlandırılan haftalık dizi yayınları uğruna işçileri tüketmesi ve sömürmesi anlamına geliyor.

Devletin propaganda aracı olarak ideolojik ve kültürel dayatmasında kolaylaştırıcı bir rolü olan dizi sektörü, bazen de toplumsal tepkileri bastırmak için kullanılmaktadır. Yaşanan olayların devletçi ve eril bir dille izleyiciye aktarılması tartışılması gereken başka bir konudur. Bu konudaki asıl unsurun ise devletin çıkarlarını gözetken, eril düşünümün zıttını düşünmeden yayınlanan seyirliğin denetiminin yine devletin elinde olmasıdır. Böylelikle neyin ne kadar propaganda veya halk tepkisini bastırmak için kullanılacağı kontrol altına alınmış oluyor. Bu yönüyle televizyon dizi sektörü hem beyni meşgul etmek hem kendi gibi ideolojik düşünceyi yaratmakta oldukça elverişli bir mekanizma haline gelmiştir.

Bütün bunların toplamında televizyon dizi sektörünün, kaybedilecek canlara rağmen, devletin ve patronların her zaman zararsız ayrıldıkları bir oyun olduğunu söylemek yanlış olmaz. Değınmeye çalıştığımız bu sebepler bütününden yola çıkarsak devletin, diğer çalışma alanlarında olduğu gibi, bu alanda da kendi yararına olacak üretimi sürdürülebilmek için ayrıcalıklar sağlaması tuhaf karşılanmamalıdır. Böylelikle sömürünün her türlü sunu mübah sayan devlet geleneği hız kesmeden yola devam ediyor.

Bir 2020 Distopyası

“İnsanda düş gücünü yok edecek bir yol bulmadıkça kazanamazsınız.”

Mercan Doğan
mdogan@meydan.org

"Savaş Barıştır. Özgürlük Köleliktir. Cehalet Güçtür."

Eric Arthur Blair'in -bildiğimiz adıyla **George Orwell**'in- dünyanın en çok okunan kitaplarından biri olan romanı **1984**'teki baş karakter Winston Smith'in çalıştığı Gerçek Bakanlığı'nın girişinde yazar yukarıdaki sözler. Winston'ın işi gazete, dergi vb. tüm yayınlardaki verileri Parti ve Büyük Birader'in istediği gibi değiştirmek ya da imha etmektir. Gerçek Bakanlığı'nın temel işleviyse -Nazi Almanyası'ndaki Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı gibi- Parti'nin yalanlarını gerçekmiş gibi sunmaktır: "*Barış Bakanlığı savaşın, Gerçek Bakanlığı yalanların, Sevgi Bakanlığı işkencenin, Varlık Bakanlığı yokluğun bakanlığıdır. Bu çelişkiler rastlantısal olmadığı gibi, sıradan bir ikiyüzlülüğünden de kaynaklanmaz; bunlar, ÇiftDüşün'ün bilinçli uygulamalarıdır.*"

Kitapta Okyanusya'da INGSOS (İngiliz Sosyalizmi) ideolojisini savunan, kelimeleri değiştirerek ya da kaldırarak insanların düşünme biçimlerini kısıtlamak amacıyla YeniKonuş denilen bir dil bile oluşturan bu Parti, gerçekliği denetleyebilmek ya da yenisiyle değiştirmek için geçmişi de unutmamış bir toplum yaratmak ister. Bu amaçla Parti öncesi dönemdeki EskiKonuş'ta "gerçeklik denetimi", YeniKonuş'ta ise "ÇiftDüşün" denilen bir işlem oluşturmuştur. ABD'nin "Irak'a demokrasi götürme" vaadiyle giriştiği işgale "Irak'ı Özgürleştirme Operasyonu", Türkiye'nin "Suriye'nin kuzeyinde barışı sağlama" vaadiyle başlattığı işgale "Barış Pınarı Harekati" denilmesi Büyük Birader'in partisinin ÇiftDüşün örneklerine benzerdir ve bunu, kitaptaki karakterlerden biri dillendirseydi hemen "Düşünce Polisi" tarafından yakalanırdı. "2+2=5" kitapta Parti'nin dikte ettiklerine iyi bir örnektir. Düşünce

suçu işlemek istemeyen herkesin buna inanması gerekirdi. Bir yerlerden tanıdık geliyor sanki, değil mi?

"İnsanı Suçtan Arındırmanın Tek Yolu Onu Özgürlükten Arındırmaktır."

Orwell'in 1984'te gönderme yapıp yapmadığı bilinmez ama "2+2=5" Sovyetler Birliği'nde de kullanılmıştı. 1928'de başlayan 5 yıllık kalkınma planları kastedilerek kullanılıyordu; işçilerin çalışma coşkusunun o "artı değeri" yaratacağı söyleniyordu. Bu yalandan 8 yıl önce, 1920'de yalanları yeni doğrular haline getirme kurumları -açıktan ya da örtük bir şekilde- bütün devletlerde çalışırken Sovyetler Birliği'nde **Yevgeni Zam-yatin** bir kitap yazmıştı: **Biz**. Ki bu kitabı basmak, yazıldığı coğrafyada 67 yıl boyunca yasaktı. Kitapların basımının bile yasak olması, hatta bazılarının daha basılmadan yasaklanması tıpkı "Biz" gibi bizim de tecrübe ettiğimiz bir durum.

Biz -bilimkurgunun tarihi kimi kaynaklarda MS 2. yüzyılda yaşadığı söylenen Yunanlı Samsatlı Lukianos'a ve onun yazdığı "Gerçekmiş Gibi Sunulmuş Yüz Olay"daki "Gerçek Öykü" başlıklı hikayeye dayandırılrsa da- bugün anladığımız anlamıyla bilimkurgunun ilk distop-yalarından sayılır ve ardıllarına ilham kaynağı olduğu söylenir. Bu kitapta cam evlerde yaşayan ve böylece 24 saat gözetlenebilen, yaşamlarının her alanı şeffaf olmak zorunda olan bireylerin her biri bir numara ya da ünif (üniforma) olarak anılır; isimleri bile yokken bireyliklerini de olabildiğine yitirmişlerdir. Bu ünifler ya da numaralar 1984'ün proleterlerini andırır.

Tek devletteki tek yönetici olan "Velinimet" Büyük Birader'in öncülü sayılır. Her yıl yapılan ve Fikir

Birliği Günü adı verilen seçimlerde Velinimet'in tekrar seçileceği bellidir. "*İnsanı suçtan arındırmanın tek yolu onu özgürlükten arındırmaktır.*" Özgürlükten arındırmaksa düşlemesini engellemekle mümkündür. Numaralardaki düş gücünden sorumlu nöral merkezin yeri tespit edildiği için artık lobotomiyle düşleme hastalığından kurtulmak kolaydır. Numara düşlediği halde tedaviden bir şekilde kaçınırsa cam bir çanın altında basınçlı havayla yapılan işkencenin ardından tedavi kabul ettirilir ya da Velinimet'in Makinesi'nde imha edilir. Bu yüzden hastalığa yakalananlar başkalarının yanında düşlerinden bahsetmezler.

"İnsanlar Hiçbir Şeyden Bahsetmiyor."

-Bir şeylerden bahsediyorlardır mutlaka?

+Hayır, hiçbir şeyden bahsetmiyorlar. Genellikle bir sürü araba veya giysi markası sayıp, ne güzel diyorlar! Ama hepsi aynı şeyleri söylüyor ve kimse kimseden farklı bir şey söylemiyor.

Ray Bradbury'nin 1953 yılında yayınlanan **Fahrenheit 451** adlı distopyasında tekdüzelik devlet des-teklidir. Okumanın özgür düşüncüyü yaygınlaştırıp toplumda mutsuzluk ve kaosa sebep olacağını düşünen devlet, bütün kitapları yasaklayarak yok etmiştir. İnsanlar kitabın neye benzediğini bile unutmuşken tek bilgi kaynağı dev ekranlardır. Bunlardan ise sadece devletin vermek istediği bilgi alınabilir. Devlete itaat ve sorgulamamanın sürmesi için maruz kaldıkları propaganda yayınlarının yanında bir de ilaç kullanılmaktadır ki daha da duygusuz ve itaatkar olsunlar. Birbiriyle iletişimi oldukça sınırlı olan bireyler birbirlerinin de-netçisi ve ihbarcısıdır.

Devlet ihbarları değerlendirecek "İtfaiyeciler" adında bir kolluk kuvveti oluşturmuş, onlara birçok yetki vermiştir. Asıl görevleri gizlice saklanıp okunan kitapları ele geçirmek, onları yakarak imha etmek ve bu suçta parmağı olanların cezalarını bulmalarını sağlamaktır. Coğrafyamızda 1980 Darbesi sonrası yaşananları deneyimlemeyen Bradbury elbette insanların polise yakalanmamak için kendi kitaplarını kendi sobalarında yaktıklarını düşleyecek kadar yaratıcı olamamış, bu işten sorumlu bir kolluk kuvveti ona daha mantıklı gelmişti.

"Bizim Uygarlığımız Makineleri, Tıbbi ve Mutluluğu Seçti."

Aldous Huxley'in 1932'de yayınlanan kitabı **Cesur Yeni Dünya**'da ise çoğunlukla herhangi bir cezalandırma işlemine gerek kalmaz. Ford'dan sonra 632 yılında Dünya Denetçileri tarafından yönetilen Dünyadevlet'te geçen romanda insanlar bir Kuluçka ve Şartlandırma Merkezi'ndeki cam fanuslarda üretilir. Henry Ford'un sanayi ilkeleri ve teknolojiyle şekillendirilen toplumda bireyler "*Bizim uygarlığımız makineleri, tıbbi ve mutluluğu seçti.*" diyen tüketiciler konumundadır.

Bütün insanlar doğumlarından önce Alfa, Beta, Gamma, Delta, Epsilon olarak sınıflara ayrılmışlardır; Alfalar en zekilerden oluşan yöneticiler olarak üretilirken Epsilonlar kas gücü gerektiren işler için üretilen düşük zekalılardır. Bu bireyler doğumlarından itibaren uykuda şartlandırma uygulaması olan "hipnopedia" ile parçası oldukları sınıfın söylemlerine şartlandırılırlar. Yine de bireyleşme eğilimi gösterirlerse kendilerini soma adı verilen uyuşturucularla hazza boğup zararsız hale getirirler. Biz, Fahrenheit 451 ve 1984'teki polis ve işkence teh-

didiyle gerçekleşen kontrolün yerini Cesur Yeni Dünya'da embriyo halindeki cam fanustan tabuta dek biyolojik müdahale almıştır. Gözetleme tümünde vardır ama diğerlerinde gerçek daima bireylerden saklanırken bu kitapta tüketim toplumunun bireyleri gerçeklere boğularak duyarsızlaştırılmıştır. Sonsuz haz ve eğlenceyle oyalanmaktadırlar. Ki bu duyarsızlığa denk geldiğimiz tek devletin kurgusal "Dünya-devlet" olduğunu söyleyemeyiz.

"Artık Düşünceler de Yargılanabilecek!"

Arka planında soğuk savaş metaforları ve iktidar eleştirisi olan Biz, Cesur Yeni Dünya, 1984 ve Fahrenheit 451 "Kara Dörtleme" olarak anılırken bu dörtlüye girmese de birlikte anılması gereken başka bir distopya vardır: **Karin Boye** tarafından 1940'ta yazılan **Kallokain**. Kallokain'de devlet, birey öğütme makinesine dönüşmüş bir canavardır. Birey bağlı olduğu devlet mekanizmasının parçası olmaktan başka değer taşımaz. Ve bu işlevini yerine getiremediği noktada ortadan kaldırılır. Yerleşim yerin altındadır ve binalar birbirine tünellerle bağlı, insanlar birbirine değil devlete bağlıdır. Duvarları Propaganda Bakanlığı'nın "Kimse emin olmamalı! En yakınınız bir hain olabilir!" afişleriyle dolu Kimya Şehri No.4'te yaşayan Leo Kall Deneş Bölümü'nde bir madde üretir. Kallokain adını verdiği bu madde ile "suç" tamamen ortadan kaldırılacaktır çünkü bu madde insanların kendilerinden bile sakladıkları düşüncelerini anlatmalarını sağlamıştır. Cesur Yeni Dünya'daki gibi iyi işlemeyen sistem Kallokain adı verilen madde sayesinde onarılacak, iyileştirilecektir. Baskı, ihbar, işle-

me gibi hem yaşamlarımızda hem de Kara Dörtleme'de karşımıza çıkan silahlar bu kitapta da varken üstüne bir de "Artık düşünceler de yargılanabilecek!"tir.

"Yaşamı Yok Edene Dek Çalışacağız!"

İçinden geçtiğimiz günlerde, yukarıda bahsi geçen farklı distopyalardan farklı bölümleri hatırlatan yeni bir kitap yazılmaktadır. Henüz sonu yazılmasa da giriş ve gelişme bölümlerini okuma fırsatı bulduğumuz **Bir 2020 Distopyası** isimli kitabı spoiler vermektan çekinmeden anlatabiliriz, belki tanıdık gelir.

Kurgu bir evrendeki 2020 yılını anlatan distopyanın geçtiği coğrafya hidroelektrik santraller, nükleer ya da termik santraller, maden ocakları, büyük endüstri sahaları vb. araçlar kullanan devlet ve kapitalizmin işbirliğiyle talan edilmektedir. Kadınları katledenler devlet tarafından türlü bahanelerle ödüllendirilirken kadınlar aile ya da hapisane gibi kurumlara kapatılmakta, halklar türlü bahanelerle ötekileştirilmekte; yaşamın her alanında ezilenler daha da ezilmekte ve sömürülmekte, yeterince sömürülüyse imha edilmektedir.

Devletin topluma kendi kendini yönetme illüzyonu olarak sunduğu temsilci demokrasi yalanı ayyuka çıkmakta, meclisteki muhalifler bile cezalandırılmaktadır. Bu devletin mottosu "Yaşamı yok edene dek çalışacağız!"dır. Bu sırada bu dünyayı kasıp kavuran bir salgın hastalıktan bu coğrafya da nasibini almıştır.

Baskı ve adaletsizlikler sebebiyle çıldırmanın eşğine gelen toplumu bir de salgın korkusu sarmışken iktidarın bakanlarının, başkanlarının key-

fi yerindedir. Yukarıda bahsi geçen distopyalarda olduğu gibi yalanlar -onların keyfi sürsün diye- yeni doğrular gibi sunulmaktadır. Salgının bu coğrafyaya da sıçradığının iddia edildiği gündün itibaren her gün hasta sayılarını şeffaflaştırma iddiasındaki Sağlık Bakanı'nın yalanları ortaya çıktığında bu bakan, kelime oyunu yaparak "salgınla mücadeleye" girişip "Her vaka hasta değildir." demiş, "hasta" tanımını değiştirmiştir.

Cesur Yeni Dünya'daki hipnopedia'yı anımsatan ve çocukları sisteme uyumlu hale getirme işlemini yerine getiren kurumlar olarak kullanılan okullar salgın sebebiyle açılmazken ve eğitim internet üzerinden -herkesin internete erişimi varmış gibi- sürdürülmeye çalışılırken EBA (Eğitim Bilişim Ağı) çöktüğünde Milli Eğitim Bakanı çıkıp "Bu olumlu bir haber." demiştir. İlgi sebebiyle ortaya çıkan yoğunluğun EBA'yı çöktüğünü eklemiştir.

Zaten var olan ancak salgın sırasında daha da derinleşen krizde bu devletin para birimi, başka bir devletin para birimi olan dolar karşısında gün geçtikçe değer kaybederken -1984'te yoksulluğu yükselten Varlık Bakanı'nı aratmayan- Ekonomi Bakanı "Maşinınızı dolarla mı alıyorsunuz?" sorusunu yönelterek karşıtlarının beyinlerini yakmaya çalışmaktadır. Toplumun yoksulluğunun temel sebebi devletin ve kapitalizmin kendisi olsa da ikincil sebeplerden biri maaş dışında neredeyse her şeyin dolarla alınmasıdır.

Bütün bakanlar bütün ezilenlerin cebelleştirdiği adaletsizlikleri bir yandan üretir bir yandan da yalanlarıyla aklamaya çalışırken Büyük Birader'i, Velinimet'i ve daha birçok distopya iktidarını aratmayan Başkan her gün başka bir devlet hakkında konuşup

"Bizi kıskanıyorlar." demektedir. Bu devletin önceki yöneticileri gibi sadece bir basın sözcüsü vb. ile yetinemeyen Başkan, 2018 yılında kendisine özel bir bakanlık gibi işleyen İletişim Başkanlığı'nı (İB) kurmuştur.

2020'de İB bünyesinde algı yönetimine yoğunlaşmak için kurulan Stratejik İletişim ve Kriz Yönetimi Daire Başkanlığı'yla beraber İB, Kalkınma Bakanlığı'na Propaganda Bakanlığı'nı aratmayacak şekilde işlevselleştirilmiştir.

Devletin kolluk kuvvetleri birilerini helikopterden attığında atanların değil bunu haberleştirenlerin tutuklandığı bir coğrafyada İB'nin yetki alanlarının genişlemesi birçok alanda zaten zor olan koşulları daha da zorlaştıracaktır. Hangi haberin veya yorumun manipülasyon olduğuna karar verilecek ve gündemin toplum tarafından iktidarın istediği şekilde algılanması için daha fazla yalan uydurulacaktır. Basın kartları sadece iktidarın kaleşörlerine dağıtılacak, muhaliflerin kartları iptal edilecek ve gazeteler daha fazla ekonomik yaptırıma maruz kalacak, devrimci basının imhası için daha çok çalışılacaktır.

İyi ki bahsi geçen devletin sınırları dahilinde yaşamıyoruz, yoksa bu yazıyla hayat boyu basın kartı alamamayı garantilemenin yanında muhtemelen açılacak soruşturmalara uğraşıp bir ihtimal de hapisaneye kapatılırdık diye düşündürten ve şükrettiren kitabın giriş ve gelişme bölümünde oldukça karanlık bir atmosfer tasvir ediliyor ancak sonunun yazılmadığını hatırlatmakta fayda var. Bahsettiğimiz distopyaların en eskisi olan Biz'den bir cümleyi unutmamakta da fayda var: "İnsan da düş gücünü yok edecek bir yol bulmadıkça kazanamazsınız."

Kılavuz Kavramlar (2)

DEVİRİM

İçerisinde yaşadığımız devletli ve kapitalist sistemin analizini yapmak, düşlediğimiz adil ve özgür dünyayı, bu özgür dünyanın değerlerini sade bir dille anlatabilmek için gazetemizde anarşist düşüncenin dikkat çektiği belirli kavramları ele alıyoruz. Meydan Gazetesi olarak devrimci anarşist perspektif ve eylemlerimiz sonucunda biriktirdiğimiz deneyimlerimizden hareketle yorumladığımız kılavuz kavramlardan birini daha, devrim kavramını sizlerle paylaşıyoruz.

"Devrim halkı yazılı veya sözlü emirlerle değil eylemle özgürleştirecektir."

M. Bakunin

Yüzyıllardır baskı, sömürü, kölelik ve katliam düzenine karşı ezilenlerin verdikleri mücadelelerin başlıca kavramlarından devrim. Kökten bir dönüşümü ifade eder. Yaşamlarımızı sürdürebilmemizin, özgürce yaşamanın koşulları devrimle somutlanmıştır.

Fakat Bakunin'in 1880'lerde dediği gibi, Fransız Devrimi de dahil, geçmişteki tüm devrimler fevkalade önemli fikirlerden ilham alsalar dahi ayrıcalıklı sınıfların halkları egemenlik altına almak ve sömürmek üzere verdikleri kavgalardan başka bir şey olmamıştır.

Bu sebeple anarşist bir perspektifle devrimi düşünüp yaratmamız gerekmektedir. Devrim toplumun ileri gelenlerinin ve belirli düzeyde bilince sahip insanların belirleyiciliğinde ve kontrolünde, gelecekte yapılacak, gerçekleştireceği anda tüm yaşamı değiştirecek bir alt üst oluş anı değil, aksine şimdi şu anda yaşamın dönüşümüdür.

Devrim Hem Bireysel Hem Toplumsaldır

Devrim, tek tek bireylerde başlayan bir süreç olup bireylerin farkındalıklarının edinmesi, iktidarsız ilişkiler kurarak örgütlenmesi, otoriteye ve mülkiyete dayalı sistemi reddederek yaşamalarını dönüştürmesidir. Bencil, rekabetçi, ihtiraslı, iktidarlı alışkanlıkların dayattığı yaşama karşı geliştirilmiş bir tavırdır, zihindeki iktidarlardan kurtulabilmektir. Aynı zamanda bireyin kendi yaşamının sorumluluğunu almasıdır.

Bireylerin dönüşümü ile bağlantılı olarak devrim toplumdaki bireyler arası ilişkinin, ekonominin, doğayla kurulan ilişkinin ve tüm yaşamın iktidarlı ilişkilerden, mülkiyete ve otoriteye dayalı mekanizmalardan arındırılarak anarşist ilkelerle dönüştürülmesidir. Tüm toplumsal yaşamın yeniden yaratılmasını hedefleyen devrim kişilerin, grupların/ kolektiflerin gündelik yaşamlarında var olmaya başladıkça toplumsallaşacaktır.

Devrimin Toplumsallaşması Örgütlü Mücadele ile Gerçekleşir

Anarşizm belirli ekonomik, toplumsal ve politik koşulların, kırılma anlarının oluşmasını beklemekten şimdi, şu anda politik ve yaşamsal örgütlenmeler yoluyla devrimi gerçekleştirmeye yönelik bir ideolojidir. Farkındalıklar edinmiş, adaletsizlikler sistemini yıkararak kendi yaşamını ve tüm toplumsal yaşamı yeniden örgütlemeyi hedefleyen bireyler, oluşturdukları politik ve yaşamsal örgütlenmelerle bu hedefi gerçekleştirebilir. Anarşist birey devrimcidir. Devrimci olmak anarşist bireyin yaşamsal alanları yeniden örgütlemek için mücadele etmesi demektir.

Sadece politik mücadele ve politik örgütlenmeler yoluyla mevcut toplumsal, politik, ekonomik yapıları ve bu yapıların sürdürücüsü iktidarlı ilişki biçimlerini değiştirmek mümkün değildir. Devrim, mevcut iktidar mekanizmaları daha tam anlamıyla yıkılmadan bireylerin ve toplumun gündelik ihtiyaçlarını organize edecek yaşamsal örgütlenmeler kuruldukça ve örgütlendikçe bireylerin ve toplumun iktidarlı ilişkilerden, kapitalizmin ve devletin kültürel kodlarından sıyrılarak iktidar mekanizmalarını köklü bir biçimde yıkacak niteliğe ve niceliğe ulaşacaktır. Aynı şekilde bireylerin ve toplulukların farkındalıklı ve iktidarsız bir şekilde oluşturdukları yaşamsal örgütlenmelerin devamlılıklarını sağlamaları, yaygınlaşarak toplumsal devrime ulaşabilmeleri için politik çalışma, mücadele, örgütlenmeler gerçekleştirilmeleri gerekmektedir.

Çünkü biz anarşistlere göre devrim bir yandan özgür bir dünyanın yaratımı, bir yandan da özgür bir dünya mücadelesi boyunca içinde bulunduğumuz бүтүнлүкlü bir süreçtir. Devrimi yaratmak için devrimi yaşamak gerekir.

Devrim Özgürlük, Özgürlük Anarşizmdir

"Özgürlük ancak özgürlükle yaratılabilir."

M. Bakunin

Toplumdaki tüm bireylerin düşlediklerini eyleyebilecekleri, kendi iradelerini ortaya koyarak kendilerini gerçekleştirebilecekleri özgür bir dünya için toplumsal dönüşüm, devrim gereklidir. Anarşist bir devrim ise her bir bireyin şimdiden kendisini var edebileceği kararlaşma süreçleri ve örgütlü mücadele yoluyla gerçekleşebilir. Bireylerin devrimin aktif özneleri olmasının ve uyumlu bir toplumsal işleyişi yaratmasının koşulu anarşist ilke ve değerlerin pratiklenmesi, sürdürülmesi ve korunmasıdır.

Devrim süreci mevcut toplumsal işleyişin dışında bırakılan her bireyin, anarşist yaşamsal ve politik örgütlenmeler yoluyla kendini var edebileceği karar alma süreçlerine doğrudan dahil olmasını gerektirir. Bu süreç, bireylerin ve toplumun tümü için adaletin, özgürlüğün "devrim sonrası"na ertelenmeden, şimdiden sahiplenilmesi ve yaşatılması sürecidir. Bireylerin anarşist dönüşümü, devrimi içselleştirmiş bireylerden oluşan bir toplumu yaratır.

Anarşist mücadele ve toplumsal örgütlenme devrimi yaşamaktır. Anarşist devrim özgür yaşamın yaratılmasıdır. İktidarlı ilişkilerin, mülkiyete ve otoriteye dayalı mekanizmaların ortadan kaldırılmasıdır. Devrimin sürdürülmesi anarşizmin ilkelere bağlılıkla, örgütlülükle mümkündür. Bireyin ve toplumun bu ilkelere bağlı kalması bireysel ve toplumsal dönüşümün sürekli olmasının garantisidir.

Biz anarşistler için tüm adaletsizliklerin kaynağı olan iktidarlı ilişkilerin, mülkiyete ve otoriteye dayalı mekanizmaların ortadan kaldırılmasıyla iktidarlı ilişkiler yerini anarşist ilişki biçimine bırakır. Bu ilişki, bireyin özgürlüğünü temel alan ve bireyin başka bireylerin, canlı-cansız tüm varlıkların özgürlüğünü önemseyen bir ilişki biçimidir. İktidarı olmadığı ve iktidarlı ilişkilerin sürmediği dünyada birey ve toplum tam anlamıyla özgürdür.

Ayrıntılandırarak olursak biz anarşistler için devrim ekonomik ve toplumsal adaletsizliklerin kaynaklarından biri olan mülkiyetin ortadan kaldırılmasıdır. Üretimden tüketime, tüketimden dağıtım kadar tüm ekonomik işleyişin kolektifleştirilmesidir. Bireyin ve toplumun ihtiyaçları karşılanırken üretim araçlarının ve üretilen ürünlerin bir birey, grup ya da bir kurumda birikmediği, dağıtımın (herkesin verebildiği kadarını verip ihtiyacı kadarını aldığı biçimde) adaletli bir şekilde yapıldığı ekonomik işleyiş ve anarşist bireyler tüm bu ekonomik işleyişin doğrudan öznesidir.

Biz anarşistler için devrim yöneten ve yönetilen ayrımlarının ortadan kaldırılmasıdır. Toplumun işleyişine dair tüm kararların, bu kararlardan doğrudan etkilenen ve o toplumu oluşturan tüm bireyler tarafından alınması; bireylerin, iradelerini doğrudan yansıtabilecekleri kararlaşma süreçlerine katılmasıdır. Toplumsal işleyişin kömün ve komünlerin oluşturduğu federasyonlarla sağlanacaktır.

Biz anarşistler için devrim ezen ezilen ilişkisinin sonlandırılmasıdır. İktidarlı ilişkilerin, adaletsizliklerin; sömürü, baskı ve şiddetin; rengine, yaşa, cins ve türe göre belirlenmiş her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasıdır. Her bir bireyin eş değerde olduğu toplumsal yaşamdır.

Biz anarşistler için devrim bilginin, bilimin toplumsal yaşamda ayrıcalık yaratmadığı bir işleyiştir. Yaşamın bilgisi ve deneyimine herkesin ulaşabileceği koşulların yaratılmasıdır.

Biz anarşistler için devrim insanın insan üzerindeki, diğer varlıklar üzerindeki yani tüm doğa üzerindeki tahakkümünün ortadan kaldırılmasıdır. Doğayı, tüm canlı ve cansız varlıkları bir kaynak olarak gören insan merkezci anlayışın yıkılması ve bu anlayışın yerine, insanı doğanın bir parçası olarak değerlendiren ekolojik uyumun gerçekleşmesidir.

Kısacası devrim özgürlüğün ifadesidir ve özgürlük anarşizmdir.

YAŞAMAK İÇİN DİRENİŞ ve İŞGAL

Burak Aktaş

Mülkiyet sahte Tanrıların sonucusudur.

Pierre-Joseph Proudhon

Avrupa'nın bahsedildiği gibi özgürlükler dünyası olmadığı iyice ortaya çıkıyor. Ekonomik tedbirler adı altındaki yoksullaştırma politikaları, göçmenlere destek gibi gösterilen toplama kampları, savaş istekleri ve yükselen faşizm birkaç örnekten biri. Her coğrafyada olduğu gibi orada da direnenler var ve o coğrafyadakiler direnişi "işgal evleri" ile de gerçekleştiriyorlar. Devletler ise bunlardan bazılarını seçerek sadece onlara saldırıyor. Bunun nedeni ne olabilir?

Mülkiyet Hırsızlıktır

Mülkiyet kapitalizmin ve devletin varlığının olmazsa olmaz koşulu ve yeniden üretiminin en önemli dayanaklarından biridir. Devlet bunun farkında olarak tahakkümü altındaki bütün mülklere el koyar ve insanları bu mülklerde yaşamaya zorlayarak sisteme bağımlı kılar. İşgal evleri de özellikle Avrupa'da göçmenlerle dayanışma gibi en yaygın işlevlerinin yanı sıra temelde bu bağımlı kılınmaya ve mülkiyete karşı yaratılmış özgül bir direniş biçimidir. Devletler

de işgal evlerinin, kendi mülkiyete ve otoriteye dayalı sistemlerine karşı oluşturduğu tehlikenin farkındalar.

Son yıllarda özellikle Avrupa'dan ardi ardına işgal evi tahliyeleri ve polis baskınları haberleri geliyor. Devletler işgalleri altındaki coğrafyalarda en ufak bir özgür alanın bile olmasına dayanmıyor.

Aklımıza gelen ilk örneklerden biri Yunanistan'daki **Libertatia** işgal evinin öncesinde -bütün devletlerin gerektiğinde kullanmaktan çekinmediği- faşistler tarafından saldırıya uğrayıp kundaklanmasından sonra polis tarafından zor kullanılarak tahliye edilmesi oluyor. Anarşistler tarafından yürütülen bu işgal evi bir yandan toplumsal alandan dışlanan bir yandan da politik olarak oldukça salımlı bir yerde duran göçmenlerle dayanışma gösteriyor, aynı zamanda kaderine yenik düşmüş bir binayı yıkımdan koruyarak soylulaştırmaya karşı direniyor. Yani bir yandan kapitalizmin yarattığı mülkiyetçiliğe karşı gelirken bir yandan da devletin yoksulları kentlerden kovması anlamına gelen soylulaştırmaya karşı geliyor. Libertatia işgal evinin faaliyetleri bunlarla da sınırlı değil. Eylemliliklerin örgütlenmesi, film gösterimleri, politik tartışmalar ve baskı gören bütün devrimci yapılarla kurulan da-

yanışma ağları geriye kalan faaliyetlerinden sadece birkaçı.

Başka bir yakın örnek de yine işgal evi kültürünün yaygın olduğu Yunanistan'dan geliyor. **Mundo Nuevo** (Yeni Dünya) işgal evi de Syriza zamanı baskı politikalarından nasibini alanlardan. O dönemin kapitalistleşme ve neoliberal politikalara uyum süreci boyunca sayısız polis saldırılarına uğradılar. İşgalcilere bu durum sorulduğunda şu cevabı veriyorlardı: "Eskiden kurşun sağdan geliyordu şimdi ise soldan geliyor. Aralarındaki tek fark bu." Yeni bir dünyayı yaratmak isteyenlerin karşılaştığı bu manzara; bize önemli olanın partilerin ideolojileri değil kapitalizmin kendi ekonomik anlayışı dışında devletin de kendi dünyası dışında bir yaşamın örülmesine engel olma çabaları olduğunu hatırlatıyor. İşgal evindeki devrimci anarşistlerin uyuşturucu karşıtı mücadelesi herkes tarafından bilinmesine rağmen bu işgal evinin tahliyesinin de "uyuşturucu ile mücadele için yapılar kurma" bahanesiyle gerçekleştirilmeye çalışıldığını hatırlatmakta fayda var.

Almanya'daki en eski işgal evi olarak bilinen ve kendini anarşist-queer-feminist olarak tanımlayan **Liebig-34** de benzer alanlarda faaliyet gösteri-

yordu. 1999 yılından bu yana -9 Ekim günü çitlerini söken, kapılarını parçalayan polis tarafından yapılan baskına kadar sisteme dahil olamayan ezilenler için yaşam alanı yaratmaktan fazlasını yapıyorlardı. O günden beri Almanya'nın sokakları insanların öfkeleriyle alev alev yanmakta. Diğer işgal evi tahliyelerinde gördüğümüz durumu burada da görüyoruz: Bir yanda devletlerin kolluğu polisler var, diğer yanda dayanışma ve paylaşma kültürünü yaratan, savunan anarşistler.

Mülkiyetin ne olduğu, işgal evlerinin bununla ve devletli sistemle olan ilişkisinin nasıl ilerlediğini biliyoruz. Devletin baskısının işgal evlerinin politizasyonu ve devrimciliğiyle doğru orantılı şekilde arttığını söyleyebiliriz. Çünkü devlet, en güçlü temellerinden biri olan mülkiyet algısının devrimi toplumda örgütleyenler tarafından yıkılmasının kendisinin sonunu getirebileceğinin farkında. Bu baskılara verilebilecek en güzel cevabı ise Yunanistan'dan anarşistler şöyle vermişti: "*Libertatia'nın inşası sadece Libertatia'yı ilgilendirmiyor. Tam tersi bütün antifaşist, anarşist ve devrimci hareketi ilgilendiriyor. İşgal evlerinin savunulması genele yayılmış baskı koşulları ortamında güçlü bir sembolizm yaratarak faşist şiddete ve devletin baskılarına karşı çok güçlü bir mesaj gönderiyor.*"